

БЕАТРИС КОЛИН
ЦВЕТЯ ОТ ЛЕД И ПЕПЕЛ

Превод от английски: Паулина Мичева, 2017

chitanka.info

Преди да се съединят на тази впечатляваща височина, колоните изникват от земята, сякаш излети от силата на самия вятър.

Густав Айфел^[1],
1885 г.

ПЪРВА ЧАСТ

Февруари, 1886 г.

Пясъкът на Марсово поле бе поръсен със сняг. Огромен балон с горещ въздух на сини и бели черти се поклащаше на въжетата пред Военното училище, гондолата му бе завързана към малка дървена платформа, по която бе опънат мърляв жълт плат. Три фигури, две жени и един мъж, бързаха от наетото ландо^[2] по авеню „Суфрен“ през парадния плац към балона.

— *Attendez* — провикна се Катрин Уолъс. — *Nous arrivons!*^[3]

Когато спря на стълбите, за да изчака другите двама, пред очите на Кейт сред мрачната мъгла затанцуваха малки точки светлина. Тази сутрин се бе пристегнала здраво, бе дръпнала връзките толкова силно, че отворите в корсета ѝ почти се бяха допрели, и сега гърдите ѝ се повдигаха и спускаха тежко, докато се опитваше да си поеме дъх... дишай, издишай, дишай.

— Успяхме — каза Джейми Арол, щом я настигна. — На косъм беше.

— Ето билетите — каза тя. — Качете се на борда. Сестра ви ей сега ще дойде.

Двайсетина души чакаха нетърпеливо в ракитената гондола, мъжете с подобни на камбани боброви шапки, а жените — имаше само две — с подплатени с кожа пътнически палта. Но атракционният балон не беше пълен, не и в тази студена зимна сутрин с оловносиво небе, което сякаш всеки момент щеше да се стовари върху главите им, не и в единайсет часа сутринта, в понеделник.

Въжетата се обтягаха от духацията от Сена вятър; вятър, който вдигаше пясъка и снега и ги сливаше в млечнобяла мъгла. Под балона миришеше на ново въже и горещ катран, на дим, издухван от мангала в коша, а под всичко това се усещаше намек за нещо алкохолно. Сигурно мъжете горе си подават манерка с някаква напитка, помисли си Кейт. И тя самата не би отказала глътка. Щом стъпи на борда обаче, всичко ще бъде наред. Няма да допусне да си представя нищо нередно, няма да вижда в съзнанието си образа на издигащата се нагоре гондола, която

избухва в пламъци, нито как се спуска стремително надолу и се разбива на парчета в земята, нито как отплава далеч над покривите на къщите като балона на Гамбета^[4] през 1871 година. Не, няма да позволи страхът да я завладее. Беше прочела внимателно рекламната брошура. Ще бъдат вързани за платформата с дълга верига. Беше напълно безопасно. И когато се изкачат догоре, на височина 300 метра, ще погледне и ще види ясно целия свят.

— Хайде! — провикна се тя към повереницата си. — Всички ни чакат!

Алис Арол най-сетне приближи стъпалата, но изведнъж забави ход. Малка група парижанки стоеше в подножието на платформата. Държаха чадърите си отворени, за да попречат на вятъра да отвее шапките им. След като им хвърли един поглед, лицето на Алис застина в уж небрежно изражение.

— Всъщност — каза тя, намествайки ръкавиците си, и вдигна очи към надвисналото небе — мисля, че ще остана тук.

Само допреди пет минути не бе на себе си от вълнение. Кейт не успя да прикрие почудата си.

— Сигурна ли сте? Не беше ли ваша идеята за балона?

Очите на Алис се разшириха предупредително и устните ѝ се извиха надолу в презрителна усмивка.

— Не ставайте смешна — изсмя се тя. — Не би ми хрумнало дори да стъпя в подобно неприлично съоръжение!

Бузите ѝ се бяха зачервили, а къдриците ѝ се виеха в златист ореол около лицето. Цветът на косата ѝ се бе запазил рус, не бе потъмнял с годините. Така изглеждаше по-млада, отколкото бе в действителност; кожата ѝ бе по детски розова и бледа като тебешир, с лек син нюанс около очите. Беше на деветнайсет, но често я смятаха за много по-млада. Кейт изпита прилив на нежност. Момичето все още не се справяше добре с новопридобитата зрялост, носеше я като свръхголямо палто и се надяваше с времето да ѝ стане по мярка.

Механиците на балона започнаха да развързват въжетата. Кейт погледна към перилото на коша. Нямаше и следа от Джейми. Трябваше да му каже за промяната в плана. Обърна се към Алис.

— Ще ме изчакате ли тук?

— Смятате да отидете без мен? — попита момичето.

До този момент мисълта дори не бе хрумнала на Кейт. Разбира се, че трябва да остане; тя бе компаньонка, на която плащаха, за да придружава и контролира Алис и брат ѝ, Джейми Арол. Освен това беше на трийсет и една, прекалено възрастна, за да проявява спонтанност. И по-важното, височините, стръмните изкачвания и дори местата в горната част на театъра я ужасяваха. И все пак, както си бе направила във фойтона, докато пътуваха през плаца, щеше да има такъв шанс само веднъж и трябваше да се възползва.

— Може би трябва — каза тя. — Имате ли нещо против?

— Не, не се съобразявайте с мен.

— Нали ще сте в безопасност тук? Не се отдалечавайте и на крачка от това място.

— Няма да се оставя да бъда съблазнена, обещавам. Просто вървете, мисис Уолъс.

— Билетите вече са платени — извика Кейт, докато се качваше, хващайки се за протегнатата ръка на пилота на балона. — Би било ужасна загуба, ако не ги използваме. Чичо ви ще бъде възмутен! Покрусен! Можете ли да си представите?

Погледна назад точно когато Алис се засмя за миг на глас, а след това бързо прикри устата си с ръка. Иронично, но за девойка, която прекарва толкова дълго време да усъвършенства израженията си в огледалото, бе най-красива, когато забрави да се контролира.

Щом и последните торби с пясък бяха хвърлени през борда, а въжетата бяха навити, пилотът се облегна на един лост, въздухът нахлу в горелката, огънят изрева и балонът започна да се издига с възходящата инерция на въздушно мехурче през вода. Кейт затвори очи и се хвана здраво за ракитения ръб на коша, докато балонът се издигаше. Въпреки всичко усещането бе велико.

Осем години по-рано не би и помисляла, че ще се озове тук, издигаща се в небето над Париж, на практика в безтегловност, на смайваща височина. Беше омъжена, с уреден и стабилен живот. Съпругът ѝ, Сол Уолъс, беше хубав и изискан мъж, домът им в Глазгоу бе голям и удобен, общото им бъдеще се простираше пред тях като червен килим. Очакваха ги деца, семейни празници, годишнини.

Сол бе само на 32 години, когато влакът му напусна едната страна на река Тей и не успя да стигне до другата. Беше три дни след Коледа, декември 1879 година. Докато палеше камината у дома и

разгръщаше страниците на един роман, Кейт не знаеше — а и как би могла, — че в този момент животът им заедно приключва, че мостът на Тей се срива и Сол Ангъс Уолъс потъва в дълбините на черните води под няколко тона съскащо желязо.

Балонът достигна края на веригата и спря с внезапно друсване. Кейт отвори очи. Горелката ревеше, балонът все още се носеше във въздуха, светът бе такъв, какъвто го помнеше отпреди миг; Париж — долу, небето — горе. За миг се съсредоточи единствено върху дишането си. Няма да мисли за празното пространство под гондолата, няма да си представя височината, която бяха стигнали. Останалите пътници се втурнаха от едната страна до другата, очевидно, без да се смущават, че на място ги задържа само обикновен горещ въздух. Никой друг не се боеше, никой друг не стоеше като нея на няколко крачки от ръба на коша, обхванат от чист ужас.

— Каква гледка! — Джейми Арол надничаше надолу, почти изпаднал в истерия от щастие. — Елате и вижте.

— Ще го направя — каза тя. — След минутка.

Той се обърна и забеляза, че е сама.

— Мис Арол промени решението си — обясни Кейт.

— Тя губи — сви рамене момчето. — Ето го Пантеона... Триумфалната арка... А там... Мисля, че това е „Нотр Дам“! Погледнете!

Кейт събра цялата си воля и след това внимателно, предпазливо, колебливо надникна през ръба. И там, далеч под нея, бяха широките булеварди на барон Осман^[5], които следваха линията на старите стени на града, зеленото петно на Булонския лес, стълбовете черен дим от фабриките на юг, лъчите на звездата, излизащи от площад „Етоал“, и още по-близо площад „Трокадеро“ Виждаха се редиците конски екипажи, пъплещи като малки черни бръмбари, миниатюрните като мравки хора, и градът, малък и грижливо подреден като комплект детски каменни кубчета, поставени върху лист за рисуване.

— Е? — попита Джейми.

Зрението ѝ се замъгли, главата ѝ започна да бумти отвътре; дойде и твърде много. Тя отстъпи назад.

— Вие треперите! — разсмя се Джейми. — Почакайте само да кажа на сестра ми.

— Добре съм. Или поне ще се оправя, след минутка. Вие давайете, давайете, насладете се пълноценно на гледката.

Въпреки топлината от горелката, въздухът тук бе много по-студен, отколкото на земята. Ръцете ѝ наистина трепереха, но не само от студа. Това, което я плашеше най-много, не бе мисълта, че може да падне от гондолата, а чувството, че във всеки момент може да изпита непреодолимо желание сама да скочи. След смъртта на съпруга ѝ тази паника често я владееше, сякаш съществува в гранично пространство, наполовина в този свят, наполовина извън него.

Потръпвайки, този път от идващата от огъня топлина, Кейт се опита да се съсредоточи върху нещо, каквото и да е. Чу леко щракване и се обърна. В другата част на коша някакъв мъж бе застанал зад малка дървена кутия със замислено изражение на лицето. Носеше прегледно завързана папийонка и за разлика от останалите пътници мъже беше без шапка. После, сякаш усетил погледа ѝ, той мигна и се огледа. За не повече от част от секундата очите им се срещнаха. Сърцето на Кейт заби учестено, бързи удари срещу солидната стена от банели и вълна. Тя преглътна и отмести поглед. Какво, за бога, мислеше, че прави? Една истинска дама не отвръща на погледа на непознат мъж. Обърна се и потърси други, по-безопасни обекти, които да отвлечат вниманието ѝ. До нея група американци обсъждаха ресторанти.

— Пет франка за една ябълка в чиния — възмущаваше се един от мъжете. — Това си беше пладнешки обир.

— Но виното беше на много прилична цена — изтъкна спътникът му.

— Може и така да е, но това е само защото усетиха, че се ядосвам. Смятам да избягвам ресторанта на нашия хотел до края на престоя си. Французите надушват наивността, така съм чувал.

Кейт изведнъж осъзна, че мъжът без шапка е дошъл от нейната страна на балона и гледа отвъд реката, към северната част на града. Фокусира цялото си внимание в историите на американците за ужасната храна и кошмарните им хотелски преживявания. Но бе напълно наясно с неговата близост, с присъствието на дървената кутия, която носеше, с отметнатата над челото му коса, падаща на тъмни къдрици върху яката му, и със замръзналия му дъх, който се сливаше с нейния.

— Бълхи! — прокълтя един глас. — Навсякъде имаше бълхи!

— При мен имаше дървеници — съгласи се друг. — Стигнаха дори до четката ми за зъби.

Мъжът извади от първата кутия друга — по-малка, и внимателно я постави върху три метални крака. Приличаше на някакъв вид фотографско устройство. Фотографията бе новата мания в Париж и Кейт бе виждала десетки мъже, носещи тези кутии от махагон и месинг, да се разхождат нагоре-надолу по кейовете или да ги разполагат из Люксембургската градина.

Сега забеляза, че той е малко по-възрастен, отколкото ѝ се бе сторило отначало, може би около четирийсет. Тъмната му коса бе изпъстрена със сиви кичури, палтото му бе с елегантна кройка, а обувките му бяха лъснати; приличаше на мъж, който се грижи за себе си. И все пак имаше нещо в начина, по който се движеше, в наклона на раменете му и в маниера, по който заемаше мястото си в този свят, нещо, което тя добре познаваше. Беше самотен, или поне дълго време е бил такъв, и самотата го беше белязала.

Докато го наблюдаваше, той отвори кутията и издърпа малка, подобна на хармоника разтягаща се част отпред. След това пристъпи до края на гондолата и се надвеси през ръба. Кейт усети призива, инерцията на падането с главата напред в нищото. Инстинктивно протегна ръка и го стисна за рамото. Мъжът се обърна.

— Мадам?

— Извинете — каза тя припряно на френски. — Но ми се стори, че щяхте да...

Отвори уста, но не можа да изрече думата.

— ... да се хвърля надолу? — попита той на френски.

Тя мигна нервно.

— Щях да кажа, да паднете.

— Не днес, но ви благодаря за загрижеността.

Непознатият сведе поглед към мястото, където ръката ѝ все още стискаше ръкава му. Беше лявата ръка, на която преди носеше брачната си халка.

— Много съжалявам — каза тя, докато я отдръпваше.

— Недейте. Добре ли сте?

— Страхувам се от височини — обясни Кейт.

Колко ли нелепо звучи, помисли си внезапно, колко абсурдно и очевидно невярно, след като от всички места на света се намираха в

балон с горещ въздух в небето. Очите му обаче бяха впити в нея, погледът му не се промени. Не се смееше.

— Прекарвам много време във въздуха — каза мъжът.

— Наистина ли? С какво се занимавате? Въздушен акробат ли сте?

Сега вече мъжът се засмя и лицето му сякаш светна. Не е, каза си тя, неприятно лице.

— Близко сте. А вие, наслаждавате ли се на преживяването?

— Със сигурност е интересно. Досега не съм била в балон. Но не съм убедена, че ще опитам отново.

— На мен ми харесва. Особено усещането, че си привързан към земята само с верига. А сега, ако ме извините за момент, трябва да направя още една снимка.

Приблужи апарата си към ръба, погледна през малка дупка отзад и регулира хармониката отпред. Очевидно удовлетворен, завъртя капачката, бръкна отново в кутията си, извади друга черна кутия и я прикрепил към гърба на фотоапарата.

— Англичанка ли сте? — попита мъжът, докато вадеше тънка метална пластина от вътрешността на новата кутия.

— Шотландка.

Той се усмихна, после погледна джобния си часовник и започна да навива един по-малък лост.

— Експонирам плаката — обясни, без да го питат. — Трябва да остане неподвижна точно двайсет секунди.

Тя затаи дъх, докато той отброяваше секундите.

— *Voilà!* — възкликна мъжът, като завърташе обратно капачката. — Ето. Точно навреме.

Кейт вдигна глава и забеляза, че край тях е започнала да се спуска тънка мъгла, която обгръщаше балона в бяло.

— Явно ще ни се наложи да си представяме гледката — каза тя.

Мъжът се обърна, отново насочил цялото си внимание към нея.

— Тогава си представете една кула, най-високата кула в света. Ще бъде издигната точно тук, на Марсово поле, за Световното изложение, в чест на стогодишнината от Френската революция. Вече няма да ви се налага да се издигате дотук с балон.

— А, тази кула ли! Всички казват, че ще бъде ужасна, просто един гигантски стълб.

Събеседникът ѝ се разсмя и се зае да прибира фотоапарата си.

— Или много жалка улична лампа — допълни той.

Изведнъж усетиха рязко подръпване и балонът се спусна с няколко метра надолу. Пътниците нададоха тревожни викове, после се разкикотиха истерично. Може би не всички бяха толкова безстрашни, за колкото се представяха.

— Беше доста кратко — каза Джейми, който се появи внезапно до нея. — А и вече не може да се види нищо. Не съм сигурен, че цената си струваше.

— Трябва да вземете параход, някое от екскурзионните корабчета — предложи французинът на английски език. — Маршрутът от Шарантон до Отъой е най-добрият и струва само двацет сантима. А така ще минете през целия град по реката.

Двамата се заговориха, както правят мъжете, за професиите си и за различни проекти. Кейт изпита леко разочарование; искаше ѝ се Джейми да не бе идвал да я търси.

— Вие сте инженер — каза младежът. — Какво съвпадение! Може би сте чували за чичо ми, Уилям Арол. Нашата компания работи по моста „Форт“, в близост до Единбург. И почти завършваме моста на река Тей, на мястото на онзи, които се срути.

Погледна припряно към Кейт. Балонът се спусна надолу с още няколко метра. Едновременно с него нещо вътре в нея също я повлече надолу. Беше се увлякла, какво си мислеше... Тя бе на трийсет и една години; бе получила шанса, които ѝ се полагаше.

— Какви са настоящите ви проекти? — попита Джейми.

— Кула, изработена от желязо — отвърна мъжът и се усмихна на Кейт.

— Да не е Айфеловата кула? — ахна Джейми. — Тази, която започват да строят някъде тук?

— Аз и моят колега Морис Кеклан^[6] сме проектантите — отвърна той. — Работим за Густав Айфел.

Кейт закри устата си с ръка. Усети как под пръстите страните ѝ пламтят.

— Трябваше да ми кажете — взмути се тя. — Когато я нарекох „много жалка улична лампа“.

Джейми я погледна. Очевидно се бе обадила не на място. Французинът обаче не изглеждаше обиден, а развеселен.

— Аз я нарекох така, не вие. Днес се опитвах да направя няколко снимки на мястото за нашия архив — обясни той. — Ще започнем да копаем основите следващата седмица.

— Наистина ли? И колко време очаквате да отнеме строителството? — попита Джейми.

— Трябва да бъде готова за Световното изложение, така че две години най-много. И след като бъде издигната, ще се вижда от всички части на града.

— Впечатляващо! Знаете ли, аз самият се обучавам за инженер.

Кейт се изненада от думите му. Чичото на Джейми плащаше за училището му, за университета, а когато той се отказа от следването, го назначи на стаж в компанията си. Обеща му ръководен пост, но Джейми трябваше първо да се докаже, като измине целия път догоре, както бе направил чичо му — от най-ниското стъпало в цеха. Младежът бе научил основите на гражданското инженерство чрез чертаене на безкрайни скици и пробиване на дупки за нитове, но не блестеше с нищо, закъсняваше и си тръгваше рано следобед. След няколко напрегнати разговора с чичо си се съгласи да си вземе отпуск, за да прецени положението и да реши какво иска да прави. Докато обикаляха Европа през последните шест месеца, бе обмислял кариера като търговец на вино и вносител на шоколад.

— Опасявам се, че не разбрах името ви? — попита Джейми.

— Емил Нугие.

— Щом сте я проектирали вие, защо кулата не е наречена на вас? — полюбопитства Кейт.

— Айфел купи патента от нас — отвърна той. — А и сега, след започване на строежа, той плаща по-голямата част от него.

— Чух, че ще му струва милиони франкове — вметна Джейми. — Вярно ли е?

— Така е. Но се надява да възстанови част от парите чрез продажба на билети.

Гондолата се приземи с трясък върху пясъка на плаца. Американските пътници спонтанно изръкопляскаха.

— За мен беше удоволствие да се запознаем, мосю Нугие — каза Джейми. — Дали съпругата ви е на борда?

— Уви, няма дама, която да отговаря на това описание.

— Значи сме в едно и също положение. Трябва да се запознаете със сестра ми.

Емил Нугие кимна вежливо към Кейт.

— Не, аз съм просто семейна приятелка. Катрин Уолъс.

— Простете — каза той тихо на френски език. — Катрин.

По тялото ѝ премина бърза тръпка. Беше се обърнал към нея на малко име. Най-добре е, реши, да не обръща внимание. Да се направи, че не е забелязала тази фамилиарност.

— Е... — каза тя. — Успех с кулата.

— Благодаря ви.

Почти всички пътници вече бяха слезли. Екипажът навиваше въжетата и трупаше пясъчни чували, кошът с горещи въглени бе залят с кофа вода.

— Мисис Уолъс! — провикна се Джейми, застанал на стъпалата на платформата, готов да ѝ помогне да слезе. — Не мога да ви чакам цял ден!

Алис стоеше в подножието, лицето ѝ бе застинало в кукленско безразличие. Дамите с чадърите си бяха отишли.

— Как беше? — попита тя.

— Трябваше да дойдете — отвърна Кейт.

— Искам да се запознаеш с един човек — провикна се Джейми зад нея.

Алис погледна Кейт с ужас. За бога, казваше лицето ѝ, нима може да се намери някой достоен за запознанство на атракционен балон?

— Позволете да ви представя сестра си — каза Джейми, щом с инженера слязоха по стъпалата. — Мис Алис Арол. Това е мосю Нугие, много изтъкнат инженер.

Действията на Джейми бяха пределно прозрачни; млада неомъжена сестра, крещяща демонстрация за нейната неангажираност, намек, че Нугие може да е с обществено положение, към което си заслужава да се прояви интерес. Но ако инженерът бе забелязал всичко това, изражението му не го показва по никакъв начин.

— Мадмоазел — поклони се леко той.

— *Enchantée* — отвърна Алис.

Възцари се пауза, изпълнена с очакване.

— Колко дълго ще останете в Париж? — попита французинът.

— Само до края на уикенда — отвърна Джейми. — Ние сме на нещо като европейска обиколка. Поскитахме известно време из Ниските земи^[7] и останахме твърде дълго в Рим. Трябваше да пропуснем напълно Венеция. Но престоят ни в Париж е напълно оправдан сега, след като се запознахме с вас.

Както всеки път в Париж, Кейт болезнено осъзнаваше невежество им по отношение на социалния етикет и колко пределно ясно бе за всички, че идват от не толкова изтънчено място. Маниерите им бяха провинциални, ограничени; толкова ограничени, че дори не си даваха сметка за това.

— Ако имате време, преди да си тръгнете, ще се радвам да ме потърсите — Нугие подаде визитката си на Джейми. — Като инженер може да ви е интересно да видите фабриката ни в Льовалоа-Пере.

— С удоволствие — отвърна Джейми. — Благодаря.

След като французинът си тръгна, Алис завъртя престорено очи.

— Моля те, не ни мъкни в никакви фабрики.

— Знаеш ли кой е това? — прошепна брат й. — Той работи с Густав Айфел, със самия Густав Айфел. И е необвързан!

— Джейми! Преди да решиш да ме сватосваш без мое съгласие, бих искала да забележиш, че дори не носи шапка!

— Шшшт... — каза брат й. — Може да те чуе.

Но Емил Нугие вече бе в другия край на парадния плац и вървеше в посока към Сена, фигурата му бе просто тъмна черта на фона на пясъка. Докато Кейт го следеше с поглед, заваля сняг и само за минута мъжът изчезна, избледня от черно до сиво и накрая се сля с пустотата.

---

[1] На френски се произнася Гюстав Ефел, но в бълг.ез. е наложена транскрипция от немското звучене. — Б.пр. ↑

[2] Лек четириместен конски екипаж със смъквач се отпред и отзад покрив. Името идва от гр. Ландуа, Германия, където започва производството им през XVIII в. На бълг.ез. за повечето екипажи е разпространена думата „файтон“, но всъщност те са много видове, а „Фаетон“ е отворен спортен модел, чието име по-късно става нарицателно. Ако в текста не е конкретно уточнен видът на превозното средство, ще използваме думата „файтон“, като наложен термин. — Б.пр. ↑

[3] Чакайте ни! Идваме! (фр.ез.). — Б.пр. ↑

[4] Леон Гамбета (1828–1882) — френски държавник. По време на Френско-пруската война напуска Париж с балон и организира армия. — Б.пр. ↑

[5] Жорж Осман (1809–1891) — държавник, политик, назначен за префект на департамента Сена, отговорен за градоустройствената реформа на Париж в средата на XIX век. — Б.пр. ↑

[6] Морис Кеклан (1856–1946) — швейцарски инженер, един от проектантите на Айфеловата кула заедно с Нугие. След смъртта на Айфел застава начело на компанията му. — Б.пр. ↑

[7] Исторически средновековен термин за териториите при устията на реките Рейн, Шелда и Маас, които донякъде съвпадат с Нидерландия, Белгия и Люксембург. — Б.пр. ↑

И всичко бе бяло. Емил погледна нагоре, към пространството, където щеше да се извисява кулата, сред бавния водовъртеж от сняг, който се спускаше изящно от небето. Ледени цветя, така наричаха понякога снежинките. Хвана една в ръката си и се загледа в нея, докато тя се разтапяше и се превръщаше в капка вода. Дали хубавите неща са по-красиви, защото не можеш да ги задържиш? Кулата нямаше да остане много дълго: само двацет години^[1]. В сравнение с други съоръжения с такъв размер това бе като мигване — кратко трепване на окото, един-единствен миг, едно ледено цвете.

Представи си Габриел, лежаща в леглото му тази сутрин, с разпусната тъмна коса, с незавързана рокля. Колко дълго щеше да продължи аферата им? Седмица? Месец? Със сигурност не много повече. Изведнъж закопня за простота, за честност, за липсата на фалш и за пряк поглед, като на жената, която току-що бе срещнал на балона. Но това бе Париж и нищо не бе просто. Отношенията винаги вървяха с уговорки.

Габриел смяташе, че той е късметлия, заедно е с нея. Тя се движеше в кръгове, в които Нугие не бе добре дошъл; позираше на художници и бе интимна с повечето от тях, или поне така го караше да вярва, когато подмяташе небрежно имената на Дега, Реноар и Моне и партитата на лодки, които те организираха за нея в „Мезон Фурнез“^[2]. Не държеше в тайна и че е омъжена за един по-малко известен художник, който нямаше нищо против това, което тя вършеше. Веднъж бе споменала и дъщеря, момиче на около осем, което бяха оставили при баба му и дядо му.

Връзката им бе започнала преди три месеца, когато бяха спрели един и същ файтон пред театъра на площад „Шатле“. Валеше силно и всеки бе настоял другият да го вземе, докато един джентълмен с шапка ги изпревари, скочи вътре и им го измъкна под носа. За да потушат общото си възмущение, решиха, че чашка или две коняк в бара на театъра е добра идея. По-късно Емил повика друг превоз, но този път и двамата се качиха.

Разбира се, той знаеше, че връзката им е нестабилна, несериозна, непростима, но за момента устройваше и двамата. Подаряваше ѝ хубави дрехи и бижута, а тя му връщаше услугата по други начини. Щом се почувстваше виновен към нея, Нугие посещаваше любимия ѝ магазин за парфюми, „Бушерон“, на площад „Вандом“.

— Ще дойдеш ли на откриването на изложбата? — попита го Габриел тази сутрин. Стоеше пред малкото огледало и наместваше шапката си, прикрепвайки я с фиби.

— Мъжът ти ще бъде ли там?

— Той излага дванайсет картини. Така че, да, очаквам да бъде.

— Тогава, не.

Нугие се обърна, изпъна се по гръб на леглото и се загледа в тавана.

— Все още е разстроен, че не бе избран за участие в изложбата на импресионистите в Ню Йорк — продължи тя, без да забелязва раздражението му.

— Има ли картини, на които е рисувал теб?

Габриел спря това, което правеше, и го погледна.

— Няколко. Защо?

— Просто така.

Той се измъкна от леглото и започна да се облича. Докато закачаше яката си и закопчаваше тирантите, си спомни как кръвта му бе почнала да пулсира под допира на дланта ѝ, как тялото му бе капитулирало под пръстите ѝ. Тя владееше ритъма на сърцето му, но не и самото му сърце. Тогава защо се дразнеше, когато си я представя с друг мъж?

Габриел го наблюдаваше в огледалото. Накрая се обърна.

— Емил, ядосан ли си?

— Не! Трябва да отивам на работа, това е всичко. Ще закъснея.

— Но още няма дори осем часът.

Тя свали шапката и я метна настрана; разкопча яката му, целуна го по врата, по ухото, по устата, а след това отново го хвана за ръцете и го дръпна към леглото.

— Бих искал да те нарисувам — прошепна и той по-късно.

— Но как, за Бога, ще изглеждам? — разсмя се тя. — Със стоманена греда за лице, може би, и с два болта за очи?

Това виждаше в него; той бе инженер, а не художник. И все пак в работата му имаше изкуство, в извисяващата се конструкция, в дъгата на моста, във всяка рамка от светлина, въздух и желязо.

— Може би ще си промениш мнението, когато видиш кулата.

— Как може металът, прикачен към друг метал, да е изкуство? — попита Габриел.

— Почакай и ще разбереш. Почакай, докато застанеш на върха ѝ и видиш под себе си целия град.

— Но защо ще искам да го правя? — настоя тя.

— А защо не? — отвърна той. — Защото можеш!

Тя го погледна, повдигна брадичка и присви очи.

— Ще повярвам, когато го видя — каза и се претърколи настрани от него.

Баща му бе имал любовници през годините. Идваха в стъklarската фабрика късно вечер, когато пещите се охлаждаха и духачите на стъкло се бяха прибрали по домовете си. Емил ги помнеше ясно: Луиз с червената коса; Шантел, жената на хлебаря; Мириам, която имаше красив напевен глас. Майка му със сигурност знаеше — всички други знаеха, но понасяше стоически положението. Седрик Нугие бе собственик на фабрика, важен човек в малкия град Ла Вилет, в покрайнините на Париж. Стига да избягваше скандали, можеше да прави каквото поиска.

На тези години обаче Емил се нуждаеше от жена, не от любовница. Но какво би могъл да ѝ предложи? Въпреки че бе наследил апартамент в пети арондисман^[3] в Париж, рядко го използваше. Пътуваше по работа — в Португалия, Америка, Унгария, Русия — и живееше месеци наред по хотели. Строителството на кулата бе една от първите му задачи в Париж и понякога се чудеше дали не възприема града, света, живота си като мимолетен посетител, сякаш просто минава оттук. Едно мигване, или две, и всичко щеше да изчезне. И все пак скоро трябваше да се ожени и да има деца, за предпочитане бе жената да е богата, с пари, които да инвестира в семейната фабрика. Подсещаха го за това всяка седмица, когато посещаваше майка си; тя живееше с надеждата, че един ден ще умре спокойно, знаейки, че родът Нугие, с всички негови стари родственици и старомоден бизнес, ще има наследници, които да го продължат.

Снегът не успяваше да се задържи, топеше се по паважа веднага щом стигнеше земята. Емил вървеше по брега на Сена, покрай редиците шлепове, запътили се към града. Те се движеха толкова бавно, че след тях оставаха съвсем леки, нежни вълнички. По-голямата част от тежестта им бе под нивото на водата. Погледна надолу и видя себе си в черната вода, отразен, фрагментиран, разпадащ се на парчета и после сглобяван, отново и отново, докато повърхността пак стана гладка и тъмна като стъкло.

---

[1] В началото е било предвидено Айфеловата кула да не е постоянно, а временно съоръжение по повод Световното изложение. — Б.пр. ↑

[2] Прочут ресторант, разположен на остров Шату, любимо място на художниците. Изобразен е в картината на Реноар „Закуската на гребците“. — Б.пр. ↑

[3] Район в големите френски градове — като Париж, Лион и Марсилия; използва се и за по-големи административни единици във Франция, Белгия и др. страни. В градовете арондисманите функционират като подразделения на общината, със собствени кметове. — Б.пр. ↑

Дори толкова далеч от града реката беше пълна с параходи и речни шлепове, леки лодки и влекачи с вериги, чиито големи колела издигаха на повърхността капещи водни струи от речното корито. Когато пристигнаха, видяха няколко екскурзионни корабчета, *bateaux mouches*, вързани до понтона, но само едно изглеждаше готово да потегли и от комина му излизаше пушек.

— *Quand partez-vous?* — попита Кейт. — Кога тръгвате?

— След две минути — отвърна капитанът на английски език.

Според разписанието, поставено в дървена рамка, щеше да им отнеме около час и половина, за да стигнат до Отьой от другата страна на Париж, и малко по-малко, за да се върнат. Докато Джейми се уговаряше с водача на файтона кога да дойде да ги вземе от същото място, Кейт се загледа към реката. Въздухът бе като застинал в този ден, зимната светлина бе с цвят на зелен чай. Редица малки гребни лодки подскачаха по повърхността. Малко по-надолу имаше плаващ ресторант, къпалня и пералня. От дървената платформа няколко жени удряха с пръчки чаршафите в замръзналата вода. Докато Кейт се визираше в гледката пред себе си, сноп слънчеви лъчи проби ранната сутрешна мъгла.

— Можем да седнем отвън — предложи тя, след като си купиха билети и получиха печати.

— Прекалено студено е — отсече Алис.

И така, намериха пейка в кабината, до един запотен прозорец. Корабчето не беше пълно — няколко възрастни двойки, които седяха и гледаха пред себе си в мълчание, една жена с три малки деца и една монахиня. Въздухът беше натежал от миризмата на мухъл, катран и масло от двигателя, а под всичко това се долавяше и леката зловонна смрад на реката.

— Не ми вдъхва особено доверие — каза Алис, избърса прозореца и се загледа навън. — Къде казахте, че се намираме?

— Град, наречен Шарантон — обясни Кейт.

— Знам това. Но има ли нещо интересно тук, освен реката?

Кейт отвори пътеводителя и погледна в индекса.

— Разположен между Булонския лес, Марна и Сена — прочете тя — място, известно най-вече със своята лудница.

Погледна към Алис и двете се разсмяха.

— Толкова за стремежа да открием шика, елегантността и *je ne sais quoi*^[1] — отбеляза Джейми.

— Казах ви, че трябва да обиколим магазините — каза Алис.

— Дай му шанс — намеси се Джейми. — Още дори не сме напуснали пристанището. Искам да видя колкото се може повече от Париж за времето, което ни остава — не само вътрешността на универсални магазини и на лъскави файтони.

Кейт се загледа в картата на каналите и реките на Париж, сини змии върху тухленочервен фон. След два дни щяха да поемат обратно към Дувър, да пресекат Ламанша и да вземат влака от Лондон за Глазгоу. Изпълваше я тревога, страх, почти неизмерима тъга.

* * *

Беше напуснала апартаментата си в Глазгоу през есента на миналата година, след като покри мебелите с чаршафи и отмени всички доставки. В деня на заминаването им валеше силно и уличните канавки бяха пълни с паднали листа и черен водовъртеж от градска мръсотия. Беше изпратила малкия си куфар по-рано, за да го добавят към общия багаж, и измина пеша целия път от Полокхийлдс до града, следвайки пътя на железопътната линия. Докато чакаше Алис и Джейми на гарата, само дъждът и мисълта, че ще подгизне още повече, отколкото вече е, я възпряха да не тръгне обратно към къщи. Защо, запита тя, бе приела ролята на компаньонка, на придружителка на Алис Арол? Но много добре знаеше отговора; подобна работа се приемаше от жени, които нямат друг шанс.

Семейната им вила беше продадена заедно със сребърната посуда от сватбата, още преди години. След няколко лоши съвета обаче финансовите инвестиции на Кейт се бяха стопили почти напълно. Живееше в скромен апартамент с една спалня, на втория етаж на сграда, която гледаше към железопътната линия. След като осъзна, че

спестяванията няма да могат да покриват сметките ѝ още дълго, отговори на обява в „Глазгоу хералд“.

— Какъв късмет — каза Уилям Арол по време на интервюто. — Търся жена точно с вашите качества.

После ѝ сподели, че вече е разговарял с дузина кандидатки, но не ги е одобрил по причини, които не възнамерява да обсъжда с нея. След това обаче се приведе напред и се разсмя.

— Между нас казано, едната беше толкова стара, че самата тя имаше нужда от придружител дори само за да се качи по стълбите. Друга бе твърде млада. Изглеждаше така, сякаш се е приготвила да съблазни всеки подходящ заможен мъж, с когото се запознае. Но вие... вие сте зряла жена. Обличате се добре. Образована сте, изтънчена и вдъхвате доверие. Мисис Уолъс, вие сте идеалната придружителка на млади дами.

Облегна се назад, доволен от щедрата си похвала. Кейт се постара да прикрие ефекта, който ѝ бяха оказали думите му.

— Преди да се съглася — каза тя — трябва да знам какво ще се изисква от мен на тази работа.

— Толкова съжалявам — сепна се Арол. — Малко прибързах. От вас се иска да бъдете придружителка на моята племенница и в по-малка степен на племенника ми в продължение на шест месеца. Те ще направят Голямата обиколка — мисля, че така се нарича — из Европа, за да попият културата на континента и да завършат образованието си. Ще поема всички пътни разходи и ще ви предложи щедро възнаграждение. Ако ви звучи приемливо, мястото е ваше.

Алис и Джейми Арол пристигнаха на гарата петнайсет минути по-късно, сред суматоха от чадъри и извинения, придружени от четирима мъже, които носеха два огромни сандъка. Голяма част от приятелите им бяха дошли, за да ги изпратят. Докато носачът качваше багажа в купето им, кондукторът им дръпна дълга лекция. Няма намерение да ги чака да се прощават с всички, независимо кои и какви са пътниците. След това, когато влакът най-сетне потегли от гарата, Алис отвори прозореца, махна за прощаване на тълпата и малко поплака.

— Ще ѝ намеря богат съпруг — провикна се Джейми. — Германски барон или италиански принц.

— Това, което ти трябва, е съпруга — извика му някой. — За да те вкара в правия път.

Дори когато влакът започна да набира скорост, Кейт все още мислеше, че има време да промени решението си. Загледа се през прозореца, докато се понасяха на юг, и само за част от секундата зърна апартамента си с неговите черни и голи прозорци. Именно тогава осъзна, че всъщност вкъщи не я чака абсолютно нищо.

Влакът за Лондон бе претъпкан, но когато седнаха в ресторанта на първа класа, тя беше единствената, от чиито съхнещи дрехи леко се вдигаше пара. В Дувър, докато чакаха кораба, се показа слънцето. Кейт не си бе взела чадър, за да се предпазва, затова повдигна глава и позволи на есенните слънчеви лъчи да сгреят лицето ѝ. Зад нея бяха осем години дъжд.

* * *

Екскурзионното корабче бе на път да потегли, мостикът бе вдигнат и въжетата — прибрани. Един файтон спря на пътя и от него изскочиха трима млади мъже и три млади жени. Двама от тях се спуснаха по понтона и помолиха капитана да ги изчака.

— Защо не останат за следващото корабче? — попита Алис.

— Може би се опитват да избягат от лудницата — прошепна ѝ Джейми.

Капитанът изчака; корабчето не бе пълно. Мостикът бе спуснат отново и групата се качи на борда, мъкнейки кошници за пикник и бутилки, одеяла и възглавници. Мъжете носеха цветни ризи и ярки копринени жилетки под палтата. Един от тях държеше в ръка малка дървена китара. Жените бяха облечени в леки чаени рокли^[2] в бледосиньо, убиторозово и наситеночервено. Едната носеше букет цветя.

— Не мисля, че са луди — прошепна Алис. — Приличат на хора на изкуството.

— Не е ли едно и също нещо? — отбеляза Джейми.

— Мисля, че това е сватбено тържество — каза Кейт.

Алис погледна през прозореца и видя как групата се настанява на пейките отвън. Облегна се назад и въздъхна разочаровано.

— Защо не седнахме навън?

— Защото ти не поиска — отвърна ѝ Джейми. — Помниш ли?

— А защо ме слушаш? Обикновено никога не ме чуваш!

Джейми погледна Кейт и въздъхна. Сестра ми, сякаш казваше изражението му, е просто непоносима.

Бяха в Париж вече цял месец, в малък апартамент в хотел „Морис“ на улица „Риволи“. Ако зависеше от чичо им, щяха да са в поевтино жилище. Но той нямаше да разбере колко им струва престоят, докато не получи сметката. Но какво ли разбираше Уилям Арол? Те трябва да се смесят с правилния вид хора, настояваше Алис, а той самият не бе от този вид. Син на стругар, Арол бе започнал работа на девет години и бе учил механика и хидравлика във вечерно училище. На трийсет години вече ръководеше успешен инженерен бизнес — „Далмарнок Айрънуорк“, разположен в района на Далмарнок, Глазгоу. Фирмата му бе спечелила поръчки за десетки проекти, включително виадукта „Ботуел“ и железопътния мост „Каледониан“, и той бе натрупал малко състояние. Собствената му жена, Елизабет, не бе успяла да го дари с наследници, затова бе насочил цялото си внимание към децата на овдовелия си брат, Алис и Джейми. Племенникът му, надяваше се Арол, в крайна сметка щеше да поеме бизнеса, докато племенницата с финансовата му подкрепа щеше да склучи приличен брак. Парите му бяха нови, но ценностите му бяха решително консервативни.

Парата закипя, перките се завъртяха и от комина се вдигна пушек, корабчето се придвижи в средата на реката и се спусна надолу по течението. Минаваха с пухтене под мостове, покрай ширнали се полета и ронещи се тухлени стени на стари фабрики. Понякога спираха, за да слязат някои от пътниците и да се качат нови, но не се задържаха за повече от няколко минути. Когато приближиха центъра на Париж, по бреговете на реката започнаха да се редят складове. Градът разчиташе на своите водни пътища и шлеповете пренасяха всичко — от цветя до едър рогат добитък, от прясна риба до въглища.

Сена се разделяше около малкия остров — Ил дьо ла Сите, и докато минаваха покрай катедралата „Нотр Дам“, тесните канали бяха доста претоварени. При Парижката община разтоварваха половин дузина шлепове и въздухът беше сладък и тръпчив от миризмата на ябълки. На палубата един от артистичната компания взе китара и

започна да подрънква. Жената в роклята от червено кадифе, булката, както предположи Кейт, отпусна глава в скута на млад мъж със светла брада и се загледа в каменната фасада на прочутия Пон Ньоф. Друг мъж отвори бутилка червено вино, разля го в шест чаши и разчупи франзела.

— *A votre santé!* — провикна се той към приятелите си, към другите пътници, към хората, които надничаха към тях от моста отгоре. — За ваше здраве. *Bonne chance!*

Късмет!

Малко по-нататък минаха покрай Лувъра в мълчание. Алис бе отказала да влезе вътре, беше възнегодувала срещу предложението за още велики майстори или древни египтяни. Със сигурност, настоя тя, в галерията „Уфици“ във Флоренция има достатъчно изкуство. Паракордът продължи, спря до Градините на Тюйлери и след това, от другата страна, до пищния Дом на инвалидите.

— От реката изглежда по-голям — отбеляза Алис. — Припомнете ми, какво има вътре.

— Гробницата на Наполеон — каза Джейми. — Мисля, че трябва да го посетим.

— Не видяхме ли вече достатъчно мъртъвци? — попита Алис. — Колко време прекарахме на гробищата „Пер Лашез“? Часове наред.

— Определено не беше достатъчно — отвърна Джейми. — Само защото се съобразих с теб, не посетихме катакомбите.

— Какво, за бога, им е интересното на купчина кости?

— Ако проявиш желание да погледнеш, може би ще разбереш — отвърна той.

Джейми изглежда сестра си. С напредването на пътуването ставаше все по-малко дипломатичен. Алис, без значение колко бе сладка, никога не се бе славилa с приятен нрав.

На Марсово поле покрай кея бяха струпани купчини пръст. Няколко коне и каруци пренасяха камънаци и купища боклук. Десетина мъже копаеха с прави лопати; звукът от ударите с чук отекваше над водата.

— Какво правят? — простена Алис.

— Кулата — обясни Джейми. — Започнали са основите.

В далечния край на площадката Кейт видя няколко мъже, които си водеха бележки. Запита се дали някой от тях не е Емил Нугие.

— Излизам навън — заяви Алис. — За глътка въздух. Сама, ако нямате нищо против.

Изглежда ги, за да види дали Джейми или Кейт ще се опитат да я спрат.

— Върви — каза брат ѝ. — Никой не те спира.

На Кейт изведнъж ѝ дожаля за него, приклещен с две жени в един от най-интересните градове в света.

— Не е нужно да сте с нас през цялото време — каза тя. — Защо не слезете на следващата спирка? Можем да се срещнем за вечеря в хотела по-късно.

Джейми се изправи, напрежението, изписано на лицето му, на мига се изпари.

— Каква чудесна идея. Бих искал да видя картините на Тициан в Лувъра, преди да си тръгнем. Мислите ли, че трябва да се обадя на моя нов познат, инженера? Може да ме сметне за невъзпитан, ако не го направя. Къде ли е визитката, която ми даде?

Извади я от джоба на жилетката си.

— Емил Нугие — прочете той с колебливо френско произношение.

Кейт почувства, че страните ѝ пламват, докато поправяше произношението му.

— Първо трябва да му изпратите бележка. Не може просто да се появите неочаквано.

Джейми се обърна и се втренчи в нея.

— Мислите, че просто трябва да го забравя, нали?

Корабчето се поклащаше по вълните; те просто минаваха през града — туристи, отмятащи забележителностите една по една, нищо повече. Трябваше да спре да иска повече; да спре да жадува непостижимото, особено с нейното минало. Но всъщност, какво значение имаше? След няколко дни се прибират у дома. Нищо не бе заложено, нищо не рискуваше.

— Напротив. Сигурна съм, че и Алис би искала да дойде. Ако го уредите.

— Алис? — повтори намръщено Джейми. После се усмихна. — Убеден съм, че може поне за малко да се престори, че се интересува от инженерство. Чудесна идея! Ще го попитам дали може да приеме и трима ни.

Параходът спря на площад „Трокадеро“.

— Е, слизайте — каза Кейт. — Ако сте решили.

— Благодаря ви, мисис Уолъс — каза той, докато си слагаше шапката. — И кажете на сестра ми, че ще се видим на вечеря.

— Непременно. Но в момента ми се струва, че е малко ангажирана.

И двамата погледнаха през прозореца. Алис бе стиснала с ръце перилото на корабчето. Но погледът ѝ не бе насочен към градските забележителности. Вместо това тя наблюдаваше със смесица от ужас и възхита как една от жените, все още държейки чаша червено вино в едната си ръка, повдигна полите си с другата, при което разкри лилавите си кюлоти, и затанцува сама по палубата.

---

[1] „Необяснимото“, „не знам какво е това“ — израз за нещо приятно и загадъчно, присъщо на французите, нещо, което ги отличава, но е трудно обяснимо с думи. — Б.пр. ↑

[2] Популярни рокли в края на XIX век с дължина малко над глезена, първоначално носени за ритуала за следобеден чай. Възприемали се като по-неофициално облекло. — Б.пр. ↑

— Това е Жорж Сьора — прошепна Габриел на Емил. В ъгъла стоеше висок слаб мъж с широко чело и остра брадичка. — А това са неговите картини.

Бяха основно пейзажи, закачени от тавана до пода, сред стотиците други платна. Най-близкият се наричаше „Мостът на Курбевоа“. Емил пристъпи малко по-напред. Картината се състоеше от миниатюрни точки боя; това, което изглеждаше като лилаво от разстояние, всъщност бе яркочервено до бледосиньо. На други места Сьора бе използвал светло до тъмно и топли цветове до студени.

— Знам къде е това — каза той. — Най-северната част на остров Гран Жат. Не е ли рисувал острова и преди? Как се наричаше картината?

— „Неделен следобед на остров Гран Жат“ — отвърна Габриел. — Виждал ли си я? Ужасна е, нали? Хората изглеждат като кукли. Чу ли какво се е случило, когато я показал в Брюксел миналия месец? Имало е направо бунт!

Тя шепнеше; галерията беше претъпкана. Всички искаха да видят за какво е била цялата тази врява и сега се взираха в творбите на Сьора, някои премигваха бързо, сякаш ярките цветове и ярките тонове бяха твърде силни за очите им.

— Съмнявам се, че някога ще продаде това нещо — продължи Габриел. — Освен това е и огромна. Такава загуба на време!

Вдигна глава и Сьора улови погледа ѝ. Тя му кимна леко за поздрав.

— Значи това е той, така ли? — попита Емил.

— Моля те, не говори с него. Няма да можеш да се измъкнеш, с часове ще ти дрънка за наука, хармония и всички онези теории, които измисля с приятеля си, Пол Синяк, който, между другото, е още по-ужасен.

— Може би трябва да я купя?

Габриел изглеждаше искрено шокирана.

— „Гран Жат“? Да не си се побъркал? Ще бъде престъпна загуба на пари, пари, които никога няма да си възвърнеш. Освен това какво ще правиш с нея?

— Ще я закача в апартамента си.

— Но, Емил! Няма да успееш дори да я вкараш през вратата!

Тя се засмя и отметна глава назад, за да разкрие шията си. Не го направи само за негово удоволствие. Освен публика от широката общественост галерията бе пълна с хора на изкуството и търговци, първите — в дрехи с необичайни цветове, с големи мустаци или с бронзов загар от дълъг престой в някоя гореща страна, а вторите — в строги скъпи костюми с джобни часовници. Това беше откриването на третото изложение на Обществото на независимите художници. За разлика от официалния салон Обществото нямаше жури, нито твърди ограничения при подбора и допускаше всеки художник, който бе готов да заплати незначителна такса. Като присъстваха на откриването на изложбата, всички искаха да бъдат забелязани, признати, оценени. И все пак с каква цел?

— Вече никой не продава нищо — прошепна му Габриел малко по-късно. — Не е като едно време. И тези отвратителни картини на Съора. Сигурна съм, че отблъскват хората.

Изложбата се представяше в просторния Градски павилион на „Шанз-Елизе“. На два етажа и със стъклен таван павилионът бе построен за Световното изложение през 1879 година. Сега фоайето с колонадите се използваше за излагане на скулптури, а в галериите бяха окачени хиляди платна. Закритата изложба^[1] не бе особено оживена, но стотици хора се тълпяха по стълбите и по балконите, за да се натъпчат после в галериите, като повечето от тях търсеха художниците, за които бяха чели във вестниците.

— Погледнете това... — каза една млада жена на английски език. — Ако присвия очи...

За миг гласът ѝ се стори познат на Емил и той се обърна. Бяха момиче и възрастната му майка, двойка, които не познаваше и които се стреснаха, когато се втренчи в тях, сякаш току-що им бе поискал малко дребни.

— *Pardon* — каза той на френски. — Извинете ме.

Тази сутрин бе получил писмо от младия мъж, с когото се запозна на балона, с молба да ги разведе из фабриката. Не беше

невъзможно, каза си той, да са дошли на закритата изложба. Може би дори бяха тук, в друга галерия, в същия този момент. И внезапно си спомни студения въздух, ръката върху неговия ръкав, вкуса на дим по устните си.

— Кой, за бога, ѝ е дал покана? — ахна Габриел.

На вратата на галерията се бе появила едра жена, без придружител и леко запъхтяна. Беше облечена в розова бухнала вечерна рокля с огромен турнюр^[2], в стил, който отдавна бе излязъл от мода. На шията ѝ бе вързана кадифена панделка, а пищното ѝ деколте бе украсено с изкуствени цветя. Дори на бледата светлина, която се процеждаше през щорите, закриващи всеки прозорец, бе невъзможно да не се забележат пръските от нещо тъмно по подгъва на полата ѝ, може би вино или кал. На Емил му дожаля за нея. Запита се дали е забелязала. Вероятно щеше да види петната след време, когато вече е твърде късно, и срамът щеше да се пропиет в нея като неизличим белег.

— „Фоли Бержер“ се намира на улица „Рише“ — прошепна някой, но достатъчно силно, за да чуят всички.

Жената повдигна едрата си брадичка. Нямам време за тези хора, казваше лицето ѝ, имам по-важни задачи. Очите ѝ обходиха тълпата няколко пъти, преди да открият Съора. И тогава тя оправи корсажа си, изпъна рамене назад, отиде право при него и го целуна по устата. Стаята въздъхна шумно като един, масов израз на възмущение и едва прикрит ужас.

— Неговата любовница — прошепна Габриел. — Не си ли пасват идеално? Еднакво ужасни са. Да вървим.

Хвана го под ръка и тръгнаха да обикалят другите зали, в които бяха изложени стотици картини.

— Толкова много посредственост — отбеляза тя. — Сега всеки си мисли, че може да стане художник. А работата е там, че не може.

— Къде си ти? — попита Емил. — Бих искал да видя картините, на които те е рисувал.

Габриел се обърна и го погледна. В полумрака кожата ѝ беше бледа, долната ѝ устна бе в наситено тъмно червено.

— В съседната зала — каза тя, големите ѝ очи трепнаха притеснено. — Но, моля те... Недей, не...

— Да не ходя?

Габриел не отговори. Вместо това отмести поглед към вратата, която водеше към балкона над главното фоайе. И след това, повдигайки леко полата си с ръка, се обърна и тръгна натам. Недей. Думата отекна в главата му. Недей, не прави сцени. Не се влюбвай в мен. Той не беше сигурен, че може, дори да искаше.

Тази вечер Габриел носеше рокля със смъкнати, голи рамене. Косата ѝ бе вдигната в пищен кок високо на главата. Раменете ѝ бяха тесни, талията — още повече. По-рано му се бе приискало да се протегне, да сложи ръце на този строен кръст, очертан изящно от тънките линии на телта в корсета ѝ, и да я притегли към себе си. Тя сякаш усети впитите му в нея очи и се обърна. Но вместо да отвърне на погледа му, се загледа край него. Той се озърна. Добре облечен възрастен господин с монокъл се взираше в нея. Устните на Габриел бяха леко отворени, по тях играеше лека усмивка.

— Мосю Нугие — разнесе се мъжки глас. — Благодаря ви, че дойдохте. Жена ми ме увери, че ще се появите.

Един мъж накуцваше към него с протегнатата ръка. Емил изпита чувство на вина; значи това бе съпругът на Габриел.

— Не бих го пропуснал за нищо на света — каза той.

— Елате — каза художникът. — Елате да видите новите ми творби. Това са най-хубавите, според мен, най-хубавите неща, които някога съм правил.

Съпругът на Габриел не беше такъв, какъвто си го бе представял. Въпреки че акцентът му бе като на човек от средната класа, художникът изглеждаше занемарен, беден, болен. Миришеше на пресен чесън и свинска кожа, на застояло вино и дим. Докато Емил го следваше през тълпата, забеляза, че единият му крак е увреден. Яката му беше протрита, а петите на обувките му бяха износени. Какво ли нещастие бе сполетяло художника, освен очевидния полиомиелит? И как понасяше да дели красивата си съпруга с други мъже?

— Светлината е по-хубава в тази зала — обясни художникът. — Тук изложението е северно.

Емил нарочно изчака, докато стигнат до средата на галерията, преди да погледне картините. Жена четеше книга; жена се гледаше в огледалото; жена спеше с извито настрани лице в леглото; гола жена, с цветя в косата, с озарено от усмивка лице.

— Харесват ли ви? — попита художникът.

Това не беше Габриел: крайниците ѝ бяха прекалено тромави, очертанията на фигурата не бяха плавни, брадичката не бе достатъчно грациозна. И все пак, бе тя.

— Харесват ми — каза той. — Много.

По-късно Емил стоеше до прозореца в гардеробната и наблюдаваше редицата от конски екипажи, минаващи под дъжда по „Шанз-Елизе“. Мъж с една ръка се подаде изпод едно дърво. Разкопча мръсната си риза и плисна вода по врата и гърдите си, после изтърка брадата, лицето, тялото, чуқанчето си. Но това бе градски дъжд, от онзи, който оставят черни ивици по лъснатите прозорци и мръсотия по чистото пране. Емил подозираше, че човекът скоро ще бъде по-мръсен, отколкото бе преди дъждът да започне.

Дали този мъж е бил в Париж през май 1871, запита се той, по време на „кървавата седмица“, когато улиците на града са били покрити с труповете на революционерите и въздухът бил непрогледен от дима на горящия Париж? Тогава ли бе загубил ръката си? Емил бе пропуснал обсадата; по това време работеше в Австро-Унгарската империя на един мост на река Тиса. Не беше пострадал по никакъв начин.

Веднъж, когато бе пила твърде много, Габриел му описа звука на вятъра в стрехите, смесен с далечния тътен от стрелбата. Разказа му, че през онази седмица тя и по-малките ѝ сестри стояли затворени в стаите си в дома им, разположен в горната част на квартал Белвил, умирали от глад заради пруската обсада и чакали баща им, който бил член на Парижката комуна, да се върне и да им донесе малко хляб. Той не се прибрал — нито в онази вечер, нито на следващия ден. Не било необичайно. Често изчезвал за дни наред, след като им хвърлел редовния бой. Но този път не се прибрал изобщо. В крайна сметка майка ѝ била повикана да разпознае тялото му сред купчина мъртъвци, нахвърляни до стената в гробището „Пер Лашез“. Като най-голяма дъщеря Габриел я придружила. Там научили, че баща ѝ, след като бил преследван покрай гробовете на Балзак и поета Делавин, бил хванат, вързан, изправен пред една от външните стени и разстрелян от наказателния отряд.

— Когато го видях, изпитах единствено гняв — каза Габриел на Емил. — Джобовите му бяха празни. Не носеше никакъв хляб. Беше ни оставил само синини.

Въпреки че пруската армия бе обсадила града, въпреки че тя бе изолирала жителите и ги бе принудила да ядат всичко, което успеят да намерят, за да оцелеят; въпреки че заради нея хората бяха изклали животните в зоологическата градина и бяха ловили плъхове, убийството на членовете на комуната бе дело на правителствените войски и бе извършено след подписване на споразумението и оттеглянето на врага. Габриел рядко говореше за детството си и в това нямаше нищо чудно; баща насилник, майка — починала от сифилис, две сестри, станали жертва на охтиката, самата тя преболедувала скарлатина, която отслабила сърцето й... истински каталог на болест и насилие, на бедност и горчивина.

И все пак, за разлика от други хора от гетата, чиито скули бяха изпити от глада и бедността и оставаха завинаги такива, по лицето на Габриел не личеше нищо от това минало. Външността й бързо я бе извела от Белвил. На дванайсет години я бе забелязал някакъв художник и я бе наел като модел. През следващите петнайсет години бе минавала от един художник към друг, от мръсни тавани към просторни мансарди. Освен че се бе сдобила със съпруг някъде по пътя, нейното издигане в обществото бе бавно, но постоянно. Постепенно бе придобила по-изтънчени маниери, бе събрала предани почитатели и си бе спечелила известен социален статут. Вече не й се плащаше на час; бе много над този период. Любовниците й, художниците, приятелите й я възнаграждаваха по други начини — с картини или рокли, с бижута или посещения на опера. Беше почти невъзможно да се каже откъде е тръгнала. Шията й беше дълга и аристократична, гласът й — нисък и обработен. Емил бе решил, че е прекалено мелодраматична, когато веднъж му каза, че не пази нищо от детството, освен душата си. Но когато я опозна по-добре — нея и душата й, осъзна, че е вярно. Но понякога все още виждаше малкото момиче в нея, момичето, което бе гладувало и молело за хляб.

Стелажите с палта и шапки миришеха на влажна вълна и камфор. Но поне гардеробната бе празна; поне беше тихо. Емил седна на дивана и прокара пръсти през косата си. Загледа се в ръцете си, ръцете, които остаряваха. Беше време да продължи напред, да се освободи, да поеме отговорност. Какво правеше с живота си?

Дръжката се завъртя и вратата се отвори.

— Ето къде си бил! — Габриел стоеше на прага. — Търсех те навсякъде. Всъщност вече бях на път да се откажа.

В гласа ѝ имаше намек за упрек, сякаш е виновен, че се е скрил така.

— В залите бе твърде пренаселено — обясни той. — Нуждаех се от малко въздух.

Габриел затвори вратата след себе си. Пое дълбоко дъх, после издиша шумно. След това се усмихна.

— Както и да е — каза тя. — Никога няма да познаеш какво се случи...

Емил поклати глава.

— Той ги продаде — каза тя. — Продаде картините си.

Сега видя, че очите ѝ блестят и бузите ѝ са поруменели.

— Знаех си — продължи тя. — Знаех си, че това все някога ще се случи. Всички отиваме да празнуваме!

И после се сепна изведнъж.

— Ще се радвам, ако дойдеш... Стига да искаш, естествено. Но ще те разбера, ако не пожелаеш... искам да кажа, не се чувствай длъжен.

Покани го и го отпрати едновременно. Такава си беше.

— Всъщност... трябва да работя — отвърна той.

Габриел кимна. Да, това правеше Емил. Работа. Робуваше в някаква безлична канцелария. Веднъж го бе помолила да ѝ обясни какво точно прави, но го спря след няколко минути.

— Все едно ми говориш на руски — бе казала тя. — Не разбирам нито дума!

Отвън някакъв мъж се разсмя гръмко. Една жена се провикна към друга и помоли да я изчака. Атмосферата се бе променила, хората си тръгнаха. Габриел отметна назад кичур коса, след това се наведе към него, за да го целуне.

— Е, поне си тук. Много ти благодаря, че дойде.

— Между другото — попита Емил — кой купи картините на съпруга ти?

Тя се умълча, устата ѝ все още бе близо до неговата, сякаш тази мисъл не ѝ бе хрумвала досега.

— Някой търговец на картини, предполагам — изправи се отново. — Никой друг — искам да кажа, никой, които е от значение —

не е продал повече от една или две картини.

— Дори Съора?

— Със сигурност не и Съора.

За момент Габриел застина. После погледна Емил отново и премигна два пъти.

— Не беше толкова зле, нали?

Той зарови лице дълбоко в гънките на синята ѝ копринена рокля, роклята, която ѝ бе помогнал да избере и за която бе платил, роклята, за която все още не му се бе отблагодарила, и вдъхна аромата ѝ.

— Харесаха ли ти картините?

— Не толкова, колкото ми харесва моделът. Да заключим вратата и да го направим — прошепна той. — Сред палтата.

Габриел се засмя.

— Никога ли не мислиш за друго?

— Не. Никога.

И тогава тя сякаш се вцепени.

— Какво? — попита той. — Какво има?

— Нищо — отвърна тя и се загледа някъде встрани.

— Габриел?

— Добре... Неприятно ми е да те моля, но ще ми заемеш ли двайсет франка?

Той се отдръпна от нея, извади банкнота от портфейла си и ѝ я подаде.

— Това е заем — каза тя.

— Разбира се, че е.

— Ти си съкровище — целуна го тя по главата. — Какво мислиш? За роклята.

— Много е изискана.

Габриел се завъртя и Емил я хвана през кръста. Напипа под горния пласт на полата някаква малка мека кожена чанта с нещо твърдо вътре.

— Какво е това? — попита той и я измъкна.

— Нищо — тросна се Габриел и се опита да я грабне от него.

— Не ми прилича на нищо — каза Емил, като държеше торбичката извън обсега на ръцете ѝ. Отвори я и оттам падна малък предмет, които се търкулна по пода. Той го вдигна, преди тя да успее

да се наведе — корсетът не ѝ позволи да го направи бързо. Усмивката ѝ бе изчезнала.

— Дай ми я.

Очите ѝ бяха потъмнели, изпълнени с враждебност каквато никога преди не беше виждал.

Той постави малката посребрена спринцовка в отворената ѝ длан. Габриел я стисна в ръката си, прибра я отново в торбичката и без да каже нито дума, си тръгна.

---

[1] Част от изложба, която е само за хора с покани, или предварително изложение, отново само за поканени, обикновено преди официалното откриване. — Б.пр. ↑

[2] Възглавничка с пълнеж от конски косъм, която служи като подложка под гърба на много разкроени поли. Била е модерна в края на XIX век. — Б.пр. ↑

Беше рано и градът все още бе забулен в мъгла, високите покриви на жилищните сгради изглеждаха по-меки, размити, като че ли по тях бе минала художническа четка. Фабриката на Айфел в Льовалоа-Пере се намираше на кратко разстояние с файтон от центъра, в седемнайсети арондисман, на север от Булонския лес.

— Надявам се оценявате колко невероятно вълнуващо ще бъде това посещение — каза Джейми. — Отиваме да се срещнем с Густав Айфел. Човекът е гений!

— Комитетът 300^[1] изглежда не мисли така — отбеляза Алис. — Как бяха нарекли кулата му? Безполезна. Чудовищна.

— Кой ти каза това?

— Ти — отвърна тя. — Пишеше го във вестника, не помниш ли? Прочете ми статията.

Джейми изтри запотения прозорец и се загледа към възвишенията на Мон Валериен в далечината.

— Какво ли пък разбират те? — сви той рамене.

— Предполагам, че много — не се предаде сестра му.

— Това ще бъде най-високата кула в света, Алис. Триста метра висока. И най-важното е, че ще бъде от желязо, нищо друго, освен желязо, като мост. Мисис Уолъс, какво мислите?

— Трудно е да се каже. Може наистина да се окаже нещо прекрасно.

Алис въздъхна тежко и се обърна към брат си.

— Ще бъде сграда без кожа, изобщо няма да е прекрасна, а напълно гротескна. Не мога да повярвам, че си променил мнението си, Джейми.

Той се облегна назад и въздъхна. Беше нетипично за него да не каже нещо язвително в отговор, да не направи остра забележка. В държанието му се бе появило нещо по-деликатно, някаква нова лекота. Само допреди няколко дни сякаш страдаше от клаустрофобия, движенията му бяха напрегнати, въздишките му — провокативни, бе като пристегнат с вериги и отчаяно искаше да избяга от компанията

им. Но сега явно някъде се бе отворила врата и той вече бе прекрачил наполовина през нея. Беше спокоен, примирен, някак над нещата.

Очевидно бе необходима промяна на темата. Алис пое инициативата.

— Разбрахте ли? Мириам Морисън, дъщерята на преподавателя ти по латински, е загубила почтеността си и вече не е сама, така да се каже.

— Откъде, за бога, си научила? — възкликна Джейми.

— Вчера получих писмо от Тифи. Семейството се опитало да го запази в тайна и да я изпрати в някакво място за неомъжени майки в Дъмфрийс, но се разчуло.

— Клетото момиче — въздъхна Кейт.

— Не съм я виждал от години — каза Джейми и се загледа през прозореца.

— Къде беше снощи? — попита го Алис. — Потропах на вратата ти, но не отговори.

— Определено не бях с Мириам Морисън — разсмя се той.

— Джеймс! — ахна Алис. — Това не е шега.

Той направи пауза, преди да отговори, сякаш се чудеше коя лъжа да пробва.

— В стаята беше много горещо. Излязох да взема глътка въздух.

— Защо просто не отвори прозореца? — попита Алис.

Кейт усети, че се задава нов спор, и се намеси, като се съгласи, че стаите в хотела са прекалено задушни, но ако се отвори прозорец, навлиза ужасният шум от улицата.

— Наложил ми се да отворя прозореца в тоалетната — призна тя.

Алис и Джейми потиснаха кикота си. Така я възприемаха през повечето време — ексцентрична и нелепа, и тя поощряваше тази им представа.

— Просто бъдете внимателен — каза Кейт.

— Не искаме да намерим тялото ти в Сена — допълни Алис.

Извън центъра на Париж улиците бяха тесни, сградите повисоки, стените бяха опасани с простори мокро пране или с реклами за питиета, „Absinthe“ или „Cointreau“. Момчета хвърляха камъни в мръсни кафяви локви, а момичета — само няколко години по-големи от тях, чакаха клиенти на прага на къщите с фалшиви перлени нанизии на шиите и капки дъжд в косите, искрящи като бижута. Отначало това

бе шокирало Кейт: бедността, безсрамието, с което младите жени се продаваха, небрежното отношение към нищетата и морала.

И все пак Париж, осъзна тя, носеше с достойнство своята маска. С грандиозното си ново оформление, обширните открити пространства, множество паметници и чисто нова канализационна мрежа, дълга 600 километра, градът бе изграден за една класа, за сметка на другите. Имаше хиляди разкошни жилищни блокове и достатъчно приказно богати, модерни, титулувани и заможни хора, които да живеят в тях. Но те бяха почти невидими, скрити във файтоните си и зад богато украсените метални порти, ядяха зад тежки завеси в ресторанти като „Пейар“ на улица „Риволи“, и прекарваха лятото в Кабур или Довил, Биариц или Баден-Баден.

Предишните жители на центъра на Париж — онези, които някога бяха живели в колиби до Лувъра или в тесните улички на Ил дьо ла Сите, тези, чиито дядовци и баби бяха щурмували Бастилията, провъзгласили Франция за република и пуснали гилотината над вратовете на монархията и нейните поддръжници преди почти сто години, бяха изтласкани към нови, победни жилища във външните квартали на града. Но те се върнаха в района около Халите, на „Риволи“ и в Булонския лес, носейки със себе си целия шум и суматоха, които винаги са ги съпътствали. Тук бяха и гладните, бездомните, изгубените, лудите и неизлечимо болните, които се вираха към теб от излъсканите стъпала на операта „Гарние“^[2] или изпод спретнатото подрязаните дървета на авеню „Гоблен“ и на булевард „Сен Мишел“, защото нямаше къде другаде да идат, защото въпреки че Осман би искал другояче, това все още бе техният град — също толкова, колкото на всеки друг.

Въпреки че сега бе столица, украсена с тераси и зелени паркове, с обществени площади и пищни театри, в Париж имаше нещо, което не можеше да бъде зазидано, не можеше да бъде оформено в прави линии и с уеднаквени фасади. Без значение как изглежда един град, той винаги е много повече от своята архитектура. Имаше някакво пращане във въздуха; усещаше се в пенливите вълни на реката и в мириса на смола от обширните гори, проснари се из почти целия път до Бове на север и до Орлеан на юг. Средновековието и съвременността се сливаха под мостовете на Сена, а над града белият, снежнобял прах от строителната площадка на църквата „Сакре Кьор“

се смесваше с черните сажди и смрадта, издигащи се от порутените къщи в квартал Маре и от мизерните улици, ограждащи железопътната линия в Монпарнас, и образуваха мъгла, която при подходящата светлина изглеждаше почти сребриста.

Льовалоа-Пере някога е било малко селце в покрайнините на Париж. Районирането на Осман бе избутало голяма част от индустрията в края на града и селото бе станало индустриална зона, където складове и фабрики се редуваха с малки изоставени градини. Фабриката на Айфел бе заобиколена от висока стена, но бе лесно разпознаваема заради постоянния поток от тежко натоварени конски каруци, излизащи от дървените ѝ порти, и вонята на сѳра и горящи дървени въглища. Когато файтонът наближи главната порта, Джейми вдиша дълбоко.

— Не ви ли напомня за дома? За „Далмарнок Уоркс“?

— За съжаление, отговорът е „да“ — каза Алис.

Той погледна към сестра си, но тя мълчеше, устата ѳ бе плътно свита.

— Защо се държиш така, Алис? — не издържа Джейми.

— Как?

— Не искаш ли да постигнеш нещо?

— Искам да си уредя добър брак, ако това имаш предвид. Какво друго би предложил?

— Искаш да кажеш, че желаете да се върнеш в Шотландия и да изгниеш там.

— Първо, това е родното ни място. И второ, не възнамерявам да гния никъде.

— И двамата — намеси се Кейт. — Просто спрете.

— Не би ли предпочела да останеш тук — продължи Джейми — ако имаш възможност? Искам да кажа, какво може да ни предложи Глазгоу...

— Не знам какво замисляш, но отговорът е „не“ — отсече Алис. — И ти не можеш да ме принудиш. Най-малкото изобщо не познавам този човек.

На Джейми му бе нужно малко време, докато се сети за какво говори тя.

— Искаш да кажеш, френския инженер? Елегантният мосю Нугие?

— Така ли се казва? — небрежно се обади Алис и се загледа през прозореца.

— Не е ли всичко това наистина малко прибързано — намеси се Кейт. — Както каза Алис, тя го е виждала само веднъж, и то бегло.

— Някой някога да е споменавал нещо за брак? — каза Джейми.
— Не мисля така.

— А освен това — вметна Алис — аз очаквам предложение.

— Ако имаш предвид Свинската зурла... възможно ли е критериите ти да паднат по-ниско?

— Достатъчно... — предупреди го Кейт.

— Неговото име — заяви настоятелно Алис — е Хог. Мистър Артър Хог.

— Както и да го наричаш, той има пари, но няма чувство за хумор. Идеалният съпруг!

Лицето на Алис бе пламнало. Изглеждаше така, сякаш всеки момент ще се разплаче.

— Не го слушайте — каза Кейт. — Мисля, че трябва да се извините на сестра си.

— За какво? Че изтъквам очевидното? Тя мисли същото, нали, Алис?

Алис отвори устата си, но от нея не излезе нищо.

— Виждате ли! — възкликна Джейми.

Файтонът спря.

— Просто не го наричай Свинска зурла — каза Алис.

Едната странична врата се отвори и пред тях се показа закритият двор на фабриката. Двойно по-голям от двора на „Далмарнок Уоркс“ на Арол, той бе отрупан с къси железни летви и дървени бъчви, пълни с метални нитове. На основния етаж десетки работници носеха греди или местеха чували, разпалваха огнища или съединяваха различни метални части; от едната страна имаше редица с огромни радиални бормашины, от другата — макари и куки, които висяха от тавана. Въздухът бе матов, почти непрозрачен от праха и наситен с миризмата на горещ метал, бумтящ от тъпите удари на чуковете върху наковалните и пронизван от пискливото подсвирване и воя на бормашините.

— Впечатляващо — каза Джейми.

— Мръсно — тросна се Алис. — Сега накъде?

— Нугие ми каза да отидем право в главния офис.

Вместо да ги поведе навътре към помещенията, където чертожниците седяха превити на бюрата си, Джейми пое през двора. Алис беше облечена в бяла рокля, с кожена наметка и нова шапка, украсена с паунови пера. Не искаше брат ѝ да диктува как да прекарат малкото им останало време в Париж, но накрая се съгласи да посети фабриката на Айфел и реши да се възползва от повода. Постара се и се наканти в чисто нов тоалет, току-що взет от шивачката. Всичко в двора обаче беше покрито с пласт черна грес, от онази, която се забива под ноктите и попива в линиите на дланта.

— Внимавайте да не докосвате нищо — каза Кейт на Алис.

Но беше твърде късно. Пръстите на Алис вече бяха оставили пет малки черни петна по корсажа на роклята.

— О! — извика тя и погледна към Джейми.

— Казахме ти да не пипаш нищо — сви рамене той.

— По-лесно е да се каже, отколкото да се направи — отвърна възмутено момичето.

— Покрийте го с наметката си — предложи Кейт. — Така няма да го виждате.

Алис придърпа наметката си по-плътно към тялото. Огледа ръцете си и изтри ивиците грес с кърпичка.

— И защо ни гледат така? — прошепна тя.

Неколцина работници бяха спрели работа и се взираха в групата. Един от тях повдигна шапката си за поздрав. Лицето му беше покрито със сажди, но по кожата около очите му имаше тънки бели гънки.

— Просто са любопитни — каза Кейт. — Сигурни ли сте, че е подходящо да идваме тук?

— Защо да не е? — отвърна Джейми.

Емил Нугие ги чакаше пред офиса, на края на метално стълбище. Сред светлината, която падаше на дълги прашни снопове през стъклото отгоре, Кейт видя, че усмивката му е естествена и искрена.

— Добре дошли — каза той.

Кейт бе избрала най-тъмната си рокля — вълнена, на сиви и черни квадрати. С бялата си рокля, руси къдрици и новата си шапка Алис буквално блестеше до нея.

— Благодаря — каза Джейми. — Извиняваме се за закъснението. Помните сестра ми, нали?

Инженерът се поклони на Алис, след това се обърна към Кейт.

— И мадам Уолъс — продължи Джейми.

— Разбира се.

Тя му подаде ръка. Това бе приетият начин една омъжена жена да поздрави мъж, но Кейт изведнъж остана без дъх, изведнъж се почувства неудобно и притеснено, когато той пое ръката ѝ и лекичко я стисна.

— Трябваше да използвате входа за посетители — допълни домакинът им. — Вие минахте през двора.

Алис погледна Джейми многозначително, но не коментира.

— Искане да видим двора и цеха — отвърна Джейми. — Впечатляващи машини.

— Всичко, което виждате, е за кулата — обясни Нугие. — Всяко парче ще бъде пробито или оформено тук и след това ще бъде отнесено до мястото.

— Звучи като доста сериозно начинание.

— Със сигурност е такова. Според нашите изчисления ще са нужни 18 000 различни парчета и повече от два милиона нита.

— Божичко — каза Алис.

— А как ще ги сглобите? — попита Джейми.

— Ще започнем с основите и ще градим отгоре. След като всяко парче бъде изработено, ще бъде пренесено до обекта и ще бъде занитено на място на ръка.

— Ще се получи ли? — попита Алис.

След кратка пауза, толкова кратка, че бе едва забележима, инженерът се засмя.

— Надяваме се. Нека да започнем — каза той, като ги поведе по коридора. — Освен десетки работници имаме и цял етаж с чертожници.

— Кога ще можем да се срещнем с великия мъж? — попита Джейми.

— Мосю Айфел е много зает. Но ще проверя дали може да ни отдели няколко минути.

Нугие спря в края на прозореца, който гледаше към двора.

— Както виждате, работим върху материалите, които ще бъдат вкарани в бетонните плочи на основите.

Огромни железни релси пламтяха червени, докато ги коваха и оформяха. Тук шумът бе оглушителен. Нугие трябваше да вика, за да се чува.

— За да сме сигурни, че кулата ще бъде абсолютно равна — продължи той — ще използваме кесони със сгъстен въздух...

Алис се прозя. Пробиването спря.

— Може би ще искате да погледнете? — предложи Нугие. — Звучи прекалено скучно, когато се обяснява.

Алис мигна няколко пъти един след друг, след което поклати леко глава.

— Може би — предложи Кейт на френски език — бихме могли да почакаме някъде...

— Момичето изобщо ли не проявява интерес? — отвърна Нугие също на френски.

Кейт се усмихна, но не отговори.

— А вие? — продължи той. — Защо не дойдете без нея?

— Какво казва? — прошепна Алис.

Кейт се опита да пренебрегне прямото му предложение.

— Има ли някъде място, където можем да изчакаме? — попита отново тя.

Мъжете се отдалечиха заедно по коридора, докато Кейт и Алис приседнаха на твърда дървена пейка. За миг останаха смълчани. Кейт затвори очи и внезапно си припомни ниския сив хоризонт на Файф в родната Шотландия, подчертан от далечния океан, и начина, по който слънцето грееше над земята, като ласка от небрежна ръка. Кога бе ходила там за последен път? Дали беше със Сол, малко преди да се оженият? Или още като дете, на почивка в Сейнт Андрюс? И защо си спомни за това сега? Може би, защото там за последен път бе почувствала, че щастието ѝ се полага? И след това гласът на Алис я откъсна от спомените и я върна в цеха на инженера в Париж.

— Той наистина е елегантен — казваше тя. — А и аз няма да идвам тук, поне не често, нали?

Кейт отвори очи. Лицето на Алис бе смръщено, очевидно мислеше за нещо.

— Искам да кажа, вие не сте ходили, нали? Когато сте били омъжена? Не сте ходили в офиса на мъжа си?

Въпреки че слънцето все още светеше ярко, се бе спуснала някаква сянка. Кейт се опита да каже, че това е било преди много, много време. Но времето не е линейно. Шокът от случилото се не бе намалял, просто бе погребан надълбоко и понякога потрисащият ужас, мрачното унижение, непоносимият срам от него избухваше вътре в нея и се разтваряше като нощно цвете.

Когато не отговори, Алис се обърна и се вгледа в лицето ѝ.

— Толкова съжалявам... Пълна глупачка съм, задето го споменах...

— Не, не се притеснявайте — отвърна Кейт и успя да докара нещо като полуусмивка.

Убедена, че неловкият момент е отминал, девойката отново се върна към това, което я вълнуваше.

— Разбирате ли, една част от мен не иска да чакам прекалено много и да свърша забравена на лавицата като стара мома. А другата половина иска да избяга.

— Вие няма да свършите на лавицата, Алис.

— Знам. Свинската зурла винаги е вариант.

— Мистър Хог очевидно е мъж с много качества. Не обръщайте внимание на Джейми.

Алис се обърна и погледна към Кейт.

— Какво мислите за него? — прошепна тя. — Инженерът? Смятате ли, че би могъл да бъде подходящ партньор за мен? Чичо Уилям ще бъде на седмото небе от радост. Но той е толкова стар!

— Дали е стар?

— Сигурно е най-малко на четиридесет години.

— Това не е стар. Не и за съпруг.

Но Алис вече не я слушаше. Вместо това бе погълната от хода на собствените си мисли.

— Ще се наложи да науча френски... Може би вие ще ме научите? И след това, след като се оженим, може да се преместим в хубава малка къща близо до Булонския лес и да имаме много френски деца с имена като Пиер и Матилд.

— Алис, може би не трябва да прибързвате толкова. Стъпка по стъпка...

— Но чичо ми бе толкова добър към нас. Не искам да го разочаровам.

На долния етаж се тресна врата. Разнесе се смехът на Джейми, кратък изблик, последван от тътрене на крака, качващи се по стълбите. Връщаха се.

— Как изглеждам? — попита Алис и насочи големите си очи към Кейт.

— Прелестно — отвърна тя. Беше вярно; наистина изглеждаше прекрасно.

— А роклята ми?

— Той не се интересува от роклята ви, Алис.

Емил, Джейми и един по-дребен около петдесетгодишен мъж с буйна бяла коса се появиха в горната част на стълбището. Веднага след като ги видя, непознатият се приближи към Кейт и се поклони.

— Мадмоазел Арол? — каза той. — Густав Айфел.

Имаше кратък неловък момент, когато Алис пристъпи напред.

— Всъщност аз съм мадмоазел Арол, мосю Айфел. Мисля, че познавате чичо ни.

Погледът на мъжа премина от Кейт към Алис, след което той се поклони още веднъж.

— Моля да ме извините. Наистина се познаваме. Той е прекрасен инженер и изключително добър бизнесмен. Аз съм му голям почитател.

Алис сякаш се успокои и отпусна. Усмихна се и придърпа кожената наметка още по-плътно около тялото си.

— В момента той работи по друг мост — каза тя и погледна към Емил. — На река Форт, близо до Единбург.

— Ах, да — отвърна Айфел. — Възнамеряваме да направим специално пътуване до Шотландия, за да го видим, когато бъде завършен.

Алис засия от гордост, сякаш става дума за нейния мост и нейната река. Джейми ги наблюдаваше внимателно. Накрая забеляза удобен момент.

— Убеден съм, че чичо ни ще е съгласен с мен, че е нужно помежду ни да има по-здрави връзки. Да намерим начин да свържем Париж с Шотландия. Всъщност... имам предложение.

Алис рязко си пое дъх. Сините ѝ очи се разшириха от ужас.

— Не гледай толкова шокирано — разсмя се Джейми. — Имам няколко собствени идеи, идеи, които включват мен самия. Мосю

Айфел? Бих искал да се върна и да работя като стажант на кулата. Дали е възможно?

Той погледна с очакване инженера.

— Аз нямам възражения по принцип — отвърна Айфел. — Мосю Нугие?

Но Емил Нугие не го слушаше; един служител тичаше по коридора към тях. Мосю Айфел трябваше да отиде в цеха веднага.

— Мосю Нугие — обади се отново Джейми, щом Айфел им пожела хубав ден и се оттегли по коридора. Нугие примигна рязко, разтърка очи и след това се извини.

— Станал съм в пет — обясни той. — Съжалявам.

— Трябва да си вървим — каза Кейт. — И без това отнехме твърде много от времето ви.

Очите на Алис се стрелнаха между Джейми и Нугие и обратно.

— Но кулата! — каза тя и добави с тих смях: — Няма ли чертежи или нещо, което бихме могли да разгледаме? Набързо, искам да кажа.

Изчака с кокетно наклонена глава.

— Ще се радвам да ви покажа оригиналните чертежи — бе принуден да отвърне Нугие.

На лицето на Алис бавно се изписа изражение на облекчение.

— О, да — каза тя. — Ще ми бъде интересно. Много интересно всъщност.

Кейт вдигна ръка, за да прикрие очите си. Мигна няколко пъти, но нещо не бе наред, точно пред нея се разливаше тъмно петно и зрението ѝ се размазваше. Винаги започваше така. Главоболието. Първо — заслепяване, последвано от ярки проблясъци от мигаща светлина, и след това бумтяща болка от едната страна на лицето ѝ. Приседна на дървената пейка.

— Съжалявам. Мисля, че ще остана тук. Заболя ме главата.

— Мисис Уолъс има такива пристъпи — обясни Алис. — Но ще се възстанови съвсем скоро.

— Тръгвайте — каза Кейт. — Ще се оправя.

Внезапно обаче усети нечие присъствие, съвсем близо до нея.

— Нуждаете ли се от нещо? — попита я Емил Нугие.

Осъзнаваше, че е приклепнал пред нея, просто не можеше да го види.

— Чаша вода. Ако няма да ви затрудни.

Когато той се върна, ослепителното пулсиране се бе изместило от центъра на зрението ѝ и пулсираше в малка дъга наляво. Отново можеше да вижда. Изправи се, когато той се приближи, и пое чашата от ръката му.

— Благодаря ви. Къде са мистър и мис Арол?

— С един от моите колеги. Как сте?

— Вече много по-добре — каза тя бодро. — Не е нищо сериозно. Лекарят каза, че е неврастения, нервно изтощение, което се проявява в това, което той нарича мигрена.

— Ах, да, и майка ми страда от това заболяване. Лекарят подписа ли ви нещо?

— Индийски коноп. Определено намалява силата на болката. Но пък напоследък предписват индийския коноп за всичко — от кашлица до холера!

Нугие се разсмя.

— За лудост и базедова болест.

— За епилепсия и опиумно пристрастяване — продължи тя.

— Само да действаше — каза той тихо.

За миг Нугие изглеждаше някак отнесен. Кейт намести шапката си.

— Беше много мило от ваша страна, че ни отделихте толкова време от деня си.

— Ни най-малко.

Погледът му се плъзна от очите към устните ѝ и обратно.

— Кога си тръгвате от Париж?

— След два дни.

— Ще се върнете ли? — попита той. — В Париж, искам да кажа.

— Не мисля.

Последва пауза, малка пауза, в която тя усещаше само очите му и тежкото повдигане на гърдите.

— Както и да е — каза, докато му подаваше обратно чашата. — Сигурна съм, че трябва да се връщате на работа. Бихте ли казали на спътниците ми, че ще ги чакам във фойтона?

— Разбира се — каза той. — *Au revoir*.

Не „сбогом“, а „довиждане“. Никога нямаше да се срещнат отново. Тя бе имала своя шанс. Но въпреки всичко усети как косъмчетата по врата ѝ настръхват, докато си представяше очите му,

които я следят, обгръщат тялото, раменете, талията и бедрата й... тесния турнюр. В долната част на стълбището се поколеба, после се обърна и погледна назад. И той бе там, все още стоеше на върха с празната чаша в ръка, гледайки я как си тръгва.

---

[1] Организация, основана според слухове през 1727 г. от британски аристократи, в която членуват богати и влиятелни хора и се разпореждат с политиката, икономиката и т.н. в света. Наричат ги още и „Олимпийците“, „Скритата ръка“ и др. Свързана е с фамилията Ротшилд, пак според слухове. — Б.пр. ↑

[2] Известна също и като Пале Гарние (дворецът Гарние), парижката опера, намираща се в IX район. — Б.пр. ↑

Беше март и Париж се приближаваше към края на *Petit saison*, Малкия сезон. Емил знаеше, че предстои вихрушка от балове и танци, вечери и салонни приеми. След Великден, *Grand saison*, Големият сезон, щеше да започне с *Concours hippiques*, конните състезания на „Шанз-Елизе“. После още балове и конни надбягвания, приеми за изложби, докато средната и висшата класа напуснат Париж за лятото, на север към *Côte fleurie*, Брега на цветята, или на юг, към *Côte d'Azur*, Лазурния бряг, със „Синия влак“^[1].

За останалата част от града сезоните не бяха просто фон за промяна в модата. Топлината, студът, дъждът, сушата се съпровождаха с добавянето на шал или два или с махане на пласт от долните дрехи. Тази година, бе забелязал Емил, времето беше нетипично топло. Многобройните *guingettes*, или откритите танцови зали покрай реките, които покриваха почти всеки бряг, заработиха по-рано от обикновено. В Монмартър кафенетата на открито, гледащи към целия град, колебливо отваряха терасите, а перачките се катереха нагоре по хълма, или *La Butte*, както бе известен, с кошовите си с мокри чаршафи, за да ги проснат в пустите полета до вятърните мелници на върха му.

Емил спря до вратата на ателието на художника, за да запали цигара. Докато вдишваше, почувства нечий поглед, втренчен в него. Обърна се и погледна през рамо, по цялото протежение на улицата, надолу към булевард „Клиши“, но не видя никого. Тесните улици под него миришеха на вкиснало вино и застоял въздух, на снощен тютюн и сутрешна урина. *Maisons closes* — публичните домове, цирковете и кабаретата затваряха за няколко кратки часа, но рано сутринта някои вече бяха отворили и вратите им бяха откряхнати, за да се създаде илюзията, че се проветряват.

— Модел ли търсиш? — слаба жена на около трийсет години излезе толкова внезапно от отсрещната врата, че Емил изпусна цигарата си. Беше босонога, облечена като пастирка, с дървена гега и кафява рокля над мръсна бяла риза. Инвентарът ѝ предполагаше

пасторална невинност, но очите ѝ намекваха, че притежава много по-дълбоки познания.

— Не мисля — отвърна той и извади табакерата си за още една цигара. — Не и днес.

Жената намести корсажа си и пристъпи няколко крачки към него.

— Всички велики художници са ме рисували. Дори Пусен.

— Дълбоко се съмнявам, че ви е рисувал Пусен — отбеляза Емил. — Той е мъртъв от двеста години.

— Не — тръсна тя глава. — Този си бе съвсем жив. Каза, че е учил в Училището по изящни изкуства. Беше напълно почтен. Защо да не повярвам на това, което ми казва?

Усмихна му се и в изражението ѝ имаше нещо, което разпозна — увереността, че той притежава това, което тя иска, и че тя има необходимите средства, за да го получи.

— Ще ти позирам за петдесет су на ден — каза жената. — Много по-малко от това, което ще платиш там. Събличам се гола за един франк.

Леката издутина на гърдите ѝ се виждаше изпод ризата ѝ. Дъхът ѝ беше издайнически сладникав заради развалените зъби. Той се извърна.

— Мадам, боя се, че малкото талант, който имам, няма да е достатъчен, за да ви нарисувам подобаващо. А сега, ако ме извините, закъснявам за урока си.

Поклони се, обърна се, след това прекоси двора и заизкачва тесните стъпала към ателието на художника.

— Ще се върна — провикна се тя след него. — Да си знаеш за следващия път, името ми е Жана.

Малка групичка мъже чакаха на площадката в края на стълбището пред дървена врата. Вратата беше заключена, но някои от тях все пак пробваха дръжката веднъж или два пъти, за всеки случай. Ателието на художника беше таванска стая със стъклен покрив. Въпреки че светлината струеше през целия ден, през лятото тук бе много горещо, а през зимата — много студено. Преподавателят беше бивш член на Академията, стар мъж с бакенбарди и счупени очила, който, изглежда, не обръщаше никакво внимание на температурата. Бе отворил това ателие, без отопление или вентилатор, и предлагаше обучение на кандидат-художници срещу месечна такса от десет

франка. Имаше списък на чакащите. Но въпреки това — или може би именно заради търсенето, той закъсняваше. Винаги закъсняваше и мъжете, както обикновено, се изнервяха. Мнозина бяха дошли часове по-рано, за да си осигурят по-добро място, и вече бяха станали заядливи и навъсени от отегчение. Емил зае мястото си в края на опашката и допуши цигарата.

— Пусен — измърмори отново тихичко на себе си.

Повечето от художниците в Париж, студентите в Училището по изящни изкуства или в независимото ателие „Сюис“ живееха тук, в Монмартър. Мястото почти не се различаваше от обикновено село, едновременно част от Париж и все пак не съвсем, не и със скърцането и повеея на вятърните мелници, с жуженето на пчелите, носещо се от зеленчуковите градини на монахините. Щом човек стигнеше до най-ниските склонове на хълма, под вонята на града и миризмата на разораната пръст почти веднага се усещаха терпентинът и блажната боя. Долната част се обитаваше от успешите художници; Реноар и Дега живееха и работеха в близост до булевард „Клиши“. По-нагоре, където улиците ставаха по-стръмни, а стаите — евтини и мръсни, но компенсираха с гледка, бяха всички останали: мъжете, които мечтаеха да излагат картините си в официалния Салон или в Салона на независимите и които харчеха всичките си пари, а вероятно и парите на родителите си, за уроци и боя от „Мезон Едуар“, за вино и курви. Нищо чудно, че толкова много от тях се разболяваха и хващаха шарка, нищо чудно, че намираха мнозина на улицата — просто разплескана купчина плът и смачкани дрехи под някой отворен прозорец на горните етажи. Тези, които оцеляваха, като че ли живееха само на въздух и его, на секс и на супа.

Най-накрая преподавателят се появи, тътреше се из двора под тях с пръчка в ръка и няколко кости, увити в кърпа, в другата. Отключи вратата на ателието и се отдръпна, докато студентите се втурнаха, за да заемат най-хубавите места. Пред класа бе поставена скица на мраморен атлет, класическа скулптура. Докато разполагаха стативите и остреха моливите си, един млад мъж влезе в ателието и — без дума от преподавателя, започна да се съблича. Урокът тази седмица, съобщил учителят, ще бъде посветен на човешката анатомия.

— Вижте — каза той, след като привлече вниманието на учениците. — Вижте как се свързват костите, как се движат под

кожата. — Хвана ръката на модела и я наведе. — Помислете за цвета на кожата, за осветеността отвътре. Това може да се постигне чрез изграждане на слоеве пигмент, както правят Дьолакроа, Рембранд и Дюрер. Но да се рисува добре, не е само въпрос на техника. Един художник трябва да разбере човешкото тяло както отвътре, така и отвън. Не стига само да уловите мимолетната повърхност.

Разнесе се одобрително мърморене, знак на съгласие. Всички знаеха, че има предвид работата на импресионистите.

— Това е таз — каза той, като вдигна костите. — Това е бедрена кост, това са тибията и фибулата на левия крак. Когато рисувате днес, искам да видя, че сте опознали костите под кожата.

Бавно намести модела в нужната му поза — в седнало положение, с едно повдигнато коляно и една протегнатата ръка.

— Е? — попита той. — Кой е това? Вие?

Посочи Емил. Позата му се стори позната, но Емил нямаше представа и поклати глава. На стареца това явно му се стори забавно.

— Ходили ли сте някога в Лувъра? — попита той.

— Много пъти — призна Емил и усети, че се изчервява.

— Е? — обърна се учителят към останалата част от класа.

— Това е „Сътворението на Адам“ — отвърнаха те в хор. — Микеланджело.

Емил се сви от смущение. Разбира се. Трябваше да го познае. Въпреки че оригиналът бе в Сикстинската капела, в Лувъра имаше безброй скици.

Почти чу смеха на Габриел, развеселения ѝ кикот, смесен с нотка презрение. Но тя нямаше представа, че той се опитва да навакса с художническите си умения, че рисува картини или скицира, когато разполага със свободно време. След дните, прекарани в изчисляване на точни мерки и градиенти, с помощта на линии, триъгълници, компас и пергел, за него бе облекчение да работи само с молив и хартия и да рисува това, което е пред очите му. Стилът му бе напълно противоположен на техническата му работа; линиите му бяха неравни, оскъдни, свободни. Искаше да улови това, което му бе невъзможно да задържи, мимолетното, преходното.

От вечерта на изложбата почти не се бе виждал с Габриел. Накрая се уговориха да се срещнат в малко кафене в Монпарнас, което той избра, защото бе малко вероятно да засекат там някой негов познат.

Докато приближаваше към масата му — със закъснение, разбира се — той веднага забеляза, че настроението ѝ все още е приповдигнато от продажбата на картините. Ходеше с малко по-високо изправена глава от обикновено, усмивката ѝ бе по-широка, очите ѝ грееха с яркост, която сякаш бе фокусирана върху нещо напълно недостижимо за всички останали.

След като долепи бузата си до неговите, два пъти, и кафето бе поръчано, тя като че ли най-последно го забеляза.

— Е, как си? — попита я той.

— По-добре, след като те видях — отвърна Габриел, после посегна към ръката му и я стисна леко. Нещо вътре в него като че ли внезапно се разтресе. Връзката им беше като кон и карета, препускащи без кочияш, понесли се към катастрофата, към която ги тласкаха собствените им решения.

След малко издърпа ръка и се престори, че се налага да изтрие потта от челото си.

— Тук е доста горещо — каза той.

— Работиш прекалено много — отвърна тя.

Габриел примигна и Емил видя, че зениците ѝ бяха огромни и черни. Какво ли вземаше? Лауданум? Опиум? Морфин? Знаеше, че е безсмислено да пита; тя категорично щеше да го отрече. И двамата се умълчаха. След като премахнаха любовната част от уравнението, Емил разбра, че нямат кой знае какво да си кажат. Изпи бързо кафето си, пресушавайки чашата чак до гранулите захар на дъното. Габриел се заигра с лъжицата си, като я въртеше с върха на пръста си.

— Как ти се стори Америка? — попита внезапно тя.

Предишната година Емил бе прекарал един месец в Ню Йорк, за да помогне на Айфел да инсталира металната рамка за Статуята на свободата. Помнеше вълните в пролива между Статън Айлънд и Бруклин и безкомпромисния блясък на слънчевите лъчи по повърхността на водата и все още усещаше в устата си лошия вкус от гледката на бедните квартали. Помнеше широките улици извън градоустройствения план и пищните зелени пространства на Сентръл парк. Спомни си и първия път, когато видя групичка „улични араби“, както ги наричаха — шест или седем бездомни деца, повечето между пет или шест години, спящи боси пред вратата на един хотел на Западна 23-а улица. Едно от тях бе протегнало малкото си мръсно

краче на тротоара. Докато наблюдаваше сцената, дама на средна възраст, облечена от главата до петите в коприна и перли, слезе от един файтон и после просто прекрачи стъпалото на детето, сякаш бе счупена пръчка или дръжка на стар чадър, преди да пристъпи в облицования интериор на фоайето към ресторанта, за да похапне стриди, предположи той, и да пие хубаво вино.

— Прекрасно е, ако имаш пари — каза Емил.

— А защо да нямаме? — каза тя. — Ако решим да отидем, ще имаме. Искам да кажа, какво ни задържа тук?

Той се обърна към нея, но по изражението ѝ разбра, че е другаде, унесена от видението на въображаемото бъдеще. Мразеше се за това, но не успя да се въздържа да не зададе въпроса.

— Разбра ли в крайна сметка кой е купил картините?

Думите му я сепнаха, сякаш бе лиснал в лицето ѝ студена вода. Тя примигна бързо.

— Не. Мъжът ми не поиска да ми каже. Защо? Ти знаеш ли?

Той поклати глава. Никога нямаше да ѝ каже. Сигурен бе, че и съпругът ѝ няма да го стори. Облегна се назад и затвори очи. Какво правеше? В какъв човек се бе превърнал? Трябваше да прекрати всичко сега, веднага, преди да са нанесени повече щети. И все пак неволно се бе пристрастил.

— Габриел? — посегна към нея той. — Ела в апартамента ми. Имаш ли време?

Но след като тя посети тоалетната и оправи грима си, бе станало време да тръгва.

* * *

Учениците в ателието на художника бяха два вида. Слабите, онези с боя по косите и дълбоки линии по смръщените чела, бяха сериозните, готовите да дадат всичко за своето изкуство. Останалите бяха като Емил — мъже, чието елегантно облекло, добре напълнени коремни и чисти ръце издаваха, че са хора с работни места, аматьори.

Докато Емил се опитваше да нарисова модела, в ателието беше тихо; чуваше се само пърхането на гълъбите по стъклото високо на тавана и дращенето на моливите върху хартията. Постара се да улови

костите под кожата, но не можеше да не забележи, че кожата на модела не е направена от студен бял мрамор; той се потеше, трепереше, мускулите му не бяха твърди, а леко отпуснати. Имаше белези и следи, оставени от лошо пасващи обувки и от тесните дрехи, а лицето му бе с червеникавия румен тен на алкохолик. Когато най-последно му бе позволено да се отпусне, моделът с мъка се разгъна от позата и очевидно всяка става и всеки мускул го боляха от усилието да стои неподвижно. Позата не беше лесна за поддържане.

Преподавателят мина сред учениците, като правеше коментари и използваше собствения си молив, за да поправи някоя линия или да подчертае контур. Когато стигна до Емил обаче, за миг се изправи и се загледа в рисунката му в мълчание, след което продължи напред. По-късно Емил осъзна, че другите фигури в стаята нямаха никаква реална прилика с модела пред тях; всички художници бяха нарисували Адам.

На обяд някои от учениците събраха стативите и или тръгнаха обратно надолу по хълма и сядаха на сянка в кафенета като „Льо ша ноар“, или се изкачваха по-високо, до кафенето под „Мулен дьо ла галет“. Преподавателят избърса нос в ръкава си и след това започна да скицира горната част на тялото на модела, всеки мускул, всяка кост, изтъкани от светлина и сенки.

— Научих се да рисувам, като рисувах трупове — каза той на тези, които бяха останали. — В Академията. Те не получават спазми, нито се уморяват лесно. О, да, наистина е удоволствие да рисуваш мъртъвци.

Без никакво предупреждение в главата на Емил нахлу един образ: Габриел, тялото ѝ бе голо, очите — отворени, а кожата ѝ бе с гладката, безупречна белота на труп. Завладя го предчувствие, че нещо ужасно ще се случи с нея и вината за това ще е негова. Внезапно му се стори, че се задушаваше; мъчеше се да си поеме въздух. Разхлаби вратовръзката, после взе сакото си и нави скицата. Щом се озова навън, се опита да се успокои, да диша нормално. Допря ръка до студения камък на стената на двора и я задържа там, така че грапавата ѝ повърхност да подразни кожата му. Имаше и други жени; жени, чийто живот не бе изпълнен с трагедия и опии, жени, които все още не бяха омъжени. Щеше да ѝ напише писмо; утре ще приключи с тази история.

[1] Луксозен влак, пътуващ между Кале и френската Ривиера от 1886 с прекъсване до 2003 г. — Б.пр. ↑

Със съскане на спирачки и дълга ниска въздишка на свирката лондонският влак спря на релсите точно пред гара „Сейнт Инок“ в Глазгоу. Намираха се на моста на река Клайд. Беше тъмно, но Кейт все още можеше да различи параходите, акостирани един до друг на пристанището Брумилоу, мержелеещите се канали, черните вретена на парните кранове, разтоварващи товарите от въглища, а в далечината — светлините на ферибота от Гован. Нищо не се бе променило, откакто бяха тръгнали за Европа; въздухът бе все така мътен от въглищния дим, небето бе все така натежало от дъжда, който сякаш всеки момент щеше да се излее, и гъста влажна мъгла пълзеше към града от хълмовете Килпатрик. Дори миризмата беше същата, ръжда и сажди, каменовъглени мини и печен хмел от пивоварната. След два резки тласъка влакът най-накрая навлезе в гарата. Кейт се отпусна още по-навътре в седалката; след шест месеца пътуване, вече си бяха у дома.

— Чудя се дали някой ще дойде да ни посрещне — каза Алис.

— Не мисля — отвърна Джейми. — Далеч от очите, далеч от ума, както се казва.

— Когато бяхме в Лондон, изпрати ли телеграма, че пристигаме? — попита тя.

Джейми се плесна с ръка през устата си.

— Знаех си, че съм пропуснал нещо!

Алис го погледна ужасено.

— Той само ви дразни — каза Кейт.

— Знам — отвърна тя, малко по-троснато от необходимото.

Веднага щом спряха в сводестата пещера от стъкло и желязо на гарата, пътниците от втора и трета класа слязоха бързо от влака и се спуснаха в огромна маса към спирката на омнибусите и стоянката за конските екипажи. Пътниците от първа класа не бързаха толкова. Слязоха и се събраха на перона, докато десетки носачи пъплека из вагоните, за да разтоварят куфарите, пътните им чанти и опакованите в хартия пакети на флотилията от дървени колички. И тогава, след като провериха неколккратно багажа си, някои от пътниците махнаха на

кочияшите, а други се отправиха към главния вход, за да чакат превоза си.

Разбира се, имаше група посрещачи на Джейми и Алис. След подходяща пауза двамата слязоха от влака под гръмки аплодисменти.

— Най-последно! — изпищяха три млади момичета и се втурнаха да прегърнат Алис. — Видя ли всичко?

— Всичко! — отвърна Алис. — И беше прекрасно!

Кейт се усмихна, докато прибираше косата си в шапката и закопчаваше пътническия си плащ. Нямаше нито думичка за Пантеона, който бе ужасно претърпан, за голямата катедрала в Шартр — ужасно мрачна, нито за Дуомо в Сиена — ужасно скучна. Но бе вярно, че момичето е видяло много величествени гари, грандиозни хотели и търговски пасажи.

Докато чакаше носачът да изнесе куфара ѝ от влака, Кейт забеляза мъж, който стоеше в периферията на тълпата с букет червени рози в ръка. Алис също би трябвало да го е забелязала, но се преструваше, че не е. След миг обаче, изглежда, той сметна, че е чакал достатъчно дълго.

— Здравейте, мис Арол — провикна се толкова силно, че всички се обърнаха към него. — Бях информиран, че ще пристигнете днес. Дойдох тук за влака в 21:38. За съжаление, информацията ми е била погрешна и се оказа, че не сте на него, а на влака от 22:43. Получихте ли писмата ми?

Посрещачите се разделиха, за да му предоставят достъп до центъра на групата, в която бе Алис. По лицето ѝ се изписа лека паника.

— Мистър Хог, каква изненада! — възкликна тя. — И рози. Колко щедро!

Тя наистина бе получила писмата му. Просто никога не си бе направила труда да отговори на някое от тях.

— Е, получихте ли ги? — попита той отново.

— Не! — излъга Алис. — Опасявам се, че не, мистър Хог. На континента пощата е много ненадеждна. Но няма значение. Колко хубаво, че ви виждам отново.

Мистър Хог, който бе страдал от някакви кожни проблеми като момче, имаше изровена и грапава кожа на лицето като севилски портокал. И все пак очите му бяха красиви, яркосини. Кожата му,

макар ѝ обезобразена, сега блестеше от нервно очакване и удоволствие, а по горната му устна бяха избили малки капчици пот.

— Изглеждате... — започна мистър Хог. Но той не владееше особено добре прилагателните или метафорите; не бе най-красноречивият човек, както сам често заявяваше. И така, остави изречението да заглъхне недовършено и след това се прокашля.

Алис трепна и приглади роклята си. После се постара да докара на лицето си изражение, което да не разкрие разочарованието ѝ.

— Мистър Хог е в месарската търговия — обясни тя на приятелите си.

— Пайове — каза лаконично той.

Някой потисна пристъпа си на кикот. От друг перон се разнесе сигнална свирка и изхвърляйки с голямо пуфтене пара и дим, един влак се подготви да напусне гарата.

— Е... — започна Алис. — Ние трябва...

— Да, наистина... — кимна няколко пъти мистър Хог. И в този миг Алис нададе писък.

— Това е Тифи! — извика тя към приближаващото се момиче с огромна бяла шапка. Зад нея вървеше мъж в края на трийсетте, съпругът ѝ от една година насам, който погледна часовника си. Когато посрещачите се разместиха, за да пропуснат приятелката на Алис, и мистър Хог, и мъжът на Тифи останаха встрани, изолирани от групата.

Сред цялата суматоха Кейт слезе от вагона, без никой да я забележи. Алис погледна за момент назад през рамо, сякаш бе забравила нещо, а Джейми улови погледа ѝ и ѝ помахаше леко, но след това и двамата бяха пометени от вихъра на племенници, братовчеди, приятели от училище и далечни познати. Кейт видя как братът и сестрата и техният антураж си проправят път през гарата, гласовете им звучаха пронизително високо, смехът им изпълваше вече празната чакалня. Четирима носачи бързаха зад тях, всеки дърпащ количка, отрупана с багаж. Мистър Хог се влачеше най-накрая, все още с розите в ръка, и очевидно се колебаеше дали е поканен там, където отиваха всички.

Сега на перона бе останал само един куфар и той бе нейният. Носачът се огледа, за да види дали има някой друг, някой мъж, който да му каже какво да прави. Като младоженка, това я забавляваше — начинът, по който кочияшите и носачите бяха глухи за гласа ѝ, сякаш

бяха устроени да улавят само мъжките гласове. Дали трябваше да говори по-силно, или пък по-ниско, за да я чуват?

— Мисис — попита носачът — това ваше ли е?

И двамата погледнаха към куфара, вече доста изтърган от шестмесечната употреба. Не изглеждаше много, като се има предвид цялото това време и път.

— Да — каза тя. — Мое е.

— Очаквате ли някой да ви посрещне? — провери носачът.

Тя поклати глава, не.

— Накъде тогава? — вдигна куфара мъжът.

— Към стоянката. Ще си взема файтон.

Докато вървяха през гарата — тя на крачка зад носача, забеляза Уилям Арол, който стоеше под часовника и потропваше нетърпеливо с върха на огромния си чадър по земята. Сега, след като пътниците от лондонския влак бяха слезли, станцията бе почти безлюдна. Щом я видя, той вдигна пръст и се запъти към нея.

— Мисис Уолъс, какво удоволствие е да видя, че се прибирате жива и здрава у дома. Добре ли си прекарахте?

— Много.

Очите му се стрелнаха през рамото ѝ.

— Боя се, че ги пропуснахте — каза тя. — Тръгнаха преди десетина минути.

Той не изглеждаше особено притеснен.

— Забавиха ме в работата.

Отвън започна да вали, внезапен порой, който загърмя оглушително по стъкления покрив на станцията. Арол спря и вдигна глава.

— Специално го поръчахме. По повод пристигането ви у дома.

Отначало Кейт не бе сигурна как да реагира. После разбра, че той се шегува.

— О, много ви благодаря — усмихна се тя. — Как върви бизнесът?

— Изграждането на железопътния мост на Форт върви добре. Тъкмо се връщам от Куинсфери. И новият мост на Тей ще бъде пуснат за движение през юли.

— Ще има ли церемония по откриването му?

— Не и този път — каза Арол тихо. — От уважение.

Умълча се за миг.

— Как ще се приберете у дома? Ще ви посрещне ли някой?

— Отивам да си взема файтон — каза тя бодро.

Отне му известно време да осмисли думите ѝ. А когато това стана, Уилям Арол изглеждаше шокиран.

— Много съжалявам. Племенникът ми е трябвало да уреди това.

— Не, наистина... Всичко е наред.

— Моят кочияш ще ви закара у дома. Настоявам. Това е най-малкото, което мога да направя, за да ви благодаря, че върнахте и двамата невредими.

— Още не сте ги видели — отбеляза Кейт.

Арол се намръщи за миг и след това се изсмя рязко.

— Дяволски сте права.

Уилям Арол беше едър мъж, с широки и къси ръце като мистрии. Като че ли за да компенсира ръцете, липсата на образование и бедняшкия си произход, той винаги бе елегантно облечен, бялата му коса бе сресана, бакенбардите — подрязани, а яката му — свежо колосана. И все пак, въпреки че може би не го осъзнаваше, издаваше потеклото си с множество дребни нещица: слагаше твърде много одеколон, ръкавите му бяха отрязани малко повече от нужното, произнасяше погрешно сложни думи, като *premise*, *expertise* и *emphasis*^[1]. След като човек го опознаеше обаче, разбираше, че притежава особен вид интелигентност, каквато не може да се придобие от книгите.

— Признателен съм ви за вашите писма — каза той, докато вървяха през гарата. — Редовните ви отчети. Винаги разведряваха закуската ми. Благодаря ви за отделеното време.

— Най-малкото, което можех да направя — отвърна Кейт. — А как е мисис Арол?

Само лекото потрепване на очите му подсказа колко му е трудно да отговори на този въпрос. Носеха се слухове, доста груби, че съпругата на Арол е с „мек мозък“. Тя рядко излизаше и винаги обясняваха, че страда от едно или друго заболяване. Арол строеше за нея къща в Еър, с огромна оранжерия и изглед към устието на река Клайд.

— По-добре — отговори той. — Благодаря, че попитахте.

Докато Кейт се качваше във фойтона, той остана на тротоара, държейки чадъра над главата ѝ, за да я предпази от дъжда.

— А вие? — попита тя. — Как ще се приберете у дома?

— Ще походя. Обичам вечерните разходки.

— Но дъждът... — започна тя.

— Направен съм от по-издръжлив материал от дъжда. Обещавам ви, че няма да ръждясам. Мисис Уолъс, сигурен съм, че ще се видим отново скоро, но междувременно, ако мога да направя нещо за вас, просто ми кажете.

И като потропа с ръка по покрива, даде знак на кочияша да потегля.

Освен купчината неотворена поща, която лежеше на пода, апартаментът ѝ си бе точно такъв, какъвто го бе оставила. Входната врата все още скърцаше и трябваше да бъде смазана, старата ѝ сламена шапка все още висеше на стойката в коридора, а леглото ѝ бе оправено и по завивката нямаше нито гънка. И все пак всичко ѝ се струваше студено на допир, всяка повърхност бе покрита със слой прах. Прозорецът в кухнята бе оставен открит и шест месеца бе пропускал влажния и мръсен глаугоуски въздух. Навън един влак подсвирна ниско, докато профучаваше на юг към Кросмайлуф. Чуваше се неразбираемото жужене от разговора в апартамента на долния етаж, кратките изблици на смях на някакъв мъж и по-пронизителният висок женски глас.

Кейт запали лампата и тръгна из стаите, възприемайки ги така, както би ги видял някой непознат. Таваните бяха високи, но стаите нямаха добри пропорции. Мебелите, всичките избирани за друга, по-голяма къща, изглеждаха като натъпкани в пространството и не оставяха много място за свободно придвижване. В килера шкафовете бяха пълни с купчини чинии от качествен порцелан и супници, чекмеджетата бяха претъпкани с кутии с позлатени прибори и лопатки за риба, а скринът в спалнята бе пълен догоре с индийски памучни чаршафи и бродирани покривки за маси, приготвени за вечерни приеми, за семейни празненства и кръщенета, които не се случиха. Кейт осъзна, че този апартамент е хранилище за очаквания, каквито вече нямаше, музей на един неизживян живот.

Сутринта, когато напускаха Париж, небето беше бездънно синьо, въздухът толкова чист и мек, че всичко, което се канеха да оставят зад

себе си — улиците, хората, миризмата на печено кафе и кестени, изпъкваше още повече, цветовете бяха по-дълбоки и наситени, очертанията на града изглеждаха като гравирани на някаква въображаема карта, а не просто нарисувани. А в далечината, толкова слабо, че може би просто си представяха звука, отколкото наистина да го чуват, се носеше непрестанният тътен от ударите на чук върху желязо.

Кейт беше категорична, че трябва да пристигнат на Северната гара най-малко един час преди заминаването. Докато подвикваше на Алис и Джейми да вървят по-бързо из гарата и организираше превоза на багажа им, тя припираше всички, суетеше се, мърмеше и укоряваше. Резервации, влакови прекачвания, вестници и освежителни напитки, носачи, продавачите на билети, кондуктори и спътници — само за такива неща си позволяваше да мисли в този момент. При пътуването им из Европа тя бе тази, която уреждаше всичко и предотвратяваше затруднения, убеждаваше музейните служители да ги пускат в момента на затваряне, резервираше най-хубавите места в театри или влакове и организираше престоя им — всичко това Джейми наричаше нейните „малки чудеса“.

Тази сутрин обаче осъзнаваше, че ако спре дори само за момент, ако си позволи да осмисли факта, че напускат Париж, Франция, континента и се връщат обратно в Шотландия, очите ѝ ще се наляят със сълзи, а малката буца в гърлото ѝ ще нарасне и ще я задуши. Кейт имаше приятели, не беше сама. Баща ѝ бе починал, но имаше сестра и нейното младо семейство, което можеше да посещава. Ан бе омъжена за по-малкия брат на Сол, Джордж Уолъс. Той беше като Сол и все пак много различен; не притежаваше нито частица от безкрайната енергия на по-големия си брат. Но по-важното бе, че не страдаше и от типичните за Сол изблици на гняв. Което радваше Кейт.

Беше купила дребни подаръци за всички — малки стъклени животни от Рим и дървени марионетки от Германия. И все пак още не можеше да се изправи пред тях; не можеше да се сблъска със съчувствието и загрижеността им, без значение колко добронамерени бяха; не можеше да намери сили за мига, в който ще застане пред дома им, точно преди да натисне звънеца, когато ще знае, че скоро ще бъде облята от топлата светлина и звука на детския смях отвътре. Усещаше

остро тази липса, този копнеж; предпочиташе да е сама, отколкото да види с очите си от какво е лишена.

Тук, в студената си гостна с изглед към железопътната линия, тя приседна на дивана, все още с пътническата си наметка, и се загледа към потрепващия танц на искрите от лампата по дъските на пода. Как би могла да остане на това място? Но и как би могла да си тръгне? Затвори очи и отпусна глава на коленете си.

* * *

Сънува острия връх на Айфеловата кула, черно желязо, пробиващо облаците във въздуха. Сънува мъжа зад фотоапарата, който я наблюдаваше през малките лещи. Сънува, че Емил Нугие я пита нещо, но тя няма представа какво казва. Събуди се рязко, с изкривен врат и изтръпнала ръка. Дамската на дивана бе оставила отпечатъци по кожата ѝ. Часовникът на полицата над камината показваше шест и половина. Все още беше тъмно. Навън обаче движението по улицата вече бе натоварено: трополяха каруците на търговците на въглища и на млекарите, следвани от фургоните на хлебарите, запътили се през железопътната линия към Стратбънго.

Изправи се и се протегна, след това отиде в банята и изми лицето си. Ще направи списък, ще организира деня си. Трябваше да даде дрехите си за пране, да поръча храна, да отговори на купища писма и да се погрижи за някои финансови дела. И после, след като се възстанови от пътуването, ще посети пастора в църквата и ще предложи услугите си както преди. Вече разполагаше с достатъчно пари, за да поддържа приличен стандарт поне няколко години, ако е скромна. А после какво? Е, ще го мисли, като му дойде времето, или както обичаше да казва баба ѝ, щом стигне до моста, ще се наложи да го пресече. Докато настане това време, има много неща за вършене; грижи за болните, украсяване на църквата за празниците и набиране на средства за сираците в Африка. Това бяха заниманията на благоприличните вдовици. Те оказваха помощ на нуждаещите се, дните им бяха запълнени с благотворителни начинания, често свързани с далечни земи. Тя вече разбираше, че това не се прави съвсем

безкористно — всички тези дейности пречеха на мислите им да забият острите си жила в болезнената пустота на всекидневието.

Свали дрехите, с които бе пътувала, сложи ги на леглото и отвори гардероба. Тук бяха дрехите, които бе оставила преди шест месеца: всекидневните сиви рокли и траурните, в черно и лилаво. Висяха недокоснати там от миналата година, носещи спомена за ръцете ѝ вътре в ръкавите и слабия аромат на парфюма ѝ по деколтето. Докосна крепа^[2], бомбазина^[3], роклите от мелроуз и хенриета^[4]; тъканите ѝ се сториха груби. Един молец пърхаше между гънките и тя го наблюдава дълго как кръжи безпомощно на бледата утринна светлина.

* * *

Седмица по-късно стоеше в шивашкото ателие с няколко мостри плат в ръката си.

— В това червено? — попита шивачката.

— И една в индийско синьо — потвърди Кейт.

— И с по-малък турнюр?

— Точно така. В Париж всички сега ги носят много по-малки.

— Ще взема мерките веднага — каза шивачката.

В гласа ѝ обаче имаше нотка съмнение и Кейт се почувства длъжна да обясни.

— Нямам романтична връзка с французин, ако си мислите нещо подобно. Но така се пътува много по-удобно, а пътуването е нещо чудесно, искам да кажа. Дори един ден до Трун^[5] е ободряващ. Били ли сте в Трун?

— Не — каза шивачката.

Кейт прокара пръсти по топовете плат, по атлаза и кадифето, муселина и памука във всички цветове, от бледа горчица до най-тъмното лилаво. Шивачката, слаба жена към петдесетте, облечена в лавандулова рокля от креп, ѝ бе препоръчана от Алис.

— Ще бъдат готови след две седмици — каза тя с нещо подобно на усмивка, след като уговориха цената. — Приятен ден, мисис Уолъс.

Когато тръгна по улица „Бюканън“ към гарата, Кейт вдигна глава нагоре. Слънцето залязваше, а небето беше обагрено в тъмнорозово.

Пясъчникът, от който бяха изградени жилищните сгради от другата страна на улицата, грееше окъпан в червено. Откакто се бе върнала, това беше първият ден, в който не валеше.

След като зави по улица „Гордън“, изведнъж бе завладяна от съмнение. По-рано тази седмица бе депозирала чека на Уилям Арол в банката. Само за един ден обаче бе похарчила много повече, отколкото възнамеряваше. Новите рокли, изработени от приличен плат, бяха скъпи, особено ако са ушити от шивачката на Алис Арол. Какво бе сторила? Как можеше да постъпва толкова екстравагантно? Защо, за бога, бе изхарчила толкова много пари? Какъв беше смисълът, щом никой не я поглеждаше, щом никой нямаше да забележи това, което носеше? Само мисълта за презрението на шивачката я възпря да не се обърне, да се върне в ателието и да отмени поръчката.

Непрекъснат поток от всевъзможни превозни средства, коне и каруци, трамваи^[6] и двуместни конски екипажи се носеше по улица „Джамайка“, в посока към реката. Входът към гарата се намираше от другата страна на пътя. Докато чакаше някаква пролука в движението, за да премине, можеше да подуши дима и парата от локомотивите вътре в гарата, можеше да чуе как говорителят вика имената на спирките — Уифлет, Адросан Сентрал и Каткорт Съркъл. Трафикът не намаляваше; с това темпо щеше да изпусне влака си. В крайна сметка движението оредя леко и тя тръгна да пресича. И тогава един глас я повика зад нея.

— Мисис Уолъс! Почакайте!

Беше Джейми Арол заедно с възрастен мъж, когото не познаваше.

— Знаех си, че сте вие — каза Джейми. — Само дама с истинска класа ще тръгне с такава увереност да минава по средата на най-оживената улица в Глазгоу.

— Не съм сигурна дали това е комплимент, или не е — отвърна тя с усмивка. — Как сте?

— Добре, благодаря. Липсвам ли ви?

— И вие, и мис Арол ми липсват.

— Мислех, че ще се радвате да се отървете от нас — разсмя се той.

— Изобщо не е така.

— Французите наричат дамите от калибъра на мисис Уолъс *formidables*^[7] — обясни Джейми на спътника си.

— Разбирам — отвърна непознатият. — Наистина звучи като комплимент, макар да не съм запознат с френския език.

В отговор Джейми тупна възрастния мъж по гърба, сякаш бе казал някаква шега.

— Както и да е. Сестра ми спомена, че сте имали среща с нейната шивачка този следобед — продължи Джейми. — Мислех си, че може да ви срещна. И ето ви и вас! За мен е голямо удоволствие да ви представя моя скъп приятел мистър Синклер.

— Радвам се да се запознаем — протегна ѝ ръка Синклер. — Чувал съм много за вас.

— Така ли? — попита тя, като стисна ръката му и погледна с известно притеснение към Джейми.

— Нашите приключения из континента са основна тема на разговори в града — изръси той. — А вие, скъпа ми госпожо, имате главна роля в тях.

Приближаваше претъпкан омнибус и тракането на колелата му по паважа бе толкова силно, че за момент разговорът спря.

— Не се притеснявайте — допълни Джейми, след като омнибусът отмина. — Винаги ви представяме в добра светлина.

Мистър Синклер се усмихна и двете връхчета на белите му мустаци помръднаха леко. С изключение на мустаците и един тънък кичур коса, подаващ се зад лявото му ухо, бе напълно плешив.

— Бих казал, че дори в повече от добра — добави той.

Пристъпи от крак на крак и ѝ се усмихна. Но бе толкова висок, а очите му така уголемени зад стъклата на очилата с телени рамки, че тя не можеше да улови погледа му.

— Как е животът в „Айрънуорк“? — попита тя Джейми.

— Не се оплаквам. Но няма да съм там дълго, надявам се. Имам планове, както знаете.

Той повдигна вежди и ѝ се усмихна. Кейт се беше научила да е скептична относно неговите планове. След като бъдеха подробно обсъдени, след като се купеха книги по темата и се потърсеха мнения на множество експерти, плановете винаги, без изключение, бяха безцеремонно зарязвани. Повечето от страстите на младежа не траеха по-дълго от две седмици. Същото беше и с жените. Той можеше да

премине от състояние на пълно омагьосване до пълна незаинтересованост в рамките на няколко часа. Някои от жените, които ухажваше и след това захвърляше толкова бързо, оставаха с разбити сърца, други обаче се разгневяваха. Късметлийките запазваха някаква форма на компенсация, бижута или парфюм, които им бе купил в пристъп на любовна щедрост. Останалите си блъскаха главите, за да проумеят какво, за бога, бяха сторили или казали, за да го накарат да охладнее толкова бързо. Не беше работа на Кейт да ги успокоява, че е малко вероятно вината да е тяхна. Изобщо не беше нейна работа да казва каквото и да било. Но ѝ бе жал за тях, за тези клетки млади жени, които затваряха сърцата си за мъжете, за болката и за риска. Беше сигурна, че животът им ще бъде по-лош, по-беден заради това.

— Какви планове? — попита тя колебливо.

— В момента не ми е възможно да говоря открито за това — отвърна Джейми. — Но съм сигурен, че можете да се досетите.

Разговорът забуксува. Двамата мъже обаче явно не бързаха да си тръгват. Кейт чу свирка и си представи как влакът ѝ напуска перона сред облаци от пара. Реши да доведе разговора към край, възможно най-учтиво.

— А вие по работа ли сте в града, мистър Синклер? — попита тя. — Или за забавления?

Дясната му ръка неволно се пресегна към лявата му китка. С бегъл поглед Кейт забеляза, че мъжът носи траурна гривна; всъщност не една, а две — и двете, изплетени от човешки косми, едните тъмни, другите — светли.

— Имах среща с адвокат — обясни той. — Скъпата ми съпруга се спомина преди няколко месеца и имаше въпроси за уреждане.

— Много съжалявам. Приемете съболезнованията ми.

— Благодаря ви. Очаквахме го от известно време.

Това бе разговор, който очевидно не можеше да бъде претупан. Мистър Синклер свали очилата си и ги избърса с кърпичката от малкото си джобче. И после обобщи накратко живота и загубите си досега.

— Най-последно са заедно — каза с лека усмивка. — В ръцете на Бог.

— Мистър Синклер е стар семеен приятел — обясни Джейми. — Ходех на училище с племенника му. Какъв беше бизнесът ви?

— Железария — отвърна мъжът, слагайки очилата си.

— „Гурок“, нали? — попита Джейми.

— „Гринок“ — поправи го мистър Синклер. — Магазинът се намира на улица „Маркет“. Ние живеем на „Еспланейд“. Сещате ли се за улицата, мисис Уолъс?

— Опасявам се, че не, мистър Синклер.

— Под ние имам предвид сестра ми, мис Амелия Синклер, и себе си — почувства се длъжен да обясни той. — Къщата сега е твърде голяма за нас двамата, но е трудно човек да се откаже от толкова прекрасна гледка към река Клайд.

За пореден път се смълчаха и Кейт започна мислено да си представя мрачния сценарий на този живот: мъртва жена и дете, сестра — стара мома, и красива гледка.

— Е, срещата ни бе неочаквано удоволствие за мен — каза тя, след като прецени, че интерлюдията е стигнала до приемлив край. — Боя се, че може да изпусна влака си.

Джейми сръга рязко, но почти незабележимо спътника си с лакът. Лицето на мистър Синклер изведнъж почервенея.

— Църква... — изломоти той.

Кейт се втренчи в него. Мустаците му бяха започнали да треперят.

— Чудех се, дали ще ми окажете това удоволствие, мисис Уолъс... удоволствието да ми позволите да ви придружа на църква?

Той потърка носа си. Ръцете му, забеляза тя, трепереха прекалено. Джейми я наблюдаваше в очакване.

— Ами аз... — започна тя колебливо — аз съм поласкана, но...

— О, хайде — намеси се Джейми. — Цял следобед реда възхвалява за вас на моя скъп приятел тук. Разказвах му за вашия чар, за хубостта и изтънчеността ви. И след това, каква неведома случайност, ето ви и вас!

Млад мъж, който минаваше покрай тях, чу думите му и я погледна оценяващо. Този път лицето на Кейт пламна.

— Бихте ли го направили? — попита колебливо Синклер.

Може би промени решението си именно заради тази плахост, заради потреперването на гласа му и несигурния поглед. Но в действителност, как можеше да откаже и да не изглежда груба?

— Добре тогава — кимна тя.

Мистър Синклер въздъхна, но след това за миг изглеждаше леко озадачен.

— Когато съм в Глазгоу, обикновено посещавам „Сейнт Андрюс“ на площада — каза той. — Приемливо ли е за вас? А после бихме могли да отидем на разходка в парка. Ако не вали, разбира се.

Кейт моментално се стегна. Със Сол се бяха оженили в тази църква. Но как би могъл да знае той?

— Би било чудесно.

— Да ви изпратя ли файтон?

— Не. Ще се срещнем отвън. В 10:45 часа.

— Прекрасно — отвърна той.

Улица „Джамайка“ внезапно опустя, не се виждаха никакви омнибуси или екипажи, освен един самотен съсухрен боклукчия със своята количка. След като се раздели с мъжете, Кейт се шмугна зад човека на пътя, изтича нагоре по стълбите и успя да хване влака само няколко секунди преди да потегли. През целия път обратно към Полокшийлдс Уест гледаше към фабриките и жилищните сгради, към техните прозорци — ярки правоъгълници от светлина, и се питаше за какво точно, за бога, бе дала съгласие.

* * *

— Мисля си за него — каза тя на сестра си.

Ан притвори очи. Умът ѝ беше в бебето, лежащо в скута ѝ, което най-после — след един час люлеене, беше заспало, бебе, което бе почти невъзможно да се вдигне и да се премести в люлката, без да се събуди.

— Работата е там — продължи Кейт — че дори не го познавам. Срещала съм го само два пъти. И няма вероятност...

Кейт млъкна. За миг и двете останаха безмълвни. Какво можеше да се каже по въпроса? След като доближи пръст до устните си, Ан се изправи възможно най-плавно и постави бебето — нейното четвърто дете — в леглото. То се пробуди, проплака леко, но след това отново се успокои.

— Най-после — прошепна тя. — Мисля, че му никнат зъби. Сега. Докъде бяхме стигнали? О, да, мистър Синклер? Е, какво

мислиш за него? Той е малко по-възрастен, но определено все още е във форма!

— Ти изобщо слушаш ли ме какво ти говоря?

— Разбира се, че те слушам!

Сестра ѝ премигна няколко пъти. Кейт потисна желанието си да изкрещи, да избухне срещу небрежния начин, по който Ан приемаше цялото това щастие; здрави деца, очарователен съпруг, прекрасен дом, в който винаги бе топло и удобно. Вместо това просто отпи от чашата си с хладък чай.

— Не, не чуваш какво ти казвам.

— Мистър Синклер има ли деца?

Кейт поклати глава.

— Имал е дъщеря, но тя е починала от дифтерит като бебе.

— О! — възкликна Ан. Пресегна се и сложи ръка на собственото си дете, сякаш можеше да предотврати заболяването с едно докосване. — Колко тъжно. Но в някои отношения е по-добре. За теб, искам да кажа.

Кейт се загледа през прозореца към оголените от зимата преплетени клони на дърветата в градината.

— Може би — каза тя.

— По мое мнение, ако го искаш... Просто трябва да вземеш това, което ти се предлага.

— Ан... — прекъсна я Кейт.

— В края на краищата, не знаеш колко време ще мине, преди да се появи някой друг. Ако изобщо се появи.

Кейт погледна сестра си. Тя говореше без ирония, без лукавство; нямаше никаква представа за живота, поне не за нейния живот.

— А за французина — продължи Ан. — За онзи инженер. Дори и да се усетиш, че мислиш за него, трябва да спреш.

За миг и двете се умълчаха. Въпреки че това, което Ан намекваше, звучеше прекалено меркантилно, тя вероятно бе права. Човек просто трябва да вземе това, което му се предлага.

— Освен това — добави Ан възможно най-тактично, поне по нейните стандарти — нищо не е имало с инженера, нали? Той не ти е отправил някакво предложение?

Кейт поклати глава. Не.

— Всъщност дори се обсъждаше някаква идея за сватосването му с Алис — каза тя.

Ан изглеждаше облекчена.

— Но така или иначе той сигурно вече си има някого — продължи Кейт. — Вероятно е обвързан с някоя жена.

— Той е французин. Вероятно има две! — възкликна Ан. Направи пауза, но след миг се обади: — Кейт?

Кейт вдигна глава и погледна сестра си в очите.

— Бих казала, може би три — отвърна тя. — Или дори повече?

— Представяш ли си... четири? — прошепна Ан.

И те избухнаха в смях, като накрая вече не можеха да спрат, освен за да изтрият очите си, а бебето се събуди и нададе възмутен вой заради целия този шум.

---

[1] Предпоставка, експертиза и ударение/подчертаване (англ.ез.). — Б.пр. ↑

[2] Във викторианската епоха крепът, подобно на коприната, обикновено е бил използван за дрехите, носени по време на траур. — Б.пр. ↑

[3] Вид плат, смес от вълна и коприна. — Б.пр. ↑

[4] Платът мелроуз е ленен, носи името си от едноименния град в Шотландия, където е произвеждан; платът хенриета е с диагонална сплитка на копринена основа. — Б.пр. ↑

[5] Град на западното крайбрежие на Шотландия, в Южен Ейршир. — Б.пр. ↑

[6] Трамвайната система в Глазгоу съществува от 1872 г., но електрифицирането започва през 1898 г. Дотогава вагоните на трамваите са теглени от коне по релсите. — Б.пр. ↑

[7] Забележителни (фр.ез.). — Б.пр. ↑

Емил работеше в Льовалоа-Пере седем дни в седмицата. Докато Кеклан и неговият екип от чертожници създаваха купища страници с технически чертежи, той ръководеше производството на всяка отделна част за кулата. Всяка трябваше да има отвори за нитове, пробити на точното място; на самия строеж всичко трябваше да си пасва идеално.

След работа обикновено се отбиваше за чаша червено вино в бар близо до парк „Ла Планшет“. Не беше се чувал с Габриел от цял месец. Това беше най-добрият начин, истинска раздяла. Може би е напуснала Париж. Представяше си, че е отишла в Ню Йорк или Бостън и води живота, за който копнееше. Надяваше се, че е щастлива. Въпреки че тя никога нямаше да го разбере, той бе направил всичко по силите си, за да е така.

Докато търсеше монети, за да плати на сервитьора, забеляза един вестник, оставен на бара. Беше сряда, а в сряда вечер — ако бе в Париж, вечеряше с майка си. Според джобния му часовник вече бе закъснял с един час. Остави малко пари на тезгяха, бързо излезе на улицата и спря един файтон.

Мадам Нугие живееше сама в апартамент в шестнайсети арондисман; жилището бе твърде голямо за един човек. Повечето от стаите бяха затворени след смъртта на баща му; мебелите — закрити с памучни чаршафи, за да бъдат предпазени от праха, а щорите на прозорците бяха спуснати. Сега майка му прекарваше по-голямата част от времето си в малка стая в задната част на къщата, която бе удобно разположена в близост до кухнята и банята. Страдаше от различни болестки, от които постоянно се оплакваше, но никога не обясняваше напълно, и редовно викаше един млад лекар, чието търпение изглеждаше безкрайно. Емил понякога подозираше, че си измисля симптомите само за да продължава да вика лекаря. Ако беше така, дали той го е разбрал и идва само за да й угажда? Емил бе сигурен, че лекарят завишава сметките ѝ, но въпреки това често се питаше кой всъщност се възползва повече от другия?

Икономката идваше всеки ден, за да готви, чисти и понякога да придружава майка му за излизания с файтон или на кратки разходки до езерото в парка „Монсо“ и обратно, но той знаеше, че тя все пак се чувства самотна. Докато пътуваше, си каза, че ще я посещава по-често, ще я изведе извън града, може би дори ще я заведе на почивка някъде.

— Маман! — провикна се Емил, когато влезе в апартамента.

Майка му се надигна иззад малката отрупана маса, за да го поздрави. На масичката имаше всичко, което можеше да ѝ е нужно през деня; одеколонът ѝ, мастило и перо, лекарства, хартия за писане, пудра и кутии с бижута. Мадам Нугие беше почти на седемдесет и въпреки че всичко в нея се бе смалило някак — дрехите ѝ, храната, която ядеше, дори светлината, прецеждаща се през постоянно спуснатите щори на прозореца, умът ѝ бе все така остър, както винаги.

— Емил — каза тя и протегна ръка. Дори вътре, дори и сама, носеше бели ръкавици. Той повдигна ръката ѝ към устните си както винаги и целуна твърдата тъкан.

— Най-последно! Бях започнала да губя надежда!

— Съжалявам. Задържаха ме на работа — излъга той.

— Е — въздъхна разочаровано тя — важното е, че сега си тук. Трябва да подпишеш някои неща. Но може да го направиш и след вечеря.

Както обикновено икономката ѝ бе оставила две чинии с вече изстинала храна на плота. Този път имаше печено говеждо месо, пълнени домати, тарт с аспержи и панер с нарязан хляб, вече изсъхнал. След като Емил наля вино в две прашни кристални чаши, той донесе храната до малката масичка на майка си и седна срещу нея.

— Това достатъчно ли е? — попита тя. — Храната допада ли ти?

Миризмата на нещата по масата ѝ се смесваше с мириса на храната и виното и всичко имаше вкус на одеколон и сироп за кашлица със смокини, но той я увери, че е идеално.

— Как си? — попита мадам Нугие, след като той се настани.

— Не лошо. А вие?

— Откъде да започна?

Първо му разказа семейните новини, за родените бебета и починалите роднини, случаите на лошо здраве и лош късмет, които бяха поднесени с безсрамна наслада, тъй като не бяха свързани непосредствено. Повечето от историите вече му ги бе разказвала, но

той се престори на изненадан и развеселен в подходящите моменти, както бе редно. Накрая настана тишина.

— Изглеждаш уморен — каза майка му внезапно.

— Да, малко съм уморен — призна той.

— Добре ли се храниш?

— Достатъчно добре.

— А работата ти?

Тя произнесе думата „работа“ с известно пренебрежение. След като завърши училище, Емил отказа да се включи направо в семейния бизнес и да помогне за ръководенето на фабриката и вместо това отиде да учи инженерство и архитектура в университета. За онова време бе предизвикал малък скандал. „Мезон Сушт“ бе в семейството от XVI век и произвеждаше стъкло и оловен кристал: гарафи за вино, емайлирани лампи и коледни играчки, всички с красив дизайн и ръчно изработени. Когато Емил се присъедини към компанията на Айфел и започна да проектира и строи мостове, родителите му решиха, че това е просто някаква фаза. Родът Нугие никога не са били нечии служители и нямаше да бъдат. Почти двайсет години по-късно обаче, майка му все още чакаше той да излезе от фазата.

Това не бе проблем до внезапната смърт на по-големия му брат Бертран преди осемнайсет месеца. Сега, като единствен син и наследник, фабриката и всичко свързано с нея оставаше за Емил. Досега обаче той се бе занимавал с нея възможно най-малко. Веднъж седмично, след вечерята при майка си, подписваше чекове, преглеждаше сметките и се опитваше да се престори на заинтересуван от семейния бизнес. Без Бертран обаче фабриката бе започнала да губи. Емил винеше рецесията, но знаеше, че майка му обвинява него.

— Кулата върви добре — каза той. — Трябва да дойдете и да посетите мястото, майко.

Луиз Нугие разряза домата си на две, забодя малка хапка на вилицата, но не изрече никакво съгласие.

— Във вестниците не пишат това.

— Добрите новини не продават вестници.

Майка му бе страстна читателка на вестници, но вместо да спори с него, сега пропусна темата.

— Е? — каза тя и погледна към Емил с очакване.

Храната заседна в гърлото му, докато преглъщаше. Как бе възможно толкова малка думичка да е натоварена с толкова много смисъл?

— Майко, ако имах новини от такова естество, щях да ви кажа.

Тя въздъхна, остави приборите за хранене и погледна надолу към персийския килим.

— Трябва да дам този килим на почистване — каза разсеяно. — Преди да ти го оставя в наследство.

Тонът ѝ беше укорителен. Беше ли това част от сделката; тя му оставя килима, а в замяна той прави това, което тя иска? Доста висока цена за един килим. Не можеше ли майка му да осъзнае, че той не е привързан към нещата, които тя така усърдно пазеше за него?

— Няма ли да ядете повече? — попита той.

Тя поклати глава.

— Ядох малко, преди да дойдеш. И виното „Фошон“ понякога ми се струва прекалено силно.

Той доизяде храната си, усещайки погледа ѝ.

— Десерт? — попита тя. — Има крем карамел на плота. Ще трябва да го хвърля, ако не го искаш.

— Вие не го ли искате, майко?

Тя махна с ръка, сякаш отблъскваше предложението.

— На моята възраст човек иска съвсем малко неща.

Но той знаеше какво ѝ се иска отчаяно: синът ѝ да поеме отговорност за „Мезон Сушт“, да ѝ доведе снаха от добро потекло, да създаде няколко внуци, които да съхранят рода Нугие, и да потвърди, че животът ѝ не е бил напразен, не е бил задача единствено с изваждане, а и добавяне, като част от аритметиката, която тя никога не бе имала свободата да учи.

Бракът ѝ с бащата на Емил, подобно на повечето от браковете в нейния социален кръг, бе уреден от родителите им. Почти не познавала Седрик Нугие, когато пристъпила към олтара, но въпреки това бъдещето и на двете семейства зависело от този успешен съюз. Фабриката се нуждаела от модернизация и нейната зестра бе финансирала закупуването на нова пещ с каменни въглища. Помалките ѝ сестри бяха останали неомъжени — нямаше пари за техните зестри — и двете все още живееха скромно с издръжки, осигурявани от семейния бизнес. Луиз Нугие, изглежда, смяташе, че синът ѝ не

осъзнава това, което е заложено на карта, колко саможертви и добросъвестност са инвестирани в продължение на десетилетия, как тази неизречена договорка бе крайъгълен камък на всичко, в което тя вярваше. Жените бяха създадени, за да улесняват живота; те бяха носещите конструкции, като дървеното скеле, което строителите използваха за издигане на кулата. И изведнъж му дожаля за нея, за този живот, изживян чрез другите. Дори и сега тя го гледаше, докато той ядеше, и поглъщаше всяка негова хапка, сякаш можеше да вкуси десерта чрез осмоза.

— Вкусно ли беше? — попита майка му, след като сладкият яйчен крем и тъмният сироп изчезнаха. Той отговори, че е бил чудесен, въпреки че едва бе усетил вкуса му.

После му направи кафе — късо, черно и силно — и извади малка купчина чекове, вече попълнени от един от служителите.

— Леля ти се нуждае от малко повече пари този месец. Има лош период. Ще бъде ли проблем?

— Знаете, че не е нужно да питате, майко.

— Бертран винаги настояваше да знае, ако има промяна в цифрите. И баща ти никога не подписваше нищо, преди да провери счетоводните книги.

— Сигурен съм, че всичко е в ред — каза Емил, след което подписа всички чекове със замах.

Прощаването за лека нощ бе трудно. Прегръдката на майка му на раздяла изглеждаше достатъчно формална, но той знаеше колко ѝ е трудно. Мразеше да я оставя сама в този огромен апартамент, който някога бе пълен с живот, и въпреки това нямаше търпение да избяга; атмосферата бе толкова гъста и лепкава, като изгорял карамел.

— Опитай се да не закъсняваш следващата седмица — укори го нежно мадам Нугие.

— Ще се постарая.

— И ми донеси малко добри новини. Ще ме ободрят.

Навън Емил си пое дълбоко дъх, белите му дробове отчаяно се нуждаеха от прилив на кислород. Ако Бертран не беше умрял. Ако поголемият му брат бе женен и имаше един — двама синове, той нямаше да е в това положение. Вместо да си вземе файтон, реши да походи, за да прочисти главата си. Докато вървеше към дома си, постепенно се успокои; опита се да погледне ситуацията обективно. Беше само на

четиридесет и една, имаше достатъчно време да си намери някое момиче, да се ожени и да имат деца. Или пък жена, някоя жена като шотландката. При мисълта за нея изпита остър пристъп на съжаление; едва ли някога ще я види отново.

Allumeurs de réverbères, фенерджиите, палеха газовите лампи по големите булеварди и улиците с дългите си пръти. Светлините блестяха като златни кълба в сравнение с блясъка на електрическите дъгови лампи, поставени на площада пред операта. Но останалата част от Париж беше тъмна през нощта, градът се бе разраснал отвъд ярките улици като заметнат с тъмен плащ. Разходката пеша до дома му се стори добра идея, докато небето на запад все още бе обхванато от пламъците на залязващото слънце. Но нощта падна по-бързо от театрална завеса, той загуби ориентация и се озовава в тесните непрогледни улици на Маре. Ускори крачка, като стъпваше тежко и демонстративно уверено, за да възпре всеки потенциален крадец или убиец, който се спотайва в някой вход. Въпреки че съзнанието му го подтикваше да тича, продължи да ходи с равномерно темпо и се прокашляше на редовни интервали, за да създаде впечатление — лъжливо — че не се страхува. В един момент някаква врата се отвори рязко — светещ правоъгълник жълта светлина — и го накара да подскочи. Един мъж се появи в очертанятията на вратата, бутан навън от едра жена, която му крещеше никога да не се връща. Вратата се затръшна и за миг и Емил, и мъжът останаха навън, в пълен мрак. След това вратата се отвори отново, жената простена, а мъжът бе придърпан обратно назад в стаята, в широката прегръдка на любимата.

Емил се разбърза — наляво, после надясно, после пак наляво, докато с дълбоко облекчение се озова пред сивата каменна фасада на Лувъра. Успя да се ориентира; не беше далеч, осъзна той, докато пресичаше Пон дез Ар и закрачи по Ке дьо Конти, изобщо не беше далеч. Ето неговата улица, сградата му и най-сетне вратата на апартамента.

В спалнята светеше лампа. Не помнеше да я е оставял така, но се зарадва, че има осветление, докато плъзгаше ключа в ключалката. Хвърли припрян поглед зад себе си, за да се увери, че никой не го е проследил, след това отвори вратата и влезе във вътрешния двор, възможно най-тихо, за да не събуди портиера, мъж с лош нрав от Авиньон.

Тръгна по стълбите, вместо да чака асансьора. На площадката под неговия етаж чу, че някой пее тихо. Песента идваше от апартамента му. Въпреки че никога преди не я бе чувал да пее, разпозна гласа на Габриел. Сигурно портиерът я е пуснал. Главата му се завъртя, отчасти заради бордото, което бе изпил, отчасти заради притеснението, което го завладя в мига, в който отключваше вратата.

Габриел лежеше на леглото му със затворени очи, косата ѝ бе разпусната, а роклята ѝ бе вдигната до бедрата. Допрени по стените, всяка с лице към тях, бяха картините, които Емил бе купил на изложбата на импресионистите. Беше ги подредил в коридора и стояха там, с непокътната опаковка, от деня, в който му бяха доставени. Сега подът бе покрит с разкъсана хартия и парчета въже, свидетелство за това колко трескаво са били разопаковани.

За момент не помръдна, чакаше тя да усети присъствието му. Но скоро осъзна, че е потънала в друг свят, че бе отнесена, вероятно в делириум. Докато я наблюдаваше, Габриел се надигна, извади метална спринцовка от чантата си и бавно започна да навива надолу чорапа от бедрото си. Емил стисна китката ѝ, преди да успее да натиснете буталото. Главата ѝ се отметна назад, когато тя се обърна и се опита да се съсредоточи върху него, очите ѝ полузатворени, устата — отворена.

— Ти! — възкликна тя. — Мислех, че съм сама с музата на мрака.

Погледна надолу. На бялата кожа на бедрото ѝ бе разцъфнало синьо-лилаво петно — там, където иглата вече бе влязла преди.

— Какво си направила? — прошепна той.

— Скъпи ми Емил — отвърна тя — мога да ти задам същия въпрос.

Едва сега той видя, че всяка от картините до стените беше съсипана, платната бяха раздрани от горе до долу. На земята под прозореца лежеше кухненски нож.

— Можеше да ми кажеш — продължи тя. — Защо ги купи? От всички хора на света, точно ти? А аз си помислих... помислих си, че най-сетне това означава нещо.

— Габриел...

— Не говори. Само влошаваш нещата.

Емил слезе от леглото и вдигна кухненския нож. Прокара пръст по разкъсания край на една от картините, по повърхността, която сега

бе отпусната и навита, боята — напукана и на люспи. Докато почистваше острието, в него изведнъж се надигна обида. Нима това, което бе сторил, е толкова лошо? Не изглеждаше съпругът ѝ да мисли така; всъщност бе много убедителен.

Габриел все още седеше неподвижно на леглото, със спринцовката в скута си. Изглеждаше малка, уязвима, жалка. Той се запита дали дори един-единствен сантиметър от парите му е отишъл при детето ѝ.

— *Chérie* — започна той — ако съм направил нещо, което те е наранило, не е било умишлено.

— Знаел си много добре какво правиш. Искал си да ме унижиш.

— Искан да помогна...

— И как, по дяволите, го направи?

Той премигна, очите му се насълзиха и гърлото му се сви. Какво право имаше тя да говори с него по този начин?

— Съжалявам. Но никога не съм възнамерявал...

— Спри! — извика Габриел.

Тя покри лицето си с ръце и започна да хлипа, да плаче с шумни стонове. Беше непоносимо. Той отиде до нея, коленичи и постави ръце на голите ѝ рамене.

— Габриел... — прошепна тихо.

— Не ме докосвай! — извика тя, като го отблъсна и започна да търка раменете си, сякаш допирът на пръстите му я бе прогорил. — ИЗЛЕЗ!

Очите ѝ бяха студени и непроницаеми като емайл. Емил се обърна, излезе от спалнята си и седна на един стол с лице към вратата. Рано на следващата сутрин, точно когато небето изсветляваше на разсъмване, вратата се отвори. Габриел беше облечена и гримирана. Без да каже нито дума, мина покрай него и излезе през входната врата.

Седмица по-късно портиерът му прати съобщение, докато бе на работа. Трябвало да дойде веднага. Намери Габриел увита в одеяло пред огъня. Лицето ѝ беше бяло, устните ѝ прехапани до кръв, а очите — дълбоко хлътнали. Изпрати да повикат неговия лекар, който дойде след час. След кратък преглед той препоръча почивка на легло и индийски коноп. На следващия ден Емил изпрати на съпруга ѝ бележка, че тя е в безопасност. Не получи отговор.

— Трябва да отида на работа — каза той. — И трябва да видя майка си. Но ще се върна след това.

Отиде в службата, опита се да навакса всичко, с което бе изостанал, и после прекара няколко часа с мадам Нугие. След вечеря прегледа небрежно няколко сметки от стъklarската фабрика, подписа чековете, извини се и се прибра в апартамента си. Оказа се, че не е било нужно да бърза. Пепелта в камината бе изстинала. Габриел си бе тръгнала преди часове.

Дърветата в Булонския лес отново бяха покрити със зеленина, слети в общ мъглив фон в далечината. Въздухът беше наситен с богатия аромат на влажна земя, а ята скорци пърхаха и се въртяха в кръг сред чистата синева на небето.

Кочияшът го остави пред главната порта на парка, Портата на дофина, и Емил отказа предложената помощ за носене на тежкия товар. Измина пешком пътя по алеята до езерата и после другия, до хиподрума, и започна да търси уединено място в близост до реката. Веднъж чу изстрел от мускет наблизо. Беше малко късно през деня за дуел, но те пак идваха — оскърбените съпрузи и дръзките любовници, обидените и изоставените, караха се заради жени, както чайките се дърлят за риба.

Кладата от картини пламна лесно. Дървесината на рамките хвърляше искри, когато дървото се цепеше, а платната потрепваха и се гърчеха, преди да се превърнат в пепел. Емил наблюдаваше играта на пламъците, докато техните езици се плъзгаха по бледата кожа на Габриел, по лицето и усмивката ѝ и ги почерняха, преди да ги унищожат завинаги с един последен нежен удар.

Дори нощем Глазгоу сякаш светеше. Големите пещи на железопътната и локомотивна фабрика „Каледониан“ в Спрингбърн, корабостроителниците и валцовите мелници на „Феърфийлд“ в Гован ревяха цяла нощ, а ниските облаци, носещи се от полетата, бяха оцветени в мръсна охра. Тази вечер от Сейнт Ролокс^[1] до кея „Стокрос“ щеше да бъде прекаран нов локомотив на платформа, теглена от коне. Там щеше да бъде натоварен с кран на кораб и превозен до Индия, Южна Африка или Китай. Някои от хората, работили по локомотива — леярите и майсторите на парния котел, ковачите и превозвачите, вървяха като на парад зад него по целия път до доковете. Други аплодираха от тротоарите или махаха от прозорците, когато огромният парен влак преминаваше бавно, съвсем малко по-бързо от обикновен човешки ход, а огромният му котел и капакът на комина се извисяваха на близо три метра и половина над паважа.

Трамваят, с които пътуваше Кейт, спря, за да пропусне процесията с парния локомотив. Всички пътници се надигнаха на местата си или се спуснаха напред, към кабината на водача, за да видят по-добре.

— Сигурно са го направили за две седмици — провикна се водачът през рамо.

— Където има железница — каза един мъж, застанал до него — ще има работа за глазгоучани.

Над града се стелеше пласт черна мъгла, примесена със ситен дъжд. Във фабриката на Уилям Арол в Далмарнок дворът бе пълен със стоманени греди — готови да бъдат пренесени в работилницата в Куинсфери за новия мост на река Форт. Офисът на Арол беше на първия етаж над голямото хале. В писмото си той питаше Кейт дали може да се отбие по някое време на следващия ден по някакъв личен въпрос.

Кейт била дошла в неподходящ момент, обясни ѝ секретарката. Арол току-що бе разбрал, че един двайсетгодишен такелажник е

починал при падане от строителната площадка на моста „Форт“.

— Може би е по-добре да дойда друг път? — попита Кейт.

— Мистър Арол винаги спазва уговорките си — каза секретарката.

Кейт почука на вратата и чу отговор да влезе. Вътре в офиса кепенците на прозорците бяха затворени и камината беше запалена. Отначало, макар в стаята да миришеше силно на тютюн, ѝ се стори, че е празна. После се чу звук от подрънкване на стъкло в стъкло. Уиски, разпозна мириса тя.

— Постоянно им казвам — обади се Уилям Арол — че ако работят нависоко, трябва да използват обезопасителните клетки. Съобщихте ли вече на семейството му?

Кейт видя Арол, който бе седнал в кресло с лице към прозорците и с гарафа за уиски в ръка.

— Мистър Арол. Аз съм.

Той се обърна и присви очи заради светлината, навлизаща от вратата зад гърба ѝ.

— Мисис Уолъс. Разбира се. Моите извинения.

Изправи се, сложи шишето с уиски обратно на един поднос и светна лампата. На бюрото му имаше огромен чертеж, придържан от двете страни с две кабинетни картички^[2]. С бегъл поглед Кейт видя, че и двете бяха портретни снимки на жена му Елизабет.

— Съжалявам за лошата новина — каза тя.

— Какво бих могъл да сторя? Тези млади момчета... те са безразсъдни, безотговорни. Всъщност точно това е поводът, по който ви повиках. Чай?

— Да, благодаря.

— Чувам, че може би трябва да ви поднеса поздравленията си?

— Моля?

— За годежа? Поне за такива новини гърмят барабаните от джунглата. Моля, седнете, няма да се бавя.

Разбира се, че го очакваше; виждаше, че Синклер щеше да ѝ отправи предложение — и как би могла да не го види? Личеше си по почитателността, с която свежда глава към нея, по изящния почерк, с който изписваше името ѝ, по лекото докосване в средата на гърба ѝ и по начина, по който се вираше в нея, когато смяташе, че тя не го вижда — като че ли е кон, който обмисля да купи. В края на краищата,

каза ѝ той, това е съвсем логично развитие на отношенията им. Въпреки че бе по-възрастен, и двамата бяха загубили съпрузите си и това преживяване ги свързваше. И все пак пръстите на дясната му ръка все още инстинктивно галеха онези гривни от косми на лявата китка. Дали някога щеше да ги свали? Дали щеше да ги прибере в някое чекмедже? Дори само мисълта как студентите кичури от косите на първата му жена и на дъщеря му докосват кожата ѝ я изпълваше с отвращение.

— Мога ли да си помисля малко? — отговори тя, когато той най-накрая попита. Стояха на прага на нейната жилищна сграда, подслонявайки се там от внезапно излелия се проливен дъжд. Лицето на Синклер се бе вцепенило при думите ѝ. Не такъв отговор беше очаквал.

— Разбира се — каза той с лек, неловък смях. — Колко дълго?

— Една седмица.

— Но не повече — уточни той.

Кейт се канеше да се прибере в сградата, когато забеляза, че Синклер иска да добави нещо.

— Сигурно ви липсват... брачните задължения.

— Извинете? — не разбра тя.

— Била сте омъжена, не гледайте толкова шокирано. Дори и по-стари кобилки харесват малко спорт в определено време от месеца. Особено такива като вас, личи си.

Мустаците му помръднаха. Очите му бяха скрити от сенките, отразяващи се в стъклата на очилата му.

— Ще очаквам отговора ви със затаен дъх.

И после се обърна и закуцука към железопътната гара.

Това бе станало преди шест дни и оттогава Кейт почти не беше спала. Не беше само заради факта, че не изпитва абсолютно нищо към Роланд Синклер, нищо, освен неясна тежест в главата, като начало на настинка. Беше заради факта, че нямаше основателна причина да не приеме предложението му, поне не и такава, която да може да му признае. Беше на трийсет и една и нямаше собствен доход. Роланд Синклер бе финансово стабилен, необвързан, уважаван; бракът им бе подразбиращо се изгоден и за двете страни. Тя щеше да се омъжи за него и да стане мисис Р. Синклер. Щяха да живеят на „Еспланейд“ със

сестра му. И той щеше да идва нощем при нея за това, което наричаше „спорт“.

Арол се върна в кабинета с поднос, отрупан с порцеланов сервиз за чай, две чаши с чинийки и кейк.

— Захар? — попита той, след като сипа чая и добави млякото.

Тя поклати глава.

— Сигурна ли сте? — каза Арол, докато ѝ подаваше чашата. — По изражението ви личи, че малко сладост ще ви се отрази добре.

— Всички ли знаят?

Той повдигна вежди и кимна многозначително. Кейт отпи от чая, след това постави чашата обратно в чинийката.

— Трябва да дам отговор до утре.

Арол се втренчи в пода за миг, преди да проговори.

— Не е нужно да се съгласявате.

— Как мога да откажа? Нямам никакви основателни причини...

След това закри лицето си с една ръка и се разрида. Арол извади чиста носна кърпа от джоба си и ѝ я подаде. Отвън, на улица „Дън“, се носеха гласовете на мъже, които се смееха, закачаха и ругаеха един друг.

— Много се извинявам за безпокойството, особено сега, когато имате толкова сериозни проблеми — каза Кейт, след като се успокои и избърса лицето си.

— Няма проблем — отвърна Арол. — Но жена като вас трябва да бъде предпазлива. Два пъти мери, един път режи. Нали така казват? Особено след това, което се е случило предишния път.

Тя се втренчи в него. Какво знаеше той за брака ѝ?

— Предишния път? — повтори тя.

Арол я изгледа озадачено.

— Казват, че причината е била в напречното укрепване. И изработката не била на високо ниво. Но по мое мнение всичко е било лошо. Дизайнът, изграждането и поддръжката.

— А, да. Разбира се.

Кейт изведнъж се почувства глупава, истерична и затова се фокусира върху сгъването и разгъването на салфетката.

— Новият мост на Тей е завършен, както чух — отбеляза.

— Ще бъде отворен през юли. Знаете ли как строим моста на Форт?

— Разбира се. Много е вълнуващо.

— Това е първият мост в света, който ще бъде изграден изцяло от стомана — не от желязо, а от стомана. Съоръжението ще бъде конструирано на принципа на балансирани свободно носещи греди; всеки от трите участъка първоначално ще бъде издигнат самостоятелно в реката. И после ще ги свържем — стъпка по стъпка, педя по педя, докато, с малко късмет, се срещнат.

— Искате да кажете, че може и да не се срещнат?

— Трябва да имаме вяра — усмихна се той.

— В Бог?

— В математиката. След като приключим, това ще бъде най-безопасният мост, строен някога. Но все пак ще го има този момент, онова последно протягане между ръцете от двете страни, когато все още нищо не е сигурно, нищо не е ясно.

За миг двамата се умълчаха.

— Мистър Арол — каза Кейт, след като възвърнала самообладанието си. — За какво всъщност искахте да ме видите?

— Притеснявам се за племенника ми Джейми. Имам чувството, че при него това последно протягане се разминава, така да се каже.

— Какво е направил сега?

— Иска да се върне в Париж.

— Мисля, че спомена нещо подобно, когато го видях за последно.

— Казва, че има шанс да постъпи на работа при инженер във фирмата на Густав Айфел. Иска да работи по изграждането на желязната му кула. Защо, попитах го аз, когато сме по средата на строежа на моста на Форт?

— Опитвали ли сте се да говорите с него? — попита Кейт.

Арол се изсмя за миг възмутено, след това вдигна чашата си с уиски и изсипа остатъка от него в чая си.

— Щях да попитам за вашето мнение. Дали според вас идеята е добра. Но сега, сега ми хрумна нова идея, която може да се окаже решение за всички ни.

Сирената на фабриката се разнесе от другия край на двора, дълга и ниска, с кратка пауза по средата. И в това кратко затишие, докато мъжете оставяха инструментите си и вдигаха празните съдинки от обяда си, докато техните съпруги и дъщери, чувайки свирката, слагаха

тенджерата с картофи на газения котлон или кипваха вода в чайника, Кейт зяпна. Това, което ѝ предлагаше Арол, бе последното, което очакваше да чуе. Остана за миг така, с отворена уста, сякаш канейки се да каже нещо, след това отново я затвори. Арол повдигна вежди.

— Е?

— Париж — повтори тя.

— Говорим за Джейми. И за Алис, която е готова да се омъжи и за уличен стълб, ако той ѝ предложи.

Сърцето на Кейт биеше бързо, прекалено учестено, за да следи ритъма му. Пое си дълбоко дъх — поне колкото корсетът ѝ позволяваше, и след това погледна Уилям Арол право в очите.

— Напълно сериозен ли сте?

Той се втренчи в нея в полумрака.

— Това няма да е безметежна почивка. Ще бъдете отговорна да контролирате поведението на моите своенравни племенници.

Тя вдигна чашата си и отпи. Ръката ѝ трепереше.

— Колко време смятате, че ще отнеме?

— Доколкото ми е известно кулата трябва да бъде завършена до 1889 година за *Exposition Universelle*, Световното изложение. Ако не друго, това ще ви даде основателна причина да отклоните предложението на вашия Синклер, поне в обозримо бъдеще.

Въпреки че си даваше сметка за светкавичното издигане, за изхвърлянето през перилата на тежестта, на баласта, този път не ѝ се виеше свят, не бе завладяна от страх.

— Аз ви правя услуга и вие ми правите услуга — продължи Арол. — Вие ще бъдете метафоричната обезопасителна клетка за моите безразсъдни млади племенници. Да, колкото повече мисля за това, толкова повече ми харесва. Идеален план за всички ни.

Той сякаш се отпусна. Протегна крака и ги кръстоса.

— За всички, с изключение на мистър Синклер, разбира се — добави след кратка пауза.

— Мистър Арол — каза Кейт. — Нямам представа колко много означава това за мен.

— Мисля, че мога да предположа — отвърна той и се засмя. — Кейк?

[1] Район в Глазгоу, където през 1856 г. са построени локомотивна фабрика и железопътно депо за локомотиви („Сейнт Ролокс Локомотив Уоркс“ и „Сейнт Ролокс Керидж ент Уагън Уоркс“). Те са част от компанията „Каледониан Рейлуей“. — Б.пр. ↑

[2] Кабинетни картички — снимки, основно портрети, залепени на дебел картон, разпространени от края на 60-те години на XIX в. до 20-30-те години на XX в. Наричат се „картички“, защото заменят популярните преди това визитни картички — по-малки портрети върху картон. — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ

Юни, 1887 г.

Основите на кулата бяха завършени; четири огромни метални кесона, или „обувки“, както ги наричаха, бяха потънали в земята, два в близост до реката и два по-далеч от нея. Така започваше всеки строеж, знаеше Емил, с изваждане, а не с добавяне; работниците бяха изкопали стотици килограми пръст и камък, товареха ги с лопати на каруци и ръчни колички, за да бъдат отнесени по-далеч с влакове или шлепове. И сега мястото приличаше на археологически разкопки, където се копае, за да се разкрият останките на непозната цивилизация, чиито отличителни черти били забравени, но е ясно, че мащабът ѝ е бил огромен, че амбицията ѝ е била огромна; цивилизация, оставила след себе си география от огромни стени и масивни греди.

Трябваше да копаят много по-дълбоко от страната на реката, за да направят основите стабилни. Мъжете се свличаха надолу в изкопите по влажната глина и мокрия пясък, по калта, осеяна със счупени глинени съдове и парчета стъкло, с малки животински кости и люспи от кремък, и сега въздухът смърдеше на разложение, на сяра и гнилоч. Над всичко обаче властваха облаците дим от горящите дървета, те караха очите да сълзят и светът да изглежда сив и замъглен. Огньовете горяха ден и нощ, в еднаква степен пречиствайки и замърсявайки въздуха.

Миризмите напомняха на Емил за Оверн, където бяха строили виадукта „Гарабит“, и за Португалия, където бяха направили моста „Мария Пия“ на река Дуро. В центъра на Париж обаче, от другата страна на реката, точно срещу пищните кули на двореца „Трокадеро“ и застъпвайки входа на Пон д'Йена, мястото сякаш миришеше още по-лошо от обикновено. Може би бе заради града, може би заради дълбочината на изкопа? Ровът бе хаотичен, вулгарен, грозна дупка в безупречната тъкан на града. Нищо чудно, че толкова много хора идваха да зяпат и да оглеждат, да сочат и да обсъждат.

От първия ден, в който започнаха да копаят, поредица от всякакви превозни средства отбиваха до бордюра, Ке д'Орсе, и

стovarвахa десетки любoпитни, възмутени или дори гневни зяпачи. Мъже с бомбета се разхождаха бавно наоколо или спираха в периметъра на строежа, облягаха се на бастуните си и чакаха да се случи нещо. Дами с наметала, развени на талaзи от вятъра като пера на врани, закриваха лицата си с носни кърпички, за да се предпазят от праха, дима и дълбоката, влажна, неприятна миризма на основите. Отначало нямаше кой знае какво да се види. Всичко на строителната площадка потвърждаваше това, което хората вече смятаха: сградата ще бъде чудовищна, един ужасно жалък уличен стълб. И все пак Емил знаеше, че кулата скоро ще започне да се издига; строежът вървеше по график. С това темпо щяха да стигнат до първата площадка преди Коледа.

— Мосю! — разнесе се един глас от другата страна на строежа.
— Мосю Нугие!

Той се обърна и се взря през развалините и релсите на вагонетките. През кълбетата дим към него се приближаваше някаква фигура, мъж в черен фрак и цилиндър, сякаш бе тръгнал на театър, опера или балет. Докато го наблюдаваше, мъжът се спъна в един камък, изруга и продължи към Нугие.

— Кой е този? — попита Емил бригадира.

Бригадирът поклати глава.

— Не знам кой му е разрешил да влиза на строежа. Веднага след като разбере, ще го смърря. Не можем да допускаме тук разни зяпачи да ни се пречкат. На никого не може да се разчита, да му се не види! Ще го придружа навън.

Непознатият приближи и нещо в него се стори познато на Емил.

— Почакайте — каза той на бригадира. — Всичко е наред. Познавам го.

Джейми Арол стисна ръката на Емил и я разклати енергично.

— Казаха ми, че ще бъдете тук. Първо отидох в Льовалоа-Пере, но се оказа загуба на време. Както и да е, толкова е хубаво, че ви виждам отново. И се радвам, че не сте започнали без мен.

Той се обърна и махна с ръка към строежа.

— Всъщност започнахме преди месеци — каза колебливо Емил.

— Шегувам се — отвърна Джейми. — Очевидно е. Както и да е, толкова се радвам, че ви виждам.

Емил се втренчи в шотландеца, с когото се бе срещнал преди пет месеца. Какво, за бога, правеше той тук?

— Арол — обясни младият мъж. — Джейми Арол. Помните ли ме?

— Мосю Арол, разбира се, че ви помня. Дошли сте на още една почивка?

След кратка пауза Джейми Арол се разсмя.

— Много сте забавен. Ето, имам писмо за вас.

Извади бял, запечатан с восък плик от вътрешния си джоб и му го подаде.

— Всичко е тук — обясни Арол. — Разрешение да постъпя като стажант по проекта, както беше предложено. Чичо ми, Уилям Арол, вече се познава с Густав Айфел, така че той беше доста щастлив от тази уговорка. *Vive* льо старото приятелство!

Емил се втренчи в писмото, опитвайки се да формулира отговор. Той ли му бе предложил стаж? Не можеше да си спомни такова нещо.

— Надявам се, че това удовлетворява изискванията ви — каза Джейми Арол, усещайки колебанието му. — Вашият колега мосю Айфел го предложи, не помните ли?

Не, Емил не помнеше. Ако Айфел го бе предложил, нека сега той да се оправя с тази каша.

— Но след като обсъдих положението с чичо ми — продължи Джейми — стигнахме до извода, че ще бъде по-добре, ако е възможно да работя с вас. Густав Айфел навярно е много зает и освен това вашата дейност е повече в сферата на моите интереси.

Емил сгъна писмото и го пхна в джоба си. Още утре сутринта ще разговаря с Густав. Това бе неприемливо.

— Предполагам, че ще се радвате да узнаете, че вече се настанихме в Париж — редеше младият мъж. — Наехме апартамент в близост до „Шанз-Елизе“. Всъщност съм готов да започна...

Между тях се вдигна изненадващо плътен облак от дим и той се закашля.

— По дяволите, този дим...

— Настанихте се? — попита Емил, когато кашлянето му утихна. — Не сте ли сам?

— Доведох клана! Всъщност, само сестра ми Алис. Запознахте се с нея! Направихте й силно впечатление, между другото.

Емил кимна, въпреки че в действителност едва си спомняше сестрата на Джейми. Но жената в балона; ръката ѝ на ръкава му, загрижеността в сивите ѝ очи, фигурата ѝ, докато си тръгваше надолу по стълбите в Льовалоа-Пере... нея я помнеше.

— Само вие двамата ли сте? — попита той.

Джейми Арол присви очи към него.

— Сестра ми не си е довела съпруг, ако това имате предвид. Не че ѝ липсват предложения.

Емил се усмихна, но не коментира. Един парижанин никога не би говорил така за сестра си, сякаш тя може да бъде продадена или купена като чувал с ябълки. Запита се колко дълго ще издържи Джейми Арол тук. Париж бе град, който може да те възнагради и да те съсипе; може да те издигне до седмото небе и след това да те повлече към дъното без предупреждение. Нищо чудно, че парижани бяха толкова съдржани, толкова затворени. Тези, които се разкриваха доброволно, тези, които споделяха най-съкровени тайни след бутилка вино или се смееха гръмко в „Ша Ноар“ и харчеха прекалено много пари в казината, те не бяха парижани.

Откъм гарата при Дома на инвалидите по протежението на реката се зададе влак и ревят на двигателя и тракането на колелата направи разговора невъзможен за известно време. Емил се обърна и тръгна обратно към купчината временни бараки. Джейми го следваше на крачка отзад.

— Имам издръжка от чичо ми — каза той, след като влакът отмина. — Не е изключително щедра, трябва да призная, но ще ми бъде достатъчна за най-необходимото. Айфел няма да се налага да ми плаща нито сантим, разбира се. Аз съм тук, за да се уча!

Наистина ли смяташе, че може просто ей така да започне работа по проект от такъв мащаб? Стажуването бе сериозно начинание, което отнемаше много време. Емил вече бе отклонил поне пет-шест молби от много по-подходящи кандидати. Когато младият мъж свали шапката си и изтри потта от челото си, Емил се обърна към него.

— Трябва да разберете... — започна той.

Но вниманието на Джейми Арол бе другаде, погледът му бе насочен към един файтон, който чакаше до Пон д'Йена.

— Понеделник? — каза Джейми, запътвайки се към кея. — Да кажем към 10 часа? Ще се срещнем тук, нали?

— Чакайте! — провикна се Емил. Но гласът му бе заглушен от трополенето на минаващ файтон. Докато се взираше след него, Джейми Арол даде указания на кочияша, качи се във файтона и потегли покрай реката в посока към „Нотр Дам“.

Канцеларията в Льовалоа-Пере бе заключена, но нощната охрана пусна Емил вътре. На дъното на едно чекмедже в бюрото му имаше кутия със снимките, които бе направил от въздушния балон на мястото на кулата преди началото на строежа. Пръсна ги по бюрото си. Ето го Марсово поле с „Трокадеро“, едва виждащ се в далечината. И още една с изглед към Военното училище. Следваха няколко изгледа на Париж отвисоко, с разположените като лъчи на звезди булеварди край площад „Етоал“ и в далечината — възвишенията на Монмартър. И накрая бе снимката, която бе направил за проба. Тя бе на пътниците вътре в гондолата. И да, там, сред тълпата от мъже с високи шапки и жени с кожени пелерини, сред размътващата въздуха топлина от мангала, долепена до ръба на раkitения кош със затворени очи бе шотландката. Той докосна снимката и остави отпечата̀ци от пръстите си по нея. Само да можеше да си спомни името ѝ...

Кейт седеше на балкона и разпускате косата си. Никой не можеше да я види тук, само скорците в небето и пчелите, които прелитаха от една саксия лавандула към друга. Стаята ѝ бе на последния етаж, на тавана на къщата, която с Арол бяха наели — тясна висока къща с бледосини ролетни щори на улица „Кардине“. От една страна, би предпочела стая на по-долен етаж, но от друга, гледката ѝ харесваше. Освен това, ако не стоеше прекалено близо до рѣба, се чувстваше в безопасност; световъртежът ѝ бе поносим.

Под нея имаше малка, тъмна градина с покрита с мъх мраморна статуя до декоративно езерце, пълно с шарани. Дърветата, няколко ясена и липи, бяха тънки, разпръснати на голямо разстояние и сякаш посвещаваха цялата си енергия, за да стигнат небето. Ако беше дърво, би направила същото; тук в продължение на километри се редяха само неравните върхове на покриви и комини, мансарди и църковни кули, керемиди и олово, червени тухли и зеленикава мед. Нежният бриз носеше миризмата на топъл варовик и прясно кафе, на сода за хляб и люляк от градината на съседа. Кейт затвори очи и усети нежната ласка на слънчевата светлина по клепачите си и — през фината тъкан на бялата памучна нощница — по бледата си шотландска кожа.

Вече почти месец очакваше да започне да страда. Очакваше да се почувства съкрушена в момента, в които реши да каже на Роланд Синклер, че няма да се омъжи за него. Но все още нищо не беше почувствала. Сестра ѝ Ан избухна в сълзи, когато ѝ съобщи, и каза, че Кейт ще съжалява, че нищо добро няма да излезе от прибързаното ѝ решение. Зет ѝ, обикновено мълчалив мъж, се опита да я разубеди и когато тя прояви твърдост, предложи да я заведе на лекар. Вярно е, че Кейт изглеждаше различно. След срещата ѝ с Уилям Арол направо не я свърташе на едно място. Да отиде в Париж за две години бе повече от всичко, което някога бе искала. И може би, казваше си тя, щеше да се върне в Шотландия. А може би не. Нищо чудно, че не можеше да спи, не можеше да се съсредоточи и бе изгубила апетит. Въпреки че се

опитваше да го прикрие, дори чашата с чай разкриваше потрепването на ръцете ѝ.

— Кога ще кажеш новината на клетия човек? — попита я Ан.

Кейт бе забравила напълно за Роланд Синклер. Той като че ли принадлежеше на един различен живот.

— Този следобед, ако имам късмет.

— Ако имаш късмет? Как е възможно това да е късмет за теб, Катрин? Ще плъзнат клюки, хората ще говорят. Искат ми се да ме послушаш. Ще бъде доста неприятно. За всички нас.

— Съжалявам, Ан, задето съм повод за такива неприятности. Ти не го заслужаваш.

Сестра ѝ махна с ръка, за да прекъсне обясненията.

— Ако само Сол не се бе качил на онзи проклет влак. Ако бе успяла да го убедиш да не ходи в Дънди, тогава изобщо нямаше да сме в тази ситуация.

Кейт премигна и очите ѝ запариха от канещите се да избият сълзи. Как можеше Ан да предполага, че катастрофата на влака е можело да бъде избегната, че това, което се случи, е по нейна вина? Ако само знаеше колко висока цена бе платила тя за всичко.

— Не си ли съгласна? — добави Ан, сякаш за да се защити, в случай че е прекалила.

Но тогава бебето се разплака, бавачката я повика и разговорът приключи. Фактът, че има сестра вдовица, очевидно бе социално бедствие за Ан. Кейт бе тринайсетият човек на масата, излишното, изгубено последно парче от пъзела. И все пак имаше толкова много неща, които сестра ѝ не знаеше. Имаше толкова много неща, които никой не знаеше.

Роланд Синклер седеше в сянката на едно бананово дърво в Кайбъл Палас в Ботаническата градина и опипваше мустаците си. След първоначалното мълчание се оказа, че не приема новината добре.

— Това е сериозен удар. Неприятно и тежко поражение, каквото досега не съм претърпявал. А нека ви кажа, мисис Уолъс, понесъл съм доста сериозни удари в живота.

— Никога не съм възнамерявала съзнателно да ви нараня.

— Но го направихте — каза той, като свали очилата си. — Определено го направихте.

И се втренчи в нея така, че тя да не пропусне зачервяването на очите му. Въпреки че очевидно не му бе безразлична, на Кейт ѝ се струваше, че не я познава от толкова отдавна, че подобна скръб да е оправдана. Ако изпитваше някаква любов към нея — в което се съмняваше, никога не бе събрал куража да я изрази. Спомни си думите му: „свързани от загубата на съпрузите ни“. Тяхната връзка щеше да бъде изградена върху края на два други живота, а това не бе най-добрият начин за започване, на каквито и да е отношения.

В крайна сметка Роланд Синклер се прокашля, издуха носа си и се овладя.

— Сестра ми ще бъде изключително разстроена. Вече прати съобщение за годеща в „Глазгоу хералд“.

— Винаги може да го отмени — напомни Кейт.

Той поклати глава и погали траурните гривни на китката си.

— Амелия мрази да отменя каквото и да е. Възприема го като личен провал. Абсурдно е, знам, но човек си има навици. Не знам как да ѝ поднеса новината.

— Аз всъщност не бях приела предложението ви — изтъкна внимателно Кейт.

— Но, както каза сестра ми, защо бихте го отхвърлили? Предложение като моето не идва два пъти в живота на човек. Особено, и моля, не приемайте това по грешен начин, мисис Уолъс, особено за жена във вашето положение. Според Амелия би било лудост да не се възползвате от тази възможност.

Сестрата на Роланд Синклер я бе изгледала продължително и втренчено, когато се срещнаха за първи път, сякаш само с един поглед можеше да прецени дали е човек, заслужаващ доверие, дали е искрена, дали положението ѝ е достатъчно притеснено, та едно евентуално предложение от страна на брат ѝ да доведе до предрешен резултат. Явно бе решила, че е така.

— И няма деца — бе уточнила Амелия.

— Точно така — бе отвърнал Роланд.

Тактичността очевидно не беше сред силните ѝ качества. Тя се гордееше, че казва това, което мисли, и мисли това, което казва. Вечерята беше дълга и неловка.

— Гостенката ни говори френски — каза Роланд.

— Това не е от голяма полза тук — отвърна мис Синклер. — Чувам, че е била омъжена и преди.

В този момент Кейт започнал да осъзнава, че сестрата на Роланд ще говори за нея в трето лице по време на цялата вечеря.

— Бях омъжена — каза тя внимателно. — За съжаление, съпругът ми почина.

— В катастрофата на моста „Тей“ — кимна мис Синклер. — Чух. За момент всички се загледаха в месото в чиниите си.

— Питай я дали са открили тялото? — обърна се сестрата към Роланд.

— Моля те! — възкликна той. — Не и докато се храним.

В Кайбъл Палас едно момче на около шест години мина покрай тях. После още едно.

— Не е честно — провикна се второто. — Ти не играеш по правилата! Никой не обича измамите!

Кейт и Роланд Синклер седяха безмълвно загледани пред себе си, все още „свързани от загубата“, той с влажни очи, тя — със сухи.

— Трябва да тръгвам — каза Кейт най-накрая. — Преди да започне да вали.

— Прогнозата е добра — отбеляза Синклер. — Но пък може и да се окаже погрешна. Фактите могат да бъдат разчетени така, че да се създаде погрешно впечатление.

— Мистър Синклер...

— Знаете ли — прекъсна я той, — аз наистина ви харесвам, Катрин.

— И аз ви харесвах... Искам да кажа, и аз ви харесвам, Роланд.

— Не е ли това достатъчно? Привързаност. Приятелство. Съвместимост на характерите. Любовта може да се появи и по-късно.

Той се пресегна и я хвана за ръката. Дланта му беше мека като салфетка.

— Сигурна ли сте? Наистина сигурна? Париж е чудесен град, но там ще сте никой — просто една придружителка. Със сигурност сте повече от това. А какво ще стане, когато се върнете? Не сте първа младост. Винаги има вероятност, и се надявам, че нямате нищо против да кажа това, но без мъж, който да ви подкрепя, има вероятност да изпаднете в мизерия.

Кейт си пое дъх, бавно и продължително. Всичко, което казваше, бе вярно. И тя беше виждала тези изпаднали в мизерия дами в църквата, устните им — плътно присвити от тревогите, джобовете им — пълни със сухи корички хляб и захар на бучки. Мистър Синклер я гледаше, ирисите му бяха разширени, големи и сини като детски топчета за игра. Може би бе прав. Тя беше припряна, импулсивна и безразсъдна. Нищо ли не бе научила?

— Защото, както сестра ми винаги казва: „По-добре птичка в ръката, отколкото две на дървото“ — добави той.

И в този миг Кейт разбра, че без значение какви са обстоятелствата, без значение каква цена ще плати, без значение колко безразсъдна е алтернативата никога не би могла да бъде щастлива с мъж, който дрънка безсмислени глупости в трудни моменти.

Особено ако цитира думи на сестра си. Той все още я гледаше с надежда. Тя дръпна ръката си и се обърна с лице към него.

— Вече съм дала дума на семейство Арол. Съжалявам.

Синклер затвори очи и въздъхна. Бе получил окончателния ѝ отговор. Тя погледна часовника си. Той прие жеста и като знак и бързо се надигна от пейката.

— Щях да хвана влака в 17:43, но има шанс да взема и този в 16:07. Имате ли нещо против?

Спряха пред портите на градината. Тя бе в една посока, той — в другата.

— Е... — каза Синклер.

— Ще успеете да хванете влака си — отвърна тя. — Ако побързате.

Само че господин Синклер, изглежда, изведнъж отново бе забравил, че трябва да бъде по-експедитивен.

— Може пък да дойда в Париж и да ви посетя?

— Ще бъдете добре дошъл.

— Може и да го направя.

Устата на Роланд Синклер се усмихваше, но очите му оставаха безизразни. Никога нямаше да дойде в Париж. И двамата го знаеха, но изглеждаше редно да се каже нещо такова при тези обстоятелства.

Една жена мина покрай тях в посока на Баирс роуд, жена със сиви нишки в косата и черна рокля. Очите на Роланд Синклер

проследиха полюшването на турнюра ѝ. Въпреки това, което ѝ бе казал току-що, Кейт бе сигурна, че той ще се възстанови.

— Довиждане, мистър Синклер — каза тя и стисна ръката му.

— Довиждане, мисис Уолъс — отвърна той, после се обърна и си тръгна.

Десет минути по-късно тротоарите бяха осеяни с точки от дъжда.

* * *

Всеки ден, откакто бяха пристигнали в Париж, слънцето грееше. Кейт постепенно усещаше как мускулите в раменете, в челюстта и в гърба ѝ се отпускат. Без да го осъзнава, тялото ѝ се бе превило и стегнало под напора на шотландския климат, където дори и през лятото въздухът бе прорязван от студен вятър или от влажни нотки, където дъждът винаги бе на път да нахлуе от запад.

Но въпреки че навън грееше слънце, в наетата къща бе мрачно. Не беше само заради мебелите от махагон, хлътналите дивани и завесите, нито дори заради старите маслени картини по стените, а защото кепенците бяха държани затворени, за да не пропускат слънчевите лъчи. Дългогодишната икономка и един градинар бяха оставени на работа, за да поддържат къщата в ред. След закуска Кейт обикаляше из стаите и отваряше прозорците, за да позволи на свежия въздух да навлезе вътре. Икономката минаваше след нея след подходящ интервал и ги затваряше отново.

Тази сутрин от долния етаж се носеше шепот. Алис учеше разговорен френски с преподавателя си, възрастен мъж, който я гледаше над очилата си, когато тя произнасяше погрешно думите, и имаше повече търпение, отколкото Кейт си представяше, че е възможно да има човек.

— В училище казвахме „же сюис“ — чуваше я как настоява в момента. — Със „с“ на края.

— А във Франция — обясни спокойно преподавателят — не го произнасяме. Няма го, изчезнало е. Също като при *oui* — „да“, казваме „сюи“.

— Сигурен ли сте? — попита Алис.

— *Oui* — отвърна той.

* * *

— Значи е уговорено? — бе попитал Арол в онзи ден преди няколко месеца, в кабинета си в Далмарнок. — Ще ги придружите.

Не беше въпрос, а твърдение. Дълги снопове бледа шотландска слънчева светлина падаха през стаята, осветявайки хилядите пращинки прах, летящи във въздуха. Арол се надигна от стола и ѝ подаде ръка.

— Знам, че мога да ви се доверя. На жена от вашата класа.

Колко бързо, си бе помислила тя тогава, се променя всичко.

Колко бързо един проблем може да се превърне в решение. И почувства как вътре в нея нещо се изпъва, сякаш се протегна към нещо отвъд, като желязно острие, пронизващо въздуха.

— Има и друго — внезапно бе добавил Арол. — Чух, че някакъв мъж, един от инженерите на Айфел, представяте ли си, е проявил интерес към Алис. Можете ли да ѝ помогнете малко, да напътствате социалното ѝ общуване в това отношение? Изглежда ми подходящ мъж за нея, а тя е на деветнайсет години, критична възраст за една млада жена, както знаете.

Пред слънцето премина облак и стаята отново потъна в сумрак.

— По-добре той вместо онзи безобразен месар, който не спира да души наоколо — продължи Арол. — Така, как беше името на онзи французин? Емил някой си?

Емил Нугие. И защо не, запита се Кейт по-късно, когато се прибираще към града по улица „Лондон“? Алис Арол бе млада, красива, добре осигурена. Може би всичко, което ѝ се бе сторило, че се случва между нея и Емил Нугие в онзи ден, докато той стоеше в края на стълбището, бе просто следствие от замайването, причинено от световъртежа — световъртеж, какъвто отдавна не бе изпитвала и вече почти не помнеше какво е усещането от него.

Бяха в Париж от почти цял месец, но пътищата им още не се бяха пресекли. Джейми им бе забранил да идват на строежа на кулата, поне засега. Каза им, че иска да закрепим позицията си при Нугие, преди да започне да усложнява нещата с появата на сестра си.

— Той няма да избяга никъде, Алис. Бъди търпелива.

— Някога хрумвало ли ти е, че може да искам да посетя строежа, защото се интересувам?

— От кулата? Не, честно казано, никога не би ми хрумнало.

Джейми бе прав в това отношение. Още щом пристигнаха, Алис си накупи всяко модно издание, което успя да намери. После посети шивачка и майсторка на корсети, обуцар и шапкарка, поръча си фусти и поли, корсажи и фустанели, корсети, пелерини и шлейфове, както и шапки, обувки и чехли. Всичко, което ѝ е необходимо сега, оплакваше се тя на Джейми, са поводи и събития, където да ги носи.

— Разполагаме с много време — каза ѝ той. — Ще имаш много поводи.

На балкона на Кейт вятърът сякаш спря и за миг като че ли се разсея и забрави какво трябва да прави. От конюшните в далечния край на градината изцвили кон, а друг му отговори. На изток небето беше като тежка сянка, натежало от приближаваща буря. Въздухът в града бе станал плътен и златист като сироп.

Кейт се изправи и тъкмо се канеше да се прибере, когато погледна надолу и видя една черна котка да скача от люляковия храст към стената и след това надолу сред цветните лехи. Беше толкова грациозна и уверена, сякаш знаеше точно къде отива. Щом стигна до езерцето, седна и просто започна да наблюдава, местейки главата напред-назад, докато следваше с поглед стрелкащите се яркооранжеви форми под повърхността на водата. И след това, с един точен удар на лапата, грабна една.

Докато Кейт успее да си наметне халат и да се спусне по стълбите на трите етажа котката бе изчезнала, а рибата лежеше неподвижно на плочите. Не беше разкъсана, нахапана или дори издрана; бе съвършено непокътната. И все пак очите ѝ вече бяха помръкнали; беше се задушила от сладкия градински въздух.

Внезапно Кейт усети нечие присъствие и се обърна. Икономката стоеше на вратата я гледаше стреснато. Какво прави, сякаш казваше лицето ѝ, в градината по нощница? Къде е чувството ѝ за благоприличие?

— Мисис Уолъс — провикна се Алис отвътре. — Елате да видите.

Имаше нова доставка от шивачката. Урокът по френски бе забравен. Алис стоеше в коридора и държеше чисто нова вечерна

рокля в ръцете си.

— Не е ли божествена! — каза тя.

Но тогава видя изражението на лицето на Кейт.

— Не я харесвате!

— Не, изобщо не е така — отвърна тя.

Роклята беше с много дупли и с богато бродирано елече. Бе от кехлибарен брокат в абсолютно същия цвят като мъртвия шаран.

Когато бе в Париж, Густав Айфел живееше в апартамент близо до „Етоал“. Въпреки че бе загубил жена си преди повече от десет години, така и не се бе оженил повторно. Вместо това се настани при дъщеря си Клер и съпруга ѝ Адолф, който работеше във фирмата му. Другите му пет деца бяха пораснали или напуснали дома му — най-малкото бе в училище с интернат. Парижкият апартамент беше просторен и обзаведен с вкус, без да издава нещо за характера на обитателите си. Също като Емил, Айфел почти не се задържаше в града. През последните няколко десетилетия бе прекарал по-голямата част от времето си, пътувайки по целия свят, в Америка, Европа и Далечния изток, срещаше се с клиенти, представяше идеите си или работеше на място.

Откакто Емил бе започнал да работи за него, той бе поразен от самоувереността на Айфел. Не ставаше въпрос само за пари — имаше повече от достатъчно — а за абсолютната вяра в собствените му убеждения. Това беше очевидно в начина, по който използваше материалите, в подхода му при изграждане на мостове, в смелостта, с която бе готов да се пребори с всичко — от установения ред до силата на природните стихии. Емил си спомни деня, когато един занитвач бе паднал във водата от виадукта „Гарабит“. Айфел не се бе поколебал нито за миг, преди да се гмурне в река Гарона, за да го спаси.

Скромността обаче не беше сред качествата му. По време на строителството му мостът на Дуро бе с най-голямата дължина на централната дъгова част между подпорите в света. Но освен това, както Айфел обичаше да изтъква, заради лекотата на кованото желязо не разваляше красивия пейзаж. Мостът бе не само достатъчно здрав, за да издържи силата на ураган, беше и елегантен. Айфел бе и умел бизнесмен. Той ухажваше журналисти и ги убеждаваше да пишат благоприятни статии за него и работата му. Четеше лекции. Печаташе брошури и ги разпространяваше. Популярността му растеше с такава скорост, че го канеха да работи по проекти чак в Чили, Будапеща и Ню

Йорк. А сега заради кулата — шедьовъра на Световното изложение, се бе върнал у дома, във Франция.

Чертежите за кулата бяха направени от Нугие и колегата му Морис Кеклан още преди години. Архитектът Стивън Свестър бе добавил няколко завършващи щриха. Въпреки конкуренцията — имаше например предложение за 300-метрова кула от гранит с огромна електрическа пещ на върха, Айфеловата кула бе избрана от комисията на изложението. Град Париж щеше да допринесе за строежа с един и половина милиона франка, Айфел — с още пет милиона за покриване на очакваните разходи, а в замяна щеше да получава всички приходи от кулата през следващите двайсет години. Кеклан, Нугие и Свестър също щяха да получават процент от печалбата, ако изобщо имаше такава. Това беше огромен финансов риск за Айфел. Беше напълно възможно никой да не се заинтересува от кулата, да не говорим да плаща билет, за да се качи.

От фойето Емил чуваше тракането и смеха на прислужниците в кухнята, бебешки плач и над всичко това, в по-пронизителни тонове, чуруликането на чифт пойни птици в клетка. Намери Густав в задната част на къщата, работеше на маса на терасата. Две от дъщерите му бяха с него, Клер и Валентин, и двете кърмеха нервните си бебета. Шумът явно не пречеше на Айфел; на масата пред него бяха разпръснати чертежи.

— Работите и в неделя? — попита Емил.

— Нищо особено — отвърна Айфел, ставайки да го поздрави. — Просто един подводен мост през Ламанша и нова линия на метрото.

Това също бе типично за него. Често работеше едновременно по шест-седем проекта, всеки — по-голямо техническо предизвикателство от предишния. Ако нещо бе твърде лесно, бързо губеше интерес.

— Дочух, че може би ще трябва да дам оферта за Панамския канал.

Емил се намръщи.

— Сигурен ли сте, че е добра идея да участвате в проекта?

— И ние му казахме същото — намеси се дъщеря му Клер.

Френското дружество „Панамски канал“ бе затрупано с проблеми, откакто бе започнало строителството на канала преди шест години. Хиляди работници бяха загинали на строежа — при злополуки

или от малария и жълта треска. Казваха, че условията за работа са брутални. Изпълнителят, Фердинанд дьо Лесепс, мъжът, който бе построил Суецкия канал, вече бе похарчил милиони, набрани от френски инвеститори.

— Лесепс се е отказал от идеята си да строи всичко на морското равнище — отвърна Айфел. — Най-после в компанията явно са осъзнали, че съм прав. Единственият начин да се построи успешно каналът е като се използва поредица метални шлюзове, както казвах от самото начало. С моите и вашите умения, Емил, бихме могли да се справим. Ще погледнете ли чертежите, преди да ги представя на компанията?

Айфел никога не спираше да работи и очакваше това и от своите служители. Също като него те имаха дванайсетчасови смени през лятото и работеха от изгрев до залез-слънце през зимата. Главата на Емил гърмеше от бормашините и чуковете. Чуваше ги дори в сънищата си. Когато не отговори, Айфел остави молива си.

— Клер, Валентин... Може ли да ни осигурите малко уединение за момент?

Двете млади жени се спогледаха, след това вдигнаха бебетата и се преместиха на по-сенчесто място по-напред на терасата.

— Притеснява ли ви нещо? — попита Густав.

За миг Емил се смълча.

— Добре... Притеснен съм — призна той. — За строежа на кулата.

Густав повдигна вежди. Светлите му сини очи примигнаха веднъж.

— Стига всяка дупка за нитовете да е с точност до една десета от милиметъра, всичко ще е наред.

Емил извади носната си кърпа и избърса челото си с нея. Въздухът над града бе тежък и задушен. Имаше 2,5 милиона нитове. Негова бе отговорността да се увери, че всеки отвор ще бъде точно поставен. А какво ще стане, ако не са? На строителната площадка наместваха железните греди с тегло до три тона на местата им. Ако отворите за нитовете не съвпаднаха, парчетата нямаше да се напаснат. И нямаше да има кула.

Очите му все още пареха от черния прах, изпълващ работилницата. Косата му, дрехите му, кожата му миришеха на

нажежен метал и на горящи въглища — никакво количество сапун не можеше да премахне миризмата. Понякога му се струваше, че са се заели с невъзможна задача. Да строиш нашироко, да пресичаш долини, да строиш мостове или виадукти, бе едно, но да строиш нагоре, да изграждаш нещо толкова високо, по-високо от всичко, строено досега, бе като да се опитваш да сънуваш наяве.

Въпреки че самият той бе проектирал кулата, Емил установи, че му е почти невъзможно да си представи стотиците метри метални подпори под краката си и гледката, която досега можеше да се зърне единствено от гондолата на въздушен балон.

— Да не е заради момчето на Арол? — попита Айфел.

Емил изпуфтя с досада.

— Това също! Той е безнадежден.

Беше оставил шотландеца да отговаря за малка част от производството и отиде да провери работата му на третия ден. Арол бе използвал шаблона, който му бе даден, но на обратно. Следователно всички дупки бяха пробити на грешното място. Почти всеки трегер трябваше да се изхвърли. Емил се опита да не показва раздражението си, опита се да прикрие недоволството, но колко парчета бяха направени, без да забележи пропуски? Какви проблеми щеше да предизвика това по-нататък по линията? Джейми Арол обаче изобщо не изглеждаше да съжалява.

— В Шотландия пробиваме на място.

— Би могло и така да се прави — отвърна Емил. — Но за този проект решихме да направим поне шейсет процента от отворите за нитовете в завода. Не само ще бъде по-удобно да се сглобят на място, но е и по-безопасно, и по-бързо. А за нас е задължително да завършим проекта навреме.

Джейми Арол се прозя и седна на работната маса.

— Добре ли сте? — бе попитал Емил.

— Просто съм уморен. Свещта ми гори и от двата края, както се казва. Ранно ставане, късно лягане, сецатите се...

След това Емил поиска от бригадира да провери цялата работа на Джейми Арол и да му докладва.

— Понижен ли съм? — попита Джейми. — Това ли е?

Със сигурност това беше идея, идея, която изведнъж много допадна на Емил.

— Лека промяна — каза му той. — Елате в понеделник в кабинета ми. Имам нова задача за вас.

Това бе лъжа. Нямахте представа какво да прави с него.

— Уволнете го — кимна Айфел. — Щом е безнадежден.

Емил кимна. Това беше най-очевидното решение.

Едно от внучетата на Айфел, момиче на около четири, дотича и се покатери в скута му.

— Донесохте ли ми шоколад, мосю Нугие?

— Донесох ти, Женевиев, но дядо ти го изяде!

Момичето се втренчи в Густав, който се престори на виновен.

— Но ти нося и нещо друго — каза Емил.

— Какво?

— Гъделичкане — отвърна той и почна да мърда с пръсти.

Детето изпищя и се разкикоти, докато слизаше от скута му.

— Донесете ми малко следващия път — каза то, след като бе вече извън обсега му. — И не позволявайте на дядо да го изяде.

— Няма, обещавам.

— Женевиев! — Провикна се майката на момиченцето. — Какво правиш?

— Нищо — каза то.

— Ела тук и престани да пречиш на разговорите на възрастните.

И двамата мъже се загледаха как момичето се затичва обратно към майка си.

— Децата ви харесват — отбеляза Густав.

— Взаимно е — каза Емил.

Но дори и детето не бе успяло да облекчи очевидното му безпокойство.

— И така, както говорихме — продължи Густав — ще се отървете от безнадеждния шотландец. Утре.

— Не е това...

— Имате власт да го направите — каза тихо Густав. — Аз ви давам тези правомощия!

Емил поклати глава.

— Заради кулата е... просто никога не е било правено нещо подобно.

— Но това не означава, че ще падне — успокои го Густав. — В Париж никога не е имало вятър със скорост 240 километра в час, но

изчисленията ни показват, че ще издържи дори такъв устрем.

— Да — призна Емил. — Вярно е.

— Тъй като истинската сила на кулата е в това, което няма — продължи Айфел. — Вятърът няма да има почти нищо, за което да се хване. Ще минава право през нея. Знаете го.

— Сграда без кожа — кимна Емил.

— Лека колкото обикновена жилищна сграда.

— А ако сме пропуснали нещо, за което дори не подозираме? — изтърси Емил. — Тогава какво?

Една прислужница се появи с кана ледена вода и поднос с две чаши. Айфел сипа и на двамата.

— Значи обичате децата. Тогава защо не се ожените и не си направите свои? — попита той, като подаваше чашата на Емил.

— Моите уважения, но какво общо има това с кулата?

— Любовниците са прекрасно нещо, но връзките без основи... образно казано, са нестабилни. Особено ако въпросната любовница вече е омъжена.

Емил никога не обсъждаше личния си живот с Густав. Дали не намекуваше за Габриел? И ако бе така, как, за бога, бе разбрал за нея?

— Бяха ми нужни пет опита — продължи Айфел. — Четири различни жени отхвърлиха предложението ми. Семейството ми не бе от подходящата класа, бяхме прекалено *nouveaux riches*^[1]. Накрая намерих Мари. Ухажвах я, не оставих нищо на случайността. Изчислих всяка възможна пермутация, всеки рисков фактор. Бях я избрал и нямаше да се откажа. Накрая тя прие предложението ми.

Емил помнеше Мари като жена, винаги заобиколена от децата си. Смъртта ѝ беше шок за всички. Беше толкова млада, толкова жизнена.

— Но тогава научих нещо, което не бях очаквал — продължи Густав. — След като се ожених, научих, че всеки ден преминаваш в ново измерение, където нищо не може да бъде вкарано в графики и схеми, нищо не може да бъде предварително изчислено. Някой път е лесно, някой път — не. Кой може да предположи какво е усещането да държиш в ръце собственото си дете? Кой може да си представи, че синът му ще стане по-висок от него? Или че дъщеря ти ще плаче, а ти ще знаеш, че не можеш да направиш нищо, че не можеш да кажеш нищо, за да я накараш да се почувства по-добре?

Какво се опитваше да му каже? Че изобщо не става въпрос за кулата? Емил замълча за момент и след това пресуши чашата си.

— Но аз познавам мостовете — продължи Густав. — И това е просто мост с различна форма.

Емил затвори очи и се засмя. Ето защо обичаше този човек. Никога не знаеше какво щеше да изръси в следващия момент.

— Имате ли още мъдри съвети? — попита той.

— Чух, че момичето на Арол е неомъжено — пошегува се Айфел. — Брат ѝ може да не става, но тя би могла да е добра партия. Освен това е богата, доколкото знам.

Емил постави празната си чаша на масата.

— Е? — попита Густав.

— Искате да уволня него и да се ожения за нея?

— Струва ми се добра идея.

— Трябва да се връщам във фабриката.

— Не се бавете много.

— Фабриката няма да затвори преди залез-слънце — отговори Емил.

— Знаете, че не говоря за това.

Емил взе файтон до площад „Анвер“ в Монмартър и тръгна нагоре по хълма. Тесните улички бяха шумни, миришеше на застоял въздух, а паважът бе пълен със стъкла от счупени бутилки. Двойките се прегръщаха на прага на входовете или се натискаха по стълбищата, пред очите на всички. Високо, високо, от един отворен прозорец чу звук от плесница по гола кожа, последван от шумен стон, може би от болка, а може би от наслада.

Пастирката все още чакаше на прага на онзи вход, сякаш никога не си бе тръгвала. Видя го и устата ѝ се разтегли в лека усмивка.

— Малко е късно за урок — каза тя.

Той се приближи към нея и я погледна право в очите.

— Не съм тук за урок.

Жената се изсмя кокетно, кратко и глухо.

— Защо не дойдеш в моето ателие? Ще бъде като на истински пленер^[2].

— Стига да обещаеш да не споменаваш Пусен.

Жената го заведе до Абатството и се облегна на студените камъни, повдигайки полите си. Отдолу бе гола. Той прокара ръце по

бедрата ѝ.

— Обърни се.

Когато монахините запяха и светлините на града проблеснаха в сумрака долу, Емил внезапно си спомни името на шотландката.

— Катрин... — прошепна той.

— Казвам се Жана — каза пастирката. — Хайде, давай. Чакам.

Емил премигна два пъти и сцената сякаш се промени пред очите му. Влажната стена, вонята на отходен канал, мръсотията под краката му и над всичко това — тихата, самотна жалейна песен на монахините. Какво правеше? Дръпна надолу роклята на жената и извади една банкнота от портфейла си.

— Ето. Това достатъчно ли е?

Тя се обърна, след което се намръщи.

— За този вид изкуство... искам повече.

Докато държеше протегнатата ръката си за другата банкнота, която знаеше, че ще дойде, чертите ѝ изведнъж се преобразиха и Емил видя пред себе си друго лице, това на Габриел.

Отстъпи назад.

— Трябва ти лекар, перко, не модел — каза жената, докато пъхаше парите в пазвата си. — Онзи Пусен, ето това беше истински мъж.

---

[1] Новобогаташи (фр.ез.). — Б.пр. ↑

[2] Игра на думи. На фр.ез. „пленер“ (plain air) — „на открито“, понятие от изобразителното изкуство. — Б.пр. ↑

Беше краят на сезона, 14 юли. Въздухът беше пълен с блед прах и прашец от конски кестен — мека зелена мъгла, която се наслажаваше над всичко, покриваше статуите и пейките, надгробните плочи и столовете в кафенетата. Никой нямаше нищо против, никой не си правеше труда да чисти; беше почти август, времето, когато Париж опустяваше, на всички прозорци се спускаха хартиени щори, които щяха да се свият и да изгорят под безмилостните лъчи на слънцето в разгара на лятото.

Според „Фигаро“ тържествата за Деня на Бастилията щяха да са на венецианска тема. По Сена щеше да има гондоли, два открити бала с маски — един пред Парижката борса и един пред Операта. Всички мостове щяха да бъдат украсени с панделки, знамена и цветя. Щом се стъмни, щяха да бъдат запалени хиляди допълнителни лампи между булевард „Шанз-Елизе“ и площад „Конкорд“, а в „Трокадеро“ щеше да има огромно изложение на фойерверки. Не всички обаче щяха да честват годишнината от Френската революция. Монархистите все още наричаха сегашното правителство не Третата република, а *La Guesuse* — „Мръсницата“. По традиция те затваряха кепенците на прозорците си и прекарваха целия 14 юли на тъмно, за да бъдат възможно най-далеч от тържествата.

Джейми имаше почивен ден и остана в леглото до десет часа. На закуска обсъдиха какво ще правят — парада, а след това евентуално маскен бал.

— Най-после! — каза Алис. — Повод да се облека и да изляза! Надявам се, че ще бъде по-подходящ от предишния път.

— Ти нямаше нищо против — отвърна Джейми. — Мислех, че харесваш балет.

— Не мисля, че някой бе отишъл там за танците, Джейми. Особено ти. Помниш ли?

Преди две седмици бяха отишли на представление в пицната опера „Гарние“. От момента, в който пристигнаха в театъра, беше ясно, че представлението започва много преди завесата да се вдигне.

Млади жени в изящни вечерни рокли, ушити така, че да се носят с възможно най-тесните корсети, и с украшения със скъпоценни камъни, които блестяха под светлината от огромните свещници, осветяващи голямото стълбище, се преструваха, че не обръщат внимание на тълпите млади мъже, събрани пред вратите, водещи към залата. Мъжете, напротив, се бутаха и ръгаха един друг, смееха се и се шегуваха. И все пак имаше много протяжни погледи и многозначително свеждане на очите, прикрити усмивки и повдигнати вежди, таен език на благоразположението и флирта, на престореното безразличие и отхвърлянето.

Кейт се спря на стълбите, за да попие гледката на цялото това злато, мрамора, коприната и сатена, да вдъхне аромата на лавандулова помада и уханията на „Герлен“^[1]. Новата рокля на Алис бе малко прекалено стегната, обувките ѝ бяха с по-високи токчета, отколкото обикновено носеше, и тя изглеждаше напрегната, докато се качваха по мраморното стълбище към ложата на първи балкон. Докато чакаха на опашката разпоредителят да ги настани, тя се загледа със завист в другите млади жени. Изглеждаха толкова спокойни, толкова уверени, толкова елегантни, и то без никакво усилие.

Вратите на ложите бяха разположени в извита стена и се отваряха със специален ключ. След като бъдеха затворени отвътре, стените се подравняваха и никой не можеше да влезе. Ложата бе затворена и едновременно с това — открита. Въпреки че централният фокус бе сцената, след като заемеха местата си, хората в ложите също бяха изложени на погледите на публиката в аудиториума, помисли си Кейт, като бижута във витрина.

— Тук няма никого — каза Алис малко прекалено силно, след като огледа обитателите на другите ложи и размаха ветрилото си.

По-долу в залата, където пространството между редовете беше твърде малко, за да се побере една дамска пола, няколко господа се обърнаха и погледнаха нагоре към тях. Един от тях се провикна на английски:

— Аз съм тук. Това не е ли достатъчно?

В този момент обаче прожекторите в залата загаснаха и завесата започна да се вдига шумно, като така заглуши кратките изблици на смях от другите мъже и прикри смущението на Алис.

— Познаваме ли го? — прошепна тя на Джейми.

— Разбира се, че не го познаваме — отвърна той. — Ние не познаваме никого.

Когато оркестърът засвири и танцьорите се появиха на сцената, мъжът отдолу погледна няколко пъти към ложата им.

— Той се вира — прошепна Алис. — Какво да правя?

— Гледайте встрани — посъветва я Кейт.

— Лесно ви е да го кажете.

В антракта Кейт погледна към мъжа в залата, към неговото широко красиво лице. Сега, когато прожекторите в салона отново бяха светнати, не можеше да пропусне скъпата кройка на дрехите и привлекателната му, арогантно вирната брадичка. Докато газовите лампи под сцената бяха запалени и работниците сменяха декора, той погледна нагоре и очите му блеснаха на светлината.

— Виждате ли? — прошепна Алис. — Виждате ли!

Звънецът иззвъня и публиката се върна по местата си. Когато започна втората половина, вниманието на мъжа се насочи отново към сцената. И не беше само той. Дори Джейми бе омагьосан, когато на сцената се появи примабалерината, дребна чернокоса танцьорка със сребърен тюл. Алис премести погледа си от Джейми към сцената.

— О! — каза тя. — Сега вече разбирам защо сме тук.

В края на балета Алис настоя да напуснат ложата, преди бисът да е приключил. Тя забърза надолу по широките мраморни стълби на театъра до фойето, поглеждайки през рамо към вратите на аудиториума. После изпрати Джейми да потърси фойтона им. След няколко минути, когато и останалата част от публиката бе напуснала театъра, човекът от салона се появи.

— Не поглеждайте — прошепна Кейт.

Но Алис погледна.

— Мадмоазел? — каза мъжът, навеждайки шапката си.

Алис отвърна на погледа му, очите ѝ го огледаха от главата до петите и обратно.

— Лека нощ — каза той на английски, преди да се отправи към главния вход.

Нямаше смисъл да я порицава. Малко вероятно бе да срещнат този мъж отново. Но това означаваше нещо за Алис; тя най-последно бе направила впечатление.

* * *

Денят на Бастилията беше ясен и ярък и още от рано сутринта из въздуха се носеха звуци на барабани и духови инструменти. Ухаеше на празник, на колосано чисто пране, на шоколад и топла кожа. Икономката беше приготвила закуската им, след което замина, за да прекара деня със сестра си във Фонтенбло. Без нея атмосферата в къщата се разведри. Вятър играеше в завесите и няколко листенца паднаха от цветята, аранжирани красиво във ваза на масата в салона, и се разпиляха по пода.

— Представям си ги в момента — каза Джейми. — Тя и сестра ѝ, облечени в черно от глава до пети, сбръчкани от жегата, ядат охлюви с карфица.

— Толкова си жесток — ахна Алис. — Какво ти е направила жената?

— Нищо. Просто не я харесвам! Не ми харесва и начина, по който ме гледа. Тя мрази всички ни, знаеш го.

— Може би „омраза“ е твърде силна дума — намеси се Кейт.

— Какво ще кажете за „ненавижда“? — предложи Джейми. — Или „презира“?

— Тя прави това, което се очаква от нея, ни повече, ни по-малко — каза Кейт. — За това ѝ плащаме.

— За това ѝ плаща чичо ни — поправи я Джейми.

За миг всички се смълчаха.

— Той ще бъде ли там? — попита Алис. — В Булонския лес?

— Кой? — не разбра Джейми.

— Инженерът?

Джейми въздъхна и отвори вестника.

— Е? Да или не?

— Да!

— Откъде знаеш? Каза ли ти?

— Не, мила моя сестро. Не ми го е казал и всъщност нямам никаква представа от неговия график. Но ти поиска отговор и ти дадох този, който реших, че ще ти хареса.

Джейми вдигна очи от вестника и погледна Кейт. Тя извърна очи встрани.

— Той говори ли за мен? — продължи Алис.

— Разбира се, че да, моя красива Алис. Ти си основната тема на разговорите ни.

— Джейми! — предупреди го Кейт.

— Ако бях на ваше място — продължи той — нямаше да чета това. Може да ви отблъсне от французите завинаги!

Вестниците бяха пълни с новини за делото „Пранцини“ Анри Пранцини, обвиняемият, освен че бе интелигентен, красив, остроумен и владееше осем езика, бе и опитен мошеник, крадец, комарджия и женкар. След като убил любовницата си, прислужницата ѝ и бебето на прислужницата, беше откраднал облигации, бижута и пари на стойност хиляди паундове и възнамерявал, както се твърдеше, да избяга в Америка с друга млада жена, която бе прелъстил, използвайки богатството на убитата си любовница.

Алис погледна статията, която Джейми ѝ подаде.

— Как, за бога, някой би се влюбил в такъв мъж? Със сигурност жените би трябвало да заподозрат нещо? Мисис Уолъс, вие какво мислите?

— Навярно е бил много чаровен.

— Но все пак, човек просто усеща тези неща, нали? — каза Алис.

Кейт сложи бучка захар в чашата си с лъжицата, след това още една, трета, после четвърта. Алис и Джейми се втренчиха в нея.

— Имате ли нещо да ни кажете? — попита Джейми.

Кейт спря да разбърква чая си и го погледна. Как бе разбрал? Никой не знаеше.

— Четири лъжички захар в чая! — възкликна Джейми.

Тя отпи глътка. Чаят беше добре.

— Бучките са по-малки все пак... — обясни тя.

Джейми и Алис се спогледаха.

— Добре ли сте, мисис Уолъс? — попита Алис.

— Да, съвсем добре.

— Но вие обикновено пиете чая си без захар.

— Малко сладост понякога те кара да гледаш по-ведро на живота — допълни тя.

Джейми повдигна вежди и след това кимна леко.

— Както и да е — продължи той — няма да разбереш, че мъжът е такъв, докато не открадне всичките ти пари и не сложи арсен в чая ти.

— Тук пише, че жената е била *demi-mondaine* — каза Алис. — Какво означава това?

— Означава, че е била дама на нощта — обясни брат й. — Държанка, проститутка.

Алис отпи глътка чай, сякаш за да отмие вкуса на думите.

— И какво ще се случи с него, ако бъде признат за виновен?

Джейми направи жест за прерязване с ръка по врата си.

— О! — ахна Алис. — Това е ужасно.

— Така правят във Франция. Кълцат главите на хората и след това го празнуват сто години.

Кейт пресуши чашата си и стана от масата.

— По-добре да тръгваме, ако искаме да видим нещо. Алис, готова ли сте?

Алис, разбира се, не беше.

Закъсняха толкова, че изобщо не успяха да видят парада отблизо. Когато стигнаха до Булонския лес, паркът бе препълнен, никога не бяха виждали такова сборище от хора тук. Семействата бяха проснали одеяла на ръждивата лятна трева или седяха по пейките в шарената сянка на дърветата. Поток от ландата, фиакри^[2] и виктории^[3] се точеха из алеите, на път към хиподрума, докато десетки мъже и жени галопираха на конете си по специалните конски пътеки.

Отначало следваха тълпата и се разхождаха по чакълестите пътеки, покрай Алеята на акациите и Алеята на стълбовете. След един час Алис започна да се оплаква от жегата, от тълпите и от стягащите я обувки, затова Джейми предложи да наемат лодка с гребла и да ги разходи из някое от езерата.

— Във водата ще бъде по-хладно — каза той. — И не чак толкова претъпкано.

Езерата, Долното и Горното, бяха едно до друго. Само на първото даваха лодки под наем. Алис се излегна на възглавница на носа на лодката, затвори очи и потопи ръка във водата. Далеч от основните улици, Булонският лес беше толкова спокоен, толкова приятен. Въпреки че се намираха само на километър и половина от центъра на Париж, освен плясъка на веслата, неспирното чуруликане на птиците и

изблиците на висок смях от време на време, носещи се от близката гора, бе почти тихо. Кейт седеше под чадъра, за да се предпази от слънчевите лъчи, и наблюдаваше как водните бръмбари се плъзгат по повърхността на водата. Една черна чапла стоеше неподвижно в плитчините, след което разпери огромните си криле, надигна се и полетя надалеч през дърветата. Един лебед дойде до лодката и се взря в тях — или от любопитство, или просещ хляб.

— Джейми! — изпищя Алис. — Гребни по-бързо!

— Той няма да ни нарани — каза Кейт.

Някъде наблизко се разнесе глас, пронизителен фалцет, очевидно имитиращ Алис: „Джейми, гребни по-бързо!“. От отсрещния бряг се приближи лодка с двама гребци и още трима накачулени в нея младежи. Мина безмълвно покрай тях, но толкова бързо, че предизвика силно вълнение, от което собствената им лодка се залюшка напред-назад. Джейми повдигна шапката си, но не получи отговор. След като се отдалечиха на известно разстояние, един от мъжете каза нещо и всички избухнаха в смях.

— Идиоти! — каза Джейми, след това погледна към Алис. Тя бе придобила изражение на великомъченица.

На обяд решиха да спрат лодката на един от островите. На най-големия се намираше ресторант, проектиран да прилича на швейцарска хижа, до който можеше да се стигне с плоскодънна лодка от брега.

— Това, очевидно, е подарък за императрица Йожени от съпруга ѝ Наполеон III — прочете Кейт от пътеводителя. — Видял хижата в Швейцария и бил толкова очарован от нея, че накарал да я демонтират и да я построят отново тук, в Булонския лес.

— Искат ми се някой да направи нещо такова за мен — каза Алис. — Да влезем ли?

— Изглежда скъпо — предупреди я Джейми.

— Изглежда идеално — отсече сестра му.

След като бяха заведени до масата и получиха менюта, Алис извади разговорник, „Наръчник за всекидневно общуване“, от ръчната си чантичка. Джейми го грабна от нея, отвори наслуки и започна да чете.

— Чуй това... „Имах лек пристъп на подагра, който ме принуди да остана в стаята си две седмици!“

— Върни ми го — каза Алис тихо.

— Това е още по-добре. „Много лесно се разболявам.“ Надявам се, че никога няма да ни се наложи да използваме това изречение. Или това: „Искам диамант, който да направи голямо впечатление, но да не струва скъпо“. Не искаме ли всички едно и също?

— Мисис Уолъс! — провикна се Алис. — Направете нещо!

— Джейми! — предупреди го Кейт.

Той побутна книгата по масата към Алис.

— Надявам се по погрешка да си поръчаш шкембе — каза, докато тя прибираше разговорника обратно в чантата си.

Очите на Алис изведнъж се разшириха.

— Какво? — попита Кейт.

— Това е той — прошепна тя. — Мъжът от балета!

На съседната маса, в компанията на жена на значителна възраст и възрастен джентълмен, беше младият мъж, когото бяха срещнали в залата онази вечер в операта. Той ровичкаше унило из чинията си със стриди.

— Приключи ли вече, Клеман? — попита го жената, дъвчейки думите. — Бях забравила колко непоносим е градът през юли.

— Не, майко — отвърна той. — Все още не.

— Майка — прошепна Алис.

Младият мъж разряза поредната стрида с нож, заля я с лимонов сок и я повдигна към устните си, след което отметна глава и я погълна. През това време по-възрастният мъж оглеждаше ресторанта с очевидно отвращение. Кейт се вгледа в дрехите на двойката, в обувките и в бижутата им. Маншетите на стария джентълмен бяха разръфани, а копринената му жилетка бе изцапана с мазни петна. Те бяха от групата хора, известни като *Le Gratin*, което буквално означаваше, „горната коричка“, хората с титли. Въпреки че дрехите им бяха занемарени и бяха ужасно обеднели, мнозина от тях живееха в огромни имения в историческия квартал „Сен Жермен“. Кейт извърна очи встрани, когато младият мъж се обърна и повдигна ръка, за да повика сервитьора.

— Гарсон? Сметката.

Сервитьорът се втурна веднага.

— Разбира се, графе.

— Граф — прошепна Алис.

Мъжът от балета или не ги бе забелязал, или се преструваше, че не ги е видял. Баща му плати, като сложи очилата си и след това разпредели банкнотите и монетите в малки купчини. После графът помогна на майка си за наметката, донесе ѝ бастуна и всички бавно се отправиха към вратата. Няколко секунди по-късно обаче той отново се върна с един сервитьор, за да потърси под стола си забравен шал. Почти небрежно отстъпи назад към масата им, така че сервитьорът да може да дръпне всички столове. Въртеше нещо между пръстите си, нещо бяло, което пусна в скута на Алис, без никой — освен Кейт — да забележи. Лицето на Алис се изчерви от бледорозово до аленочервено. Беше бележка.

— Този ли е? — сервитьорът вдигна от пода бял копринен шал.

— Този е, да!

След като той отново напусна заведението, Алис се опита да разгърне бележката под масата.

— Какво правиш? — попита Джейми.

— Нищо — отвърна тя, но брат ѝ бе по-бърз. Наведе се през масата, грабна бележката от ръката ѝ и я погледна за миг. После я вдигна над свещта на масата и я изгори.

— Джейми! — извика Алис. — Това е мое!

— Скъпа сестро, със сигурност дори и вие знаете, че мъже като него ще ви съсипят само с един поглед. Не е ли така, мисис Уолъс?

Той погледна настоятелно към нея, за да си осигури нужния отговор.

— Това определено бе малко дръзко — отговори тя.

— Но той изглежда напълно благоприличен — каза Алис. — За бога, дори е граф!

— Още една причина да стоиш далеч от него.

— И защо да го правя?

Джейми се наведе напред в стола си.

— Защото, казано простичко, ние сме от неговия сой. Или не си забелязала?

— За какво говориш?

Джейми поклати глава и изсумтя с раздражение.

— Да не си забравила, че сме от Глазгоу? Глазгоу, Шотландия?

— Но не сме бедни, нали? Освен това смятах, че искаш да се омъжа за първия подходящ мъж, когото срещна. Какво не му е наред на

този?

— Всичко.

Алис почти не бе докоснала обяда си. Сега стана и се извини.

— Може би е права — отбеляза Кейт. — Може би джентълменът има напълно почтени намерения.

Джейми не реагира, докато сервитьорът разчистваше масата им.

— Освен това изглежда достатъчно приятен — продължи Кейт.

Сервитьорът почисти трохите от покривката им с една ръка, балансирайки чиниите с другата.

— Бихте ли казали, мисис Уолъс, че може да преценявате добре мъжете? — попита Джейми, след като сервитьорът се оттегли.

— Зависи от мъжете. Някои от тях са по-лесни за разгадаване от други.

— Моите уважения, но какво тогава не му беше наред на Роланд Синклер?

В ресторанта бе топло, но Кейт изведнъж потръпна от студ. Изпъна се на стола си.

— Нищо — каза тя. — Всичко му бе съвсем наред.

Сервитьорът се върна с три малки кафета, леко ароматизирани с лимон.

— Чичо ми отказа да ме пусне да дойда тук сам — продължи Джейми. — После предложи да дойдете с мен. И да вземем и Алис.

— Точно така — съгласи се Кейт. — Това бе единственият начин да ви позволи да се върнете в Париж.

Джейми повдигна чашата си с кафе, но не отпи.

— Предполагам, че трябва да ви благодаря за саможертвата.

— Не е необходимо.

— Просто от любопитство... Щяхте ли да се омъжите за Синклер?

— Моите уважения, Джейми, но не мисля, че е прилично да ми задавате такъв въпрос.

Тя му се усмихна леко, по-скоро полуусмивка, която подсказваше някаква вътрешна борба, рана, която все още е отворена.

— Той, изглежда, ви харесва. Всъщност доста ви харесва — продължи Джейми. — Това не беше ли достатъчно за вас?

Той нямаше да спре, нямаше да изостави темата. Кейт усети, че започва да се изчервява.

— Към брака не бива да се пристъпва необмислено. И просто да си обект на обожание от един човек, поне по мое мнение, не е достатъчна причина за такова решение. Има и други фактори, с които не сте запознат.

Джейми я погледна и повдигна лявата си вежда. За миг седяха в мълчание. Раздразнението ѝ започна да отминава. Джейми Арол бе млад. Никога не бе изпитвал замайването, което идва посред нощ, когато осъзнаеш, че си направил необратима грешка.

— Е, предполагам, че той все пак ви остава като вариант — каза Джейми. — Ако нещата не потръгнат тук, винаги може да се върнете и да подновите отношенията си със Синклер.

— Може би — отвърна тя.

За момент той се вгледа замислено в нея.

— Просто трябва да се постареем да не се провалим, нали? — каза младежът тихо. — За доброто на всички ни. Къде, за бога, се бави Алис?

— Сигурна съм, че ще се върне всеки момент.

— Тя е безотговорна!

— Просто е наивна.

— Ако успеем да ѝ намерим мъж от добро семейство и я омъжим — каза Джейми — всичко ще бъде наред.

Кейт вдигна лъжичката от чашката с кафе и я сложи в устата си. Металът беше студен и покрит със захар. Изведнъж Джейми се наведе напред и размаха пръст.

— Сетих се! Знаем какво ще направим.

После направи пауза за драматичен ефект.

— Какво?

— Ще поканим мосю Нугие на чай. Хубав чай „Дарджилинг“, пасти от сладкарницата и сандвичи с „Джентълменс Релиш“ в изискания домашен ресторант „При Арол“ Ще го поканите ли от наше име? Той няма да ви откаже.

Беше малко вероятно инженерът да има време за чай. Според Джейми Нугие работеше по дванайсет, тринайсет, четиринайсет часа на ден.

— Е? — попита Джейми.

— Съжалявам — каза Кейт, поставяйки лъжичката обратно в чинийката. — Не съм убедена, че той изобщо си спомня коя съм.

Той въздъхна продължително и тежко.

— Е, добре тогава...

Групата от съседната маса се разсмя гръмогласно на някаква шега.

— Просто не ми се струва честно — продължи Джейми, след като шумът утихна. — Лично аз бих могъл да го отлагам още десет години, да кажем, че имам време. Но за жените е различно. Не искаме Алис да остане стара мома. Или да се омъжи за човек, който прави пайове.

— Във Франция не се наричат пайове — тросна се Алис, която се върна точно в този момент, привидно напълно възстановена. — А тартове! Говорейки за това, някой поръча ли десерт? Трябва да имаме енергия за бала довечера.

---

[1] Различни видове парфюм от едноименната френска парфюмерийна и козметична къща, една от най-старите в света — основана през 1828 г. — Б.пр. ↑

[2] Затворен четириместен екипаж, предшественик на съвременните таксита. Името идва от едноименния хотел в Париж „Сен Фиакър“, който първи е започнал да дава под наем екипажи на гостите си. — Б.пр. ↑

[3] Лек конски екипаж, обикновено за двама пасажери, с един или два коня. Има отделна издигната седалка за кочияша. — Б.пр. ↑

Емил седна в леглото и хвърли възглавницата си на пода. Въздухът в стаята не достигаше. Въпреки че прозорецът бе широко отворен, нямаше вятър, нищо, което да разсече лепкавата маса на летните горещини. Чаршафът му бе прекалено намачкан, матракът — твърде мек, телените пружини на леглото бяха започнали да се подават през филца, конските косми и памука на дюшека и да се забиват в ребрата му. Отново легна, мятеше глава на едната и на другата страна, докато се опитваше да намери удобно място, някаква част от леглото, където все още е хладно. Часовникът на стената показваше едва два; трябваше отдавна да е заспал. След четири часа бе време да става за работа. Но колкото по-уморен се чувстваше, толкова повече умът му сякаш пламтеше. И всеки път, когато затвореше очи, в мислите му отекваха смътни думи, тревога застъргваше в душата му, сърцето му се надигаше в гърдите и заплашваше да го задуши.

Предишния ден на Марсово поле сваляха една от носещите греди. Бригадирът предупреди работниците с вик. Всички се отместиха от пътя, всички, освен Джейми Арол, който стоеше и махаше на някого, напълно сляп за случващото се наоколо.

— Арол — провикна се Емил на английски. — Внимавайте!

Но шотландецът не го чу. Вместо това свали шапката си и почна да оправя косата си. Пред очите на Емил внезапно изникна страшна картина — момчето лежи на земята, тялото му е смазано от желязото. Гредата започна да се накланя.

— Ей! — изкрещя отново Емил — Махнете се от пътя!

Затича се, избутвайки хората встрани, пързеляше се и се спускаше по калта и пясъка, през разораната територия на някогашния плац. Нямаше да успее.

— Арол! — извика пак. — Мърдайте!

Джейми чу името си и се обърна, лицето му се сгърчи от притеснение и в същия момент, от друга посока, млад работник се хвърли напред и го бутна на земята. Металната греда падна с мощен

трясък зад тях, като пропусна Джейми само на няколко сантиметра, но се стовари върху стъпалото на момчето.

След това, докато всички работници се втурнаха да помагат на момчето, опитвайки се да повдигнат гредата и да го измъкнат, Емил сграбчи шотландеца за яката и му се разкрещя на френски. Каза му, че е глупак и че няма работа, на който и да е строителен обект, ако не може да се грижи за себе си. Очите на Арол се разшириха недоумяващо и после — което за Емил бе неппростимо, погледна през рамото му. Той го пусна и се огледа. Покрай огражденията на обекта имаше някаква жена, която им помахаше колебливо. За секунда Емил си помисли, че е жената от балона и сърцето му неволно подскочи. След това видя, че не беше тя; тази бе твърде ниска, твърде слаба. Дрехите ѝ очевидно я пристягаха.

— С вас ли е? — попита той на английски.

— Познавам я, ако това искате да кажете — отвърна Джейми. — Но нямам представа какво прави тук.

Емил си пое дълбоко дъх. Не биваше да губи самообладание пред мъжете. Гредата бе отместена и момчето бе освободено, но лицето му беше посивяло, а очите му гледаха празно от болката и шока. Някой го уви в одеяло. Друг бе изпратен да повика лекар.

— Когато сте тук — обърна се Емил към Джейми на бавен, колеблив английски — работите. През почивния си ден се забавлявате. Ясно ли е?

Арол сви небрежно рамене, но лицето му почервения.

Лекарят каза, че момчето е имало късмет, калта и пясъкът бяха поели тежестта на удара на гредата. Левият му глезен беше счупен, но щеше да се оправи. По-късно, когато Емил беше на опашката за супа в походната кухня, дочу мъжете да говорят за приятелката на Арол.

— Не е ли едно от момичетата в „Шабане“? — попита един от инженерите.

„Шабане“ бе *maison close*. Имаше репутацията на най-люксовия публичен дом в Париж, с игрални зали на приземния етаж и частни стаи на първия.

— Съмнявам се — каза друг. — Мадам не ги пуска навън през деня.

— Малко като нас, значи — пошегува се някой.

Всички се разсмяха, докато единият от тях не се обърна и не го видя.

— Съжалявам, шефе. Не исках да съм груб.

Емил остави празната си купа обратно на масата пред готвача, изгубил напълно апетит.

След работа поиска от бригадира адреса на пострадалото момче.

— Ще ви заведе — каза той.

Момчето живееше в тринайсети арондисман, в *ameuble*, обзаведена сграда. Районът някога бе престижен и апартаментите — хубави, но сега бе пренаселен и западнал. Минаха покрай кръчма, от онзи вид, в който металните чинии и приборите бяха прикачени с вериги към масите. Нито една от сградите не бе свързана с канализацията и миризмата от септичните ями, от влажната слама и гнилата храна, които запушваха канавките, бе толкова силна, че Емил закри устата си с кърпичка.

— Ето тук е — заяви водачът му и се спря пред една врата.

В тази сграда прозорците на долните стаи бяха боядисани, вместо да бъдат закрити със завеси. Собственикът бе разделил някогашните салони и пищните спални отгоре с платформа, за да направи от един етаж — два. На втория етаж Емил бе поведен по малка дървена стълба. В края ѝ се отвори врата, водеща към лабиринт от стаи, разположени около огромен полилеи, най-ниските висулки, на който бяха само на сантиметри от пода. Беше невъзможно човек да стои изправен, Емил трябваше да се наведе. Работникът лежеше в легло в задната стая; мръсна завеса закриваше горната половина на това, което някога е било прозорец на гостната. Миризмата беше ужасна, на немити дрехи и нощни гърнета. Дали Габриел някога бе живяла в такъв апартамент? Със сигурност не можеше да е по-зле.

Млада жена седеше в края на леглото с броеница в ръка. Не беше на повече от петнайсет години, но вече бе в напреднала бременност.

— Как е той? — попита я Емил.

Момчето кимна, но не каза нищо. Момчето спеше, кракът му бе повдигнат върху пълен с нещо чувал. Емил извади банкнота, после още една и ги подаде на бременната девойка.

— Хайде — каза бригадирът. — Не искаме да го събудим.

— Ще продължите да му плащате, нали? — попита го Емил след това.

Мъжът, изглежда, не чу въпроса му, или поне не му отговори.

Нищо чудно, че Емил не можеше да заспи. Нищо чудно, че не можеше да забрави станалото и да го сметне за обикновен нещастен случай. Щеше да праща на момчето седмично определена сума от собствения си джоб. Щеше да се увери, че работникът и семейството му са осигурени. Това бе най-малкото, което можеше да направи; не можеше да ги изкара от мизерния квартал, но щеше да стори каквото е по силите му, за да им помогне.

Навън бе тъмно като в рог. Чуваше как две котки се бият, драскането на ноктите, тракането на зъбите, агонията им. След това настъпи тишина. И все пак онзи ужасен шум, звукът на свирепата нужда, оставаше в главата му като ехо. А нямаше за какво да се притеснява. Строежът вървеше добре; четирите крака на кулата се издигаха все по-уверено нагоре — трийсет метра при последното измерване; болтовете в подпорните конструкции бяха извадени и заменени с охлаждащи нитове. Следващата седмица товароподемните примки ще бъдат махнати и на тяхно място ще поставят подвижни кранове и след това — пирамидални дървени скелета. Скоро щяха да стигнат до първата площадка. Конструкцията бе проста и все още вървеше по график. Това, което Джейми Арол правеше в свободното си време, си беше негова работа. И момчето щеше да се възстанови — така бе казал лекарят. Тогава защо все още се чувстваше толкова зле?

Отговорът беше простичък, ясен и го осени внезапно, сякаш някой го ощипа. На Арол нямаше да му хареса, но се налагаше да го приеме. Щеше да му каже, че е допуснал грешка, че липсата на време пречи на отношенията им, че може да се върне и да работят заедно по различен проект, в друго време. Да, щеше да му обещае всичко, само да се отърве от него.

Най-после Емил се поуспокои. Това беше единственото решение. Отвори прозореца и се заслуша в приближаващите улични чистачи, в шума от метлите им, които разнасяха водата от пожарните кранове покрай канавките. Конските каруци скоро щяха да минат и да съберат купчините боклук, които парижаните изхвърляха на улицата всяка вечер. Веднъж Габриел му бе казала, че никога не бива да спи на отворен прозорец в града. Но не трябваше да мисли за нея. Не и сега. Накрая се отказа от опитите да спи. Измъкна се от леглото, направи си

кафе, запали цигара и се загледа в бледата синева на бавно изсветляващото небе.

Август в Париж бе мъртъв месец. Повечето пекарни, кафенета, цветарски магазини и дори някои от най-големите пасажи в Халите бяха затворени. Всички, които можеха да си го позволят, бяха напуснали града. Оставаха само бедните работници, туристите и заетите със строежа на кулата. Или такива, които не бяха ангажирани особено в тази дейност, като Арол например.

Докато сваляше палтото си от закачалката, Емил забеляза бял плик на пода до вратата. Беше писмо, пренасочено на домашния му адрес от офиса. Колко ли дълго, запита се той, е стояло тук? Отвори го и разгърна листа от бяла дебела хартия. Почеркът беше плътен, изящно калиграфски. Канеха го на чай с мистър Джейми Арол, мис Алис Арол и автора на писмото, чийто подпис бе неразгадаем, в неделя, в пет следобед. На секундата реши, че ще изпрати отговор с отказ. Неделя беше единственият му почивен ден. После обаче промени решението си; може би това бе възможност да поговори откровено с Арол — колкото по-рано, толкова по-добре.

В неделя, точно преди пет, Емил пристигна пред входната врата на къщата, в която бяха отседнали семейство Арол, и позвъни на големия месингов звънец. Икономката отвори вратата почти веднага, което го накара да се запита дали не бе стояла в очакване зад нея. Не се опита да скрие мнението си за шотландските наематели, докато поемаше палтото му и го въвеждаше в салона. Беше очевидно в повдигнатата ѝ брадичка, в извивката на едната ѝ вежда и в лекото присвиване на устните над зъбите.

— Заповядайте, очакват ви — каза тя, преди да се обърне и да затвори вратата малко по-силно, отколкото бе нужно. Той се канеше да ѝ благодари, думата бе на върха на езика му, но не я изрече.

От горния етаж се дочу шепот и леко скърцане на стъпки. Емил отиде до прозореца, свали шапката си и погледна към малката градина с декоративно езерце в средата. Слънчевата светлина си играеше по повърхността на водата, а лекият бриз в дърветата ронеше листата по земята. Беше толкова погълнат от работа, че не бе забелязал; годината беше към края си. След няколко седмици лятото ще свърши и ще го замести есента.

Беше изрепетирал няколко пъти какво ще каже на Джейми Арол. Твърдо, но все пак вежливо щеше да му съобщи, че услугите му повече не са необходими. Момчето със сигурност ще се разстрои, но нищо не може да се направи. И след това тази история ще приключи.

— Мосю Нугие? — прозвуча глас зад него. — Толкова сме щастливи, че успяхте да дойдете.

Той се обърна. Една жена в сива копринена рокля стоеше на прага. Очите ѝ гледаха право в неговите с прямота, която разпозна незабавно.

— Срещали сме се — започна тя. — Преди...

— Да, вярно е.

— Изглеждате изненадан?

— Аз съм!

Тя отвори уста, но след това се спря.

— Помня името ви — каза той. То беше в устата му, бумтеше в ушите му като минорен акорд, и той го изрече на глас, преди да успее да се въздържи. — Вие сте Катрин.

Тя преглътна и го погледна укорително. Беше използвал малкото ѝ име, и то доста неофициално.

— Обикновено ме наричат мисис Уолъс.

— Моля да ме извините — каза Нугие, отново с официален тон.

Внезапно осъзна, че се е втренчил в нея, и се постара да направи изражението си по-приемливо.

— Имам снимка от онзи ден в балона. На нея сте и вие. Сигурно е било преди месеци.

— Наистина ли? Не съм разбрала...

— Това беше пробна снимка. Попаднах на нея преди няколко дни. А сега вие сте тук.

Тя приглади полите си, въпреки че не бе нужно.

— Бих искала да я видя. Някой ден.

— Бих искал да я имате — каза той. — Като подарък.

Тя се усмихна, но не отговори. Някой друг приближаваше. Млада жена, облечена в много изискана рокля от бледосин брокат влезе в стаята и се отправи към тях. Извърна главата си леко вляво и след това като че ли се успокои, сякаш се канеше да се впусне в танц.

— Мосю Нугие — каза Кейт. — Предполагам помните мадмоазел Арол?

— Разбира се.

Младата жена не го погледна директно. Втренчи се в обувките, в маншетите, в косата му, а след това фиксира погледа си в някаква точка точно над главата му.

— Бихте ли искали чаша кафе? — попита тя на много лош френски. — Или предпочитате чай? „Асам“ или „Дарджилинг“? Имаме и от двата — добави тя на английски език — макар че, признавам, трудно ги различавам.

— Който изберете — отвърна той.

Икономката пристигна с поднос. Докато отпиваха от чашите с „Асам“, мадмоазел Арол му каза, че учи френски, и му направи още една демонстрация. След това го разпита за кулата.

— Чух, че ще падне — каза тя. — Че не е безопасна.

Емил поклати глава.

— Не мисля, че ще падне.

— Искате да кажете, че не сте сигурен — уточни тя с известна тревога.

— Бенджамин Франклин твърди, че има само две сигурни неща в живота. Смъртта и данъците. Но да, сигурен съм, че е напълно безопасна.

За момент единственият звук в стаята беше тихото подрънкване на чаената лъжичка в порцелановата му чаша. Разговорът не вървеше добре.

— Е, как ви се струва Париж? — попита Нугие. — Бяхте ли на бала за Деня на Бастилията?

Устата на Алис се изкриви.

— Не успяхме да си намерим покани — каза тя и погледна към вратата.

— Съжалявам — каза той. — Да, трудно се получават.

— Вие познавате ли хора? — попита внезапно Алис.

— Хора?

Тя най-накрая го погледна в очите, но само за част от секундата.

— Да, нали знаете, хора на изкуството, от обществото, с титли... такъв тип хора?

Сякаш целият въздух в стаята бе изсмукан навън през комина. Той се изкашля и извади кърпичка. Фактът, че задава такъв въпрос,

показваше, че е малко вероятно момичето да разпознае подходящия тип хора, дори да ги срещне.

— Има торта — намеси се мисис Уолъс, преди Нугие да успее да измисли какво да отговори. — И сладко за чая, ако предпочитате.

— А, да — каза той, сменяйки с готовност темата. — В Русия пиехме чая със сладко. Вкусът бе приятен, доколкото си спомням.

Сега вече госпожица Арол се взираше в него съвсем директно, но погледът ѝ бе по-скоро сърдит.

— Е, познавате ли? — попита тя отново.

Емил сложи една супена лъжица сладко в чая си и го разбърка. Тя нямаше да го остави на мира. Не бе схванала намека. Беше по-зле, много по-зле, отколкото би могъл да си представи. Момичето бе точно толкова лошо, колкото брат му.

— Мис Арол, аз съм инженер — сви рамене той. — Не съм светски човек.

В отговор ноздрите ѝ лекичко се разшириха. Той отпи една глътка и после още една. Ако пресуши чашата си по-бързо, може би ще успее да се измъкне по-скоро.

— Още чай? — попита момичето. — Аз предпочитам чая, който прием у дома. Тук просто не е същият. И е толкова скъп!

Алис Арол се усмихна и изведнъж изглеждаше по-млада, като дете, облечено в дрехите на възрастен. На колко години беше? Със сигурност бе над шестнайсет. Но не повече от двајсет?

— Брат ми го нарича „вода от локва“, нали, мисис Уолъс?

Той използва това като повод да погледне към нея. Катрин, мисис Уолъс, седеше, скръстила ръце в скута си. Усмихна се, но не погледна нагоре.

— Къде е той? — попита Алис. — Не, не ставайте, аз ще отида. Джейми!

Тя побърза да излезе от гостната и роклята ѝ изшумоля като хартия. За един кратък миг в стаята се възцари тишина и се чуваха само отдалечаващите се по стълбите стъпки на мадмоазел Арол.

— Всички започнахме да прием кафе вместо чай — обади се изведнъж мисис Уолъс. — И аз го предпочитам вече пред чая.

— Ние сме нация кафеджии, но с афинитет към чая... Чуйте — каза той, внезапно минавайки на френски. — Нямах представа...

Тя вдигна глава и го погледна, очите ѝ бяха като светлосиво стъкло на светлината от градината.

— Нямах представа — продължи той. — Че сте тук, в Париж.

Тя се облегна малко назад и устните ѝ се открянаха.

— А аз нямах представа, че ще се върнем. Но ето ни, тук сме.

Катрин се усмихна и няколко кичура коса паднаха покрай лицето ѝ. Тя като че ли не забеляза и за момент изглеждаше, че е на друго място. Вратата се затръшна рязко от вятъра и я накара да трепне. И после се наведе напред — простичко движение, което сякаш ѝ костваше много усилия, отново отпи от чая си и постави решително чашата обратно в чинийката.

— Мосю Нугие — започна тя. — Харесва ми идеята за тази кула. Но кажете ми, какво е предназначението ѝ? За забавление ли е? За зрелище?

Времето край тях сякаш се забави, удължи се, да, бе невероятно, но не можеше да се сбърка. Мисис Уолъс очевидно искаше нещо повече от рационално обяснение.

— Тя е лекота и въздух — отвърна Емил. — Напълно отворена за природните стихии.

— Значи не е нещо сериозно? Огромна играчка, може би?

Той се намръщи. Какво намекваше?

— Ако искате да го погледнете по този начин... Факт е обаче, че тя не се опитва да бъде нещо, което не е. Нищо не е скрито и обратното също е вярно; нищо в града не може да се скрие. В ясен ден от върха ще се вижда всичко. Всичко ще бъде на показ в цялата си величествена прозрачност.

— Това е, което искаме всички, нали? — каза тя. — Прозрачност. Но толкова рядко я намираме.

— Вие намерихте ли я? — попита той.

Тя преглътна и поклати глава.

— Не.

Какво му намекваше? Той подръпна яката си, в стаята беше задушно. Без да каже нито дума, мисис Уолъс се изправи и направи три малки крачки към прозореца. Докато се бореше с резето, Емил остави чашата и чинийката си и се изправи. Искаше да ѝ помогне, само това, уверяваше се сам по-късно... да ѝ помогне да отвори прозореца. Но преди да стигне до нея, тя се обърна, главата и горната

част на тялото ѝ бяха просто силует на фона на приглушените цветове на градината, като снимка, направена срещу светлината.

— Трябва да знаете, мосю Нугие — каза тя на френски — че моят работодател мистър Арол изпитва огромно уважение към вас и вашата работа.

— Чувството — каза той, след което се прокашля — чувството е взаимно.

— И би искал да се сблизите повече — продължи тя.

Очите му се плъзгаха по лицето ѝ, докато се опитваше да разгадае посланието.

— Разбирам — каза той.

— Как се справя Джейми?

Емил се забави с отговора. Какво би могъл да ѝ каже? Че се кани да го уволни, да се откаже от услугите му.

— Добре — излъга той.

— Добре?

— Нуждае се от надзор. Но се справяме със ситуацията.

Тя изглеждаше облекчена, след това се обърна и отвори прозореца. Един кос се разпя от дърветата отвън.

— След смъртта на съпруга ми преди осем години животът ми бе доста труден...

Мисис Уолъс млъкна, но след малко заговори отново.

— Мистър Уилям Арол бе много мил с мен. Ще му пиша днес и ще му разкажа за гостуването ви.

Емил имаше чувството, че също като него и тя издава повече, отколкото искаше — не само с думите, но и с начина, по който ги произнасяше.

— Моля — каза мисис Уолъс на английски. — Моля, седнете. Хапнете си торта. Алис я избра.

Тортата бе с бадемове сладки и малини, красиво сладкарско произведение, украсено със захарен памук. Емил повдигна вилицата към устата си, но не можа да преглътне. Апетитът му беше изчезнал.

— Той е излязъл! — обяви мис Арол, когато се върна. — А му казах, че ще дойдете! Сигурно е забравил. Сега съм само аз, опасявам се.

Навън небето бе помръкнало и бе започнало да вали, внезапен летен дъжд.

— Защо седите на тъмно? И кой отвори прозореца? — продължи Алис. — Става ужасно течение!

Запалиха лампа и отново затвори прозореца. Емил разговаря с момичето Арол за времето и за Париж, но очите му отново и отново бягаха към жената, която бе срещнал в балона.

— Чували ли сте за някакви художници, наречени импресионисти? — попита го Алис.

— Разбира се — отвърна той.

— Картините им наистина ли са така шокиращи, колкото казват всички?

— Аз по-скоро харесвам някои от тях.

— Вие сте ги виждали!

— Всеки може да ги види. Те правят изложби.

— Къде? Кога?

— Знам за една, която ще бъде открита през есента. Няма да бъдат изложени картини на прочути художници като Моне и Реноар, а на други, по-малко известни.

Мис Арол се обърна към мисис Уолъс и след това отново към Емил.

— Наистина ли? — каза тя.

И тогава той разбра, че сам се е вкарал в ъгъла, откъдето не може да се измъкне, без да отпрати покана.

— Е, това си бе чиста загуба на време — заяви Алис, след като инженерът си тръгна. — И дори не изяде тортата си. Не беше ли грубо?

И после повдигна полите на роклята си и се отправи към салона, като затвори вратата след себе си.

Кейт стоеше и се вслушваше в звуците на къщата, в нервното потракване и подрънкване на прибори в кухнята, в звука на капките дъжд по покрива. Оставането ѝ сама, тук, в коридора, изведнъж ѝ се стори прекрасна метафора за нея самата, заседнала между етажите, между стаите, между младостта и старостта, жена без статут, без съпруг, без бъдеще. Дали това бе живот, или просто изчакване на неизбежното?

По входната врата се разнесе леко потропване. Икономката беше заета на долния етаж и затова Кейт отвори. На стъпалата стоеше Емил Нугие и лицето му, косата му и раменете му бяха напълно мокри.

— Много съжалявам, че ви безпокоя отново, но мисля, че съм си забравил шапката.

Дрешникът бе в непосредствена близост до входната врата. Имаше стъклен прозорец, който пропускаше светлината от коридора. Кейт си каза, че причината ръцете ѝ да се тресат, докато преглежда шапките на претрупания рафт, е студеният въздух; предположи, че звукът на дъжда я кара да потръпва, докато търсеше сред сламените капели и сгъваемите цилиндри, които предишните обитатели бяха оставили след себе си.

— Каква шапка беше? — попита тя. — Тази ли е?

Протегна му един цилиндър. Инженерът пристъпи в дрешника зад нея и огледа шапката.

— Позволете ми да я пробвам.

Цилиндърът обаче се оказа малък.

— Може ли да пробвам и този? — посочи към друг.

Тя повдигна цилиндъра от куката и му го подаде. Той се протегна да го вземе и с двете си ръце. За миг се вгледа право в очите ѝ. И

дватамата чуха тракащите дървени подметки на икономката по стълбището. И после осветлението в коридора изгасна и те останаха в сумрака.

— А тази? — каза той тихо, като придърпа и шапката, и нея към себе си.

Кейт беше толкова близо до него, че долавяше мириса на сапуна му. Толкова близо, че усещаше горещия му дъх по кожата си, докато лицето му се плъзгаше по извивката на шията ѝ. Щом не го виждам, брой ли се, запита се тя. Щом не ме докосва, значи ли нещо?

— Мисис Уолъс! — провикна се Алис от гостната. Чува я как отваря вратата към коридора и излиза. Сноп светлина се плъзна по стъклото и в килера. Във въздуха над главите им затанцуваха пращинки като малки люспи сребрист сняг. Кейт отвори уста, за да отговори. Инженерът поклати леко глава. Може би бе прав. Какво щеше да каже? Какво би могла да обясни, ако Алис я намери тук, сама в килера с инженера? Момичето отново извика и след това, за облекчение на Кейт, тръгна нагоре по стълбището.

След като се отдалечи, Кейт осъзна, че стоят на сантиметри един от друг, само с една шапка помежду им, и че Емил Нугие се взира право в нея. Знаеше, че това, което трябва да направи, е да се престори, че тяхната мълчалива конспирация никога не се е случвала, знаеше, че трябва да си тръгне. И все пак остави този миг да се проточи възможно най-дълго, докато повече не можеше да отлага.

— Тази ли е? — попита тя и пусна шапката.

Емил преглътна тежко, след това сложи цилиндъра на главата си.

— Хубав е — прошепна той. — Но за съжаление, и той не е моят.

Тя започна да оглежда куките, търсеше припряно сред палтата, саката и шаловете, и наметките, из всички дрехи, които собствениците на къщата бяха оставили след себе си, ровеше из места, където не би могло да има шапки. Но бе за предпочитане пред това да се обърне.

— Е... Не виждам никакви други шапки.

Къщата бе съвсем тиха, когато излязоха от килера. На входната врата той се обърна да се раздели официално с нея още веднъж. Тя не можа да отвърне на погледа му.

— Много съжалявам за шапката ви — каза тихо.

Емил се наведе напред и прошепна в ухото ѝ.

— Тъкмо си спомних... Не носех шапка.

Файтонът им спря пред голяма къща на улица „Бери“. Отвън се чуваха оживени гласове и мек звън на стъкло и порцелан.

— Няма да оставаме дълго — каза Айфел. — Със сигурност ще бъде досадно.

— Изненадан съм, че се съгласихте да дойдете — каза Емил.

— Изненадан съм, че баронесата ме покани.

— Мосю Айфел? — провикна се женски глас, след като предадоха палтата си на иконома. — Къде бяхте? Закъсняхте!

Баронесата стоеше на горната площадка на стълбището, сякаш ги бе чакала.

— Скъпа моя — каза той с поклон — мога ли да ви предложа най-искрените ми извинения?

— Ще си помисля — смъмри го тя, докато слизаше по стълбите, за да поздрави Айфел. — Надявам се да имате добро оправдание.

— Разбира се.

— Да, сигурна съм, че е така — разсмя се тя.

— Но първо, може ли да ви представя моя многоуважаван колега мосю Емил Нугие?

Баронесата се обърна, сякаш го забеляза за първи път. Повдигна брадичка, усмихна се и му протегна ръка за поздрав.

Следвайки примера на Густав, Емил се наведе и целуна леко горната част на дланта ѝ. Беше студена и суха и миришеше на сапун „Пиърс“^[1].

— Всички горят от нетърпение да се запознаят с вас! — обърна се баронесата към Айфел, след което го хвана за ръката и го поведе нагоре по стълбите. — Вие сте звездата на малкия ни салон тази вечер.

Баронесата носеше богатството си с лекота. А ако се съдеше по имението ѝ, то бе значително. Подобно на мнозина от нейната класа, тя рядко се появяваше в града, вместо това можеше да си позволи да доведе града при себе си. Поканите за присъствие в нейните салони бяха високо ценени. Освен че човек се наслаждаваше на прекрасна

храна и отлично вино, това бе знак, че е забелязан, че има някаква културна стойност.

Коридорът, по който ги поведе, бе осветен от свещи. По стените, между огледалата, висяха големи портрети. Рисувани през миналия век, на тях бяха изобразени сериозни мъже и жени, а достолепността и облеклото им бяха предадени толкова точно с маслените бои, че човек сякаш виждаше отражението на реалните хора в огледало.

— Това са предците на съпруга ми — обясни баронесата, като махна с ръка към портретите. — Моите всичките са в Лувъра.

В балната зала три млади жени се бяха настанили в изящни пози на един диван, като цветен букет в центъра на маса. Мъжете ги превъзхождаха значително по брой, накацали по столове или застанали неловко в ъглите на салона. Някои от тях бяха добре облечени, с копринени елечета и ризи с яки за папийонки, с бастуни и монокли, а други носеха прашни костюми и обувки, изпръскани с боя, лекъосани фракове и обувки без чорапи. Крайният ефект бе като на група непознати, събрани по случайност на железопътен перон. Всички изглеждаха така, сякаш чакаха да се случи нещо, да започне вечерта, да свършат празните дрънканици и някой да каже нещо интересно.

Дълга маса в единия край на салона бе отрупана с купички с грозде, ядки и смокини. Имаше хапки, почти прекалено красиви, за да ги изяде човек, рулца от пушена съомга и накълцани домати; на огромни порцеланови плата бяха разположени блестящи мъниста хайвер от Черно море и желирани пъдпъдъчи яйца.

— Моля ви, яжте — заповяда баронесата. Но никой не откликна, никой не смееше да е пръв.

— Тя е правнучка на Наполеон — прошепна Густав на Емил, докато вземаше две чаши шампанско от подноса. — Съпругът ѝ бе банкиер. Тя го мразеше и се говори, че е лудо влюбена в своя полубрат, несподелено.

И двамата погледнаха към баронесата, която носеше люлякова сатенена рокля, перлени обици и перлени нанизии по врата и китките. Сякаш усетила, че я наблюдават, тя се обърна и възнагради Густав с усмивка. Очите ѝ, забеляза Емил, бяха с необичаен цвят, тъмни, но поблизо до лилавото, отколкото кафяви.

— Изглежда много привързана към вас — каза той.

— Баронесата колекционира хора — обясни му Густав. — Художници, музиканти и архитекти.

— Не — настоя Емил. — Струва ми се, че е повече от това.

Густав поклати глава.

— Това никога няма да се случи — каза простичко.

— Какво искате да кажете? Защо не?

— Скъпо мое момче — Густав отпи от чашата си с шампанско — може да успяваме да преодолеем огромни пропасти с желязо, но във Франция хора като нас, мъже с професия, независимо колко са богати, все още не могат да прескочат социалното разделение. Можем да се оженим за млади жени, които разполагат с прилични средства, разбира се, но трябва да ги вземем, докато са млади, да започнем начисто, така да се каже.

— Бракът според вас май прилича на купуване на канцеларски материали — разсмя се Емил.

— Аналогията не е лоша.

— Но със сигурност нещата се променят.

— Може би — съгласи се Густав — но не е достатъчно бързо за нас. Или за него, въпреки че той е твърде глупав да го осъзнае.

Айфел бе насочил вниманието си към вратата. Емил се обърна да проследи погледа му. Влезе млад мъж с камшик за езда в едната ръка и цилиндър в другата. Жените спряха да говорят. Най-малко две от тях се изчервиха. Без да обръща внимание на никого, той вдигна чаша шампанско, изпи я на един дъх, а след това отиде право към храната и започна да се обслужва, дълбаейки купчините от лъскаво желе и трупайки хайвер в чинията.

— Братът? — попита Емил.

— Същият — кимна Густав.

— А младите жени?

— Подходящи кандидатки за брак, предполагам. Хвърлете един поглед. Някоя допада ли ви?

Емил се усмихна, но не погледна натам.

— Разбирам! — възкликна Густав. — Да допусна ли, че най-накрая сте приели предизвикателството ми?

Емил се засмя.

— Да, има някой... Но ще видим.

Густав го поощри.

— Колкото по-труден е ловът, толкова по-сладка и голяма е наградата, по мое мнение.

— Клеман! — провикна се баронесата. Но устата на брат ѝ беше толкова пълна, че той не успя да отвърне на поздрава. След като преглътна, тя го целуна по двете бузи и му прошепна нещо в ухото. Братът кимна и отново се обърна, за да си вземе още храна.

— Бил е на езда в Булонския лес — обясни баронесата, като погледна към опустошената маса. — Чистият въздух предизвиква такъв апетит!

Хубавият външен вид в семейството очевидно бе разпределен несправедливо. Докато баронесата беше по-скоро представителна, отколкото красива, по-малкият ѝ брат имаше плътни устни и големи очи, прикрити с дълги момичешки мигли.

— С какво се занимава? — попита Емил.

Густав се втренчи с недоумение в него.

— Да се занимава? Той е аристократ. Харчи на комар парите на родителите си. Губи си времето по фусту из цял Париж.

— Мислех, че сме се отървали от този вид хора.

Последната му фраза бе изречена шепнешком. Баронесата и брат ѝ приближаваха към тях.

— Може ли да ви представя... — започна тя.

— Значи вие сте човекът, който ми съсипва гледката — каза младият мъж, без да я изчака да продължи. Ухили се широко, но не беше ясно дали се шегува.

— Може би ще промените мнението си, след като кулата бъде завършена — каза Густав.

— Съмнявам се — отвърна той. — Чувам, че скоро ще се вижда от цял Париж. Истинско бедствие, по мое мнение.

— Така ли? — попита Густав.

— Точно така. Ако зависеше от мен, щях да я разруша още утре.

Възцари се кратка, напрегната тишина. Всички в салона бяха спрели да говорят и слушаха разговора.

— Не му обръщайте внимание — каза баронесата в опит да заличи неловката ситуация. — Малкият ми брат е традиционалист. Не обича нищо, което е под сто години.

— Освен когато става дума за жени, разбира се — каза той и погледна към дивана. — И така, как се нарича тази кула? Някакво име

на светец, предполагам.

Густав остави чашата си.

— Всъщност се нарича Айфеловата кула — каза той тихо.

— Какво или кой, за бога, е Айфел?

— Аз. Аз съм Айфел, мою Густав Айфел.

Графът се втренчи в него. После повдигна вежди и се засмя.

— Наистина ли? Това позволено ли е?

— Позволено е. Живеем в република. Това, сигурен съм, че всички в тази зала ще се съгласят, е епохата на човека, нали?

Това беше сигналът, който очакваха гостите. Всички като един се обърнаха към съседите си и започнаха да обсъждат Огюст Конт и Карл Маркс. Баронесата въздъхна с нещо подобно на облекчение. Най-после вечерта бе започнала.

По-късно, много по-късно, когато остатъците от хапките бяха изсъхнали и от сребърните кани се разливаше кафе вместо вино, Емил долови някаква суматоха, идваща откъм входната врата. Беше забележителна, не само по мащаба си, но и поради факта че никой друг не ѝ обръщаше внимание.

— Няма да напусна — викаше един мъж. — Няма да си тръгна, преди да видя този човек! Къде е той, щом не е тук?

Но Клеман, както всички в салона знаеха, си бе тръгнал няколко часа по-рано, без да се обади или да каже къде отива.

— Как може такава красота да е обвивка за нещо толкова грозно — отбеляза Густав, докато вземаха палтата си на излизане.

---

[1] Прочута марка сапун, произведен за първи път от англичанина Андрю Пиърс през 1807 г. Първият в света прозрачен сапун. — Б.пр. ↑

Кейт вървеше през парка „Монсо“, покрай цветните лехи и екзотичните дървета от Ориента, които, както бе чула, щяха да продължат да цъфтят до първите слани. Идваше в парка, когато Алис беше заета с уроците си по френски или с проби на рокли. Разхождаше се с часове по чакълестите алеи, покрай езерото с лилиите и египетската пирамида. Или присядаше до въртележката, за да наблюдава как деца се въртят на боядисаните дървени кончета под звуците на латерната.

Поканата от инженера току-що бе пристигнала. Ако бяха свободни, щял да изпрати файтон да ги отведе до изложбата следващата седмица. Тъй като ще работи до късно, ще се срещне с тях направо там.

Слънчевата светлина осветяваше дърветата. Листата приличаха на цветни мазки в нюанси на кадмиевожълто, бордо и червеникавокафяво. Тя попи сцената с очи, вдиша миризмата на печени кестени от сергията на уличния търговец и сладникавия мирис на *percherons*, товарните коне, които теглеха омнибусите на два етажа по протежението на булевард „Курсел“. Под всичко това обаче все още усещаше кадифената тъмнина на дрешника и опияняващия прилив на енергия от близостта на инженера.

Поспря се на алеята, за да се възхити на малък храст, покрит с цветя. Венчелистчетата бяха червени и лилави, със сини жилки, цветът на синините. Може би Емил я възприемаше само като жена, която да вземе, да използва веднъж и след това да захвърли. Как би могла да рискува позицията си при Арол за нещо толкова временно? Откъсна едно цвете и после смачка листенцата му, за да се освободи ароматът. Алис би била добър избор за инженера, беше млада, богата, податлива на влияние. И все пак те, изглежда, не си допаднаха. Арол го искаше за съпруг на племенницата си, но Кейт нямаше кой знае какво да стори, за да повлияе на решението.

Запъти се към портите, водещи извън парка, към улицата. Тук тротоарите бяха пълни с хора, които бързаха за домовете си или за

работа, или да се срещнат със съпругите, любовниците и децата си. Отстъпи встрани, за да направи място на бавачка, която буташе голяма детска количка, но жената я изгледа стреснато, сякаш Кейт нямаше право да ходи по този тротоар, точно в това време. Може би изглеждаше различно, като чужденка? Може би винаги изглеждаше така, може би това бе нещо в кръвта, в произхода, в миналото ѝ?

Баща ѝ бе армейски капелан, изпратен на служба в Индия. Очакваше се съпругите да придружават своите мъже на подобни постове. Какво помнеше Кейт от тях? Миризмата на нафталин и хинин, мекотата на кашмирските шалове на майка си между пръстите, и странните, омайващи звуци на техните думи, думи, които никога преди това не бе чувала, като *bandana* и *dharma*^[1]. И двамата бяха починали в голямата епидемия от холера през 1863 г.

Кейт и Ан бяха отгледани от баба си и дядо си. Дядо им беше съдия, човек, който можеше да говори на латински и гръцки и често цитираше Вергилий по време на вечеря, за да аргументира мнението си. Той нямаше време за уроци по танци или бродирание, но вярваше в правото на образование както на мъжете, така и на жените. Тъй като не се доверяваше на никого друго да свърши тази работа, пое ангажимента сам да образова двете момичета. Докато другите млади жени на тяхната възраст учеха полка и бродираха спалното бельо за чеиза си, Кейт и Ана, с различен успех, изучаваха френски и философия, математика и класиците. Това ще ме довърши, шегуваше се той, докато накрая наистина умря съвсем внезапно от сърдечен удар по време на урок за Кант. На надгробния му камък гравираха изображение на отворена книга и думите „Медицина за душата“, думи, които са били изписани над библиотеката в древния град Тива.

От разстоянието на изминалите години сегашната Кейт вече можеше да види, че на деветнайсет е била неспокойна, свръхобразована — наострена като нов молив. Бе прочела почти всяка книга в библиотеката и все пак университетите не бяха готови да приемат жени. И въпреки че външността ѝ привличаше значително внимание, езикът ѝ бързо го разсейваше. Скулите ѝ бяха високи, а сивите очи — големи и с дълги мигли, но в нея имаше някаква напрегнатост, която не подходеше на неангажиращите вежливи разговори и закачки. Но какво друго биха могли да правят младите жени от нейната класа, освен да се посветят на брака?

Сестра й Ан срещна Джордж Уолъс на чаено парти, организирано от учителката им по пиано. Той беше красив и остроумен и двамата с брат му Сол имаха адвокатска практика на Парк Съркъс. Джордж не беше надарен пианист — нито пък Ан — но и двамата споделяха слабост към Бах, особено към по-лесните му произведения. Той я потърси на следващата вечер, после и на другата, и след седмица премина към официално ухажване, а нейната баба ги придружаваше на разходките и срещите.

Кейт бе представена на Сол две седмици по-късно. Тя си мълча през повечето време, както я бе инструктирала Ан. Сол също не говори много, но на прощаване й направи подарък, томче с романтична поезия. Той беше, призна по-късно Кейт на сестра си, висок, мълчалив, но доста съблазнителен. Сол беше на 28, брат му на 32, и двамата на подходяща възраст за женене, но всъщност по-малкият брат поведе в съревнованието. След толкова кратко ухажване, че едва имаше време да обявят имената на годениците в църквата, Катрин Роуз Макниш се омъжи за Сол Ангъс Уолъс в „Сейнт Андрюс“ на централния градски площад. Кейт се закле, че ще обича, почита и ще се подчинява пред Бог, двайсетина свидетели и малко бяло куче, което седеше в задната част на църквата и наблюдаваше цялата церемония, докато някой не установи, че е ничие, и го избута навън.

Три месеца след първата им среща и два месеца преди Ан и Джордж да се оженят, те се сдобиха с пълен набор порцеланови сервиси, скрин със спално бельо, достатъчно прибори, за да нахранят почти шейсет гости, и малка, току-що построена вила в Полокхийлдс. Имаше достатъчно място, за да се разширяват, пространство да нарастват като семейство.

Защо се бяха оженили толкова бързо? Каква бе тази припряност? Дали и булката, и младоженецът не бяха обзети от ужас, че ще бъдат разкрити, че маските им ще бъдат свалени? Защото и двамата не бяха такива, на каквито се преструваха. След като я спечели, Сол изглежда изгуби интерес към нея. А противно на очакванията си Кейт откри, че бракът не е толкова лесен за следване, колкото ямбичният пентаметър в сонетите. Любовта не може да бъде завъртяна и нагодена в нужната красива форма като думите. Мълчанията, които някога изглеждаха толкова мистериозни, сега започнаха да ги задушават. Тя се опитваше да го въвлече в разговор, в дискусии за романите на Тролъп или

Дикенс, или за превъзходството на Бетовен над Брамс. Един ден той ѝ призна, че не се интересува от музика, изкуство или дори романтична поезия; в действителност постоянното ѝ бърборене го изтощавало.

Тя знаеше, че не е съвършената съпруга. Бе прекалено образована и постоянно спореше и той ѝ натякваше за това почти всеки ден. В действителност, казваше Сол, тя направо го побърквала. Кейт започна да си прехапва езика, да преглъща думите, спря да задава трудни въпроси. За известно време поне бракът им сякаш се подобри. Кейт чакаше, тя го чакаше да я забележи в новите ѝ премени, които си бе ушила, дрехи, които не се съобразяваха с температурата или времето на годината; чакаше го да дойде при нея през нощта; чакаше го да я обикне. И той я обичаше, беше сигурна в това, поне за кратко. Помнеше блясъка в очите му и нежността, с която устните му докоснаха косата ѝ на сватбения им ден, помнеше ласката на ръката му и силния натиск на тялото му в нейното, и вярваше, че проблемът е в нея.

След няколко месеца обаче стана ясно, че физическата страна на брака им няма да доведе до това, което тя се надява. За разлика от помалката си сестра, която зачена почти веднага, Кейт не успяваше да забременее. И постепенно, с течение на времето, многото стаи на вилата оставаха пусти, докато сърцето ѝ бавно ръждясваше от чувството на безпомощност и вина, на отчаяние и униние. Може ли човек да се възстанови, питаше се тя, от корозия на сърцето? И ако е така, как разбира, че отново е здраво?

* * *

Алис настоя да носи златистата си бална рокля от тафта на откриването на изложбата. В косата ѝ имаше малка шапка в тон, а за пътя избра дълга черна оперна наметка.

— Това е изложба — обясни тя. — Хората се обличат специално. Дори аз го знам!

Докато чакаха превоза си, Кейт внезапно стана неспокойна. Какво щеше да се случи, когато отново види Емил? Дали той ще се досети колко често е мислила за него от случката в дрешника? Щеше ли да се издаде?

Започна да вали около четири и по времето, когато файтонът пристигна, улиците бяха наводнени.

— Къде каза той, че се намира изложбата? — попита Алис, надниквайки през прозореца.

— Не каза — отговори Кейт.

Докато пътуваха на север, градът ставаше все по-тъмен, единствената светлина идваше от свещите, поставени по прозорците на жилищата. Накрая спряха пред ресторант „Шале“ на булевард „Клиши“, място, което светеше по-ярко от всяко друго заведение на улицата.

— Трябва да има някаква грешка — каза Алис. — Това дори не е галерия.

Кочияшът обаче потвърди, че са пристигнали. Дори и от вътрешността на файтона чуваха силните гласове и смеха, музиката на акордеон и песните, носещи се от ресторанта.

— Не мога да вляза вътре — заяви Алис. — Това място не изглежда достатъчно прилично.

— Сигурна съм, че е напълно почтено — каза Кейт. — Все пак е изложба.

— Изложба от доста ниска класа.

Вратата на ресторанта се отвори. Млад мъж излезе, олюлявайки се, отвътре, заклатушка се напред и веднага повърна в канавката. Алис трепна демонстративно с клепки и се облегна назад.

— Нужно ли е да казвам още нещо?

— Не можем да изминем целия този път и да си тръгнем. Не и след като ни изпрати превоз. Би било много грубо.

— Кракът ми няма да стъпи вътре и това е окончателно. Вие отидете. Измислете някакво извинение. Кажете му, че съм се разболяла или нещо подобно.

— Но той покани вас.

— Моля ви... — каза Алис. — И му благодарете от мое име.

Кейт дръпна дебелата червена кадифена завеса на входа на ресторанта и влезе. Около стотина души се бяха събрали, клюкарстваха и пиеха вино, някои добре облечени, други — не. В далечния ъгъл Емил Нугие разговаряше с мъж с остра брадичка. Дали беше нещо в очертанията на рамото му или в линията на челюстта, заради което очите на Кейт се спряха веднага върху него? Той се

обърна, видя я и се усмихна. А нейното лице пламна, сякаш от студа се бе озвала направо пред камина с пламтящ огън.

— Мадам Уолъс. Вие дойдохте. Може ли да ви представя Жорж Сьора?

— *Enchantée* — поклони се мъжът с брадичката.

— Тъкмо го питах каква ще бъде следващата му картина — обясни Емил.

— Ще нарисувам кулата ви. Ако някога я довършите.

— О, ще я довършим. Длъжни сме да го направим. Какво друго ще използват за откриването на Световното изложение? Трябва да дойдете и да разгледате обекта.

— Вече го видях! Прилича на два чифта крака, женски крака, широко отворени.

Емил хвърли бърз поглед към Кейт, за да види дали се е засегнала. Тя се престори, че не е чула. Сьора се поклати на пети, после забеляза човек в публиката, с когото трябваше да говори, извини се и ги остави.

— Съжалявам за това — каза Емил.

— Не е необходимо — каза Кейт. — Ваш отдавнашен познайник ли е?

— Не, всъщност не. Запознахме се на една изложба. Купих негова картина, по-скоро етюд. Къде е мис Арол?

— Мис Арол реши да изчака във фойтона. Боя се, че по време на пътуването ѝ се появи ужасно главоболие.

— Колко жалко. Може би ще дойде тук някой друг ден, когато се почувства по-добре?

— Със сигурност ще ѝ го предложи.

Моментът се проточи. Кейт изведнъж осъзна, че той е впил очи в нея.

— Е... — започна тя. — Благодаря за поканата. С Алис дълбоко оценяваме жеста, но наистина трябва да се връщам...

— Вие сте тук сега. Нека ви разведа.

— Много мило от ваша страна, но...

— Няма да отнеме много време. Настоявам.

Емил я въведе в основния салон и я насочи към първата картина.

— Изложбата е организирана от холандски художник, наречен Винсент ван Гог — обясни той. — Той сформира неформална група,

която нарича „Импресионистите от Малкия булевард“. Те са по-млади от най-известните импресионисти. Може би сте чували за тях? Тулуз-Лотрек? Синяк? Бернар?

— Не съм — призна тя.

На картините бяха изобразени барове и градски улици, някои бяха нарисувани с ярки цветни точки, други с плавни линии. Бяха по-различни от всичко, което бе виждала досега, като образи на света, пречупени през главоболието ѝ, но без болката.

— Е? — попита той. — Какво мислите?

— Те сякаш се движат пред очите. Потрепват. Ефектът е красив.

— Точно! Знаех си, че ще ги харесате!

Кейт погледна през прозореца към файтона отвън. Колко време вече бе тук? Пет минути? Десет?

— Има и други начини за възприемане на света — продължи Емил. — Мимолетната същност на светлината, начинът, по който слънцето проблясва, когато най-малко го очакваме, вдъхвайки живот на различни части от света, докато те се превръщат в нещо неவிждано досега. Импресионистите разбиват всички правила.

— Позволено ли е?

Той се засмя.

— Със сигурност правилата в живота служат само на една-единствена цел, нали? Да бъдат нарушавани.

Очите на Емил сезираха в нея, очакваха реакцията ѝ, изследваха лицето ѝ, сякаш се опитваше да отгатне мислите ѝ.

— Казват, че никой не иска да ги купува — прошепна тя.

— Може би, но човек не бива да рисува, нито да строи, нито да обича с мисълта за пари.

Очите ѝ запариха.

— Това е добра идея — каза тя. — Стига само и останалата част от света да мисли по същия начин.

И после от другия край на залата се надигнаха караци се гласове, избухна някакъв спор. Разби се бутилка, една жена изпищя, разля се куче.

— Трябва да вървя — каза Кейт. — Алис ме чака...

— Нека чака — прошепна ѝ той тихо.

Затръшна се врата и в галерията отново става тихо. Някой започна да свири на пиано в другата зала. Сърцето ѝ туптеше силно,

неритмично; не можеше да отвърне на погледа му и вместо това се фокусира върху извивката на яката му, във възела на вратовръзката, тъмносиня като свраче крило.

— Нугие! — разнесе се един глас. — Ето къде сте били! Чух, че искате да купите нещо.

Един джентълмен, търговец, предположи тя, се появи до него, държейки тефтер и молив в ръце.

— Извинете — каза, когато видя Кейт. — Ще се върна по-късно.

— Всъщност аз тъкмо си тръгнах.

Най-после си позволи да погледне Емил в очите. Сега бе в безопасност; спасена от формалността.

— За мен беше удоволствие — каза тя.

— Радвам се. Може ли да ви съпроводя?

Кейт поклати глава.

— Файтонът е пред вратата.

— Тогава, моля, предайте поздравите ми на мадмоазел Арол. Пожелавам ѝ бързо възстановяване.

За момент Кейт се озадачи. За какво, за бога, говореше?

— Нейното главоболие — припомни ѝ той.

— О, разбира се — кимна тя.

* * *

— Вие сте добре! — възкликна Алис, когато Кейт се качи във файтона. — Мислех, че сте отвлечена! Нямахте ви толкова дълго. Ужасно ли беше?

— Не, всичко бе наред.

— Не звучеше да е наред.

— Картините си заслужава да се видят. Трябва да се върнем някой друг ден.

Но по изражението на Алис бе сигурна, че никога няма да дойдат тук. Докато пътуваха към къщата по булевард „Клиши“, Алис събу обувките си и отпусна глава на рамото на Кейт. И после, унесена от движението на колелата по калдъръма, задряма. Чичо им беше дал на Алис и Джейми всичко, най-добрия старт в живота. Те имаха повече късмет, отколкото подозираха. И сега Арол очакваше Алис да сключи

добър брак. Ако само нещата ставаха по този начин. Ако бяха фигури по шахматната дъска, а не непредсказуеми, грешни, несъвършени хора.

Кейт се загледа в празните улици, докато дъждът продължаваше да се излива. Изведнъж съжали, че не е навън, мокра до кости, с подгизнали дрехи, дъждът да се спуска по лицето ѝ, да влиза в устата ѝ, очите ѝ да са замъглени от водата.

— Мисля, че ще се наложи да разочаровам чичо Уилям — каза тихо Алис. Значи все пак не спеше. — Не смятам, че някога ще стана мадам Емил Нугие, независимо колко много го желае той.

— Сигурна съм, че чичо ви би искал да се омъжите за човек по ваш избор — отбеляза Кейт. — А не по негов.

— Не го мислите наистина, нали?

Конете бяха забавили ход. Файтонът спря пред къщата. Кочияшът слезе и отвори вратата, държейки разтворен чадър. Докато чакаше Алис да обуе отново обувките си, един човек на велосипед мина покрай тях, колелата газеха право през локвите, периферията на шапката му бе пълна с вода. Спря рязко на няколко крачки от тях и слезе от колелото. Беше Джейми.

— Брат ми си е купил велосипед — каза Алис. — Какъв идиот!

— Добър вечер! — провикна се той, когато ги видя. — Искате ли да ви повозя?

— Сигурно се шегуващ! — ахна сестра му.

— Не знам — намеси се Кейт. — Казват, че скоро всички ще карат велосипеди, и мъже, и жени. Трябва да опитаме.

На Алис ѝ бе трудно да потисне смеха си. Очевидно идеята на нейната придружителка да се качи на колело ѝ се струваше особено абсурдна.

— Бихте ли се качили наистина? — попита тя.

— Разбира се! Всъщност, нека си направим един следобед с колела.

— Сетих се! Може да поканим и мосю Нугие — каза Алис. — Един последен опит заради чичо ми?

Кочияшът чакаше. Кейт сгъна пътническото одеяло и приглади полите си.

— Убедена съм, че е прекалено зает за подобни неща — отговори тя, докато се изправяше.

— Скъпа Кейт — Алис я хвана за ръката и я стисна леко. — Толкова се радвам, че сте тук, при нас, в Париж. Защо не го попитате и да видим?

---

[1] Бандана — шарена кърпа за глава; дхарма (произнася се „драма“) — санскритско понятие, универсалният закон, път в живота според източните религии. — Б.пр. ↑

Въздухът миришеше на горящи листа и диворастящи гъби. Докато се носеха през гората, Емил зърна няколко групи фуражири^[1], които претърсваха влажната земя за манатарки и пачи крак. Джейми Арол вече бе далеч пред тях, колелата на велосипеда му се въртяха, докато той натискаше педалите с цялата си сила. Не беше състезание, но момчето се държеше така, сякаш е. От време на време, когато минаваха през някоя дупка или се отклоняваха от конската пътека и се накланяха към тревата, сестра му надаваше писък.

— Внимавай! — викаше тя. — Гледай къде отиваш!

Мис Арол не пожела да се научи да кара велосипед, затова взеха тандеми. Сега тя бе кацнала на предната рамка на колелото при брат си, докато Кейт Уолъс седеше на седалката пред Емил и ръцете ѝ стискаха кормилото от двете ѝ страни.

Писмото ѝ пристигна в деня след изложбата; две изречения, с едното му благодареше, а с другото му пожелаваше всичко най-добро и предлагаше да излязат в неделя следобед на разходка с велосипеди.

Отначало двата тандема караха един до друг, по някое време единият изпреварваше, другият изоставаше, после ставаше обратното, момичетата се смееха, двамата мъже се задъхваха от усилията да въртят педалите. В един момент пътят се стесни и стана по-скоро пътека и Джейми взе преднина.

— Да не е прекалено бързо? — провикна се Емил.

Кейт поклати глава — не.

Емил трябваше да признае, че колоезденето наистина беше прекрасно; вятърът в косата, учестеното биене на сърцето, приливът на адреналин. Велосипедите се бяха подобрили значително през последните двайсет години. Сега имаше модел, известен като „безопасен велосипед“. Колелата бяха с еднакъв размер, седалката бе по-ниска и задното колело се задвижваше с верига. За първи път се замисли дали да не си купи и той. Но безспорно карането все още си бе тежка работа; гумите бяха тънки и всяко камъче, попаднало под

колелата, разтърсваше цялата рамка. Нищо чудно, че някога са били наричани „костотресачи“.

Можеше да види тила на Кейт въпреки високата ѝ яка. Носеше тъмносин тоалет от шевиот, строг, елегантен, чудесно подчертаващ бледата ѝ кожа. Когато си поемаше дъх, на Емил му се струваше, че долавя лека следа от парфюм от косата ѝ, която бе напълно покрита и прихваната под сламена шапка. Полагаше усилия да не се приведе напред и да вдиша дълбоко.

Етюдът, който бе купил от Съора, все още стоеше увит в кафява хартия на масата в антрето на апартамента му. Беше малка картина на модел, гледан отзад. Главата на жената бе наклонена леко напред, а от раменете до ханша кожата ѝ бе толкова съвършено пресъздадена, че Емил имаше чувството, че ако докосне изрисувания дървен панел, той ще е топъл. Освен позата между етюда на Съора и жената пред него нямаше много сходство; едната бе напълно облечена, другата бе гола. И все пак, докато се спускаха надолу по пътеката, внезапно го поразиха една мисъл: изглежда се бе влюбил и в двете.

Стигнаха до разклонение на пътя и той намали ход.

— Накъде? — попита тя.

Емил не познаваше този парк. Погледна надолу в калта и видя, че следите от велосипеда на Джейми водят към разклонението надясно.

— Наляво — каза той.

Пътеката ги поведе все по-навътре и по-навътре в гората и след това, точно както той предполагаше, постепенно свърши. От едно дърво излетя птица и шумно се издигна във въздуха, слънцето беше ниско в небето и пътят бе напълно покрит в сянка. Емил спря и слезе, за да бъде по-стабилно колелото. Кейт все още държеше здраво кормилото.

— Не може да сме по този път — каза тя.

— Права сте, трябва да се върнем — съгласи се той, но не направи никакво движение, за да обърнат.

— Искане ми се никога да не бях опитвала — каза тихо Кейт. — Колоезденето, имам предвид.

— Защо? Не ви ли харесва?

— Напротив. Проблемът е, че сега ходенето ми се струва много жалка алтернатива.

Той се засмя. Тя най-после пусна кормилото. Емил наблюдаваше как раменете ѝ се повдигат и спускат леко, докато си поема дъх. И после тя се облегна назад, само малко, докато главата ѝ се озова на сантиметри от устата му. Дали си даваше сметка, че го прави? Дали осъзнаваше как му въздейства?

— Топло ли е? — попита тя. И след това започна да развързва бонето си. Един кичур коса обаче се заплете в панделката.

— Позволете ми.

Той се фокусира върху кафявата коса и синята кадифена панделка, дебелината и тънката ивица, едната лъскава, другата матова, заплетени и разпилени. Минути по-късно, когато косата ѝ най-сетне бе освободена от панделката, Емил я приглади, за да застане отново на място, кичурите под пръстите му бяха нежни и гладки като коприна.

— Благодаря ви — каза тя.

Ръката му се премести от главата към шията и след това се спусна към лакътя ѝ. Рамото ѝ бе съвсем тънко и съвършено извито. Тя не възрази; всъщност не каза нищо. За момент не помръдна. За разлика от картината на Съора, кожата ѝ наистина бе топла.

Момчето сигурно ги бе наблюдавало от известно време, преди те да го забележат. Кошницата му бе пълна с гъби, а бузите му бяха зачервени от студа. Кейт се стресна, щом го видя, сложи шапката си и започна да връзва панделките.

— Това ли е пътят към замъка? — провикна се Емил.

Момчето поклати глава и посочи в посоката, от която бяха дошли.

Сигурно изоставаха с не повече от двайсет минути зад Алис и Джейми. Нямахте нищо притеснително и особено; Нугие бе по-възрастен, по-бавен. Освен това слънцето залязваше и трябваше да побързат да върнат велосипедите. На връщане към булеварда беше решено, че макар да е забавно, колоезденето никога не би добило голяма популярност в Глазгоу; там имаше твърде много хълмове.

Часове по-късно Емил все още усещаше тракането на земята под колелата и болката от въртенето на педалите в коленете си. Но дни след това, когато тези усещания най-накрая изчезнаха, той си представяше, че долавя уханието на косата на Кейт и чувства топлината на ключицата ѝ през тъмносиния шевиотен костюм; усещаше тембъра на гласа ѝ, отекващ в гърдите му. Споменът за нея се

завъртя в него като колело по ос, въртеше се, въртеше се, без никакви признаци да се забави и да спре.

---

[1] Хора, които се занимават със събиране и разпределяне на храната за животните. — Б.пр. ↑

Кейт седеше до камината с отворена книга в скута си. Беше си купила тънка стихосбирка на Шели, роман от Флобер на френски и книга за философията на Джон Стюарт Мил от „Галиняни“, английската книжарница в Париж. Очите ѝ се движеха отляво надясно над прозата на Флобер, ала нито дума не влизаше в главата ѝ. Причината не бе в загуба на познанията ѝ по френски, а в загубата на способността да се концентрира. Отново се върна в началото на страницата.

Алис седеше от другата страна на камината, загледана в дъжда, дъжд, който превръщаше дърветата в градината в скелети, ограбвайки и малкото останали листа. От време на време избърсваше носа си с памучна кърпичка.

— Защо не посвирите на пианото? — предложи Кейт.

Момичето поклати глава — не.

— Или да прочетете някоя книга? Какво ще кажете за чаша чай? Сигурно е почти четири часът?

Алис въздъхна.

Кейт се върна към романа. Бе предложила на Алис всичките си книги, но момичето не се интересуваше от нищо, освен от модни списания.

— Чичо ми няма никаква представа — заяви накрая Алис — за това каква е Франция. Не знам защо изобщо предложи да дойда тук.

Примигна и обърна главата си настрани. Устните ѝ се обърнаха леко надолу, сякаш всеки момент щеше да се разплаче. Порив на вятъра разтърси прозорците, огънят в камината пращеше, свещта върху полицата мъждукаше в жълто.

— Ще спре ли някога този дъжд? — простена Алис.

Дъждът вече бе преминал в непрогледен, постоянен порой, който превърна повърхността на декоративното езерце от синя в мътносива. Кейт усети тежест в гърдите си. Какво би станало, ако не бе споделила с Уилям Арол за предложението на Синклер? Къде щеше да е Алис в този момент?

— Какво ще кажете да ви прочета нещо... стихотворение? — предложи. — Нещо от Шели?

Момичето сви рамене.

— Тя ме напусна в час най-тих — прочете Кейт.

*Луната сепна се тогаз и своя ход
в лазура на небето рязко спря;
ка̀т албатрос сънлив кръжеше тя
и на криле понесла бледия светлик,
из пурпурната ноц зарея се във миг.
Във океана своя дом гнездо подири,
далеч оттук, на Запада в скалите диви.
Тя ме напусна, в мрака аз самотен се стаих,
потънал в размисли за тон и стих.
За слух и разум недостъпни бяха те,
но доловими от заплепеното сърце.
Така веднъж изпята, всяка песен ще умре,
макар пленена в ехото планинско да не желае да
замре...*

— Спрете! — каза Алис. — Не мога да слушам повече. Толкова е мрачно.

— Това е любовна поема.

— За кого?

— За Джейн Уилямс. Но той не е могъл да бъде с нея; тя вече е била омъжена.

— Всички ли любовни връзки свършват зле?

— Алис...

— Защото моите така свършват — каза тя, след което изхвърча от стаята. Кейт се вслуша в стъпките ѝ, докато те отекваха нагоре по стълбите. Затръшна се далечна врата.

Писмото пристигна няколко минути по-късно, влажно от дъжда. Мосю Нугие питаше дали ще има удоволствието да се наслади на тяхната компания следващата неделя. Тя се втренчи в думите, които бе написал. Това трябваше да спре. Не беше честно. За Емил. За Алис. За Уилям Арол. Не можеше да се прави, че не забелязва отношението му,

без значение колко плахи бяха действията му. По-важното бе, че се боеше — боеше се, че ще усети подтик да отвърне.

Тя седна на писалището с празен лист, писалка и шишенце мастило.

„Уважаеми мосю Нугие — написа Кейт. — Последната ни екскурзия бе огромно удоволствие за нас. За съжаление, поради въпроси от личен характер не можем да...“

Загледа се в думите си. Стихотворението на Шели, „Редове, написани в залива Леричи“, все още звучеше в главата ѝ, простичко, красиво, вярно. Поетът се бе удавил в същия залив само няколко месеца след написването на поемата. Скъса писмото и го хвърли в огъня.

„Уважаеми Емил — започна наново. — Половината от мен е лекота и въздух, скорост и височина. Другата половина е притегляна надолу към земята от чувство за вина, срам, смущение. Простете ми, че говоря с повече прямота, отколкото подобава на една дама, но никой от нас не е млад и наивен и двамата сме наясно...“

Спря. С какво бяха наясно? Какво се опитваше да каже? Знаеше, че никога няма да изпрати това писмо, но въпреки това не разполагаше с точните думи. Остави писалката и затвори очи. Върна се назад към деня, в който бяха отишли на екскурзията с велосипеди; припомни си скоростта на колелото, докато минаваха през парка, момента, в който бяха завили погрешно и се бяха озовали сами, ръката му, докосваща рамото ѝ, горещия му дъх по шията си. И по-късно, спомни си как по-късно, на входа на парка бяха срещнали приятел на Емил, който бе с жена си и двете им деца; децата се спуснаха към Емил и се вкопчиха в краката му, докато той ги вдигна и ги завъртя в кръг, а те се превиваха и замаяха от смях. Спомни си точно това.

„Уважаеми мосю Нугие — написа тя. — Както може би знаете аз съм придружителка на Алис Арол. Трябва да подчертая, че повереницата ми е много фино момиче, изпъкващо в много отношения. Както може би сте забелязали, тя е изключително...“

— Какво пишете?

Алис се бе върнала в стаята, без да я забележи, и се взираше в писмото. Кейт захлупи листа с другата си ръка.

— Просто писмо до сестра ми.

— Размазахте го.

— Беше само груба чернова — каза Кейт и смачка листа на топка.

— Както и да е — каза Алис, сякаш продължаваше разговора, който бяха водили по-рано. — Спря да вали, така че нека да излезем.

— На разходка?

— Не съвсем.

Дори в четвъртък рано вечерта универсалният магазин „Бон Марше“ бе претъпкан. Под огромния сводест остъклен таван трите етажа на централния атриум бяха осветени от стъкленни глобуси, поставени на стълбове като гигантски обърнати череша. На партерния етаж бяха щандовете за шапки, ръкавици, копчета и чанти. На горните етажи бяха зоните за вечерни тоалети, детски дрехи, обувки и корсети. Това беше място от стъкло и полиран месинг, с широки стълбища и тераси, пълно с продавач-консультанти и момчета за доставка. Въпреки многото хора обаче магазинът бе някак тържествено притихнал. Хората говореха шепнешком, сякаш се намираха в църква.

Щом слязоха от файтона и минаха през вратите, Алис се спря на прага и си пое дълбоко въздух.

— Не е ли това най-прекрасното място на света? — попита тя.

Обиколиха щандовете за парфюми, след това пое по стълбите до първия етаж, към отдела за дамско облекло. На издигнат подиум най-горе бе поставена сватбена рокля, от коприна в цвят слонова кост, покрита с бродерия. Алис спря толкова внезапно, че морето от хора, които вървяха зад нея, трябваше да се раздели и да мине от двете ѝ страни.

— Това е роклята, мисис Уолъс.

До нея веднага се появи една консультантка. Въпреки протестите на Кейт Алис бе отвлечена в салон в далечния край, където няколко момичета и техните майки седяха върху дивани и си вееха с вестници. Десетина минути по-късно Алис се появи в средата на салона, облечена в роклята, с обувки в цвят слонова кост и с копринен воал, падащ до земята, а консультантката разстилаше дантеления шлейф зад нея. Нищо не бе забравено; имаше дори венче от изкуствени портокалови цветчета в косата ѝ и чифт ръкавици в тон с роклята и обувките.

— Как изглеждам? — попита Алис.

Кейт кимна.

— Прелестно. Но не разбирам...

— Свинската зурла ми предложи — изстреля девойката. — В писмо.

После притвори очи и се просълзи.

— Това ли искате? — попита тихо Кейт.

— Не, разбира се — провикна се Алис. — Но кой друг ме иска?

Изрита обувките си и започна да дърпа воала и восъчните цветчета от косата си, преди две продавачки да се втурнат към нея и да ги свалят.

— Знаете, че не мога да се върна в Глазгоу без съпруг. Просто няма да го направя.

Ранният скреж покри града, заледи тротоарите и избродира изящна дантела по прозорците и оранжерииите. Емил знаеше, че железните греди на кулата ще се свият от студа, ще се скъсят съвсем леко при минусовите температури. Но те го бяха изчислили, нямаше да се отрази на издръжливостта на конструкцията. Строителната площадка на Марсово поле все още бе грозна гледка, хаос от хоризонтали и вертикали, от дърво и желязо, земята отдолу — осеяна с ями, вече покрити с лед. От разстояние кулата приличаше на метален нокът, издигащ се от повърхността. Беше невъзможно да се прозре в какво щеше да се превърне, как тези грозни метални подпори, наведени навътре, накланящи се, сякаш всеки момент могат да паднат, в крайна сметка щяха да образуват четири елегантни крака. Нищо чудно, че хората все още изглеждаха толкова ужасени, когато минаваха покрай обекта. По-възрастните сигурно помнеха разрушенията на барон Осман и годините на прах и мръсотия, които бяха последвали, когато той бе съборил претъпканите бедняшки квартали на стария Париж, за да направи място за новите си булеварди и широките отворени пространства.

Беше почти пладне, но мъглата, която покриваше града, все още не се бе вдигнала. Емил усещаше студа под краката си, пълзящ нагоре през подметките на ботушите му. Пръстите на краката и ръцете му вече бяха изтръпнали. Студът не го бе завладял или сграбчил; ефектът му бе много по-подмолен. Той предизвикаше вътрешно свиване, загуба на усещане, пълна безчувственост.

След пътуването с велосипеди написа писмо на Кейт Уолъс и предложи друга екскурзия. Тя му върна отговор, в който казваше, че уви, те не са на разположение. Не даде никакво обяснение, никаква фалшива надежда, никакво поощрение. И все пак той знаеше, че тя знае, че той постъпва неискрено. Алис Арол бе подходящата кандидатка за него, тази, която майка му би избрала за снаха. Кейт бе просто придружителка, наета компаньонка.

Казваше си, че трябва да забрави мисис Уолъс, да заличи от паметта си лицето, гласа, образа ѝ, но тя продължаваше да се появява в сънищата му; в един от тях я събличаше, дантела по дантела, освобождаваше я от скелето на мрачните дрехи, които я ограничаваха. В друг я целуваше в дрешника. В трети я бе завел у дома си и я представи на майка си, но почти през цялата вечер майка му повтаряше, че тя не е подходяща в нито едно отношение. И после се обърна и установи, че Кейт се е превърнала в Алис Арол и той се е оженил за нея по погрешка.

Преди седмица на състезанията на хиподрума „Лонгшан“ бе наблюдавал как красивият сив кон, на който бе заложил десет франка и чийто коефициент за печалба бе 200 към едно, изпревари всички останали и пресече финалната линия с толкова радостен ход, че Емил се изкуши да нададе тържествуващ вик.

— Той спечели!

— Изхвърли жокея си преди три обиколки — каза Густав. — Така че не се брой. Опасявам се, че изгубихте парите си.

— Не бях забелязал.

— Следващия път заложете на някой от фаворитите. Без значение какво ви диктува сърцето, постъпете разумно.

Но Емил никога не постъпваше разумно; не беше в кръвта му.

Въглищният дим и катранът заседнаха в гърлото му. Както винаги, можеше да усети мириса на строителния обект, преди да го види. Въздухът ехтеше от звънката музика на занитвачите, работещи високо горе, оркестър от метал, удрящ метал, изпъкващ над рева на тимпаните и пращането на огъня. Докато се изкачи по дървеното скеле до нивото, където искрите се спускаха като водопад от чуковете на работниците, очите му вече сълзяха от дима. Мъжете пазеха равновесие на тесните первази, върху които работеха. Височината изглежда не им правеше никакво впечатление. Един дори се обърна, вдигна шапката си и му пожела „добро утро“.

— Колко остава? — попита Емил бригадира.

— Двайсет метра, докато стигнем до първата площадка.

— Върви добре. Въпреки всички прогнози.

— Това е доказателството — заяви ръководителят на строежа. — За да получиш нещо в този живот, трябва да рискуваш.

Емил погледна към града отдолу. Кейт беше там някъде, разресваше косата си или четеше книга, разхождаше се из пустите паркове или гледаше към извисяващата се кула. Арол щяха да останат в Париж, докато строежът завърши. Щеше да напише още едно писмо, да предложи друга изложба, друга екскурзия.

— Може ли да опитам? — попита той бригадира.

Наредиха на един занитвач да му подаде инструмента си.

Нажеженият нит бе поставен в отвора с помощта на клещи и Емил го удари веднъж, два пъти, три пъти, докато той се сплеска напълно.

Ледът в *Cercle des Patineurs*, ледената пързалка в Булонския лес, сякаш бе направен от захар. Хартиени фенери, закачени един до друг на въжета, се полюшваха от вечерния вятър и хвърляха цветната си светлина върху кристалната повърхност под тях — плетеница от червено и зелено, жълто и синьо. Павилионът в далечния край на пързалката бе осветен от електрическа светлина. Миризмата на кафе, на горещ шоколад и греяно вино, която се носеше отвътре, се смесваше с резкия, почти минерален мирис на леда и с дълбокия мрачен аромат на заобикалящата ги гора.

— Значи тук се събират хората — каза Алис.

В близката малка беседка музикантите от оркестъра настройваха инструментите си, на леда около петдесетина кънкьори кръжаха по посока на часовниковата стрелка, а двама мъже с метли се пързалиха в обратната посока, замитаха изровен сняг и изгубени ръкавици, захвърлени танцови карти и паднали копчета. Някои кънкьори се държаха за ръце по двама или по трима, други бутяха партньорите си в ледени шейни, чиито носове бяха оформени като лебедови шици. Мъж с големи мустаци се пързалише бързо, обърна се рязко и след това загуби равновесие, тялото му увисна за миг в хоризонтална поза, преди да се строполи тежко на леда на пързалката.

Оркестърът започна да свири *Les Palineurs*, „Кънкьорите“, от Валдтойфел^[1]. Музиката наподобяваше звънчетата на шейните и нежната игрива мелодия на този валс се чуваше навред из града тази зима. Пързалинето с кънки бе на мода и пързалката бе най-подходящото място, за да покажеш кройката на новите си дрехи, изяществото на глезена и кънкьорските си умения. Алис бе облечена с нова рокля за пързалине от тъмночервено кадифе, обточена с астраган, и с маншон в тон. Шапката ѝ, също направена така, че да отива на роклята, бе завързана под брадичката с голяма сатенена панделка. Когато за първи път облече тоалета, той изглеждаше прекалено пищен, но тук, в Булонския лес, в сравнение с дрехите на останалите млади жени, видът ѝ бе почти скромнен.

— Не е ли прекрасно! — възкликна Алис. — Защо никой не ни е казал за това място досега?

Кейт бе съгласна, гледката бе като сцена от детска книжка с картинки.

— Кой ви каза за пързалката? — попита тя.

Алис се направи на разсеяна, докато нахлузваше обувките си и проверяваше дали остриетата са прикрепени здраво.

— Кой? — повтори Кейт.

— Наистина не мога да си спомня — отвърна момичето. — Да тръгваме.

Отстрани на пързалката обаче се поколеба.

— Всъщност не съм много добра в това. Няма ли някой да ми покаже?

Джейми не предложи да ѝ помогне. Веднага щом върза връзките на кънките си, той се избута, връза се между другите кънкьори и спря толкова рязко пред група млади жени, че от остриетата на кънките му се разхвърчаха ледени кристали и полепнаха по подгъвите на роклите на девойките. Алис се хвана за перилото отстрани; стисна ръцете на Кейт и по-скоро пристъпи по леда, вместо да се плъзне. На два пъти краката ѝ се подхлъзнаха и тя падна. Първия път се разсмя. На втория се тросна.

— Вие ми пречите. Нека опитам за малко сама.

— Ще се оправите ли? — попита Кейт.

— Просто вървете! Моля ви!

Бяха минали години, откакто Кейт се бе пързала за последен път. Тя се отгласна с върха на лявото си острие и прехвърли цялата си тежест върху десния крак. След миг-два познатото усещане се върна — нежният тътен на леда под стоманеното острие, поривът на вятъра по лицето ѝ и изящната извивка на траекторията ѝ, докато се носеше по пързалката.

Дали Емил идваше тук? Със сигурност би се присмял на хората и на начина, по който се пързала наоколо така съсредоточено; ако бе тук, без съмнение би се присмял и на нея. Той не знаеше — как би могъл — че препрочита писмата му отново и отново. Беше ги поканил на друга изложба. Все още не бе отговорила, но щеше да го стори, както винаги, с едни и същи думи: „Съжалявам, че се налага да ви го съобщя, но...“.

Какво би станало, ако този път не отхвърли поканата? Вече се пързеляше по-бързо, глезените я боляха, страните ѝ горяха. Веднъж се размина за малко с носа на шейна, която спря внезапно точно пред нея. Кейт не забави темпо, а се запързеля още по-бързо, плъзгайки се от крак на крак, обиколка след обиколка, докато в съзнанието ѝ се редуваха различни сценарии и картини, ситуации и евентуални разговори.

Припомни си езерото Бингъм, встрани от улица „Грейт Еестърн“, където се бе научила да се пързеля. Всяка година ледът се метеше и лъскаше за състезанията по кърлинг и пързелянето на широката публика. Двете със сестра ѝ се пързеляха по цяла зима, докато ледът се размразеше и се покриеше с пукнатини. Спомни си как бяха наблюдавали процеса на ухажването на възрастните двойки, обзети от някакво мрачно очарование. Тяхната физическа привързаност им се струваше толкова кратка, просто преструвка. След като се оженеха, мъжете вече идваха на пързалката сами, за да пушат и зяпат отстрани, зарязали някъде кърнките, може би при кутиите с метални войничета играчки и въжетата за скачане. Съпругите пък, изглежда, развиваха нова телесна крехкост, която им пречеше да се пързелят; всъщност тя ги възпираше от всякаква физическа активност, сякаш бракът ги бе направил някак по-ценни от неомъжените девойки, като най-хубавия порцеланов сервиз, които само се бърше от прах, вместо да се използва.

— Бракът никога няма да ми попречи да се пързелям — бе решила Кейт в онзи момент. Но ѝ беше попречил. А тя бе забравила колко много обича пързелянето.

Докато обикаляше сама из пързалката, неколцина мъже ѝ се усмихнаха, а един ѝ предложи ръката си. Тя му отказа учтиво; пързелянето бе освобождаващо, вълнуващо, като да танцуваш, без да ти е нужен партньор. Кърнкьорите се носеха на пасажи като риби, докато оркестърът свиреше — поотделно и все пак част от всичко: от нощта, от музиката, от цялото това красиво зрелище.

Алис не беше на мястото, където Кейт я бе оставила, но не можеше да е отишла далеч; тя едва се придвижваше на няколко метра сама. Камбаните на църквата на площад „Виктор Юго“ отбелязаха кръглият час. Беше девет. Кейт обиколи отново пързалката, обиколи я втори път, още по-бързо, но все още нямаше и следа от момичето.

Джейми се пързеляше назад пред две млади жени, които се опитваха с всички сили да не му обръщат внимание.

— Изгубих Алис — каза Кейт.

Той сви рамене, улови погледа на едно от момичетата, след това се завъртя на един крак и се отдалечи, пързеляйки се с небрежността на човек, който знае, че е наблюдаван.

— Бихте ли ми помогнали да я потърся? — настоя Кейт, когато го настигна.

— Сигурно е в кафенето. А ако не е там, убеден съм, че скоро ще се появи.

Няколко минути по-късно Алис наистина се появи; лицето ѝ пламтеше, а очите ѝ светеха.

— Къде бяхте? — попита я Кейт.

— Къде съм била? Никъде не съм била.

— Алис! Търсих ви цяла вечност.

Но повереницата ѝ просто се усмихна леко и потайно.

— Студено ми е — каза тя. — Мисля, че е време за шоколад.

— Откъде знаеш за това място? — попита Джейми сестра си, след като се настаниха на единствената свободна маса.

— Преди е било частен клуб — отговори тя. — Бил е само за кралската фамилия, докато не избягали в Белгия.

— Е, те няма да се върнат — отбеляза брат ѝ. — Монархията няма да бъде възстановена, поне според мен. Но питам ти откъде знаеш за това?

Очите на Алис обаче следяха една млада жена в зелено, която мина през вратата и се насочи към голяма пейка до палма, засадена в саксия. Не му отговори.

— Може би трябва да започна да нося изумруденозелено — каза замислено тя.

Джейми махна на сервитьора и поръча. Три чаши горещ шоколад бяха донесени почти веднага с малка чинийка сладкиши.

— Колко? — попита Джейми.

— По чия покана? — попита сервитьорът.

— Извинете? — не разбра Джейми.

Сервитьорът примигна и се огледа. Всички обитатели на съседните маси бяха притихнали.

— Кой ви покани тук?

Джейми се намръщи. Алис отвори устата си, затвори я и след това се изчерви. Не беше нужно да отговарят. Бе свършено ясно, че не са поканени.

— *C'est privé* — каза мъжът, което не се нуждаеше от превод. — Този път ще бъде за наша сметка.

Една жена на съседната маса се прокашля. Съпругът ѝ запали лулата си.

— *Vive la révolution!* — провикна се Джейми малко по-силно, отколкото трябваше. — Пийте.

Да си тръгнат сега, щеше да е по-лошо, много по-лошо, отколкото ако се измъкнат след десетина минути. Затова изпиха шоколада си в мълчание. Никой не докосна сладкишите.

Когато поеха по пътя през гората към главния булевард, Кейт се обърна за последен поглед към пързалката. Леката мъгла, която се бе спуснала, бе замъглила цветните светлини и бе оформила ореол около павилиона. Оркестърът си беше тръгнал и сега се чуваха единствено тътенът от файтоните по главния път през парка и виковете на нощните птици.

— Забравих си маншона — заяви внезапно Алис. — Трябва да се върна.

— Да дойда ли с вас? — попита Кейт.

— Не. Изчакайте ме тук, няма да се бавя.

Минаха десетина минути, а Алис още не се бе върнала. Джейми изгуби търпение и предложи да тръгне напред и да се погрижи за превоза. Кейт се върна по пътя, от който бяха дошли, с надеждата да пресрещне Алис. Пързалката вече бе почти празна. Неколцина млади мъже се състезаваха помежду си, с превити колене и приведени напред тела. В средата имаше едно момиче на около четиринайсет години, което се въртеше бавно, с долепени една до друга пети. Кафенето бе затворило, столовете бяха подредени, вратите — отворени, за да може студеният въздух да прогони и последните останали клиенти. Кейт огледа пейките, но с изключение на двама възрастни мъже, единият от които очевидно бе попрекалил с пиенето, те бяха празни.

Някъде отблизо прозвуча смях, който ѝ се стори, че прилича на смеха на Алис. После се разнесе отново, експлозия на малки пресекулки. Кейт тръгна към кафенето, но момичето не беше вътре. Звукът можеше да идва само отзад, където стигаше малко светлина,

където кофите за смет бяха пълни с утайки от кафе и използвани чаени листа, където дървените щайги бяха затрупани с празни бутилки вино, а тенекиените кутии преливаха от изсипаната пепел на стотици цигари. Кейт се взря в мрака. Под увисналата шатра имаше мъж и жена. Въпреки че виждаше само тила на жената, мъжът поразително приличаше на човека от операта, човека, когото бяха видели в ресторанта на острова, графа. Той се наведе към ухото на жената, сякаш за да ѝ прошепне нещо, но след това я целуна. Кейт отстъпи крачка назад. Това Алис ли беше? Ако е така, трябваше да го спре. Но не можеше да е сигурна. А ако не беше? А ако беше? Щеше да плъзне мълва, хората щяха да говорят и мис Арол щеше да бъде опозорена, опетнена, и направо негодна за брак.

Обиколи отново пързалката. Щеше да намери момичето; страховете ѝ бяха неоправдани. Сладката, невинна Алис, чието единствено престъпление бе, че си е забравила маншона. Когато направи пълна обиколка на пързалката, двойката на пейката вече си бе отишла. Един мъж, качен на стълба, гасеше хартиените фенери един по един. Мракът на гората сякаш напредваше към пързалката, докато ледът стана просто слабо млечно сияние сред нощта. Алис не беше там. Точно когато Кейт се обърна, за да се върне към кафенето, една млада жена притича по пътя към нея.

— Беше безсмислено, не успях да го намеря — каза Алис. — Ще трябва да се върна и да го потърся сутринта.

Във фойтона на връщане пътуваха в мълчание. Два пъти Кейт погледна към лицето на Алис, търсейки някаква промяна, какъвто и да е знак, но не забеляза нищо. Дали се бяха уговорили да се срещнат с графа на ледената пързалка, или това беше случайна среща? Дали се бе компрометирала по някакъв начин? Не изглеждаше да е притеснена. Даже напротив, изглеждаше доста доволна от себе си. Може би трябваше да се радва за нея. Може би Джейми не бе прав за графа. Може би това бе началото на ухажване от изключително подходящ кандидат. Уилям Арол щеше да има това, което иска; племенницата му щеше да се омъжи за човек с пари и бъдещето ѝ щеше да бъде подсигурано.

— Вижте — каза изведнъж Алис. — Кънката ми е счупена.

Тя повдигна желязното острие — да, то наистина бе счупено на две.

— Имаш късмет — отбеляза Джейми. — Можеше да паднеш и да се удариш ужасно на леда!

На следващата сутрин, понеделник, Булонският лес беше пуст и ледената пързалка бе затворена. Алис предположи, че маншонът ѝ е паднал под пейката, където се бе преобувала, и точно там го откриха, с ледена коричка по астрагана, който бе попил в рунтавата си кожа мириса на нощния въздух. Докато го вдигаше, Кейт чу високи гласове, идващи от гората зад нея. Два силни изстрела подплашиха птиците от дърветата наоколо и те излетяха в небето. Разлая се куче.

На малка поляна встрани от главния път млад мъж лежеше на снега. Друг стоеше на двайсет крачки от него, а от дясната му ръка висеше пистолет. Той погледна нагоре и забеляза, че тя го наблюдава през клоните. За миг очите им се срещнаха. Стори ѝ се познат. Дали беше графът? Бе твърде далеч, за да е сигурна. Той отвори уста, сякаш се канеше да каже нещо, да отрече всичко. Но преди да успее да изрече и дума, една жена се втурна през гората, хвърли се върху тялото и започна да хлипа.

— Марсел! Марсел. Марсел!

---

[1] Емил Валдтойфел (1837–1915) — френски пианист и композитор, автор на валсове, известен като френския Щраус. — Б.пр.

↑

Писмото стоеше на масичката в антрето му. Той прокара пръст по буквите на името ѝ, може би търсейки ехо от нея в подредбата и в извивките на буквите. Запита се какво бе истинското ѝ име, моминското, това, което бе получила от родителите си, а не от покойния си съпруг. Осъзна, че не знае почти нищо за нея.

Написа писмото почти седмица по-рано, бе го съставял безброй пъти, докато се опитваше да намери верния тон. Все още не беше сигурен, че е уцелил. Всъщност все още не бе сигурен, че знае какво иска да ѝ каже; думите му се струваха твърде тежки, твърде тромави, твърде лесно излели се една след друга в грубовата форма. Всичко, което искаше, бе просто да я види отново. След това... нямаше грандиозен план, нямаше някаква голяма схема. Но там беше и Алис, момичето, за което Кейт отговаряше, самият той имаше своите отговорности, а тези две неща съзаклятничеха и превръщаха нещо толкова просто в невъзможна задача. И така писмото си стоеше на масичката в антрето му, неизпратено.

На строителния обект Емил се спря в долния край на скелето и вдигна глава нагоре. Кулата бе започнала да се издига над покривите на града, върховете на металните ѝ греди пробиваха облаците, обгръщащи града, и правеха внушителния план на Осман, неговите амбициозни булеварди и улици във формата на звезди да изглеждат все по-незначителни. За разлика от църквата „Сакре Кьор“ обаче, чиято концепция беше също толкова противоречива, а строителството ѝ — толкова бавно, че градът бе престанал да я забелязва, кулата все още предизвикваше реакция; неволно рязко поемане на въздух, учестено затуптяване на сърцето, повдигане на пръст — погледнете. Беше повисока, отколкото хората си представяха, че ще бъде, по-фина, по-изящна. И макар да имаше още такива, които продължаваха да негодуват срещу нейната „абсолютна грозота“, мнозина други бяха променили мнението си.

— Мосю Нугие? — провикна се някой от горе. — Имаме нужда от вас.

От този момент нататък той не мислеше за нищо друго, освен как да се решат поредица от логистични проблеми, които се появяваха бързо и неизменно с напредването на деня. Постройката бе невероятно сложна, всичко се изработваше ръчно и се сглобяваше парче по парче. В какъв ред трябва да бъдат поставени частите и къде трябва да бъдат насочени занитвачите след това? Дали основите от страната на реката, където земята бе по-мека и изцяло от глина, щяха да издържат? Дори да потънеха само с няколко сантиметра, кулата щеше да се наклони. А какво да кажем за вятъра? Какво щеше да стане, ако върху града се стоварят ветрове със скорост много по-висока, отколкото бе заложено в техните изчисления? Предполагаше се, че вятърът ще премине направо през кулата или ще я разлюлее най-много с петнайсет сантиметра във всяка посока, но все пак какво би станало, ако я залюлее толкова силно, че да успее да я събори? И все пак... Да, никога досега не бе строена желязна кула с такива размери, но ако изчисленията им бяха верни, тя ще е стабилна, ще издържи почти всичко.

Едно момче се появи задъхано в горната част на скелето. Беше му нужно малко време, за да си поеме дъх и да успее да изкара някакви думи от устата си, и в този кратък миг през главата на Емил преминаха всички ужасни неща, които биха могли да се случат на строежа. Но това, което момчето най-накрая изрече със заекване, бе най-големият му страх.

— Майка ви... Имаше спешно съобщение от портиера на сградата й. Трябва да отидете при нея. Бързо.

Този път жилището бе почти напълно тъмно. Икономката чакаше на вратата, за да вземе палтото и шапката му. Жената не смееше да отвърне на погледа му.

— Лекарят е при нея. Имаше тежка нощ.

— Трябваше да ме повикате по-рано.

— Тя не искаше да ви безпокои.

Слънчевата светлина се промъкваше през кепенците на прозорците в спалнята на майка му и се изливаше в прави дълги ивици по пода. Отне му време, за да я открие; лицето й бе почти толкова бледо, колкото бяха чаршафите на леглото й. Мари Нугие повдигна бледата си тънка ръка, за да го поздрави. Лекарят стоеше до леглото с наведена глава.

— Мое скъпо момче, толкова съжалявам... — каза тя.

— Маман — отвърна той. — Какво ви има?

Тя погледна към лекаря. Той остана все така безмълвен.

— Е — започна мадам Нугие — не исках да те притеснявам, ти си толкова зает с работа, но напоследък не се чувствам добре. Мосю Фуре, моят многоуважаван лекар, смята, че може да имам...

Погледът ѝ стана леко блуждаещ, докато тя търсеше думата. Лекарят започна да говори — за хронично възпаление, за клетки и лимфни възли. Нищо от това не звучеше смислено на Емил.

— Имам тумор — каза майка му.

Емил се опита да разбере. Погледна към лекаря за потвърждение.

— Но вие можете да го махнете, нали? Можете ли?

Докторът се прокашля. Майка му помоли за глътка вода.

— Харесва ли ти това огледало? — попита тя, след като я изпи. — Онова над камината? Нуждае се от леко подновяване на позлатата по рамката и лъскане. Баща ти го купи във Венеция.

Докато вземаше шапката на лекаря, стискаше ръката му и го съпровождаше до вратата, Емил се запита какво ли си мислеше той за тях, за сумрачните стаи със затворени кепенци и миризмата на парфюма на майка му, смесена с мириса на лекарствата ѝ за добро храносмилане.

— Тя е склонна да преувеличава — каза Емил с усмивка.

Лекарят обаче го погледна така, сякаш току-що е казал ужасна шега не на място.

— Опасявам се, че този път не е така. Има рак. На гърдата. В доста напреднала фаза.

— Но със сигурност с хирургическа намеса...

— Успеваемостта е слаба. Имайки предвид възрастта и здравословното ѝ състояние, не бих препоръчал операция.

— Тогава какво ще препоръчате, докторе? За да я излекуваме?

Лекарят въздъхна и поклати леко глава.

— Толкова съжалявам.

В ушите на Емил нахлу звукът от бушуваща вода, тътен на приливна вълна, която заплашваше да се стовари върху него и да го отнесе, докато той се опитваше да осмисли думите на лекаря. От толкова дълго време майка му бе в периферията на неговото зрение, камъче в обувката, трънче под кожата, а гласът ѝ бръмчеше като оса в ухото му. Как би могла да си отиде, да я няма, да заглъхне напълно?

Струваше му се невъзможно светът да продължи да съществува без нея. Дойде на себе си, рязко изтръгнат от вцепенението. Лекарят бе сложил ръка на рамото му.

— Мосю Нугие? — попита той тихо. — Ако бях на ваше място, щях да си взема почивка от работата до края на деня.

— Колко ѝ остава?

— Месеци, бих казал. Една година, най-много.

— Тя знае ли го?

Лекарят замълча.

— Мислех си, когато настъпи подходящ момент, вие да ѝ кажете.

От балкона на спалнята на майка му се виждаше цял Париж. Той гледаше на юг и през целия ден в стаята влизаше слънце за ужас на икономката, която твърдеше, че така се съсипват всички килими. Именно това обаче преди години бе подтикнало баща му да купи апартамента: гледката. Докато седеше на ръба на леглото на майка си, Емил се зачуди дали кулата се вижда оттук или бе разположена прекалено встрани на изток.

— Не е нужно да оставаш при мен през целия ден — каза майка му. — Знам, че си зает.

— Имам време.

— Никога не си имал време преди. Случило ли се е нещо? Това е проблемът да работиш за някого другого. Освен че те вземат всички пари, могат да те уволнят с едно мигване.

— Не съм уволнен. Това няма да се случи.

— Не бъди твърде сигурен.

Само майка му знаеше как да го подразни с няколко думи. Вече усещаше, че ядът се надига вътре в него.

— Имате ли някаква представа какво строим, маман? Ще бъде прекрасно, разтърсващо, величествено.

— Просто кула — заяви тя равнодушно.

За момент се умълчаха.

— Знаеш ли какво казваше някога баща ти? В едно красиво парче стъкло можеш да видиш дъха на човека, който го е сътворил; той е вдишвал същия въздух като първите стъклари в Сирия преди хиляди години. Гордееше се, че е част от тази древна традиция.

— Майко...

— С малко инвестиции фабриката може да се модернизира. Семейната къща се нуждае от малко работа, но това няма да отнеме много време. Би било хубаво да отглеждаш децата си в провинцията, а не в града.

Той я остави да продължи, да прави планове, да гради схеми за бъдещи поколения.

— Мога да живея при теб. Децата ще идват и ще присядат при мен, а аз ще ги гощавам с бонбони.

Емил усети, че на гърлото му има буца, и с мъка преглътна. Как би могъл да й каже, как би могъл да премълчи? В крайна сметка не каза нищо, просто я целуна нежно по ръката.

— Ще дойда да ви посетя и утре, маман.

— Само ако можеш да отделиш време — каза тя, а очите й изглеждаха влажни в сумрака на стаята. — А може да те изненадам и аз да те посетя. Работиш твърде много. И за какво?

Ако можеше да види завършена кулата, щеше да разбере защо. Майка му щеше да осъзнае, че е направил правилния избор, че е поел по правилния път. Докато вървеше към Марсово поле, Емил си даде сметка, че тя може и да не издържи до завършването на кулата. Затова реши, че ще ускори всички срокове и ще подтикне хората да работят по-усилено, по-бързо. Ако не друго, поне това й дължеше: шансът да види с очите си, че в неговото сглобяване на трегери и болтове има изящество, че то е смело и гениално дело, че е изкуство.

Снегът валеше от часове. Кейт вървеше бързо по улицата, но снежинките влизаха в очите ѝ, трупаха се по периферията на шапката и си намираха местенце в гънките на шала ѝ. Зави към Ке д'Орсе и там, пред нея, беше черната плетеница на кулата. Оставаха няколко пресечки, но шумът от строежа пътуваше във всички посоки, звънът на желязо, удрящо се в желязо, и виковете на хората от високото; миризмата на разтопен метал и острият, задушаваш дим от горящата дървесина. Тя погледна надолу към реката. Макар да не бяха в обсега на зрението ѝ, чуваше звука от разтоварването на цялата флотилия шлепове и можеше да види облака черен пясък, който превръщаше белия сняг в сив.

— Търся Арол — обърна се тя към човека на портата. — Дали мосю Арол е на обекта?

Пазачът поклати глава — не.

— А мосю Нугие? Дали той е тук?

Изпратиха едно момче да го повика и ѝ казаха да изчака. Пръстите ѝ вече бяха изтръпнали, краката ѝ бяха подгизнали, но болката, която изпитваше, не можеше да се сравни с това, което чувстваше отвътре. Най-накрая Емил Нугие се появи. Изглеждаше изненадан да я види.

— Съжалявам, че ви притеснявам — започна Кейт, но ѝ бе толкова студено, че едва успя да произнесе думите.

— Какво има? — попита Емил.

— Смятах... — тя преглътна — смятах, че мосю Арол ще бъде тук.

Една дума, това бе всичко, което ѝ бе необходимо, потвърждение, че съмненията ѝ са неоснователни. Нугие бавно поклати глава.

— Не е идвал тази седмица. Нито пък миналата.

Въздухът изведнъж стана прекалено разреден.

— Но вие ми казахте... Казахте ми, че той се справя добре!

Беше я излъгал. Как би могъл да го отрече? Той не отговори, само сви леко рамене.

— И аз ви повярвах.

Кейт избърса лице с опакото на дланта си.

— Съжалявам — каза Емил. — Напоследък съм доста ангажиран.

Работник се появи до лакътя на инженера и прошепна нещо в ухото му.

— Вие сте зает — каза тя. — Трябва да вървя. Приятен ден.

— Нека поне ви повикаме файтон оттук.

Кейт се опита да се овладее и поне на вид се надяваше, че е успяла да го постигне.

— Благодаря ви. Предпочитам да походя.

На улицата отпред снегът все още се стелеше непокътнат, имаше само тънка следа от велосипед и лапичките на улична котка. От една странична улица се появиха следите на мъж и дете, крачели един до друг. Стъпките на мъжа бяха по-големи, по-тежки; тези на детето бяха по-леки, с размера на дланта ѝ, свършени отпечатъци на малки крачета; следи от стъпала, поели в избрана посока, които скоро щяха да бъдат стъпкани от други крака или да се разтопят и да изчезнат в нищото.

След като зави зад ъгъла и загърби строежа на кулата, Кейт спря и извади сметката, която бе намерила тази сутрин на пода в дрешника. Мазилото беше размазано, но думите все още се четяха. Мосю Арол, пишеше там, дължи 1670 франка за шампанско, храна и услуги. Адресът бе „Шабане“ 12, улица близо до Лувъра. Хиляда франка бе по-голяма сума от това, което Джейми би могъл да спечели за една година. Какво беше направил?

По време на обиколката им из Европа преди година ѝ бе по-лесно да го следи. Никога не оставаха някъде за повече от две седмици, така че той нямаше време за нещо повече от дребни авантюри. Камериерката в Делфт, танцьорката в Женева, момичето, което позираше на художници във Флоренция... поне тези ѝ бяха известни. Но тук, в Париж, му бе изгубила дирите. Преди да открие сметката, нямаше представа къде прекарва времето си и с кого.

Следите в снега водеха към един покрит базар. Освен бледата светлина от газения фенер, пасажът бе тъмен — снегът се бе натрупал върху стъкления покрив; в другия му край все пак имаше светъл квадрат — врата, която водеше към другата улица. Нямаше следи от

мъжа и детето. В базара бяха наредени магазинчета за шапки и емфие, детски играчки и скъп чай. След миг Кейт вдигна глава и улови погледа на продавачката от магазина за шапки.

— Мога ли да ви помогна? — попита момичето на английски език.

За пореден път бе разпозната като чужденка, въпреки че не разбираше какво я отличава толкова ясно. Дрехите ѝ бяха подгизнали, косата ѝ се спускаше свободно покрай лицето; когато валеше дъжд или сняг, парижаните си оставаха по домовете или, ако им се наложеше да излязат, носеха чадъри. Кейт поклати глава и тръгна обратно към улицата. Беше по-безболезнено да не се отпуска, да не се сближава с никого. Знаеше какво трябва да направи; трябваше да изпрати сметката на Уилям Арол и да си признае, че се е провалила с гръм и трясък. Той щеше да им каже да се върнат у дома веднага и те нямаше да имат друг избор, освен да се подчинят.

Слезе от бордюра, но един внезапен вик я накара да подскочи стреснато назад. Конски омнибус прогърмя само на крачка от нея, със своето тяло от желязо и месинг, стъкло и боя, целият опръскан с ивици кал, със сладникавата си миризма на коне и влажна кожа. Колко лесно щеше да е, помисли си тя, да пренебрегне предупреждението и да продължи да върви към мястото, където мръсният сняг бе набразден от следите на файтоните и въздухът бе изпълнен с животински дъх.

Сега улицата бе празна. Кейт повдигна полите си и закрачи през кишата. Какво можеше да направи? Да обвини Джейми открито? Да поиска ясен отговор от него какво възнамерява да прави? Но как би могъл изобщо да заплати тази сума сам? Това бе истинска катастрофа.

Един файтон бе спрял до тротоара малко по-напред. Вратата се отвори и отвътре излезе мъж. Мина известно време, преди да го познае. Беше Емил Нугие. Какво, за бога, правеше тук? За един миг той остана неподвижно в снега, загледан към нея.

— Ходите доста бързо — каза той. — Вече сте на половината път до дома си.

— Последвали сте ме?

— Такова бе намерението ми, но вие умело ми се изплъзнахте. Тъкмо се канех да се върна на обекта, когато ви видях. Бихте ли искали да се повозите малко, вместо да вървите?

— Не, благодаря.

Сама жена, дори вдовица, не се возеше с неженени мъже. Не се правеше така, той не би трябвало да го предлага.

— Струват ми се премръзнала.

— Добре съм.

Но още в мига, в който каза думите, няколко плътни снежинки се приземиха на миглите ѝ и тя потрепери. Беше цялата подгизнала. Снегът отново валеше на парцали, а тя дори не бе забелязала.

— Моля ви! — каза Нугие тихо. Беше толкова внимателна молба, че Кейт бързо погледна през рамо. Никой не беше чул. Освен тях нямаше други хора. Снегът беше толкова плътен, че вече не виждаше дори до другата страна на улицата. Бяха напълно обвити от снежната пелена като в пашкул, останалият свят бе погълнат от белотата. Кой щеше да я види да се качва във файтона? Никой никога нямаше да узнае. А и да разбере някой, какво значение имаше? Не, нямаше значение.

— Само за малко — каза тя. — Докато снегът спре.

Нугие ѝ помогна да се качи във файтона, даде сигнал на кочияша и след това се качи при нея. Потеглиха, копитата на коня звучаха приглушено по калдъръма. Емил се настани на седалката така, че да запази прилично разстояние между тях. Дори и без линейка тя знаеше, че то ще бъде петнайсет сантиметра, нито повече, нито по-малко. И все пак одеялото, което хвърли върху скута ѝ вече беше топло. Седалката също. Кейт се облегна назад и вдиша дълбоко; мазна вълна и старо дърво, плюс лек аромат на бадеми.

— По-добре ли сте? — попита той.

— Малко — кимна тя.

Преглътна и усети погледа му върху лицето си, върху гърлото си. Усещаше тежестта му на седалката до себе си; осъзнаваше всяко движение, което правеше, всяко повдигане на гърдите му, всяко малко отместване на очите му. Защо трябваше да се преструва, да се отрича от себе си, когато всички останали правеха точно това, което искат? Градът отвън бе изтрит, заличен от дъха на мъглата. Почти би могла да повярва, че наистина не съществува. Хвърли бегъл поглед към инженера, към Емил Нугие.

— Мосю Арол не е най-лесният питомец — предложи тема той.

Споменаването на името на Джейми я върна обратно в настоящето, към затрудненията на младия Арол. Всъщност

положението с Алис не беше много по-добро. Как би могла да ги контролира, когато те не желаеха да бъдат контролирани? Във файтона настана мълчание. Кейт си пое дълбоко дъх, после издиша шумно.

— Цялата сте мокра — каза внезапно Нугие. — В Шотландия не ползвате ли чадъри?

Бе променил темата, бързо, умело. Тя се засмя, изпълнена с чисто, искрено облекчение, дошло сякаш от нищото.

— Разбира се, че носим — отвърна, като отметна кичур влажна коса от лицето си. — Рядко минава ден, когато човек не се нуждае от чадър... но този сняг... прекалено красив е. Пада толкова изящно, като вишневи цветя.

— Колко красиво казано.

Нугие я погледна и се усмихна. Джейми, снегът, сметката, кулата, всичко това изчезна, нямаше го. Това, тук, сега, този момент не съществувахе във времето.

След това, без предупреждение, файтонът спря рязко.

— Има някаква злополука на пътя — провикна се кочияшът над главите им.

Емил избърса стъклото на прозореца с ръкава си. Кейт погледна навън. Снегът беше спрял. Намираха се само на няколко пресечки от къщата на Арол. По лицето ѝ плъзна руменина. Тя погледна към Нугие. Какво ли мислеше той за нея? Каква роля би могла евентуално да играе в живота му? Наведе се внезапно напред и се обърна към кочияша.

— Ще слеза и ще продължа пеша оттук.

— Мога да ви откарам до вас — каза Емил.

Тя го спря с ръка.

— Няма нужда.

С бързо движение на китката си отвори вратата на файтона и слезе от него. Някъде отвътре, от място, към което вече не можеше да погледне директно, инженерът наведе глава.

Тълпа от хора, обърнат файтон, кон, паднал на една страна, с ужасени очи и очевидно счупен крак. И тя си спомни друга сцена: кръв по снега, дъхът ѝ, излизащ на малки облачета, вкусът на скръбта, смесен с острия вкус на срама.

Тази нощ снегът замръзна и хрускаше под краката на хората. След работа Емил се запъти на север, към парка „Монсо“, и след като се разходи през неговите красиви и осветени от лунната светлина алеи, спря в края на улицата, където живееха Арол. Във всички стаи светеше, пролуките между кепенците на прозорците приличаха на златни шевове. Представи си мисис Уолъс, седнала под яркия ореол на лампата, тъмната коса пада покрай лицето ѝ, сивите ѝ очи гледат топло.

Когато тръгна да се прибира, за момент спря, за да позволи на една жена да пресече улицата пред него. Тя се обърна и го погледна, фигурата ѝ се очерта като силует на фона на жълтото сияние от уличния газен фенер.

— Емил! — ахна жената. — Ти ли си?

Силна изненада разтърси тялото му. Това бе Габриел. Той преглътна. Два пъти.

— Какво правиш в този квартал? — попита възможно най-небрежно.

Габриел тръгна към него и го погледна право в очите.

— Мога да ти задам същия въпрос.

Погледът ѝ се плъзна от очите към устата му, търсейки — както предположи той — някакъв признак на вина.

— Излязох на разходка. Нуждаех се от малко свеж въздух, но сега вече се прибирам. Доста съм уморен.

— Моят скъп Емил — каза тя закачливо. — Знам, че не говориш сериозно.

Отбиха се в кафене, което Габриел посещаваше, място, пълно с художници, писатели и чужденци. Седнаха в едно сепаре и тя си поръча бутилка бургундско вино. Под наметката си бе с рокля, която не бе виждал преди — вечерна рокля от черно копринено кадифе с две тесни ленти, пресичащи раменете ѝ. Платът поглъщаше светлината, подобно на котешка козина.

Без дори да изчака да я попита, Габриел започна да му разказва за всичко, което ѝ се бе случило, откакто се бяха видели, как бе взела влака до морето, как дни наред се бе разхождала по дългия празен плаж, загледана към бреговете на Англия, чудейки се дали да не се хвърли в бурните вълни. И след това му разказа как срещнала един мъж, писател, в „Гранд хотел“ в Кабур, и как той бил толкова обсебен от нея, че ѝ обещал да я направи главната героиня в следващата си книга.

Емил си наля чаша вино, после още една и се остави думите ѝ да го залепят. Тя явно искаше нещо от него, но в този момент не беше сигурен какво е то. Виното замъгли съзнанието му и започна постепенно да заличава всички нежелани мисли — за майка му, за стъкларската фабрика, за Кейт, докато те изчезнаха напълно.

— Представяш ли си! — възкликна Габриел.

Не бе сигурен какво трябва да си представи, затова вдигна чашата си за здравица и я изпи на един дъх. Поръча си коняк, след това друг и после още, и когато по някое време тръгна към тоалетната, се препъна и едва не падна.

— Трябва да те отведе у дома — прошепна му Габриел, когато се върна.

Беше късно, когато пристигнаха в апартамента му. Докато бавно се изкачваха до неговия етаж в тесния асансьор, тя бе застанала толкова близо, че Емил не можеше да не усети уханието ѝ, мириса на стари рози и свежа пот. Миризмата ѝ му бе толкова позната, че го притегляше към нея със сила, много по-могъща, отколкото бе подозирал, че е възможно, превръщаше го обратно в мъжа, който бе някога.

Стаите в апартамента му бяха тъмни, лампите — незапалени, леглото — неоправено, кепенците на прозорците стояха затворени. Никой от тях не се поколеба дори за миг. Докато развързваше роклята ѝ, усети как възбудата му нараства с всяко дърпане на връзките. Целуна я по рамото, след това плъзна буза по ключицата ѝ.

— Нека първо се освободя от всичко това — прошепна тя.

Черното кадифе се свлече на пода. Габриел се измъкна от него, слой след слой, докато накрая в стаята се виждаше само бледият отблясък на кожата ѝ.

— Ела тук — подкани го тя.

И все пак, макар да лежеше под него, макар да усещаше хладната плът на бедрата ѝ и меките възвишения на гърдите ѝ, Емил имаше чувството, че тя не е напълно гола. Лицето ѝ все още бе „облечено“, все още демонстрираше внимателно подбраното изражение. Започна да целува устните, очите, страните ѝ, търсейки някаква малка пролука, нещо, което да я разголи. Но лицето ѝ бе гладко като порцелан. И тогава си спомни Кейт.

— Нали го искаш? — попита тя, докато разкопчаваше ризата му.
— Или си прекалено пиян?

Маниерът, с който говореше, бе твърде груб, начинът, по който се движеше — твърде превзет. Все още горящият в гърдите му коняк го изпълваше с озлобление.

— Хайде да се оженим — каза той внезапно.

Габриел примигна от изненада, след това се овладя.

— Добре.

— Разведи се със съпруга си — продължи Емил. — Ще се преместим в Ла Вилет. Ще започна да ръководя стъklarската фабрика и след няколко години бихме могли да имаме деца, да се преместим в семейната къща.

— Можем да садим цветя — предложи тя. — Да си построим лятна вила.

Стаята бе започнала да се върти, ужасяващо вихрено движение, което придаваше на този момент очертанятия на сън. Ами ако идеята не беше чак толкова лоша в крайна сметка? Тя все още бе достатъчно млада, за да има други деца. Кого го е грижа какво ще си помислят хората? Щеше да е просто поредната сделка, нищо повече. Майка му щеше да получи това, което иска. Но какво щеше да стане със сакатия ѝ съпруг? А с детето ѝ? Дали ще се наложи да ги издържа? Усети леден срам да изпълва вътрешностите му. Що за човек беше?

— Емил?

Той се изправи и започна да закопчава ризата си.

— Не трябва да се шегуваш за тези неща. Току-виж съм ги взела на сериозно.

Габриел се засмя, за да му докаже, че не го е направила.

— Върни се в леглото.

— Какво правиш тук? — попита той по-остро, отколкото възнамеряваше. — Какво искаш? Пари? Колко?

— Това е грубо. Исках да те видя, това е всичко, Емил. Не можех да те забравя просто ей така.

— Не ме лъжи! За бога! Познавам те, нали помниш?

За момент настъпи тишина, плътна черна тишина.

— Има друга — обади се тя с тих глас. — Нали?

За секунда той се възмути. Какво нелепо обвинение, идващо точно от нея. Обърна се, готов да го отрече, но какъв бе смисълът? Нежността, която бе изпитвал към Габриел, винаги е била примесена с доза жал.

— Не става дума за това — отговори той.

Тя седна и опря и двата си крака на пода. Не се изправи. Вместо това се наведе напред и закри лицето си с ръце.

— Правиш ме толкова нещастна. Знаем... ти смяташ, че не съм достатъчно добра за теб.

Емил внезапно изтрезня, алкохолът в кръвта му се превърна в дълбока тъга.

— Не е вярно. Никога не съм мислил така.

— Никога не сме се вълнували от бракове и уговорки. Ти си бохем, Емил, също като мен.

Погледна го и угълчетата на устните ѝ започнаха да се извиват надолу.

— Прегърни ме — подкани го тихо — така, както правеше преди.

Прегърна я. Какво друго можеше да направи?

— Ти все още си мой — прошепна Габриел.

— Не. Не, не, не. Не съм.

Но дори когато изричаше тези думи, тялото му се придвижваше към нея с друг, противоположен отговор.

* * *

Заспа дълбоко и спа толкова дълго, че когато се пробуди, навън бе светло. Бяха му нужни няколко секунди, за да се опомни. И тогава чу Габриел да пее в банята.

Беше вече напълно облечен, когато тя се появи.

— Стресна ме... Трябва да побързам, имам среща с шивачката си по обед. Кога ще се видим? Между четири и пет? Ще успееш ли да се измъкнеш от работа? Имаш ли да ми дадеш двайсет франка за файтон?

Той се изправи и се обърна с лице към нея.

— Какво? — попита Габриел. И после се засмя. — Да не би кулата да е паднала?

Емил продължи да се взира в нея. Очите ѝ вече гледаха уплашено.

— Габриел, съжалявам. Ти беше права. Срецнах друга.

От шията към лицето ѝ плъзна руменина. Дишаше учестено, когато пристъпи към стола до леглото и започна да събира дрехите си.

— Да ти помогна ли? — предложи той.

— Недей.

На вратата Емил ѝ протегна двайсет франка. Тя замълча, след това взе банкнотата. Най-после се обърна към него и го изгледа продължително и настойчиво. Той видя, че не е разстроена, а гневна.

— Млада ли е? Богата?

— Габриел... Остани поне да изпием по кафе.

Тя се засмя, но смехът ѝ вече не беше красив.

— Не бях права за теб, Емил. Ти изобщо не си бохем. Ти си жалък буржоа.

Той отвори уста, за да я опровергае, но асансьорът пристигна и без да каже нито дума, без дори да затвори вратата на апартамента му, Габриел се качи вътре, дръпна вратите на клетката и се спусна надолу.

Влакът за връзка с парахода от Англия закъсняваше. Кейт стоеше на перона и наблюдаваше сводестия таван на гарата, който бавно изплуваше отново през дима и парата на заминаващите влакове. Очакваше един сандък с коледни подаръци, кутия с шотландски сладки, каквито не можеха да се намерят в Париж, пита от Селкърк, калъп масло и коледен пудинг със сливи. Щеше да даде част от подаръците на икономката в опит да подслади киселия ѝ нрав и да я благоразположи, макар да се съмняваше, че ще има ефект. Ако Джейми я събудеше още веднъж посред нощ, понеже е забравил ключовете си, Кейт бе сигурна, че жената ще ѝ връчи предизвестие за напускане. В момента се водеше война на изтощение. Според Кейт икономката оставаше само защото бе уверена, че тя ще издържи по-дълго присъствието им, отколкото те — предизвикателствата на Париж.

Въпреки че беше почти десет сутринта, градът сякаш още спеше; сутрешният наплив от хора бе приключил, а обедната треска още не бе започнала. Когато слезе от файтона и пристъпи пред гарата, Кейт усети слабата, но безпогрешно различима воня на нещастие. Купчина мръсни одеяла бяха струпани над решетките на метрото, през които излизаше топъл въздух. Лицето на една старица надничаше изпод мръсното ѝ боне.

— Мадам... Може ли да ми дадете няколко монети за супа? Аз съм вдовица. Какво съм направила, за да заслужи такава участ?

Кейт бе залята от вълна на съжаление. Една жена може толкова лесно да изпадне от достойно положение до пълна мизерия, много по-лесно, отколкото хората предполагат. Освен това самата тя бе извършила достатъчно неща, за да заслужи дори по-лоша съдба. Имаше време, когато бе пожелавала смъртта на мъжа си, след това бе копняла за собствената си смърт, за изход, за изящно бягство, за нежно отплаване в дълбините на отвъдното. Какво я бе спряло? Само мисълта, че в крайна сметка така Сол ще спечели.

— Бог да ви благослови — каза жената, след като Кейт пусна няколко монети в отворената ѝ длан.

Порив на вятъра премина над перона и разпиля страниците на вестниците по земята и по подредените една върху друга празни колички за багаж, чиито дръжки бяха протегнати като ръце. Изведнъж се видя в един паралелен живот; лицето ѝ на прозореца на къщата на Роланд Синклер на площада, отвято дотам от някакъв зъл вятър. Обърна се и тръгна към края на перона. Щеше да поговори с Джейми, щеше да разбере какво би могло да се направи. Що се отнася до Алис, щеше да я държи плътно до себе си, нямаше да я изпуска от поглед. Уилям Арол ѝ се бе доверил, той я бе спасил и тя му дължеше всичко, което имаше. А Емил Нугие? Припомни си един от любимите цитати на дядо ѝ от Аристотел: „Предпочитам невъзможното, което убеждава, пред възможното, което не звучи убедително“.

Влакът пристигна и разтовариха огромен сандък, по-голям, отколкото я бе предупредил Уилям Арол, с нейното име върху него. Когато носачът го стовари на тротоара до нея, Кейт изпита внезапно желание да го разопакова веднага, тук, на самата гара, да извади храната, подаръците, бонбоните и да раздаде всичко. Щеше да даде част от подаръците на старицата. Но когато стигна до решетките над метрото, жената беше изчезнала и мястото ѝ бе заето от друг скитник — мъж с куче.

Коледа дойде и си отиде. Майка му бе твърде болна, за да присъства на Вечерната литургия и дори не успя да похапне от гъската, която икономката бе приготвила. Емил я посещаваше почти всеки ден, но тя постоянно изглеждаше разочарована, само въздъхваше и се взираше тъжно над празната дълга маса, която ги разделяше, или пък свиваше рамене, когато ѝ предлагаше разходка в парка или из Булонския лес.

— Там ще е пълно с хора — казваше тя. — Ще има цели семейства, с детски колички, баби и дядовци.

Емил седеше на бюрото си във фабриката. Църковната камбана започна да отброява часовете — един, два, три, четири, пет, шест, седем... Всички вече се бяха прибрали у дома. Беше шести януари, Богоявление, празникът на тримата влъхви. Понякога му се искаше да има такава вяра, съжеляваше, че не е способен да се посвети на идеята, че животът му има посока, че едно събитие води до следващото като в нечий добре развиващ се план. В работата му имаше сигурност, имаше ъгли, наклони и точни измервания и все пак дори и тук той усложняваше нещата за себе си. И това водеше до проблеми.

— Защо сте направили ъглите толкова извити? — попита го веднъж един от чертожниците. — Защо не направихте стените прави и кулата да прилича на удължена пирамида? Как ще успеем да вмъкнем вътре асансьорите?

Емил смяташе, че е очевидно защо. Защото така би било твърде грозно, твърде грубовато и лесно. Идеята на кулата не беше такава. Искеше линии, които дори от разстояние приканват окото да се спусне по тях и да ги погали, както ръката се плъзга по изящна женска талия.

Докато определяше градиентите с молива и изчисляваше ъглите, остави ума си да се спре на най-сладкото нещо, което се съдържаше в момента в него, образ, който бе съхранил: лицето на Кейт в замъглената светлина на файтона, руменината на бузите ѝ, мократа коса и гладката кожа — като пясък в морските плитчини. Все още помнеше мириса ѝ — сняг и чист въздух и следа от изсушена

лавандула, която сигурно висеше в гардероба ѝ, все още чуваше мекия звън на акцента ѝ. „Ще продължа пеша оттук.“

Една парижанка никога не би се качила във фойтон с чужд мъж, независимо какво е времето, но пък и парижанките никога не биха излезли навън, когато времето е лошо, за да не съсипят дрехите си. Кейт беше толкова различна от французойките, колкото се различаваше желязото от камъка. Очите ѝ, погледът ѝ, в които нямаше никакъв свян, ни най-малко. Тя го гледаше право в очите, когато той говореше, сякаш искаше да го открие, сякаш се опитваше да разгадае всичко, което някога е бил и което някога ще бъде.

Когато се съсредоточи отново в чертежа, по който работеше, видя, че е начертал два пъти една и съща част. Разкъса страницата с двете си ръце; трябваше да започне отново. Само това бе от значение. Кулата. Всичко друго бе мимолетно, непознаваемо, ненадеждно. Кой знае какви тайни криеше Кейт Уолъс? Кулата щеше да бъде построена, за да остане в града двайсет години. Достоинствата на човешкото сърце, както добре знаеше Емил, не можеха да издържат дори толкова.

Отвори чекмеджето на бюрото си, за да потърси транспортир, и вместо това откри снимката от онзи ден в балона. Беше обещал на Кейт, че ще ѝ я подари. Преди да промени решението си, надраска кратка бележка, сгъна я в плик и после я пусна в пощенската кутия на компанията.

По вратата му се разнесе тропане.

— Влез.

— Надявам се, че не ви притеснявам? — попита Джейми Арол, пристъпвайки в офиса му.

Емил пое дълбоко дъх и се опита да издиша така, че да не прозвучи като въздишка.

— Не, изобщо не. Заповядайте.

Арол внимателно затвори вратата след себе си.

— Дължа ви извинение.

Емил сбърчи вежди и го остави да продължи.

— Знам, че не бях много добър стажант. Не спазвах работното време и присъствието ми на обекта бе непостоянно.

Нугие остави молива и отвори чекмеджето на бюрото си, за да извади оттам бутилка коняк и две чаши. Най-последно щеше да си тръгне, а това бе достатъчен повод за едно питие.

— И... продължи Джейми.

И? Ръката на Емил застина във въздуха.

— И се чудех дали има някакъв шанс да погледнете няколко скици, които направих? Те са за една приятелка. След като приключи с това, ще съм в състояние да се съсредоточа напълно върху кулата!

Емил въздъхна, този път демонстративно, и затвори чекмеджето.

— Не искам да ви безпокоя, разбира се — заяви Арол. — Ако сега не е подходящо?

Емил завъртя няколко пъти в устата си думите, които обмисляше, но не успя да се насили да ги изрече на глас. Искаше да каже на Джейми Арол, че е невъзпитан млад мъж, който пропилява всяка възможност, която му се дава, че всяка проява на благосклонност от страна на хората към него е била чиста загуба на време. Спомни си колко разстроена бе Кейт и се ядоса заради нея.

— Добре... Нека да погледна.

— Нося ги, ето — каза младежът, извади мърляв свитък и го разгъна.

Това не беше сграда, нито нещо архитектурно. На листа бе нарисувана малка стая с голямо платно, закачено на въртящи се цилиндри в долния и горния край, разположено зад легло с балдахин.

— Приятелката ми работи в театъра — обясни Джейми.

— Декор? И каква е тази пиеса?

— Пиеса, в която има легло — сви рамене Арол.

Това не беше точно обяснение.

— Виждате ли, екранът ще се върти и леглото ще се изкачва — допълни младежът.

— Къде ще се изкачва?

Шотландецът се изчерви и потърка носа си.

— Ще изкачва кулата. Това е зрителна алюзия.

— Значи стаята е...

— Асансьор. Точно така.

— Но в нашите асансьори няма легла. Защо, за бога, някой ще иска легло в асансьор?

Джейми се захили.

— Е... Хората искат и по-странни неща.

Емил прегледа чертежите. Те бяха зле изчислени и небрежно направени.

— Ъгълът тук е напълно сгрешен. Освен ако нямате някаква носеща конструкция, екранът ще падне. А не искате да убие някой от актьорите.

Взе молива и започна да рисува.

— Ето... Така е по-добре.

Арол погледна коригираните чертежи и кимна с глава.

— Благодаря ви. Наистина го оценявам.

— И кога мога да дойда и да я видя?

Джейми изглеждаше озадачен.

— Кое да видите?

— Пиесата.

Арол повдигна вежди и започна да се поклаща назад и напред на петите си.

— Хм... Когато казах, че е пиеса, не исках да кажа точно пиеса.

— А какво искахте да кажете? Точно?

Джейми преглътна тежко.

— Може ли да седна?

Историята, която разказа на Нугие, бе пълна с крещящо самосъжаление. Бе залагал на хазарт, бе се напивал, бе похарчил повече, отколкото трябваше.

— Защо, сигурно се питате? Защо е такъв глупак?

Макар че Емил поклати глава за „не“, всъщност той се питаше точно това. Джейми извади малък дагеротип, изображение на младо момиче.

— Платих, за да ѝ направят снимка. В студиото на един фотограф на улица „Бари“. Казва се Делфин.

Емил я погледна за миг и после му върна снимката.

— Много е красива. Актриса ли е?

Джейми не обърна внимание на въпроса.

— Работата е там, че дължа почти 1000 франка. В „Шабане“.

Това е...

— Това е публичен дом — довърши Емил.

За миг и двамата се умълчаха.

— Имате ли нещо за пиене? — попита Джейми.

Емил отвори чекмеджето на бюрото си и този път извади коняка и наля щедро и на двамата. От канала отвън се разнесе шумното свистене на парна свирка.

— Да не би да ми искате заем? — полюбопитства Емил.

— Не, о, не! Мадам е склонна да приеме една нова стая вместо частично плащане.

— Не разбирам.

— Тя вече има японска стая и една в стил Луи XVI. Защо да не предложи на клиентите си реплика на интериора на това, което скоро ще бъде една от най-известните постройки в Париж?

— За...

— Точно така.

Емил въздъхна и отпи малка глътка от коняка си. Не беше сигурен дали трябва да е шокиран, или развеселен.

— И ако ѝ построите тази стая, дългът ви ще бъде изплатен?

Шотландецът го изглежда леко колебливо.

— Не целят — призна той — но ще бъде доста сериозна вноска. Но моля ви, моля, не казвайте на никого. Ако чичо ми разбере за положението ми, ще ни накара да се върнем веднага в Шотландия.

Емил си наля още веднъж. Внезапно усети, че е останал без дъх. Това не беше негова работа, не беше негов проблем, но бе въввлечен в тази история. Спомни си отново лицето на Кейт Уолъс във фойтона. Спомни си нещо, което бе пропускал до този момент; малката тревожна гънка на челото ѝ, мимолетния признак на паника в очите ѝ.

— Някой друг знае ли? За вашето положение...

— Не — Джейми се облегна назад в стола си, после поклати глава. — Не. Разбира се, че не.

— Сигурен ли сте? — попита тихо Емил.

Кейт хвана писалката и се втренчи в перфорираната телеграмна бланка. Чувството за неотложност, което я бе завладяло предишния ден, увереността, че е най-редно веднага да изпрати телеграма, сега се бе разсеяла. Кой думи да избере? Как би могла да обясни станалото? Трябваше да е кратка, абсолютно ясна, пряма. Започна да пише. До: Уилям Арол, получател. „Далмарнок Айрънуорк“, Глазгоу. Съобщение: Алис и Джейми са добре. И после какво? Да му каже истината. Джейми има сериозни дългове. Нужно ли бе да му събщи точно колко? Тя не би трябвало да знае. Нищо не върви според плановете ни. И тримата сме изгубени.

Бързо накъса листа и хвърли парчетата в кошчето за боклук. Какво си мислеше? Сега трябваше да се нареди отново на опашката и да поиска друга бланка за телеграма. В началото на вечерта пощата бе пълна. Десетки хора, парижани и чужденци, се редяха на опашка, за да изпратят писма, пратки и телеграми в чужбина. Писмата за вечерните влакове до Лондон, Берлин и Рим се пускаха тук до 17:30, след този час подателят трябваше да отиде директно до гарата, ако иска да изпрати писмо. Вече бе 17:25 и въздухът бе натезжал от нетърпението на чакащите, докато опашките продължаваха да нарастват.

Всички пощенски станции в Париж имаха сини лампи отвън. Тази, на улица „Лувър“, бе най-голямата, Централната поща. Редици от гишета бяха разположени от двете страни на залата под високия купол на тавана. Имаше опашка, поне донякъде, тъй като местните жители изглежда смятаха, че са в правото си да пререждат чужденците, да отместват туристите от пътя си с лакти и след това да пренебрегват оплакванията им, викайки силно *je n'ai pas compris*. Неразбирането на езика винаги е извинение. Беше петък вечер и те мислеха за по-важни неща; уговорките тепърва трябваше да се потвърждават, да се уточнят местата за срещите, да се организират вечери.

— Кажете му, че ще се срещнем в Жокейския клуб^[1] в девет — диктуваше един човек на телеграфния служител, докато слагаше

шапката си и се приготвяше да се насочи към превоза си. — Ако не успее, тогава по-късно в клуб „Арт“ на ул. „Волни“.

— Майка почина снощи — издиктува следващият човек на опашката на същия оператор. — Прати пари за погребение.

Въпреки че газовите лампи работеха с пълна сила, опушената жълта светлина, която излъчваха, караше хората в залата да изглеждат по-изтощени, а обстановката — по-занемарена и мръсна. Освен малцината, които използваша пощата, за да уредят своя трескав социален живот, това място сякаш бе убежище на отчаяните, самотните или наскоро опечалените и човек почти можеше да вкуси болката им. Наред с натрапчивата миризма на лепило и омекнала хартия, пипана от ръцете на хиляди хора, се усещаше и вонята на застояло вино и остър мирис, който не можеше да бъде сбъркан, мирисът на безпокойството.

Зад гишетата служителите излъчваха видимо безразличие, докато приемаха съобщения от интимен характер на френски и картички, изписани на ръка на езици, които не разбираха. Раждания, смърт, брак или най-често срещаните молби за пари — всички те бяха драскали тези думи безброй пъти и в резултат вече не изпитваха какъвто и да е интерес към тях.

Докато Кейт чакаше, висок млад мъж в предната част на опашката купи три картички от пневматичната пощенска система по 30 сантима всяка. Те дойдоха по тръбата, прикрепени към собствени кутии. Мъжът първо погледна през рамо, за да се увери, че никой не го наблюдава, след това крадешком написа три кратки съобщения, постави всяка картичка в кутията ѝ и проследи с поглед как операторът ги пъха една след друга в херметизираната тръба и въздухът ги засмуква. На кого бе писал? На любовниците си? На кредиторите? На семейството си? Кейт си представи как картичките трополят по тръбите под Париж, пътувайки до различните си дестинации със своите новини, без значение добри или лоши.

Щом дойде редът ѝ, тя поиска още хартия от касата, която ѝ дадоха неохотно срещу малка такса, след това застана пак на дългия мраморен плот и се опита да състави телеграмата. И още веднъж ръката ѝ увисна във въздуха над листа, без да може да намери думите, които знаеше, че трябва да напише. Откакто бе видяла сметката за публичния дом, се вглеждаше в лицето на Джейми, търсейки някакви

признаци на тревога. Вярно е, че той като че ли вече почти не ядеше; на масата поглъщаше хапка или две и след това се извиняваше, като заявяваше, че е ял преди това на обекта. Една сутрин се засякоха на стълбите и Кейт се протегна и докосна ръката му.

— Как сте, Джейми?

Той изглеждаше искрено озадачен от въпроса.

— Добре, благодаря.

Думите се бореха на върха на езика ѝ, напиреха да излязат, да му каже, че знае. Мигна смутено, докато се опитваше да оформи обвинението си възможно най-внимателно, но Джейми прие паузата като сигнал, че може да си тръгне.

— Не трябва да закъснявам — извика той, спускайки се надолу по стълбите. — Ще работя до късно вечерта. Предайте извиненията ми на Алис и ѝ кажете, че няма да се върна за вечеря.

Къде прекарваше времето си? Все по-рядко се задържаше вкъщи, а когато се връщаше, очите му бяха зачервени от изтощение и лицето му бе бледо, и все пак не бе в депресия, определено не бе нещо подобно. Като че ли живееше на нерви и въздух, на кафе и тютюн. Беше виждала това и преди и разпознаваше знаците, но тези състояния никога не бяха продължавали повече от един или два дни, никоя жена не бе успяла да задържи вниманието му по-дълго. Тази очевидно бе различна, предположи Кейт.

Искаше да се радва за Джейми, да го поздрави, че е намерил жена, която е предизвикала толкова силни и постоянни чувства у него. И все пак бе малко вероятно някога да се срещне с нея. Кейт не беше наивна; знаеше, че мъжете имат любовници, *demi-mondaines*. Също така знаеше, че Джейми не може да си позволи да издържа такава жена.

А какво да каже за Алис? От вечерта, която бяха прекарвали на пързалката в Булонския лес, тя бе неспокойна, настроението ѝ се менеше непрекъснато и ту бе обзета от въодушевление, ту изпадаше в униние. Беше очевидно, че очаква съобщение, покана, някакъв знак. Без значение какво се бе случило или какво ѝ бе обещано на пързалката, нищо не пристигна в дома им. Но Алис все още чакаше пощата три пъти на ден, все още подскачаше при всяко потропване на вратата или при тракането на файтон отвън на улицата, все още се надяваше, макар вероятността да се случи нещо да бе все по-нищожна.

Кейт отново написа името и адреса на Арол. Въпреки цялата ѝ решителност на гарата, тя бе променила намерението си. Щеше да обясни ситуацията възможно най-тактично и да помоли Уилям Арол да изпрати банков превод, за да платят дълга на Джейми. Щеше да признае, че за съжаление, се е провалила. Една телеграма и бъдещето им щеше да е ясно, щяха да си съберат багажа и да напуснат Париж веднага. Обратно в Глазгоу Алис щеше да се омъжи за Свинската зурла, Джейми щеше да бъде уреден на някаква фиктивна длъжност във фабриката на чичо си, а тя щеше да се върне към живота си на примерна вдовица, живот на предпазливост и пестеливост, в който по цял ден ще лъска пейките в църквата и ще подрежда цветната украса. За момент зърна отражението си в тъмното стъкло на прозореца. Дали си личеше? Беше ли очевидно, по извивката на устните ѝ или по разширените зеници? Можеше ли някой да види екстаза, който я изпълваше при мисълта за него, за лицето, за устните и името му, този нежен звук: Емил Нугие.

Бележката му пристигна точно когато излизаше на всекидневната си разходка. Алис очакваше шивачката и щеше да бъде заета поне час-два. Той пишеше, че има нещо, което би искал да ѝ даде, снимката от балона. Питаше я дали би могла да отиде и да я вземе от портиера му и бе написал адреса си, улица в пети арондисман.

Няма никакъв риск, си бе казала тя, той ще бъде на работа. Но когато пристигна, портиерът нямаше нищо за нея. Мосю Нугие обаче се бил прибрал преди десет минути. Би ли искала да се качи?

Взе асансьора до третия етаж, където той спря с тежка въздишка. Вместо да издърпа металната решетка на вратата, Кейт се поколеба. Редно ли бе да търси неженен мъж в дома му? Беше ли благоприлично? Но тя не бе момиче, беше пълнолетна жена, вдовица. И все пак това не бе просто някакъв мъж. Беше Емил Нугие. Знаеше, че не трябва да излиза от асансьора, знаеше, че трябва да се върне във фойето. Знаеше го, но пръстите ѝ се бяха вкопчили в металната дръжка на вратата и не я пускаха.

Изведнъж вратата на апартамента на Емил се отвори и ето го, той бе там, с палто, но без шапка, държащ плик в ръка. Стресна се, когато я видя.

— Ето я и нея самата... Можете ли да се справите с асансьора? Кейт го погледна през решетките, той от едната страна, тя от другата.

— Аз... Така мисля.

Надяваше се, че не е забелязал как руменината плъзва по лицето ѝ, надяваше се, че не вижда потрепването на ръцете ѝ. Решетката издрънча, когато я дръпна назад.

— Лесно ли намерихте адреса?

— Да.

— Моля. Заповядайте.

След като взе палтото и шапката ѝ, той я въведе в гостната. Няколко картини висяха по стените, малки етюди в ярки цветове.

— Съора? — попита тя.

— Точно така. Бихте ли искали кафе, вино, вода?

Кейт поклати глава. Камбаните на църквата „Сен Северни“ започнаха да бият. За миг и двамата се умълчаха.

— Снимката? — подсети го тя.

— Разбира се — той ѝ я подаде.

Бяло небе, черен ракитен кош, тънките нишки на въжетата на балона, размазани движения и там, в средата, на перфектен фокус, една жена със затворени очи.

— Това беше пробна снимка — каза Емил.

Застана до нея и погледна снимката през рамото ѝ.

— Виждате ли този мъж — посочи ѝ петно от нечий гръб. — Постоянно вървеше пред мен. Сигурно съсипа най-малко шест плаки.

Тя се усмихна.

— Защо съм толкова ясна, а всички останали са размити?

— Защото бяхте напълно неподвижна — обясни той тихо. — Всички други се движеха.

Снимката бе в ръцете ѝ, но тя осъзнаваше само неговото присъствие, само дъха му, парещ тила ѝ.

— Благодаря, че сте помислили за мен.

— Кейт — каза той, гласът му бе съвсем малко по-висок от шепот. — Мисля за теб през цялото време.

Колко затворени врати ги деляха от града? Три? Четири? За първи път бяха съвсем сами. Той също го знаеше. Внимателно взе снимката от ръцете ѝ, наведе се бавно към нея и я целуна по шията.

— Да спра ли?

Да, той трябва да спре. Помисли за последствията, каза си тя, помисли за цената, която ще платиш. Но не послуша гласа в главата си,

не му обърна внимание. Вместо това изви глава и го целуна по устните.

В пощенската служба Кейт остави писалката и закри лицето си с ръце. Какво бе сторила? Беше срамно, ужасно, прекрасно. Помнеше всичко, което се бе случило след това, топлината на ръцете му, чувството за лекота, когато най-накрая бе разкопчана, развързана, освободена, когато отново можеше да диша, когато можеше да почувства с всеки сантиметър от кожата си мекотата на неговата кожа.

Трябваше да напише телеграмата. Но ако го стореше, щеше да обрече и тримата на живот — не в ада, но в чистилицето, живот, който никой от тях не искаше. Пощата скоро щеше да затвори. Телеграмата. Тя бе допуснала интимност с мъж, когото едва познаваше, мъж, който не бе неин съпруг. Какво ли си мислеше той за нея? Какво мислеше тя за себе си? Вече не бе сигурна. И все пак... толкова ужасно ли беше? Правилата са направени, за да се нарушават, нали?

Погледна отново името на Уилям Арол. После скъса листа на две и след това на четири, на осем, на шестнайсет, докато от думите ѝ не остана нищо, освен чертички мастило по накъсаните парченца хартия.

---

[1] Един от най-престижните клубове в Париж, където през XIX в. се е събирал френския елит. — Б.пр. ↑

Емил се облегна на дървеното скеле и погледна през желязната решетка. Слънцето се издигаше на изток. Работниците, които изкачваха стълбите, хвърляха дълги сенки върху мястото — редуваща се плетеница от светлина и тъмнина.

— Емил! — прозвуча един глас. — Как върви?

Емил погледна и видя Густав Айфел на противоположния стълб, без шапка и заобиколен от дузина служители.

— Много добре! — провикна се той в отговор. — На 54-тия метър сме. Остават ни само още три! Донесъл съм фотоапарата си, за да запечатам момента!

— Чудесна идея — каза Айфел. — А вие как сте?

— Добре! Наистина много добре.

Нежен повей на вятъра пое шепа ранни цветове от дърветата и ги понесе из въздуха под него. Емил затвори очи и си спомни Кейт, заспала на сгъвката на ръката му, тъмната ѝ разпусната коса, безупречната ѝ като мляко кожа. Някъде в друга сграда, на друга улица може би, някой свиреше на пиано. Купа с портокали стоеше на маса пред прозореца. Нежен бриз повдигна завесата и след това я пусна да падне отново. Без да помръдва, Емил се загледа надолу, към гърдите ѝ, които се издигаха и спускаха равномерно. На мидата на лявото ѝ ухо имаше малка бенка. Дали знаеше за нея? Привилегия на любовниците е да познават тялото на любимите си дори по-добре, отколкото те сами го познават.

Тя вдиша рязко в съня си и той зачака следващия ѝ дъх. Мина сякаш цяла вечност. Най-накрая дойде. Той отново се успокои. Колко крехка е, помисли си Емил, нишката между будността и съня, между живота и смъртта, между любовта и секса. И тогава Кейт отвори очи и го погледна. Спала ли беше изобщо?

— Ти се върна — каза той, повдигна ръката и към устните си и я целуна. Тя отметна косата от очите си, но още в същия миг Емил забеляза как над тях се спуска воал.

— Трябва да тръгвам — каза Кейт.

Седна и след това се наведе през ръба на леглото, за да достигне до бельото си. Първо вдигна долната си риза и я нахлузи през глава. След това, докато той я наблюдаваше, вдигна корсета си и го постави около тялото.

— Да те пристегна ли?

Кейт спря. Внезапно бе станала много свенлива, много сдържана.

— Мога да се справя и сама.

Той гледаше как тя нанизва и стяга връзките, нанизва и пристяга здраво, след това още по-стегнато, докато накрая вече не бе мека, а твърда, талията и ханшът ѝ бяха обхванати от банели, бял сатен и дантела от Валенсия. Върху всичко това сложи още пластове — фусти, шемизетка^[1], а след това и турнюр, който бе направен само от една телена рамка и няколко памучни ленти. Срещу светлината на прозореца долните ѝ дрехи прозираха, линиите на тялото ѝ се очертаваха като силует. Накрая облече черния си кадифен жакет с дантела по яката и маншетите и пола с плисета, гънки и ресни. Никаква светлина не можеше да проникне през плътната тъкан. Тя отново бе непроницаема.

— Ела утре на обекта — каза Емил. — Бих искал да видиш нещо.

Кейт погледна към него, сивите ѝ очи бяха пълни с утринна светлина.

— Мислиш ли, че е добра идея? — попита тя, докато си слагаше ръкавиците.

— Ще стигнем до първата площадка. Това е моментът на истината, моментът, в който ще разберем дали всичко си пасва така, както би трябвало.

— А имало ли е някакво съмнение?

Той посегна към нея и я хвана за ръката.

— Не. Никакво съмнение.

След онази вечер Емил имаше чувството, че животът трябва да спре, че трябва да има някаква пауза — момент, в който всичко да застине, да се възцари тишина, като знак, че светът осъзнава и аплодира случилото се между тях двамата. Вместо това, когато се приближи до Марсово поле, видя, че влаковете все още изпускат пара, щом наблизат гара „Сен Лазар“ и Северната гара, димът все още се издига от фабриките в далечните предградия и облаците все още

пълзят по небето на запад. Един французин^[2] наскоро бе обявил, че е изобретил така наречената хронофотографска пушка, способна да направи 12 кадъра за секунда: фотографията се развиваше. Светът, изглежда, вървеше по-бързо, времето сякаш се бе ускорило. И над всичко това продължаваше да се извисява желязната кула, която нарастваше с всеки ден почти видимо пред очите на хората като метален бамбук, изпълнен с жизнена енергия.

Вярно бе обаче, че през последните месеци работата по кулата бе спирана няколко пъти от градските власти. Пресата отразяваше истерично строежа, а някои вестници спекулираха, че кулата може да се срути и да смаже околните сгради. Айфел се бе съгласил да компенсира всеки жител, засегнат неблагоприятно от строежа — оскърбените от гледката, шегуваше се той насаме, не бяха включени в предложението. Беше се съгласил и да плати за разрушаване на кулата, ако се окажеше, че е опасна. Но дебатът продължаваше. Цитираха един математик, който твърдеше, че според неговите изчисления кулата ще се срути. Други твърдяха, че тя бавно ще потъне. По-малко запознатите с науката хора смятаха, че кулата не е нищо повече от гигантски гръмоотвод, който ще привлича повече гръмотевични бури в Париж и електрическият заряд ще избие всички риби в реките. Това бе повод за много шеги в офиса, докато работниците не започнаха да се появяват на вратата при всеки по-силен дъжд и да искат гаранции, че няма да бъдат ударени от ток.

Това, което обществеността не осъзнаваше, бе, че най-важната част от конструкцията не е връхната част на кулата, а тази, която предстоеше да бъде достигната. Площадката на първия етаж, където четирите стълба се събираха, трябваше да бъде абсолютно подравнена. Дори милиметър не на място и кулата отгоре щеше да се наклони. Айфел беше измислил метод, подобен на този, който използваше при мостовете: с помощта на пълни с пясък цилиндри и на хидравлични крикове, положени дълбоко в основите, всеки стълб можеше да бъде преместен нагоре или надолу, с минимални движения, докато не бъде застопорен на място.

Емил завърза шала малко по-стегнато около врата си и пъхна и двете си ръце под мишниците. Работниците довършваха последните части; нямаше какво да прави, освен да чака. От мястото, където стоеше, цялата структура все още приличаше на паяжина от стомана и

дърво, от болтове и метални скоби и бе трудно човек мислено да си представи какво ще остане и какво, в крайна сметка, щеше да бъде махнато. Четирите крака на кулата бяха толкова високи, че сега трябваше да бъдат поддържани от огромни пирамидални дървени скелета. Пояс от хоризонтални подпори, стоманена рамка с дълбочина осем метра бе прикована отгоре им. След като бъде прикрепена към стълбовете, тя ще образува върха на пиедестала и кулата вече ще стои самостоятелно.

— Това е! — провикна се бригадирът. — Готови сме, когато кажете!

— Отлично! — извика Густав. — Ще започваме ли? Нямам цял ден!

Напоследък Айфел не се появяваше често на обекта. Говореше се, че идва редовно през нощта, качва се на скелето и инспектира работата с фенер, когато работниците не са наоколо. Въпреки че кулата бе негов приоритет, току-що бе нает и за строежа на Панамския канал. Вече бе изпратил 2500 мъже в Панама, за да започнат копаенето на десет шлюза. Независимо от факта, че това бе проект за 125 милиона франка, платени от обществото под формата на държавни облигации, Айфел не се бе уплашил. Бе решил да започне строителството на шлюзовете веднага, тук, в Бретан. Това беше изключително амбициозен подход и Емил искрено се надяваше, заради своя работодател, че ще се отплати.

Докато бригадирът даваше знак на занитвачите да спуснат огромната метална рамка на място с помощта на въже, Емил изведнъж се притесни. Всичко бе въпрос на баланс, на равновесие. Какво ще стане, ако е направил погрешно изчисление или е пропуснал нит, дори съвсем малко накриво? Какво ще стане, ако разликата във височината на стълбовете е твърде голяма, за да се регулира само с въздух и пясък? И тогава очите му зърнаха нещо да се движи нагоре по една от стълбите. Крайчец синя коприна и кадифена баста, извивка на корсет и преплитане на панделка на стоманена кука, женски смях, вееща се къдрица сред вледеняващия въздух. Познаваше този глас, това тяло; познаваше начина, по който жената се движеше. Това бе Габриел.

— Кажете на тези хора да слязат долу — провикна се той към бригадира. — Не може да има посетители на строежа без разрешение. Особено днес!

Какво, за бога, правеше Габриел тук? И то точно сега, от всички възможни дни? Различи лицето ѝ през плетеницата от стомана и тел, подпори и дим, когато тя вдигна глава и погледна нагоре. След това се наведе, за да се хване за ръката на един мъж; мъж с доста обемисто тяло и големи мустаци. Емил зърна очите, устата ѝ, триъгълника на голата ѝ шия, но се отдръпна, преди тя да го види.

— Но това е министърът на вътрешните работи — обясни му бригадирът. — Той има разрешение.

— Готови! — извика Айфел. — Номер три трябва да е по-високо. Повишение с два милиметра! Емил? Как изглежда оттам?

Емил се наведе надолу, за да огледа височината. И все пак не можеше да се съсредоточи; сърцето му биеше и ръцете му бяха влажни. Примигна и светът започна да се олюлява пред него, хоризонталите и вертикалите вече нямаха смисъл, центърът на тежестта му бе изчезнал.

— Мосю Нугие!

Три ръце се стрелнаха, за да го издърпат от ръба на площадката, и той бе изтеглен назад, десетина пръсти се бяха впили болезнено в рамото му, други го бяха хванали за яката, която се скъса.

— Добре съм — каза той няколко пъти, докато разтриваше рамото си. — Съвсем добре съм.

И после отново се разнесе смехът на Габриел, сладък, висок и жесток.

— Разчистете обекта! — изкрещя Емил. — Това не е „Нотр Дам“! Разкарайте тези хора оттук!

Очите на бригадира трепнаха няколко пъти. Той очакваше да му поиска вода, кафе или нещо друго.

— Разбира се — кимна и се спусна надолу по най-близката стълба.

Чу се силно изсвирване. Всички стълбове бяха с правилната височина, снижени или повдигнати, за да бъдат абсолютно подравнени. Бяха се справили. Работниците започнаха да ръкопляскат, знаеха колко важен е този момент. Всичко беше точно така, както трябва да бъде. И после той видя две фигури да разговарят с трета близо до оградата. Бяха братът и сестрата Арол и мисис Уолъс. Алис се смееше на нещо, което брат ѝ казваше, а лицето на Кейт бе ведро, спокойно и красиво.

— Емил! — извика Айфел. — Снимайте!

— Една минута!

Той се засуети с кутията на фотоапарата, изпусна я, после я хвана и след това отново я изгърва през ръба на скелето.

— Пазете се! — провикна се Емил. Но тежкото черно тяло на апарата, с неговия обектив хармоника и стъклена плака, вече летеше надолу, въртеше се спираловидно и се блъскаше в металните греди, преди да се приземи на земята далеч под него и да се разтроши на парчета, вдигайки малък облак прах.

Габриел вдигна глава нагоре и този път го видя. Неволно Емил погледна към фигурите до оградата. Габриел проследи погледа му и забеляза Арол. Той знаеше, че тя веднага ще разпознае какви са — чужденци, богати и поне една от тях — Алис, идеална кандидатка за брак.

---

[1] Част от женското облекло, обикновено с висока яка и дантела, която се носи отпред под роклите и създава впечатление за цяла риза, но всъщност е без ръкави и гръб. — Б.пр. ↑

[2] Етиен-Жул Маре (1830–1904) — френски учен и изобретател, занимаващ се с механиката на движенията във фотографията, автор на много изобретения. — Б.пр. ↑

Въпреки големия брой посетители атмосферата вътре в Лувъра бе приглушена. Докато се плъзгаха по паркета на галериите или се изкачваха по каменните стълбища, хората шепнеха, а не разговаряха оживено, както когато се разхождаха по „Риволи“. И все пак повечето от тях не бяха дошли, за да се възхищават на изкуството, поне не на този вид изкуство. Беше събота следобед и валеше. Какво друго можеше да се прави в Париж?

Картината галерия на първия етаж се бе превърнала в алея, място за спотаени погледи и веене на ветрила, прикрито веселие и ниско възмутено сумтене. Ужасът идваше и под друга форма, не само като образите в картините на Йожен Дьолакроа — вулгарен нюанс на дамаската на нечия рокля или полъхът на евтин одеколон, интересна синина тук или измачкан подгъв там. Подобно на електричество ключките изпълваха с прашене пространството под сводестите тавани — жестоки, хищни и много вероятно, напълно неверни. Но именно това беше забавното — това лековерно колективно поглъщане на слухове, които могат да съсипят всяка репутация и да провалят всеки шанс. Как е възможно знаеш кой да обръща внимание на... не поглеждай сега, след като беше забелязано, че роклята ѝ е знаеш каква? И как може той да продължава да ухажва онази млада жена, след като се знае, че при определена светлина лицето ѝ прилича не на баща ѝ, а на техния кочияш. Всичко беше в интонацията, в лекото понижаване на регистъра, в намека, който подканваше слушателя да се наведе малко по-близо и след това да впрегне въображението си. Заобиколено от голи нимфи и оскъдно облечени фигури от гръцката митология, въображението лесно се разпалваше. Нищо чудно, че толкова много от тези истории бяха чиста измислица.

Опитвайки се да създадат впечатлението, че наистина са културни хора и са тук, за да обогатят духа си, а не да го опетнят, посетителите изпитваха необходимост от време на време да се помотаят пред някое произведение на изкуството и със замислено изражение да се втречат в него за момент или два. Художници бяха

поставили стативите си пред най-известните картини и правеха копия, старателно пресъздавайки палитрите и мазките на Антоан-Жан Грос и Рафаело. Миризмата на маслените им бои се смесваше със силния полъх на пчелен восък от лъснатите подове и с уханието на различни помади; ефектът бе опияняващ — тежък мирис, смесица от дамски будоар и художническо ателие.

За да се отбележи края на сезона, в края на месеца се провеждаше благотворителен бал. Темата беше „Старите майстори“. И така, точно тази пролетна неделя множество дами бяха довели шивачките си в галерията. Бяха се събрали около „Купидон“ на италианския скулптор Канова, „Света Ана“ на Леонардо да Винчи и „Ангелът на Товия“^[1] на Рембранд, за да обсъдят кройките, платовете, цветовете и прическите.

Алис беше в лошо настроение. Тя бе отегчена от живопис, уморена от статуи и изтощена от антики. Носеше кадифена бледожълта рокля. Цветът ѝ, казваха погледите на другите жени, изобщо не бе подходящ. От дъжда подгъвът бе станал мръсно кафеникав.

— Може ли да си тръгваме вече? — попита тя повече от веднъж.

— Но ние току-що пристигнахме — отвърна Кейт. — И освен това вие настоявахте да дойдем.

Спряха, за да погледнат една творба на Тициан.

— Какво мислите? — попита Кейт.

— За какво?

— За картината — отвърна Кейт. — За Юпитер и Антиопа.

— Очевидно не съм достатъчно образована, за да я разбера.

— Алис... — въздъхна Кейт. — Юпитер е преобразен в сатир...

— Спрете! Вижте! Това е той.

Графът стоеше до картина на Рафаело. Беше в центъра на група млади мъже и разказваше дълга история, която предизвикваше редовни, кратки изблици на смях. Яката на бялата му риза беше отворена и целият му вид бе като на човек, който все още не си е лягал и много държи всички да го знаят. Когато стигна до поантата в разказа, очите му паднаха върху Алис, но не се спряха, а продължиха, плъзгайки се по лицето ѝ, към друга жена, на няколко крачки от нея, жена в бледосиня рокля и сламена шапка. Тя поклати глава в

престорено неодобрение, което го накара да се разсмее по-продължително и по-силно от всички останали.

— Бихте ли искали да видите скулптурата? — обърна се Кейт, но Алис бе изчезнала.

Първо Кейт мина по цялата дължина на Картинната галерия, после потърси в Квадратния двор и в Галерията на Аполон. Алис не беше в преддверието, нито я чакаше на стълбището; нямаше и следа от нея. Кейт зави наляво в други, по-малки салони, пълни с бронзови антики, мебели, гоблени, ориенталски тъкани, всеки от които водеше към следващ. Можеше ли Алис да е дошла насам? Тук имаше по-малко хора, отколкото в основните галерии; само възрастни двойки, частни учители и техните ученици и възрастни самотни мъже, които обикаляха, но лесно се разсейваха от потракването на женски токчета по мраморния под.

Докато вървеше, галериите ставаха все по-празни и по-празни. Дебел слой прах лежеше под стъклените витрини на египетските саркофази и античните керамични съдове, по подовете не се забелязваха следи от стъпки. Забърза се, вече почти тичаше. Алис можеше да е навсякъде. Тя не говореше почти никакъв френски, рядко носеше пари в себе си. Може би трябваше да се върне по пътя, по който бе дошла? Може би трябваше да я изчака до главния вход? Спря, за да се ориентира, и осъзна, че е преминала по цялата галерия, която свързваше Стария Лувър с Тюйлери и сега беше в една от галериите около четирите страни на двора на Лувъра. Ако продължи направо, би трябвало да се озове там, откъдето бе тръгнала, нали? И така Кейт продължи, завивайки наляво, после надясно, после отново наляво. Зала с холандските майстори. Беше ли минавала оттук? Картините в тежки златни рамки изглеждаха еднакви. Тежък гонг отекна някъде дълбоко вътре в музея, знак за края на работното време. Зави зад ъгъла. Друга галерия с окачени портрети; мъже, жени, деца, бебета. Тръгна по-бързо, но залите не свършваха, едната преминаваше в друга, поредица от безкрайни демонстрации на династии, предци, поколения богатство. Въздухът беше застоен, сякаш самото време бе хванато в капан и запечатано.

Най-сетне намери отворен прозорец, спря пред него и вдиша хладния въздух. Навън слънцето все още грееше, птиците все още пееха, сенките се удължаваха. Защо, запита се тя, се притеснява

толкова? Тя не беше бавачка. Алис бе достатъчно голяма, за да не се загуби в художествена галерия, нали? И все пак, ако бе отново с графа? Тогава какво? Колко лесно може да бъде наранена жена на нейната възраст, колко лесно може да бъде опетнена репутацията ѝ. И тогава, някъде отблизо, дочу весело женско бърборене.

— Мислех си, че ще умра! Без да съм присъствала дори на единичък истински бал.

Не можеше да сбърка този глас. Мина тичешком през салоните, докато не стигна до последния, в чийто край имаше само каменно стълбище, водещо надолу, към галерията с гръцките статуи. И там, в подножието му, бе Алис Арол, седнала на една каменна пейка с жената, която Кейт бе забелязала по-рано, жената с бледосиня рокля и сламена шапка.

— Ето ви и вас, мисис Уолъс! — провикна се момичето, когато я видя. — Чакаме ви от цяла вечност, знаете ли? Къде бяхте?

Кейт се опита да си поеме дъх и да преглътне гнева си. Алис бе в безопасност; само това бе важно. Нямахше значение, че тя почти бе полудяла от тревога или че бе обиколила половината музеи. Нито че момичето, изглежда, не се разкайваше ни най-малко за притесненията, които ѝ бе причинило.

— Търсих ви — отвърна Кейт със сдържан глас, поне доколкото ѝ бе по силите да се контролира. — Търсих ви навсякъде всъщност.

— Аз бях тук — отвърна Алис с недоумение, сякаш Кейт е слабоумна. После се засмя. — Къде другаде да бъда?

И добави:

— За щастие не бях сама.

— Толкова е лесно да се загубиш в Лувъра — каза дамата със сламената шапка на английски език, с лек намек за американски акцент. — И има много безскрупулни мъже, които биха се възползвали от една млада жена без придружител.

— Искрено съм ви признателна — каза Кейт.

— Докато ви чакахме, вашата повереница ми разказа как сте дошли в Париж. И колко много би искала да я нарисуват.

— Наистина ли? Алис никога не го е споменавала преди.

— Съпругът ми е художник — продължи жената. — Бих могла да проверя дали има пролука в графика си.

— Не е ли елегантна? — заразказва въодушевено Алис, след като дамата се раздели с тях. — Научила е английски от свой любовник, известен художник, мисля. И беше толкова мила, изчака с мен, докато вие се мотаехте из музея. Каза ми, че всяка млада дама трябва да има свой портрет, който да остави на идните поколения. Знаете ли, мисля, че се сдобих с първата си истинска приятелка в Париж.

Служителят задържа вратата отворена пред тях, за да излязат. Навън бе спряло да вали.

— Името ѝ — продължи Алис — е Габриел.

---

[1] Цялото име на картината е „Архангелът напуска семейството на Товия“ (The Archangel Leaving the Family of Tobias). — Б.пр. ↑

Септември, 1888 г.

Есента — най-красивият сезон в Париж, бе дошла; окапалите листа хрущяха под обувките, а в ранния утринен въздух се усещаше лек намек за студ. В социално отношение това бе преходно време — обществото се бе завърнало, но само за кратко, преди отново да замине за домашните приеми в замъците по бреговете на Лоара или Оаз. Все пак за седмица-две въздухът в града бе изпълнен с уханието на нови дрехи и горещи ютии, докато богатите пробваха новия си гардероб и жените се контеха в карирани тоалети, а мъжете — с бомбета и английски наметала.

Емил знаеше, че шивачките, шапкарите и майсторите на корсети ще са резервирани седмици по-рано; вече бе невъзможно да се намери копие от списанието с модните тенденции, „Ревю дьо ла мод“. Спомни си как като момче копнееше родителите му да напуснат Париж със сандъците, пълни с нови дрехи, и да поемат към малкия семеен замък край Лоара, а той да се върне обратно в спокойния си католически интернат. Замъкът — всъщност по-скоро бе голяма къща — бе заключен от години, защото майка му вече не желаше да ходи там сама. Един ден, обеща си той, ще намери време да се върне, да отвори кепенците и да проветри стаите. Дотогава замъкът бе просто поредната сметка, която плащаше всеки месец, десятък за семейното наследство.

Манията на Париж по модата и смяната на гардероба винаги му бе изглеждала ужасно архаична, да не говорим колко скъпа. Провинцията не бе Булонският лес и въпреки това там имаше вечери и танци, празненства с колоездене и стрелба, седмични занимания, които изискваха поне няколко преобличания дневно. В бъдеще, надяваше се той, всички тези твърди ограничения на благоприличието, правилата, които диктуваха какво и кога може да се носи, щяха да бъдат забравени и никой нямаше да се интересува дали ръкавиците са *de rigueur*^[1] на вечеря и дали в ресторанта шапките трябва да се свалят. Мъжете и жените щяха да имат други, по-интересни неща — или хора, за които да мислят.

От онзи първи път преди месеци Кейт Уолъс го посещаваше от време на време, когато Алис бе заета и можеше да отсъства. Последния път обаче бе дошла на строежа, след края на работното време, както я бе помолил. Бяха последните дни от юли, минаваше девет часът, но дневната светлина тепърва бе започнала да се стопява от небето. Той я покани в една от работните бараки и разчисти със замах от масата всички документи и инструменти, вестници и моливи. Тя погледна към вратата. Той я заключи. И после останаха само гърдите ѝ, надигащи се от учестеното дишане под корсета, грапавината на малките копчета на роклята, които той разкопчаваше едно по едно, ивицата бледа кожа в горната част на чорапите.

След това, докато се обличаше, тя му каза, че напуска Париж за цялото лято, че отиват в Довил, на морето. И внезапно млъкна. Отвън се разнесе мъжки глас. Друг мъж се засмя. Някой приближаваше. На вратата се потропа.

— Мосю Нугие! — провикна се гръмко натрапникът.

Кейт го погледна и не можа да скрие ужаса си; беше бригадирът.

— Може ли да вляза? — попита той, след това пробва дръжката на вратата.

Нямаше други врати. Емил ѝ посочи един стол и тя седна, пригладжайки полата си.

— Мосю! — каза Емил, след като отключи вратата. — Трябва да оправите тази врата. Не може да се затваря, ако не се заключи.

Бригадирът влезе вътре, после погледът му се премести от Кейт към Емил.

— Разбира се, мосю Нугие. Много съжалявам, че ви обезпокоих. Да дойда отново по-късно?

Кейт се възползва от думите му и се изправи.

— Всъщност ние приключихме. Благодаря ви за отделеното време, мосю. Ще предам думите ви на чичото на мосю Арол.

И тя си тръгна, оставяйки само случаен косъм по яката му и аромата на тялото си върху устните му. След това му бе много трудно да се концентрира върху това, което му казваше бригадирът. Дали подозираше нещо? Дали повярва на обяснението му? То бе нелепо, меко казано.

— Трябва да погледна вратата — каза Емил, като взе отвертка. — Вероятно се нуждае само от малко завъртане.

Бригадирът кимна.

— Сигурен съм, че едно завъртане ще е достатъчно — кимна той с безизразно лице.

Оттогава бяха минали седмици и Емил нямаше никакви новини от Кейт. Така че се бе съгласил да се срещне с Джейми Арол в работно време на уличен ъгъл във втори арондисман, както бе поискал младежът. Щеше да се опита да разбере от него дали Кейт и мис Арол са се върнали от крайбрежието.

Джейми го чакаше под уличната лампа на кръстовището между булевард „Опера“ и улица „Даниел Казанова“. Емил слезе от файтона си тъкмо когато Арол палеше нова цигара. Той погледна нагоре и изглеждаше малко изненадан, че го вижда.

— Тук сте... Мислех, че сте забравили.

— Закъснях ли? — попита Емил.

— Малко. Да вървим, на няколко минути пеша е. Надявам се, че нямате нищо против.

— Водете.

Беше късно сутринта и булевардът беше пълен с бавачки и деца, служители и банкери от борсата, тръгнали на обяд. Въпросът го измъчваше като сърбеж и въпреки това не можеше да го зададе направо, трябваше да изчака подходящия момент.

— Ето тук е — каза Арол, след като поеха по тясна улица вляво.

Емил вдигна глава. Беше улица „Шабане“ Спряха в края на улицата, на номер 12.

— Запознат ли сте с това заведение?

Емил се засмя и поклати глава.

— Чувал съм за него, но никога не съм го посещавал лично — отвърна той с леко повдигане на вежди.

— Добре дошли тогава — каза Джейми. — Наистина е нещо специално.

Входната врата на „Шабане“ приличаше на входа на пещера. Щом човек влезеше вътре обаче, вито стълбище водеше към двайсетина стаи. Емил знаеше, че е един от най-скъпите, най-луксозните публични домове в Париж, и тук можеха да бъдат задоволени всеки вкус, всеки каприз, всяка фантазия. В тази *maison close* имаше стаи, покрити с огледала от пода до тавана, стаи със специална апаратура и мебели по поръчка.

— Това е стаята на Бърти^[2] — каза Джейми, когато минаваха покрай една врата. — Казват, че има специален трон, голяма медна вана и личен герб над леглото. Бих ви позволил да надзърнете, но я държат заключена.

Беше добре известно, че Уелският принц е редовен посетител на дома, както и половината от членовете на Жокейския клуб в Париж. И на кабинета. Но къщата на удоволствията бе тиха по това време на деня, коридорите бяха празни. Мадам Кели, ирландката, която ръководеше мястото, не си бе у дома. Прозорците бяха отворени, но въздухът все още бе застоял и миришеше на восък и нишесте за колосване, плюс нещо друго, нещо животинско, което Емил се поколеба да определи. От задните стаи, където живееха момичетата, се чу слаб смях, а някъде пред тях, по-надолу по коридора — стържене на трион.

— Стигнахме — каза Джейми, когато доближиха последната стая.

Вратата беше широко отворена. За миг Емил застина на място и мигна невярващо с очи. Пред него се извисяваше дървена постройка, изрисувана така, че да прилича на желязо. Това бе част от кулата, неговата кула. Вътре имаше огромно легло. До прозореца работник режеше дъски.

— Ще ни оставите ли за момент? — попита го Джейми.

— Сега гледайте — каза той, след като мъжът излезе.

Зад леглото на въртящи се цилиндри бе поставено платно, на което бе нарисувана панорама на Париж. Когато Джейми завъртя лоста, леглото започна да се издига, а изрисуваното платно да се спуска.

— За да наподобява асансьор — обясни шотландецът.

Емил кимна.

— И човек трябва да...

— Да.

— А какво става, когато стигне до върха?

— Слиза отново! Може да се изкачвате и да слизате цялата нощ, ако желаете.

— Сигурен ли сте, че е безопасно? — попита Емил.

— Не — засмя се Джейми. — Искам да кажа, да... Надявам се.

— А кой ще върти лоста?

Джейми се намръщи.

— Това исках да ви попитам. Имате ли предложения?

— Повдигащ механизъм, може би? — сви рамене Емил. — Хидравлика? Но би било прекалено шумно. Или като алтернатива, може би леглото ще стои неподвижно и само екранът ще се мести?

— Не, това няма да свърши работа. Някой ще трябва да върти лоста. Поне докато не открия по-лесно решение.

Двамата се втренчиха мълчаливо в леглото.

— Е, така или иначе. Поздравления! — каза Емил.

— Благодаря ви. За вашия принос. И за разбирането. Всичко е под контрол. Отново съм на крака, така да се каже.

— Много съм доволен да го чуя.

— Вие бяхте по-щедър към мен, отколкото заслужавах. Надявам се, че някой ден ще мога да ви върна услугата.

Постояха така за миг, загледани в пода.

— Е... — започна Емил. — Предполагам, че сестра ви вече се е върнала.

Но лицето на Джейми премина странно изражение.

— Върнаха се онзи ден. Според разказите, било е по-скоро скучно.

Някъде в сградата се затръшна врата. По улицата отвън изтрополи конска каруца.

— Е, добре — каза Емил. — Трябва да тръгвам.

— Толкова скоро? Със сигурност поне веднъж може да забравите тази дяволска кула? Искам да ви запозная с някого. Петнайсет минути, само толкова искам.

— Не смятам...

— Тя не е за вас, ако това си мислите.

Вратата, която отвори, бе изрисувана в златисто от едната страна, а от друга бе обикновено дърво. Водеше към тясна каменна стълба.

— Делфин! — провикна се Джейми.

Едно момиче се появи в горната част на стълбите, облечено в рокля с дълбоко изрязано деколте. Бузите ѝ бяха румени, очите ѝ сияеха, а кожата ѝ бе тебеширенобяла. Беше ужасно красива и изключително млада, най-много на седемнайсет.

— Джейми! — възкликна тя и разтвори ръце.

— Това е мосю Нугие — каза младежът, след като се прегърнаха.
— А това е Делфин.

Това беше момичето от снимката, която му бе показал преди няколко месеца, онова, което бе дошло на строежа.

— Мадмоазел — поклони се леко Емил.

Отблизо видя, че това, което първоначално бе взел за здравословна руменина, всъщност е руж. Тъмни петна подчертаваха очите ѝ и тя бе слаба, толкова слаба, че ключицата ѝ се открояваше рязко над деколтето на роклята.

— Трябва да ми казваш кога ще се отбиваш и ще водиш гости — сгълча го тя. — Нямам какво да ви предложа. Моля, качете се.

Подът в стаята ѝ бе с голи дъски и хлътнало легло в ъгъла; малка маса и два стола бяха поставени под миниатюрен тавански прозорец. Делфин набързо свали въжето с прострените долни дрехи и побутна някакви трохи под столовете.

— Седнете! Настанявайте се.

Въпреки че вратата бе затворена, шумът от сградата достигаше през пода: някакъв мъж си тананикаше, куче лаеше недоволно, някой блъскаше мокро пране в тенекиен леген.

— Знам какво си мислите — каза Джейми на английски език. — Веднага щом спестя достатъчно, ще я откупя от мадам Кели.

Емил беше чувал, че това е възможно, че момичетата могат да бъдат откупени от бордеите, но не знаеше някой наистина да го е правил. Погледна към девойката, застанала зад стола на Джейми. Тя се усмихна, протегна ръка, хвана дланта на младежа, вдигна я към устните си и я целуна. Погледът в очите на Арол изразяваше пълно подчинение. Въпреки, или може би именно заради поставените пред тях препятствия, любовта им изглеждаше съвършено чиста и напълно откъсната от реалността. Беше ли, както Шекспир наричаше страстта на Ромео и Жулиета един към друг, тази любов „по-мъдър вид лудост“^[3]? Миналото щеше да бъде опростено и забравено, а бъдещето ги очакваше някъде там, увито като подарък. Фактът, че прекрачваха всички класови и общоприети норми, изглежда, само правеше техния съюз още по-сладък. Емил внезапно изпита силно чувство на възхищение към момчето; в младия Арол може би все пак имаше нещо повече, отколкото смяташе.

Усмивката на Делфин се превърна в гримаса. Тя закри устата си с ръка и отиде до вратата, където се опита, но не успя да потисне един силен пристъп на кашлица.

— Винаги спи на отворен прозорец — разсмя се Джейми. — Така се настива, постоянно ѝ го казвам. Делфин! Стига вече, моля те.

Но кашлицата на девойката не спря. Тя се бе привела почти на две, задъхваше се за въздух. Накрая, когато пристъпът утихна, косата ѝ беше влажна от пот. Тя стисна в шепа изцапаната си кърпа. Емил погледна Джейми. Той изглеждаше напълно спокоен.

— Ако се нуждаете от пари за лекар... — попита тихо Емил.

— Тя е добре — махна с ръка Джейми.

Емил се вгледа в лицето на младия мъж и видя искрена невинност, каквато преди не бе забелязвал. А ако наистина нямаше представа? Неговото момиче не показваше симптоми на проста настинка, а на охтика, бялата чума.

— Е, опасявам се, че трябва да се връщам на работа.

— Няма ли да изпиете чаша вино с нас? — попита момичето. — Ще изтичам до кръчмата на ъгъла.

— Много мило от ваша страна, но се боя, че не мога. Беше ми много приятно да се запознаем, Делфин.

— Някой друг път?

— Надявам се.

Но докато слизаше по стъпалата на витата стълба, подозираше, че това е малко вероятно.

В подножието на стълбите стисна ръката на Джейми.

— Виждате ли... Невинаги можем да избираме в кого ще се влюбим — каза младежът.

Емил бе напълно съгласен с него.

— Тъй като ми направихте услуга — продължи Арол тихо, повдигайки многозначително вежди — и аз ще ви направя една. Избрали сте погрешната жена.

Емил усети как в него се надига вълна от гняв.

— Какво искате да кажете?

— Много добре знаете за какво говоря. Оправихте вратата, нали?

Емил преглътна. Бригадирът се бе раздрънкарал. Трябваше да го очаква.

— Питайте мисис Уолъс за последния ѝ ухажор. Поведете го на сватбен танц и след това го захвърли като ненужна тухла.

Емил сложи шапката и оправи яката си. Кой беше той, с какво право му разказваше за миналото на Кейт?

— Сигурен съм, че е имала своите основания. По мое мнение винаги е неразумно да се правят предположения, без да се знаят всички факти. Вашето момиче например вероятно е имало своя дял романтични приключения и никое от тях не е довело до брак.

Джейми изглеждаше шокиран. Изпъна се в цял ръст.

— Но това скоро ще се промени. Възнамерявам да се ожена за нея до Коледа.

---

[1] Изискване според етикета, прието от обществото облекло или поведение (фр.ез.). — Б.пр. ↑

[2] Така е бил известен принцът на Уелс — Алберт, първородният син на кралица Виктория, бъдещият крал Едуард VII. — Б.пр. ↑

[3] „Ромео и Жулиета“, I действие, сцена I, по английския превод, осъвременена версия. — Б.пр. ↑

Ателието на художника се намираше на върха на шест етажа тесни дървени стълби. Там, върху горната част на сградата, бе добавен още един етаж, като големите дървени греди на оригиналния покрив бяха оставени непокътнати да пресичат пространството. Докато се опитваха да нормализират дишането си, Кейт и Алис хвърлиха поглед към рисунките с молив и въглен на жени в различна степен на събличане, които бяха приковани към гредите. На голям триножник в далечния край на тавана имаше предварителна скица на жена, която не носеше нищо, освен голяма шапка. Кейт пристъпи по-близо; това бе Габриел.

— Надявам се, че той не очаква... — започна Кейт.

— Мис Арол ще бъде напълно облечена, разбира се — каза Габриел. — Освен ако самата тя не пожелае да е гола.

— О, не! — ахна Алис. — Не!

— Пошегувах се — засмя се Габриел.

Алис също се разсмя. После и трите жени замълчаха. В далечния край на ателието един прозорец се разтресе от вятъра и навя хлад в стаята. В помещението миришеше на влажна мазилка и варени зеленчуци, на мръсни дрехи и ленено масло. Беше четири следобед, часът, в който художникът се бе съгласил да се срещне с тях. Гълъб гнездеше върху керемидите отгоре. Жена отвори прозорец в един от апартаментите отдолу и започна да кашля. А в далечината, но достатъчно близо, та звукът да стигне до тях, се чуваше пулсиращият ритъм от строителната площадка.

— Той очаква ли ни? — попита Кейт.

— Разбира се! — отговори Габриел. — Съпругът ми ще бъде тук всеки момент.

— Би ли имал нещо против, ако погледна?

Габриел сви рамене. Кейт стъпи върху захвърлена на пода червена копринена роба, купчина мръсни чинии и няколко палитри, изцапани с боя, за да стигне до натрупаните до стената картини.

— Той е изключително високо ценен — каза Габриел. — Но не е това, което бихте нарекли „традиционен“ художник.

Докато преглеждаше платната, Кейт разбра, че не е и особено добър.

— Алис, скъпа моя, вие какво мислите? — попита Габриел. — Със сигурност имате око за тези неща.

— О, да — каза момичето, оглеждайки една след друга скиците. — Харесват ми. Всъщност много ми харесват.

Кейт отиде до далечния край на ателието, където имаше спуснатата завеса. Зад нея забеляза голямо неоправено легло. Дали спяха тук?

Кейт и Алис току-що се бяха върнали от един хотел в Довил, препоръчан от Габриел. По крайбрежието бе валяло почти всеки ден. Останалите гости бяха многочислени руски семейства и възрастни вдовици.

— Може би го е объркала с друг — опита се да я оправдае повече от веднъж Алис.

— Винаги можем да се върнем в Париж — предлагаше Кейт.

— Градът ще бъде препълнен с туристи. Никой не прекарва август в Париж.

Един ден пристигна млад англичанин с майка си. Мъжът погледна въпросително към тях.

— Не говорете — прошепна Алис. — Не казвайте нищо или те ще разберат.

— Какво ще разберат?

— Че не сме францужойки!

И така те прекарваха дните си в принудително мълчание, четяха книги или гледаха сивото море и надвисналите облаци, чакайки, само чакайки да се върнат в Париж. През това време Алис се превърна в активна писателка на писма. Една сутрин на закуска отвори писмо, което току-що бе пристигнало и мълчаливо го прочете.

— Очевидно и в Париж също вали.

Кейт не можа да сдържа повече любопитството си.

— Как е Джейми?

Алис сгъна писмото и я погледна.

— Това не е от Джейми, а от моята приятелка Габриел.

Англичанинът се появи на вратата. Алис поклати глава и наля кафе.

Така че всичко това, посещението в ателието на съпруга ѝ, часът, датата, бяха уредени седмици по-рано. Кейт се чувстваше леко засегната от факта, че Алис ѝ се изплъзва.

Някой идваше по стълбите към ателието на художника. Вратата се отвори с трясък и един мъж нахлу вътре, препъвайки се. Носеше сбирщина от дрехи, които изобщо не си пасваха; панталонът му бе пристегнат с черно въже, на ризата му липсваха копчета, плетената му жилетка бе размъкната. Макар да не бе на повече от 35 и тъмната му коса да бе дълга, отпред на челото бе преждевременно оплешивял.

Без да ги забележи, той се отправи към мивката в ъгъла. Докато вървеше, се видя, че нещо не е наред с десния му крак. Сигурно е следствие от полиомиелит, помисли си Кейт. Всички извърнаха глави встрани, но им бе трудно да пренебрегнат звука от уринирането му.

— Мислех, че ни очакват — прошепна Алис.

Габриел ѝ направи знак с ръка да замълчи.

— *Chèri* — обади се тя. — Скъпи.

Художникът се обърна, намръщи се за секунда, после изруга, докато затваряше копчелъка си.

— Толкова съжалявам — каза той на английски и избърса ръце в панталоните си. След като целуна Габриел, той подаде ръка на Кейт и Алис. Те се почувстваха задължени да се здрависат с него.

— Мадам... Мадмоазел.

— Може ли да ти представя мис Алис Арол — каза Габриел. — И нейната прислужница.

— Придружителка — поправи я Кейт.

Габриел кимна към нея, но не добави името ѝ.

— Портретът на младата дама — каза художникът. — Сега си спомних. Дайте ми само минута, за да се приведа в благоприличен вид.

— Защо не седнем? — предложи Габриел, след като художникът забърза към далечния край на ателието и дръпна завесата. Имаше обаче само два стола.

— Не се чувствайте длъжна да оставате — обърна се Габриел към Кейт с широка усмивка.

— Аз ще се оправя — добави Алис.

Този ден Габриел носеше представителна рокля от тъмночервена коприна, ръкавици и малка шапка. Трудно бе да се определи възрастта ѝ. Може би трийсет. Лицето ѝ беше почти гладко, без бръчки, косата ѝ

беше гъста и тъмна и тя притежаваше уравновесеността на жена, доволна от начина, по който изглежда, жена, която вярва, че красотата е нещо, което се дава на заслужаващите я, а не по случайност. И все пак светлината на утрото разкриваше лицето ѝ по начин, по който по-меката вечерна светлина не успяваше: лекото пожълтяване на кожата, една малка гънка между очите, упорито свитата уста. Нищо от това не можеше да бъдат прикрито с лавандуловата пудра, която носеше.

— Моите уважения — каза Кейт — но предпочитам да остана.

Възцари се кратка, напрегната тишина. Алис хвърли кратък извинителен поглед на Габриел.

После художникът се върна, метнал върху дрехите си мазна черна роба, и заглежда Алис оценяващо, с присвити очи, вирайки се в лицето ѝ. Сложи пръст под брадичката ѝ и обърна главата ѝ на една страна, после на друга.

— Съвършен профил — промърмори той. — И каква кожа! Тя е истинска красавица!

Алис се изчерви, но бе очевидно, че се наслаждава на вниманието. Габриел разглеждаше съсредоточено ноктите си.

— Казах ти — кимна тя на мъжа си.

— Беше права. За мен ще е удоволствие да я рисувам.

В цялата тази история имаше нещо повече. Алис бе хубава, това бе вярно, но не беше толкова зашеметяваща, колкото я изкара художникът. Тук имаше някаква уловка.

— Каква ще бъде цената на портрета? — попита Кейт.

Габриел я погледна обвинително, Алис изпуфтя.

— Мисис Уолъс! Трябва ли винаги да говорите за такива неща!

— Тя е права да пита — каза художникът. — За приятели няма да има предварително заплащане. Ако ви хареса портретът, ще се споразумеем за цената по-късно, а ако не, забравете!

— Това устройва ли ви? — попита Габриел.

Алис погледна нея, после Кейт.

— Защо не отидете и не разгледате онзи музей, за който винаги говорите? — предложи тя.

— Ако прислужницата ви иска да остане — намеси се Габриел — нека остане.

— Придружителка — напомни Кейт.

Габриел се разсмя.

— Какво си мислите? Че съпругът ми ще компрометира нейната добродетел, докато съм тук? Това ли мислите? В такъв случай наистина съм доста засегната.

— Не казах това — отвърна Кейт.

— Мисис Уолъс — намеси се Алис — всичко ще е наред.

— Не, Алис...

— Прислужницата дърпа конците. Какъв роман!

— Моля ви, просто си вървете! — каза Алис. — Ние ви плащаме, забравихте ли? И аз ви казвам да си вървите.

Лицето на Кейт пламна и тя мигна нервно два пъти. Алис никога не бе говорила с нея с такъв тон. Габриел многозначително погледна часовника си.

— Аз... — започна Кейт.

— Тръгвайте — повтори Алис.

Какво можеше да направи? Тя наистина бе просто придружителка, на която плащаха. Алис бе възрастен човек, тя нямаше власт над нея.

— Добре. Ще се върна след час.

— Нека бъдат два — каза момичето. — Няма да ходя никъде.

Габриел пушеше, когато Кейт се върна в ателието. Изглеждаше нетърпелива да се измъкне оттам и загаси цигарата си и тръгна към вратата почти веднага.

— По същото време следващата седмица! — провикна се към мъжа си и това не беше въпрос, а заповед. — И не ни карай да чакаме.

Не позволиха на Кейт да види картината. На никого не е позволено да вижда портрета, обясни Алис, докато не бъде завършен.

Художникът плакнеше четките си в мивката.

— Колко време ще отнеме според вас? — попита Кейт.

— Зависи — каза той през рамо. — От светлината, от времето, от атмосферата.

— Не бъдете такава шотландка — смъмри я Алис. — Ще отнеме толкова, колкото е необходимо.

По пътя към къщи девойката мълча. Лицето ѝ имаше трескав вид, въпреки че в ателието бе студено. После се обърна към Кейт и на нея ѝ се стори, че Алис току-що се е върнала отнякъде много далеч.

— Съжалявам, че ви говорих така. Прощавате ли ми?

Кейт все още бе засегната от грубото отпращане. Два часа бе скитала из галерията, без да види нищо. Какво искаше Габриел от момичето? Знаеше, че трябва да е повече от заплащането за един портрет, но все още нямаше представа какво би могло да е.

— Прощавате ли ми? — попита отново Алис.

— Разбира се.

— Аз съм достатъчно голяма, за да знам какво правя — заяви девойката и се загледа през прозореца.

Пътуваха в мълчание. Между тях бе зейнала бездна. В Кейт ли беше вината? Тя беше разсеяна, потънала в собствените си мисли, в които бе някъде другаде, обзета от копнеж, който не намаляваше, а ставаше по-силен с всеки изминал ден.

— Знаете, че не е нужно да позирате за портрет, нали? — каза Кейт. — Искам да кажа, може да си направите дагеротип?

Алис се отдръпна и в изражението ѝ се появи нещо от Габриел.

— Дагеротипите са толкова вулгарни! Как може дори да предлагате такова нещо?

Файтонът им стигна до къщата точно когато Джейми излизаше. Цялото напрежение бе изчезнало от лицето му. Той направи дълбок поклон и към двете.

— Моята най-скъпа, красива сестра. И прекрасната мисис Уолъс.

— Какво ти става? — попита го Алис. — Не трябва ли да си на работа по това време?

— Натам съм тръгнал.

Изглеждаше на ръба да ѝ каже нещо, нещо значимо. Но вместо това преглътна и закопча палтото си.

— Наред ли е всичко? — попита Кейт.

Той я изгледа настоятелно, сякаш лицето ѝ можеше да му разкрие какво и колко знае всъщност тя за неговите дела.

— В известен смисъл имах труден период, да — кимна той. — Но го преодолях. И сега може да се каже, че съм отново в подем.

И се усмихна с толкова широка и открита усмивка, че бе невъзможно да не повярваш на думите му.

Емил се събуди от звука на много тихо потропване по вратата. Отвори и видя Кейт да стои там, в черна пътническа наметка; гърдите ѝ се повдигаха тежко, сякаш бе тичала нагоре по стълбите, вместо да изчака асансьора.

— Осем седмици — въздъхна той, стискайки я в прегръдката си.

— Девет — поправи го тя.

— Колко е часът? — прошепна Емил, все още заровил лице в косата ѝ.

— Късно е. Трябваше да изчакам, докато Алис заспи. Не можех да се измъкна по друг начин.

Хвана лицето ѝ в ръцете си. Тя затвори очи и се отпусна на дланта му.

— Липсваше ми — каза той.

В отговор тя целуна китката му.

— Ела — подкани я Емил. — Ела в леглото. Там е по-топло.

Един, два, три, четири, пет. Камбаните отекнаха из града, техните клепаля разгърсваха медта в хор от различни ноти и мелодии. Беше почти сутрин. Вече се чуваше далечното трополене на каруците, запътили се към пазара, и шуртенето на вода от *bouches de lavage*^[1]. Емил бе буден от часове; часове, които бяха толкова ценни, че не можеше да си позволи да загуби нито миг от тях в сън. Знаеше, че Кейт също е будна. Кожата му бе настръхнала под калиграфията на пръстите ѝ. Представи си я как му става все по-близка, мириса на косата ѝ, топлината, тежестта на тялото ѝ на дюшека до него; представи си как спи в леглото му в далечни места, в Северна и Южна Америка, в Русия, в Далечния изток, страните, където го водеше работата му; представи си деца, дом, един живот заедно, и това го замая, опияни го с надежда, с ново безразсъдство.

— Какво ще стане... — прошепна той — когато кулата бъде завършена?

Тя замълча. Емил не можеше да разгадае изражението на лицето ѝ в тъмното.

— Е?

— Предполагам, че ще се прибера у дома.

— Можеш да останеш. С мен.

— Това би било невероятен скандал, мосю Нугие — каза тя тихо.

Той се засмя и я целуна нежно по рамото. Тя беше права. Докато майка му е жива, не можеше да се ожени за нея. Майка му никога не би го приела; ако научеше за Кейт, това вероятно би ускорило смъртта ѝ. Щеше да се наложи да почакаат. И все пак майка му се променяше, тя вече приемаше по-благоклонно кариерата му. Спомни си как последния път, когато бе отишъл да я види, се бе заинтересувала от проекта за Панамския канал.

— Казваш, че хората инвестират в него. Колко?

— Хиляди, стотици хиляди всъщност.

— И парите им са в безопасност?

— Облигациите са обезпечени от правителството, така че би трябвало да е така. Във вестника ли прочете за това?

Тя кимна и след това го помоли да ѝ налее кафе.

— В живота няма смисъл да се играе на хазарт, Емил. Това е особено вярно, когато става дума за брака.

Той постави отново каната с кафе на масата.

— Нямах ли някакви новини?

— Не и днес.

Седяха в мълчание, докато тя отпиваше от кафето си. Още веднъж стигнаха до задънена улица.

— Просто искам да видя, че си се установил — майка му постави ръка върху неговата — преди да си отида.

Все още усещаше тежестта на този допир, макар кожата ѝ да бе лека като хартия. Все още чувстваше как бе забило сърцето в гърдите му, изпълнено със съпротива. Навън съмваше, тъмният плащ на нощта се повдигаше. Кейт се претърколи и го погледна.

— Къде беше?

Той поклати глава и се усмихна.

— Бях тук, с теб.

— Не, не беше. Трябва да тръгвам. Преди да забележат, че ме няма.

Очите ѝ бяха сребристи като живак. Тя премигна и той видя, че плаче.

— Какво има?

Кейт въздъхна, дълго и тежко, и изтри сълзите си с длан.

— Нищо.

Започна да се облича, омотава, закопчава, стяга и защипва.

— Искам да се виждаме по-често — каза той.

— Няма ли да ти омръзна? — попита тя, намятайки плаща върху роклята си.

Емил хвана ръката ѝ и я привлече към себе си, след това я целуна по косата.

— Скъпа Кейт — прошепна той. — Никога няма да ми омръзнеш.

Опитваше се да не я очаква, да не чака, но беше по-силно от него. И двата пъти, когато се бе появила на вратата му след полунощ, бе почти заспал и макар да се будеше, имаше смътното чувство, че тя не е реалност, а сън. Бавно това чувство отмираще и тя започваше да придобива форма в ушите, очите и в ръцете му. И после лежах заедно, докато от улицата започваше да се носи аромат на кафе и прясно изпечен хляб. Щом часовникът удареше пет, тя се обличаше, целуваше го за довиждане и излизаше, а той оставаше да лежи напълно буден и си представяше как тръгва към дома си, влива се в потока от магазинерки и прислужнички, работници и хлебари, без да остави следа.

---

[1] Отводнителни отвори, през които излиза вода и отвежда боклуците по канавките обратно в канализационната система на Париж. Градът има двойна водопроводна мрежа и водата, отвеждаща обратно боклуците в канализацията, не се смесват с питейната. — Б.пр. ↑

Макар все още да нямаше шест сутринта, портиерът вече работеше, замиташе стъпалата с една стара метла. Той се отдръпна и ѝ отвори вратата към улицата. Навън, до тротоара, чакаше фойтон.

— Заповядайте — каза мъжът и я подкани да се качи.

Емил ли бе уредил превоз за нея? Не го бе споменал. Той знаеше, че предпочита да върви. Кочияшът отвори вратата и ѝ подаде ръка, докато се качваше. Вътре имаше някой.

— Не се притеснявайте — разнесе се женски глас от вътрешността на фойтона. — Седнете.

— Мисля, че има някаква грешка — каза Кейт.

— Няма грешка — каза възрастната жена. — Аз съм Луиз Нугие. Мисля, че познавате сина ми.

* * *

— Къде бяхте? — попита Алис по време на закуска.

Кейт вдигна поглед от чашата си с кафе и мигна нервно.

— Моля?

— Чух, че снощи излязохте.

— Аз... — започна Кейт, опитвайки се да изглежда безразлична. Нямахше подготвен отговор.

— Видях ви — продължи Алис. — Много бързахте.

— Сигурно сте се объркали. Защо, за бога, ще излизам посред нощ?

— Ако знаех, нямаше да ви питам.

Кейт вдигна вестника и започна да чете. Но Алис не искаше да се откаже.

— Чух стъпки по стълбите, чух входната врата да се отваря и когато погледнах навън, видях, че излизате.

Кейт остави вестника и погледна към момичето. Нямахше смисъл да отрича.

— Всъщност имах безсъние. Измъчва ме от години. Единственото нещо, което помага, е кратка разходка на чист въздух.

Алис се намръщи. Беше толкова неправдоподобно, че звучеше вярно.

— Но безопасно ли е? Сама жена през нощта, в Париж!

Кейт сви рамене.

— Какви са алтернативите? Да обикалям в тръс из къщата и да събудя всички? Ако искате да знаете истината, състоянието ми ме смущава. Предпочитам да не говоря за това.

Алис се изчерви.

— Толкова съжалявам, мисис Уолъс. Мислех си, че имате любовник. — Потисна кикота си. — Каква нелепа идея. Искам да кажа, все пак сте твърде стара за подобни глупости.

И тя започна да яде закуската си с подновен хъс. Кейт си наля малко чай, но не отпи.

— Случило ли си е нещо? — попита след миг Алис. — Изглеждате странно, мисис Уолъс, разсеяна сте.

Кейт трепна.

— Не, съвсем добре съм.

Икономката се появи с писмо и ѝ го подаде.

Алис наблюдаваше лицето ѝ, докато тя четеше.

— Лоша новина?

Кейт поклати глава и сгъна листа отново.

— От сестра ми е. Поздравява ме за рождения ми ден.

Очите на Алис се разшириха.

— Трябваше да ми кажете! Кога е?

— Днес.

Това беше вярно. Ставаше на трийсет и две. Кога бе остаряла толкова?

— Ще излезем заедно с Джейми. Мисля, че може да е твърде късно, за да направим резервация в „Кафе дьо Пари“ или в ресторант „Сиро“, но ще опитам!

— Моля ви, предпочитам нещо по-простичко.

Алис се намръщи и поклати глава.

— Можем да си го позволим. Няма да плащате за нищо.

Не го каза нарочно; със сигурност не искаше да я засегне, нито да ѝ натяква за мястото, което заема.

* * *

Салонът бе осветен от сиянието на няколко газови лампи, чиито жълти фитили потрепваха в опушения мрак. Мъжете се бяха скупчили на бара, цилиндрите им представляваха истинска архитектурна композиция от сатен и филцова боброва кожа. До тях жените извиваха изящно тела и жестикулираха, опакованите им в дълги ръкавици ръце напомняха на черни лебедови шии. Под шумотевицата на разговора и монотонното подрънкване на пианото в ъгъла се долавяше неспирното пук, пук, пук, придружено от съскане, когато се отваряше поредната бутилка шампанско.

Беше ноември, достатъчно студено, за да се носят кожи. И във въздуха, под миризмата на пури и сапун, се долавяше мухлясала миризма на мъртви лисици, норки и мечки. И Алис, и Джейми поръчаха на френски език. Алис носеше синя кадифена рокля, която Кейт не бе виждала досега. Около шията ѝ имаше черна кадифена панделка. Очите на Джейми се стрелкаха из целия ресторант в търсене на приятели, познати и красиви жени. Колко се бяха променили за една година.

— Трябва да сте много щастлива! — възкликна Алис, вдигайки чашата си за тост. — Днес е рожденият ви ден.

Но Кейт не беше щастлива. Чудеше се дали някога ще може отново да изпитва това чувство. Наведе се да вземе чашата си, но закачи с лакът бутилката и тя падна напред, претърколи се по масата, плъзна се надолу и се разби на плочките, сред съскане на мехурчета и зелено стъкло.

— Много съжалявам! — ахна тя и коленичи, за да събере счупените парчета. — Толкова съжалявам!

Едно парче поряза пръста ѝ и той започна да кърви. По пода закапаха големи червени капки.

— Мисис Уолъс, всичко е наред, наистина.

Джейми я накара да седне, обви пръста ѝ с платнена салфетка и започна да я уверява, че това е без значение.

— Просто една бутилка, ще купим друга. Това не е краят на света. Важното е да не сте пострадали сериозно.

Докато Джейми се опита да привлече вниманието на сервитьора, погледът на Кейт се насочи към бара, към един мъж, който в гръб приличаше точно на Сол. Сърцето ѝ се сви.

Когато след инцидента полицията ѝ поиска подробно описание на мистър Сол Уолъс, тя им каза следното: 1,80 висок, къса коса, руса, малки бакенбарди и мустаци, тъмен костюм от туид, бяла риза, черно рипсено сако с черни рипсени копчета и жилетка от същия материал, върхно тъмносино палто от туид, черна филцова шапка, черни обувки с връзки, сиви вълнени чорапи, бели дълги долни гащи, кафяв кожен портфейл, златен часовник и венчална халка.

През януари и февруари започнаха да вадят телата от река Тей, някои бяха измъкнати от водолазите изпод срутилите се части, други намериха по-близо до самия мост или нагоре по устието, източно от Монифийт, или в мрежите за съомга до Тентсмуир, близо до Люхарс. Тялото на Сол така и не бе открито.

Мъжът на бара се обърна. Не беше Сол, той си бе отишъл, никога нямаше да се върне, тя бе в безопасност. И все пак смъртта му не бе сложила край на изпитанието. С течение на времето Кейт разбра, че той ѝ е завещал нещо повече от скъсана огърлица; беше ѝ оставил нещо много по-лошо, точно обратното на подарък.

Писмото не бе от сестра ѝ, беше от лекаря, когото бе посетила след злополуката.

„В отговор на вашето запитване със съжаление ви съобщавам — пишеше той — че, както казах и преди на съпруга ви, вероятността да се случи това, за което ме питате, е много малка.“

В пет часа сутринта на следващия ден след безброй чернови писмото ѝ до Емил най-накрая бе написано и запечатано. Тя излезе от къщата и отиде до най-близката пощенска кутия. Това бе правилното решение, това беше единственото, което можеше да направи. Но все пак задържа ръката си върху студения метал на пощенската кутия, която вече бе погълнала писмото дълбоко вътре в себе си, сякаш можеше да задържи поне още няколко мига и него, и Емил.

Емил стоеше в приемната на Арол и чакаше. В къщата бе тихо, само приглушеният ритъм на часовника нарушаваше пълната тишина. Чуваше трополенето на нечии стъпки някъде над себе си. Този път на масата имаше чайник и чиния с дребни сладки, но Кейт не беше там, за да го поздрави. След около десетина минути чу приближаващи се стъпки, вратата се отвори и двете жени влязоха — Алис в рокля, която бе покрита с толкова дантела отпред, че самата тя приличаше на торта, и Кейт в индиговосиньо. Той се поклони.

— Мина доста време... — започна колебливо.

— Наистина — кимна Алис Арол. — Не сме се виждали от месеци. Моля, седнете и нека да ви наля чаша чай.

Той се почеса по брадичката, но не помръдна. Беше по-трудно, отколкото си представяше. Погледна към Кейт и се опита да улови погледа ѝ, но не успя. Мислеше за всичко, което някога ѝ бе казвал. Какво би могъл да е изрекъл, какво би могъл да е сторил, за да предизвика такава студенина? Беше мъчително да не знае. След като получи нейното писмо, ѝ бе писал десетина пъти, но отговорите ѝ бяха кратки, учтиви и не даваха никакво обяснение. И така той реши, че трябва да поеме нещата в свои ръце. Ако искаше да види Кейт, трябваше да се престори, че се интересува от Алис.

— Чай? — попита тя отново.

Сега, когато бе тук, в къщата на Арол, идеята му се струваше ужасно погрешна; не би могъл да понесе да остане дори още една секунда в тази стая, да води банален вежлив разговор и да се насилва да пие чай и да яде торта.

— Защо не излезем на разходка? — тази мисъл изхвъркна от устата му, преди да успее да я спре. — Навън е толкова красив зимен ден!

Алис се втренчи в него.

— Но аз не съм облечена за разходка!

Емил се обърна и погледна многозначително към Кейт. Косата ѝ беше прибрана назад и роклята ѝ беше толкова простичка, колкото тази

на Алис бе натруфена. Изглеждаше така смайващо красива, че му беше трудно да откъсне очи от нея.

— Мадам Уолъс! — каза той. — Неделя е, за бога! Позволете ми да ви отведа до парка в Сен Клу. Оттам има чудесна гледка, вижда се на километри.

* * *

Когато стигна до върха на хълма, Емил спря да си поеме дъх. Точно както бе обещал, изгледът към Париж беше прекрасен; мостът на Сен Клу по-долу и отвъд него, Булонският лес. Над базиликата „Сакре Кьор“ се носеше балон с горещ въздух. Наполовина построената кула се виждаше ясно, черни железни драскулки на фона на белия камък и притъпения златист блясък на Дома на инвалидите.

Далече под него, долу на пътя, ги чакаше откритият файтон. В долната част на парка свиреше военен оркестър, звуците на духовите и ударните инструменти заливаха хълма на редуващи се вълни. Бе идвал в този парк като дете, когато замъкът все още се издигаше тук, преди да изгори във войната. Освен великолепна гледка имаше и гори, и два фонтана, известни като *Grande Cascade*, Голямата каскада, и *Jet Géant*, Голямата струя, който изхвърляше големи водни струи във въздуха. Внезапно си спомни как по-големият му брат му обясняваше законите на Нютон за движението с помощта на диви кестени, подредени в редица, като първият удряше втория толкова силно, че той задвижваше третия.

На пътя по-долу Кейт спря и зачака Алис.

— Струва си! — извика Емил. — Гледката е впечатляваща.

Алис постави ръце на хълбоците си и поклати глава. После с рязко движение се обърна и тръгна надолу по хълма.

— Елате и вижте, мадам Уолъс. Този път краката ви ще бъдат на твърда земя.

Кейт почти не му бе продумала през целия следобед. Сен Клу бе на около десетина километра от центъра на Париж. По пътя Алис не бе спряла да говори — за неделите в Париж, за това, което обикновено правеха хората в тези дни. Беше му трудно да се съсредоточи върху това, което разказваше. Говореше толкова бързо. Погледът му

постоянно се отклоняваше от нея към това, което го вълнуваше; линията на китката на Кейт под бледозеления вълнен маншет, кичура коса, изплъзнал се от една фиба, формата на стъпалото ѝ, ботуша ѝ с връзки.

Кейт бе спряла и оправяше подгъва на Алис. Вече нямаше възможност да си откраднат няколко минути насаме. Той разбра, че Кейт се дърпа назад, излиза през вратата и я оставя широко отворена за него. И като пълен глупак той бе пристъпил право напред. Сякаш по даден знак, Алис се обърна, погледна нагоре и му махна, първо с една ръка, след това и с другата.

По пътя на връщане всички мълчаха. Музиката на оркестъра все още отекваше в ушите му и той се вкопчи в нея, повтаряйки си мислено веселия рефрен, в опит да заглуши тъжната мелодия, която звучеше само в неговата глава. Щом стигнаха портите на Булонския лес, знаеше, че само след минути пътуването им ще приключи и Кейт ще си отиде.

— Вечерта е красива — каза Алис.

— Една от най-красивите през годината.

— Твърде рано е да се прибираме у дома, нали?

Алис се наведе напред и потупа кочияша по рамото.

— Минете вляво на следващия завой.

— През Булонския лес?

— Точно така, през Булонския лес.

Тя се облегна назад и погледна първо Кейт, после Емил.

— Нямате нищо против, нали?

Беше 17:30, времето за разходка преди аперитивите. Щяха да ги забележат. Хората щяха да говорят, хората винаги говореха. Всички щяха да научат, че Емил Нугие излиза с шотландската наследница, Алис Арол. Тръгнаха през гората, покрай редиците с различни видове конски екипажи и двойки, разхождащи се по алеите. Неколцина мъже повдигнаха шапки за поздрав към него, но повечето просто ги оглеждаха. Без да има такова намерение, той току-що бе направил изявление пред цял Париж.

— Мили боже всемогъщи! — проехтя дълбок глас откъм входната врата, ясен и висок, и определено шотландски. Кейт повдигна полите си и изтича надолу по стълбите. Уилям Арол стоеше в преддверието, докато икономката протестираше припряно на френски.

— Не те разбирам, жено — сви рамене той.

— Мистър Арол! — извика Кейт.

— Мисис Уолъс! Най-последно. Бях започнал да мисля, че сме сбъркали къщата — разсмя се той.

— Какво правите тук? Искам да кажа, това е толкова неочаквано!

Тя пое шапката му и надникна през рамо към улицата, където кочияшът помагаше на една жена да слезе от файтона.

— Но аз писах на Алис, че идваме.

— Така ли? Сигурно е забравила да го спомене. Ще ви приготвя стаята за гости.

— Няма нужда. Вече съм резервирал хотел. Само се отбивам за кратко. Едва три дни, опасявам се. Имах да свърша малко работа в Лондон и реших да удължа пътуването.

— Е, чудесно е да видим вас и жена ви, дори за кратко.

Уилям Арол си пое дълбоко дъх, преди да отговори.

— Клетата ми съпруга не е достатъчно добре, за да пътува — обясни той с наведена глава.

На улицата отвън жената се обърна, приглади полите и оправи шапката си.

— Но братовчедка ми мис Ламонт бе така любезна да ме придружи. Може би сте я срещали?

Кейт поклати глава — не.

— Мис Ламонт, елате и се запознайте с мисис Уолъс, жената, която прави чудеса за мен тук, в Париж.

— Не бих се осмелила да кажа такова нещо — отвърна Кейт.

Арол размаха ръка.

— Не бъдете скромна. Вие сте идеалната придружителка — очарователна, но благоприлична и целомъдрена. Е, къде е моята

племенница... Алис? — провикна се той.

— Не е тук. Тя е на проба при шивачката — обясни Кейт. — Ще се срещна с нея по обяд.

— Няма значение. Сега, кажете ми нещо. То е много по-важно. Къде може човек да получи чаша хубав чай в този град?

Луси Ламонт бе дребна, издокарана и предизвикателна. На лицето ѝ се изписваше известна раздражителност, когато смяташе, че никой не я наблюдава, но тя участваше оживено в разговора, измъквайки всякакви факти и информация, които после разчепкваше така, както мушитрънчето си играе с уловен червей.

Когато се върна от шивачката, Алис не помнеше да е получавала писмо от чичо си. Набързо бе уредена вечеря в заведение, което самият Арол препоръча, „Леон“, на площад „Пале Роял“, и пратиха известие до Джейми на строежа на кулата. Докато се настаняваха, настроението беше празнично; железопътният мост на река Форт вървеше по график и Арол обсъждаше нови поръчки с няколко други компании.

— Предполагам, че идвате тук постоянно — каза той, като се огледа из ресторанта.

Алис изглеждаше ужасена. Менюто бе *prix fixe*^[1] и почти всички други клиенти бяха британци.

— Не, никога — отвърна тя и затвори рязко менюто.

— Един мъж, когото срещнахме във влака, ни го препоръча. „Човек трябва да е внимателен в Париж — така ми каза той. — Ще те оскубят само с поглед.“

— С един поглед само — подчерта Луси Ламонт за повече ефект.

— А тук дават и чаша шампанско! Вечеря за по три франка на човек. Това е добра сделка!

— Добра сделка! — повтори като ехо мис Ламонт.

Алис огледа салона. Кейт знаеше какво си мисли. Никой нямаше да ги види на място като това, място, пълно със стиснати чужденци. За щастие всъщност, защото така никой нямаше да стане свидетел на поведението на чичо ѝ. Кой в Париж знаеше, че той си има съпруга — съпруга, чийто ум блуждае, но все пак още е жива? Никой нямаше да разбере какъв е истинският характер на отношенията с братовчедка му.

Какво бе бракът, освен капан, от който всички искаха да се спасят? Какъв беше смисълът, ако всичко това служеше само за прикритие на мъжката изневяра? Кейт погледна към Уилям Арол. Той

слушаше Алис, която му обясняваше за светските сезони в Париж, малкия от декември до Великден, и след това големия, от май до юли. Кога бе разбрал, че собственият му брак е провал? Кога му бяха казали, че жена му няма да е в състояние да му роди деца, кога бе приел, че въпреки огромния си успех и лично богатство, ще трябва да се грижи за нея като за бебе до края на живота си? Като се имаше предвид всичко, той понасяше трагедията забележително добре. Дали обаче осъзнаваше, че прекалената му любов към племенницата и племенника му, любов, която им прощава всичко, невинаги е добра за тях?

Кейт изведнъж усети, че някой я наблюдава. Обърна се и видя, че Луси Ламонт се е втренчила в нея.

— Е, как ви се струва Париж, мис Ламонт?

— Мирише — каза жената с прямота, която би се сметнала за вулгарна дори сред шотландската средна класа. — И кочияшите очакват бакшиши, въпреки че единственото, което правят, е да карат файтон.

Също като своя братовчед Уилям Арол Луси Ламонт издаваше бедняшкия си произход по множество различни начини. Тя намести корсажа си, въздъхна тежко и след това започна да си вее с платнената салфетка.

— Но има какво да се види — отбеляза Кейт.

— Утре ще разгледаме кулата — каза мис Ламонт. — Сега ми кажете нещо повече за инженера, за този Нугие.

Обърна се и я изгледа очаквателно. Кейт отпи глътка вода, а след това изведнъж осъзна, че колкото повече мълчи, толкова по-съмнително става.

— Почти не го познавам. Но изглежда благоприличен.

Луси Ламонт все още я наблюдаваше.

— Направил ли е предложение?

Кейт се намръщи.

— Предложение? Не, все още не.

Но вече беше твърде късно. Луси Ламонт бе усетила намек за нещо нередно в думите и маниера ѝ.

— Но смятате, че е подходящ, нали? — продължи мис Ламонт. — Не я ухажда само заради парите ѝ. Искат ли деца?

— Да, иска. Много.

Луси Ламонт се облегна назад. Откъде, за бога, би могла Кейт да знае нещо подобно?

— Очевидно е — добави тя, но твърде, твърде късно.

Разговорът се насочи към времето и Кейт млъкна. След като всички поръчаха, Луси Ламонт насочи вниманието си обратно към нея.

— Тук е горещо — отбеляза тя.

— Искате ли малко вода, мис Ламонт?

— Това мъдро решение ли е? — попита тя тихо.

— Кое да е мъдро решение?

— Да се пие водата — многозначително отвърна жената.

Влак на метрото премина дълбоко под ресторанта и водата в чашите потрепери.

— Алтернативата е да останете жадни — каза Кейт. — Веднъж или два пъти обаче пиенето на тукашната вода не би трябвало да окаже някакъв дълготраен ефект.

Малко потрепване на устата на Луси Ламонт и начинът, по които мигна — неведнъж, а два пъти, издадоха, че тя предполага, че някак се е досетила, че Кейт се е поддала на изкушението и има неморална връзка с мъж, който никога не би могъл да бъде неин.

— Стига да не ви става навик, няма проблем — каза тя. — Не искаме да хванете някаква болест, а знам със сигурност, че на Уилям ще му е неприятно да ви търси заместничка.

Сервитьорът пристигна с пет много малки чаши шампанско.

— Вижте се само — обърна се мистър Арол към Джейми и Алис. — Мисис Уолъс е била права. Париж, изглежда, ви се е отразил добре. Беше доста голяма инвестиция, но мисля, че си е струвало всяко пени. Тост! За Алис и Джейми!

Шампанското беше кисело и малко изветряло. Бе допито и провъзгласено от всички за много добро.

— Как е кулата? — попита Арол Джейми.

— Расте.

— По-бързо от всякога, както чувам. А как е нашият скъп приятел, мосю Нугие?

Джейми погледна сестра си.

— Най-накрая поразен. Беше нужно доста време обаче.

— Момиче като Алис е страхотен улов, идеалната партия — отбеляза Уилям Арол. — Вероятно инженерът се готви да я отстреля,

докато говорим.

Алис преглътна и отпи от чашата си, въпреки че, както всеки можеше да види, тя вече бе празна.

— Всичко ценно си заслужава чакането — каза момичето със слаба усмивка.

Джейми повдигна вежди и се засмя.

— О, скъпа сестро. От твоята уста тези думи са просто безценни. Това ми напомня, завърши ли го? Художникът. Завърши ли портрета ти?

— Не съвсем. Но ми каза, че е *tour de force*^[2].

— Имаш предвид, че не си го виждала? — уточни Уилям Арол.

— Не, но ме увериха, че се получава много добре.

Алис се изправи и се оттегли в дамската тоалетна. Арол се занимаваше с пурата си. Но очите на Луси Ламонт се местеха напред-назад, докато попиваше цялата ситуация.

---

[1] Меню с няколко ястия, подбрани от самото заведение, на фиксирана цена. — Б.пр. ↑

[2] Отлично постижение, нещо, осъществено с голямо умение (фр.ез.). — Б.пр. ↑

На Марсово поле бяха стигнали до втората площадка, *la deuxième*, и последният участък на кулата бе в процес на изграждане. С толкова много работа на такава височина имаше по-малко прах, който да влиза в очите ти, и по-малко шум, който да бъде надвикван. Емил бе свикнал да търчи нагоре-надолу по металните стълби на източния стълб, като спира за кратко на първия етаж, за да си поеме дъх и да провери дали всичко е наред при строежа на галерията, или да си вземе кафе от работническата кухня, преди да се втурне нагоре, завой и пак нагоре, и завой, по стълбите към платформата на втория етаж.

Погледна нагоре през железните спици. Димът от огъня на занитвачите се издигаше на бели кръгчета във въздуха; желязната решетка се очертаваше ясно на фона на дълбокото синьо небе. Трябваше да си донесе фотоапарата. Дни като този обаче скоро щяха да бъдат все по-редки. Зимата приближаваше и времето нямаше да е така спокойно. Дърводелците и занитвачите щяха да работят на над 200 метра височина, сред силни ветрове, в сняг и в дъжд. Нищо чудно, че започваха да протестираат. Нищо чудно, че толкова много от тях вече се оплакваха, че страдат от световъртеж.

— Какво значение има височината? — им беше казал Айфел. — Ще умрете, независимо дали ще паднете от четиридесет метра или от триста.

На този етаж щеше да има будка за напитки и закуски и пекарна. Айфел се бе договорил и с редактора на вестник „Фигаро“. Докато траеше Световното изложение, тук щеше да бъде разположена печатница за специален вестник. Щеше да има и пощенски офис. Емил внезапно се сети за писмото от Алис Арол в джоба си. Стоеше там вече пет дни, без отговор. Беше се срещнал с чичо й няколко седмици по-рано, когато Джейми го бе развел из обекта. Точно както му бе казал Густав, Уилям Арол бе приятен човек — открит, мил, остроумен. Ръката му, когато я разтърси, бе груба на пипане.

Намери си тихо местенце, закътано от вятъра, в близост до мястото, където щяха да бъдат асансьорите, извади писмото и го

прегледа набързо. С едър детски почерк тя пишеше, че се надява той да е добре и да я посети скоро. Толкова се радвала на техните екскурзии. Той отново сгъна писмото и го прибра в джоба си. Знаеше, че постъпва зле. Беше слаб, подвластен на импулсите. Но за да бъде близо до Кейт дори само за час или два, дори в компанията на други, си струваше. Сега бе колекционер на миниатюри, на детайли, уловени с тъгълчето на окоето — случаен поглед, потрепване на крак, завъртане на глава.

Емил се загледа към града, към течащата отдолу река, накъсана от мостовите си и оградена с яркозелено като пищна дантела около китката. Затова строяха тази кула, за да отпразнуват стогодишнината от Френската революция и да подарят на хората на Париж техния град — докдето могат да го видят с очите си, във всички посоки. Животът там долу бе хаотичен, безсмислен, разочароващ, но тук не можеше да се надуши канализацията или сладникавата воня на конски тор, тук човек можеше да се издигне над всичко, тук можеше да види как животът долу си върви и всичко е на мястото си, всичко е създадено така, че да има смисъл.

Последният етап, върхът на кулата, който щеше да поддържа най-високата, най-малката площадка, щеше да е най-лесен като конструкция, но най-проблемен за работниците. За този етап Айфел бе избрал малко по-различен подход. В пространството, което по-късно ще помещава централната асансьорна шахта, щеше да бъде издигната вертикална колона, за да могат мъжете да работят от нея. Вече нямаше да е възможно да се използват строителни машини, с които да се превозват частите. Вместо това всяко парче щеше да бъде поставяно на място с помощта на два малки крана, закрепени към централната рамка.

От долната площадка се чу изсвирване. Неколцина мъже скочиха от мястото, където работеха малко по-горе. Кофа с вода беше лисната върху огъня на занитвачите.

— Какво става? — попита ги той.

— Шест франка на ден — извика единият. — Смятате ли, че е достатъчно?

— Няма да си мръднем пръста, докато не получим повече пари — каза друг.

— Това е стачка, мосю Нугие! — обясни му трети. — Махнете се от обекта за ден-два. Опитайте се да си спомните кой сте били, преди

да започнем да строим това чудовище.

— Не! — развика се Емил. — Как, за бога, ще завършим строежа с такова темпо?

Майка му бе много по-слаба този месец в сравнение с предишния. Дали вече се досещаше, че няма да се възстанови? Как би могъл да ѝ го каже? Какво щеше да стане, ако си отиде, преди кулата да бъде завършена? Никога нямаше да се отърве от сянката на нейното разочарование.

— Хора! — провикна се той. — Говорете с Айфел. Всички искаме едно и също нещо, нали?

Айфел бе потънал в напрегнати срещи с главния товарач, главния дърводелец, надзорниците на бояджиите и зидарите и бригадира. В опит да ги успокои, вече се бе съгласил на застраховка при злополука. Имаше договор да приключи строежа на кулата до април, за да му останат няколко месеца да оформи интериора преди началото на Световното изложение. Не можеха да си позволят ново отлагане. Нищо не можеше да се направи, освен да се изчака спорът да бъде разрешен.

Беше странно да върви из Париж през деня, да подминава крачещите в колона ученици, водени от раздражителни монахини, и да се налага да си пробива път през тълпата от дами по оживените улици. Спря за аперитив на „Фобур Сент Оноре“ и се загледа разсеяно в жените, които бързаха от една шапкарка към друга, в търсене на съвършената шапка.

— Как е възможно дори да обмисляш тази? — каза една млада жена с презрение. — Тя е същата като шапката, която Мари Мосан носеше миналия сезон.

Момичетата млъкнаха, когато по улицата наближи файтон и от него с помощта на кочияша слезе една жена. Емил извади портфейла от джоба си и сложи няколко монети до чинията.

— Мосю Нугие? Вие ли сте?

Дама, облечена в черна кожа и бяло кадифе, стоеше пред него с широка усмивка на лицето си.

— Това сте вие! Сам ли сте, или гениалният мосю Айфел също е тук някъде?

Беше баронесата, която организираше приеми, онази, която бе влюбена във вулгарния си полубрат. Емил се изправи на крака, пое предложената му ръка и я целуна.

— Имате добра памет.

— И за лица, и за имена — засмя се тя и постави закачливо дланта си върху неговата. — Но истината е, че някои от тях са по-запомнящи се от други.

Дали не флиртува с мен, сепнато се запита Емил.

— Много се радвам, че ви срещнах — продължи тя. — Организирам благотворителен бал в дома си следващата събота вечер. Ще отпразнуваме началото на *Petit saison* и ще наберем средства за бездомни сираци. Моля, направете ми това удоволствие и елате. И доведете онова шотландско момиче, с което чувам, че излизате. И брат ѝ също.

— Опасявам се, че съм изключително зает.

Баронесата се втренчи в него, там в кафенето на „Фобур Сент Оноре“, и се изсмя за миг с кратък, остър смях.

— Как ли пък не — прошепна тя.

Кейт се настани на редицата столове в дъното на залата заедно с другите придружителки. Повечето от тях бяха наметнали мантията на старостта или поне на средната възраст, независимо от реалните си години. Някои носеха бастуни или се взираха в света през надраскани очила; почти всички бяха с черни или лилави рокли от креп и сламени бонета в същия тон. Те бяха напълно противоположни образи на момичетата, за които се грижеха, по тоалети, възраст и поведение. Кейт усещаше болезнено силно миризмата, надигаща се от тяхното колективно същество — лавандула и потъмняло сребро, трохи от изсъхнала торта и вкиснало мляко. Дамата до нея извади плетивото си и иглите ѝ започнаха да тракат в ритъма на музиката от дансинга. Друга си тананикаше фалшиво.

Балната зала бе огромна. Две колони, боядисани, за да приличат на мраморни, ограждаха главния вход. В далечния край двойно стълбище водеше с две грациозни извивки към балкона, където свиреше малкият оркестър. Огромни позлатени огледала, леко наклонени, за да улавят светлината от кристалните полилеи, украсяваха стените. Кейт вдигна глава към тавана. На фона на пухкавите облаци и синьото небе бяха изрисувани богове, палав Купидон, златни колесници и сребърни рогове. Някой каза, че е от Тиеполо. Преди бе смятала, че Търговската палата в Глазгоу е грандиозна, но тя бе жалка в сравнение с това място.

В един от салоните на балната зала имаше дълга маса, отрупана с подноси с храна, пищни цветни украси и купи с плодове пунш. Нито една от придружителките обаче не бе поканена да хапне или да пийне. Невидима линия ги отделяше от гостите. Понякога някое от момичетата се връщаше и придружителката държеше чашата, докато то прибираше изплъзнал се кичур коса или оправяше жабото си, или пък някоя омъжена вече жена се появяваше, разпознаваше някогашната си компаньонка и предизвикваше лека суматоха, докато си разменяха любезни фрази. Но това беше всичко. Заради благоприличието тяхното присъствие бе необходимо, но то бе по-скоро символично, а не реално.

Кой знаеше какво се случва в тъмните ъгли на официалните градини или в библиотеката, когато вратата се затвори? Докато никой не знаеше, стига никой да не е видял, обществото обръщаше сляпото си око към тези авантюри.

През тези два часа, в които Кейт седя там, залата постепенно загуби своята привлекателност. Беше твърде горещо, въздухът прекалено тежък, а миризмата на пот и обувки бе станала непоносима. Златото и стенописите, стъклото и кристалът ѝ бяха втръснали, също като аромата на белите лилии, изящно изложени във вази върху камината. Усети, че леко ѝ прималява, изгубваше се, цветът на роклята ѝ се сливаше с тапета зад нея. Нямаше достатъчно въздух, главата ѝ се замая и се завъртя. Погледна часовника, вече минаваше десет. Със сигурност танците нямаше да продължат след полунощ, нали?

Алис бе облечена в бяла рокля с голяма панделка на гърба, косата ѝ бе прелестно извита на букли и къдрици и украсена с бели пера в прическа, за която на фризьорката ѝ бяха нужни няколко часа. В един момент Емил мина наблизо, прегърнал момичето, докато танцуваха валс. Кейт се престори, че не го е видяла. Беше твърде ужасно, твърде унижително. Имаше чувството, че чака не края на вечерта, а на самия си живот. Да спре, да свърши.

— Ще продължи дълго — каза възрастната дама до нея. — Хората обичат да правят впечатление, щом става дума за благотворителност. Никой не иска да си тръгне пръв.

— Нямам нищо против дългите вечери — каза ѝ друга придружителка. — Но имам против многото сезони. Веднъж изкарах цели единайсет с една моя племенница. Мислех, че никога няма да се отърва от нея, тя беше истинска катринетка^[1]. И после се запозна с богат евреин на надбягванията на Хиподрума и това беше. Но тази — и тя посочи момиче, което танцуваше с един войник, — тази ще се уреди, преди да е навършила двайсет. Помнете ми думата!

Момичето погледна придружителката си, сякаш бе чуло името си, и ѝ се усмихна.

— И тогава получаваме кратка отсрочка — каза придружителката. — До следващата.

Тя потупа Кейт приятелски по рамото. Кейт погледна към ръката на старата дама. Нейната все още не бе толкова стара; кожата ѝ не бе толкова изтъняла и не приличаше на напукан восък. Но щеше да стане.

Другите придружителки започнаха да клюкарстват за това кой кого ухажвал, както и за богатата американска наследница, която била дошла на лов за съпруг с титла.

— Тя прилича на жаба — каза едната жена. — Но парите правят дори най-грозните от тях желани, нали знаете.

— Не знам кого да съжалявам повече — намеси се друга. — Наследницата или клетата душа, която ще се обвърже с нея.

— Чух, че братът на баронесата е дал заявка.

— Клеман? Тук ли е? Със сигурност не е толкова глупава.

— Тя е американка!

Всички се разсмяха.

— Е, така ще има един мръсник по-малко, за когото да се притесняваме — каза възрастната придружителка с ръцете с хартиената кожа.

Кейт бе видяла графа. Той не танцуваше, а се придържаше към по-малките апартаменти, пушалнята и бара. Тя се надяваше, че Алис вече не проявява интерес към него. Надяваше се, че разумът е дошъл в главата ѝ. Но какво ще означава това? Колко далеч би отишъл Емил? Не можеше да ухажва Алис безкрайно.

Докато наблюдаваше танцьорите, пред нея се спусна сянка; зрението ѝ започна да пулсира и да потъмнява. Затвори очи. Защо, запита се тя, главоболията идваха в най-неподходящото време? Или може би всъщност бе съвсем подходящо — да бъде недееспособна тук, сред другите полуинвалиди, представителки на избраната от нея професия. След няколко минути обаче слепотата изчезна, пулсирането се премести встрани и се настани там, цветна дъга в ъгълчето на окото ѝ.

— Излизам за глътка въздух — каза Кейт и се изправи на крака. Жените размениха погледи; повдигнаха се вежди.

— Къде отива тя? — провикна се една много възрастна дама от края на редицата.

Клоните на дърветата в градината на баронесата бяха окичени с малки японски фенери, тревата беше настръхнала и заскрежена, високите от пода до тавана прозорци на залата хвърляха правоъгълници от златна светлина върху каменната тераса. Кейт вдишваше и издишваше, остави нощният въздух да изпълни белите ѝ дробове, главата, устата ѝ, и след няколко минути аурата избледня.

Скоро, знаеше тя, щеше да я заболи главата, но междувременно бе надарена с яснота, с дълбока проникателност; светът бе зацапано стъкло, което току-що бе почистено.

Оттук музиката се чуваше по-слабо и шумът, бърборенето, смехът и изстрелването на тапите от шампанско вътре се състезаваха с виковете на лисиците и шумоленето на вятъра в дърветата. Беше красива декемврийска вечер, почти прекалено красива, за да е истинска.

— Какво направих?

Тя се обърна. Беше Емил.

— Нищо.

— Тогава защо? Защо ти... защо спря да идваш?

Тя поклати глава.

— Наистина не мисля, че е уместно да питаш.

— Мисля, че е изключително уместно. Твоето писмо определено не ме осветли по въпроса, опасявам се.

— Не съм обещавала нищо, Емил.

— Може би не с думи.

Той миришеше на чист въздух и черен пипер. Очите ѝ бяха на нивото на ключицата му, на гърдите му, и тя бе връхлетяна от почти физическо усещане за това как устните ѝ докосват кожата му. Тялото, осъзна тя след това, пази спомените по-ярки, отколкото умът.

— Излизам с Алис Арол само защото искам да те виждам. Знаеш го, нали?

— Тогава трябва да спреш!

Той преглътна, след това се обърна.

— Не мога.

За миг останаха облежнати на каменната балюстрада в мълчание. Тя усещаше всеки негов дъх, всяко туптене на кръвта му, всеки импулс, който излъчваше, защото те бяха ехо на нейните собствени. Пое си дълбоко дъх и го изпусна в малко студено облаче.

— Защо? — попита той. — Поне ми кажи защо. Толкова лошо ли беше?

Тя поклати глава. Часовете, през които бе лежала до Емил, бяха най-сладките, най-съвършените, които някога бе познала.

— Е? — попита той. — Нищо ли не означаваше това?

Имаше право да поиска обяснение. Музиката се изсипа през вратата и звукът на сто крака, трополящи по полирания махагонов под, се вряза във въздуха като острие.

— Е? — попита той отново.

— Желая на двама ви с Алис цялото щастие на света.

— Не искам Алис.

Тя преглътна и се опита да се съсредоточи върху дишането си. Замисли се за църковни скамейки и неделни проповеди.

— Това не може да продължи. Знаеш го.

— Остани тук. В Париж.

— И какво, да бъда твоя любовница? За да можеш после да си отидеш и да се ожениш за някоя друга и да имаш деца?

— Мога да имам това и с теб.

В балната зала мелодията свърши. Почти веднага оркестърът започна да свири следващия танц, бавен валс. Една двойка излезе през френските прозорци, влезе в градината и се скри от погледите им. И Кейт изведнъж осъзна, че са стигнали края, че след тази нощ никога вече няма да остане насаме с него.

— Танцувай с мен — каза тя.

В този момент бяха сами на терасата. Всички останали бяха вътре, светлините бяха толкова ярки, че щяха да бъдат невидими в мрака. И тя му позволи да я поведе, да я завърти бавно в кръг, докато звездите се размазаха, а умът ѝ се вцепени и всичко, което остана, бе тялото му, притиснато в нейното.

Френските прозорци внезапно се отвориха.

— Ето ви! — каза Алис. — Джейми се развилня и отново се влюби.

Обърнаха се и видяха Джейми да танцува с баронесата.

— Виждате ли!

И после Кейт усети, че Алис се извърна и погледът ѝ се мести от Емил към нея и обратно.

— Мисис Уолъс. Не трябва да сте тук. Ще настинете!

— Права сте. Довиждане, мосю Нугие.

Светлините на балната зала бяха ярки, твърде ярки, очите ѝ пареха от студа и главата бе започнали да я боли. Когато заобиколи полирания паркет на дансинга на балната зала и продължи назад към мястото си, музиката спря и се разнесе звън на дъждовни капки по

стъкло. Колко странно, помисли си Кейт, да завали дъжд, когато небето е толкова ясно. И после разбра, че това изобщо не е дъжд, а аплодисменти.

— Браво! — провикваха се гостите един след друг. — Поздравления!

— Защо ръкопляскат? — попита тя една от придружителките.

— Обявяват годеж — обясни ѝ старицата. — Вижте!

Кейт се обърна и там, на върха на стълбището, блестяща сред диаманти и коприна, бе баронесата. А от двете ѝ страни, малко по-скромни в сравнение с нея, бяха графът и американската наследница. Алис стоеше до френските прозорци на терасата. Беше голям късмет, че никой не гледаше и никой не виждаше. На лицето ѝ бе изписан ужас, който тя не успяваше да прикрие.

---

[1] Така се наричали девойките, които оставали неомъжени до 25 години, в чест на покровителката им света Катрин. — Б.пр. ↑

Бурята удари Париж в средата на нощта. Вятърът виеше покрай булевардите на левия бряг, а поривите му улавяха камбаните на църквата „Сен Жермен дьо Пре“ и ги люшкаха на възетата.

Емил се пробуди от внезапен пристъп на паника. Щорите се тресяха от вятъра, силно течение навлизаше през процеците. Отвън долетя трополящ звук на отвян от силния порив велосипед. Емил се облече бързо. Бурята изглеждаше по-голяма от всяка друга, връхлитала града от години. Трябваше да отиде на строежа, за да се увери, че крановете, които се движеха нагоре и надолу по централната шахта, са здраво закрепени на място. Какво би станало, ако някой стълб се отскубне и удари минувач? Какво тогава? А самата кула... ако металните греди се окажеха прекалено слаби или нитовете не бяха достатъчно здрави, за да задържат структурата? Ако основите се разместеха? Докато грабваше палтото си, си представи как цялата кула се срутва като детска играчка, подпорите се огъват една под друга и нитовете изскачат като разклатени зъби в старческа уста.

Улиците бяха пусти. По тротоарите прелитаха боклуци и падналата от едно кафене табела дрънчеше и се търкаляше, докато не се блъсна в основата на дърво. Докато тичаше по улица „Юниверсите“, вятърът го блъскаше фронтално и го възпираше, сякаш бе опрял ръка на лицето му.

Последния път, когато бе посетил апартамента на майка си, той й бе казал истината. Беше му дошло до гуша от лъжи, полуистини и заблуди. Никой ли не може да е честен в този град? Никой ли не може да отстоява истинската си същност?

— Емил — каза майка му. — Каква неочаквана изненада. Сега, щом си тук, можеш ли да подпишеш няколко документа? И следващия път, когато отидеш до Ла Билет, ще можеш ли да провериш пещта?

— Маман — каза той тихо. — Трябва да разберете. Не мога да го направя.

Тя скръсти ръце в скута си и погледна към пода. Очите й се насълзиха.

— Искам само това, което е най-добре за теб.

— Не мога да живея по стария начин. Фабриката не означава нищо за мен, никога не е означавала. Тя ме дърпа надолу като тежка верига.

— Нужно ли е да крещиш? — прошепна тя.

Той я хвана за ръката. Гневът му изчезна, не можеше да я обвинява, не тук, не сега.

— Как се чувствате, маман?

— Не много добре. Но щом те видя, се подобрявам.

— Трябва да се опитате да си починете.

— Ще останеш ли с мен за малко?

— Разбира се.

* * *

Тя се отпусна назад, затвори очи и след една-две минути се унесе в сън.

Вятърът свиреше през металната мрежа и фучеше нагоре по извисяващата се кула, но тя дори не се олюляваше. Една фигура стоеше в подножието ѝ, на мястото, което наричаха „мъртвата точка“, там, където все още можеше да погледнеш нагоре и да видиш малък диск от нощното небе. Емил разпозна маниера, по който бяха разкрачени краката на мъжа, и силно наклонения цилиндър.

— Мосю Айфел? — извика Емил.

Густав Айфел се намръщи, докато той приближаваше към него.

— Емил, вие ли сте? Отвратителна нощ! Защо не сте в леглото?

— Всичко наред ли е? — попита Емил, поглеждайки нагоре.

— Разбира се. Изчислихме конструкцията да издържа на много по-силен вятър от този, нали помните?

Сякаш, за да го опровергае, внезапен порив на вятъра повдигна шапката от главата му и я отнесе в мрака.

— Шапката ви! — провикна се Емил.

— Имам други — пренебрежително махна с ръка Густав.

Кулата изскърца някъде нависоко, едно въже се разлюля напред-назад, сякаш се опитваше да улови диво животно.

— Понякога ми се налага да идвам тук, за да си напомням, че тя съществува — каза Густав, — за да се убедя, че не е само плод на бурното ми въображение. Искам да кажа, не е ли прекрасна? Истинско произведение на изкуството, ако хората имат очи да го видят.

Уличните лампи, т.нар. свещи на Яблочков^[1], трепнаха и след това изгаснаха. Емил погледна нагоре. Сега вече бе невъзможно да различи тъмното тялото на кулата, с нейните напречни греди и площадки.

— Но в сравнение с Панамския канал е просто красиво украшение — продължи Густав. — Когато каналът бъде завършен, трансатлантически лайнер ще може да стигне от Атлантическия до Тихия за няколко дни. Можете ли да си представите колко ще облекчи това живота на хората, колко време и пари ще спести? Целият свят ще разбере какво представлява всъщност — триумф на инженерството. На френското инженерство, за да бъде по-точен.

Стояха в мълчание и слушаха как вятърът си играе с пясъка на строежа. Айфел току-що бе изпратил още 4000 работници в Панама, за да копаят на обекта. В Бретан изграждането на десетте шлюза вървеше на пълен ход. Наскоро обаче бе плъзнал слух, че Дьо Лесепс е починал и цената на акциите се е понижила. Нищо чудно не само вятърът да държи Густав буден по цяла нощ. И все пак още бе уверен; винаги бе уверен. Не можеше да си представи нещо да не става така, както той иска.

— Как върви засега? — попита Емил.

— Има някои проблеми с финансирането — призна Айфел. — Но Лесепс е организирал среща на акционерите следващата седмица и всички ще се уверят, че си е съвсем жив.

— А парите на инвеститорите? В безопасност ли са?

— О, да, в пълна безопасност.

Започна да вали градушка, малки ледени топчета, които падаха толкова силно и в толкова количество, че бързо покриха земята в бяла пелена. Айфел потръпна и повдигна яката на палтото си.

— Каква нощ — каза той. — Имам бутилка в офиса си ей там. Ще се присъедините ли към мен за една чаша?

Офисът на Айфел бе скромен, обикновена барака в средата на обекта. За да стигне до вратата, човек трябваше да се изкачи по купчина железни греди.

— За момента върши работа — каза той, докато отключваше. — Много скоро, както знаете, ще имам няколко стаи в горната част на кулата, на 300 метра височина. Това ще бъде малка отплата за труда ми. Можете да ги използвате, ако искате, когато не съм там.

— Много щедро от ваша страна.

— Аз съм много щедър човек.

Изгърсиха леда от палтата, яките и косите си. Айфел запали малката печка и извади две чаши и бутилка коняк от чекмеджето на бюрото си.

— Как сте всъщност, Емил? Какво ви води на обекта посред нощ?

— Вятърът ме събуди. И се нуждаех от разходка.

Не даде повече подробности.

— Е, радвам се, че е станало така.

Печката беше топла и конякът разнесе сиянието си из гърдите на Емил. Постепенно и двамата мъже почнаха да се стоплят.

— Как се развива ухажването на мис Арол? — попита Густав.

Сиянието избледня в същия миг. Емил остави празната си чаша.

— Тя е прекрасно момиче, но...

— Но? — повтори Густав. — Да не би да има друга?

Кейт изплува неканена в съзнанието на Емил, лицето ѝ, огряно от лунната светлина на терасата на баронесата.

— Нямате нищо против, нали? — попита той, като вдигна бутилката с коняк.

— Заповядайте.

Емил си наля още по-пълна чаша. Питието успокои потрепването в корема му.

— Работата е там — започна той, — че ние сме почти готови, почти издигнахме най-високата кула в света, по-висока от всяка друга постройка, която няма да се поддаде дори на ветрове като този. И все пак...

Той замълча.

— Продължавайте — подкани го Густав.

— И все пак не всичко може да се изчисли с математика и формули.

— Тя не ви иска — каза той тихо. — Случва се. Нищо не можете да направите.

Емил се обърна и погледна към Айфел. Как бе разбрал?

— Но с другата, с момичето на Арол, рискът може да бъде изчислен — продължи той. — Бих казал, че тя е сигурен залог.

— Аз не съм комарджия.

— Животът е хазарт. И се отплаща щедро на късметлиите.

Емил замълча за момент, след това глътна коняка си наведнъж.

— От устата ви звучи много лесно.

— Веднъж щом направите своя залог, наистина е така. Братът е проблемен обаче, имайте го предвид. Чух, че се е забъркал с някого, с когото не би трябвало, на онзи благотворителен бал, на който ходихте. И също подочух, че е виновен за онази уродщина в „Шабане“.

— Каква уродщина? — попита с възможно най-безгрижен тон Емил.

— Не сте ли чували? Това е стая, където можете да се чукате, докато сте в симулиран асансьор, точно като този, който сме сложили в кулата.

Емил се надяваше, че Арол е удържал на думата си и не е разкрил неговото участие в този проект.

— Стаята е изключително популярна, както изглежда. И не е лошо проектирана. Момчето е роден инженер въпреки гнусното си поведение. Трябва да поискаме процент от приходите от стаята.

Айфел се разсмя — дълбок, гръмък смях, който отпусна линиите на лицето му. Погледна часовника си и започна да облича палтото си.

— Трябва да правим това по-често, скъпи Емил. Но следващия път ще прием шампанско там горе, на върха, за да отпразнуваме това, което ще бъде едно от чудесата на съвременния свят, Панамския канал! И след това ще вдигнем и друг тост. За брака ви!

— Брак? — каза Емил. — Кой е казал нещо за брак?

Той се засмя, но лицето на Густав бе сериозно.

— Вярвам във вас. Знам, че ще постъпите правилно.

---

[1] Свещите на Яблочков (1876) — изобретение на Павел Яблочков (1847–1894), руски електротехник, изобретател и предприемач. Открива дъговата лампа, с което се осъществява първото практически приложимо електрическо осветление. Париж и други европейски столици са се осветявали с тях. Недостатъкът им бил, че светели само няколко часа. — Б.пр. ↑

Кейт седна на втората пейка откъм входа и се заслуша в литургията, която пееха монахините. Техните гласове, високи и чисти, се извисяваха до ехо под купола на църквата и се спускаха над олтара и нефа. Беше неделя сутрин и църквата бе пълна. Освен на тамян, въздухът миришеше на свежи цветя. Букети от рози и хризантеми бяха окачени в края на всеки ред. Мирисът ѝ напомни за баба ѝ и тя почувства липсата ѝ с болезнена острота, каквато не бе изпитвала от години.

Бе красив, но студен ден; по-рано улиците бяха почти пуссти. Докато вървеше, Кейт бе подминала неколцина мъже, седнали на пейки или на стълбите на метрото, стиснали сгъваемите си цилиндри, с глави, отпуснати на свити в юмруци ръце. Дали бяха изгубили ключовете си, или бяха нарушили обетите? Дали бяха предадени, или самите те бяха предали някого? Надигащото се плахо слънце подчертаваше всяка бръчка и петънце, всеки намек за разкаяние и пристъп на болка.

В Париж бе лесно да се върви километри наред, без да имаш реална цел. Уличните чистачи обливаха калдъръма, като отмиваха боклуците от предишната нощ в канала с галони чиста вода. Ако и миналото можеше да се отмие така с маркуч, ако мъката можеше да се разтвори. И тогава бе спряла пред една врата, за да избърше очите си, и чу гласовете на монахините.

Паството коленичи за молитва и тя се присъедини, свела глава, закрила лицето си с ръце. Молеше се да има сили да издържи следващите месеци и да остави Емил да си отиде. Не трябваше да се поддава на изкушението; бе поела риск, бе взела лошо решение, беше припряна, буйна, ирационална. Нищо ли не бе научила? И изведнъж всичко нахлу отново, ужасът, който представляваше бракът ѝ.

Започна постепенно, първо груба дума, затръшнатата врата, разбита чаша. Тя покорно вдигаше парчетата, събираше счупената посуда с кървящи пръсти. Лош ден на работа, отменен влак, студена вода в банята; всичко можеше да възпламени гнева му. Сол никога не

се извиняваше, но я предупреждаваше да не го предизвиква. Един ден обаче намери огърлицата си, едно от малкото неща, които бяха принадлежали на майка ѝ, разкъсана, шепя перли вместо наниз, пуснати обратно в кадифената торбичка, където тя да ги намери.

Когато попита Сол защо, той не ѝ даде обяснение. Вместо това я удари толкова силно, че за миг тя се зачуди дали небето не се е сринало върху ѝ. След това разбра, че наистина бе станало точно така. Кой е този мъж, помисли си тя? Коя е тази жена? Нямахме никакви отговори в класиците, във философията или в алгебрата. По-късно имаше сълзи и извинения и вината се разпредели помежду им. Тя обеща, че ще се опитва да не го ядосва. Той обеща да направи всичко възможно да се владее. Помирението им продължи до сутринта на следващия ден, когато той захвърли чинията си с препечена филия на пода, защото Кейт бе забравила да помоли прислужницата да купи повече мармалад.

Но нещо хубаво се случи като следствие от тези лоши времена. Беше Коледа, когато разбра, че очаква дете, заченато при едно от помиренията след нейните провокации. Лекарят потвърди, че ще се роди през лятото. В продължение на няколко седмици Сол бе безкрайно щастлив, никога не го бе виждала такъв. Тя положи всички усилия, държа устата си затворена, извъръщаше очи, за да не вижда това, което не трябваше. Нищо нямаше да ѝ отнеме радостта, нищо не биваше да се приема погрешно, нищо не трябваше да бъде използвано срещу нея; не си струваше рискът.

И тогава една сутрин случайно изпусна млякото. Бутилката се изплъзна от ръцете ѝ и се разби на пода в коридора. Колко ясно помнеше как бялото шише се търкулва по полираните дървени дъски и турския килим, колко жив бе споменът за капките мляко, пръснали се по най-хубавото палто на Сол, по обувките му, по стойката за чадъри. Колко гръмко кънтеше в съзнанието ѝ мълчанието, настъпило след това.

Навън валеше сняг. Помнеше вкуса му в устата си. Помнеше студенината на гранита под бузата си. Чу как колата на млекаря се отдалечава, тракайки, към Полок Истейт. Отвори очи и се загледа в реещата се високо в небето чайка. Усети как на ръката ѝ се надига оток, там, където неговата ръка я бе сграбчила и след това бутнала. Колко време бе лежала в подножието на каменното стълбище?

Достатъчно дълго, за да си пожелае две неща. Само едното желание бе изпълнено, и то чак след година.

Нараняванията ѝ бяха приписани на падането. Имаше счупена китка и спукано ребро. И изгуби детето.

* * *

Една ръка я докосна между плешките и я откъсна от миналото. Изправи се и се облегна на пейката. Службата бе приключила, църквата беше празна. Нямаше представа колко време е стояла коленичила там. Едно кюре стоеше на пътеката и я попита дали може да ѝ помогне. Лицето му бе толкова мило, че тя си помисли, че ще се разплаче отново. Поклати глава, благодари му, повдигна полите си и тръгна към вратата.

Докато вървеше към дома, реши, че ще започне да мисли само за практични неща. Имаше сметки за плащане, срещи за уговаряне, резервации, които да бъдат направени, писма, които да бъдат пуснати. Емил щеше да вземе Алис в седем вечерта. Имаше билети за опера. Още веднъж тримата щяха да пътуват един до друг и тя щеше да е в средата. Щеше да затвори очи, нямаше да чувства нищо, щеше да говори само когато я заговорят. Нищо в лицето, очите или позата ѝ нямаше да я издаде. Можеше да го направи, беше го правила и преди.

И тогава зави зад ъгъла на улица „Рен“ и спря. Там, точно пред нея бе кулата, кулата на Емил. Въпреки че бе недовършена, бе вече много по-висока, много по-красива, много по-забележима в сравнение с всичко на километри разстояние.

В Льовалоа-Пере подът на фабриката отново се виждаше. Почти всички метални части вече бяха пренесени на строежа и бяха останали само няколко купчини железни пръти и няколко бурета с нитове. Беше рано следобед и във фабриката бе тихо; повечето инженери на компанията бяха преместени или в Бретан, за да следят направата на огромните железни шлюзове, или в Панама, за да работят на място на десетте огромни изкопни обекта. От седмици Емил не се бе задържал в кабинета си. Сега бе дошъл тук само заради срещата с Густав.

Въпреки бурята и слуховете, че тя ще срути кулата, щетите бяха минимални. Кулата нарастваше бързо, вече бе по-висока, по-тънка, върхът скоро щеше да бъде достигнат. От месеци Емил работеше без прекъсване, започваше по изгрев и се прибираще в полунощ. Освен излизането от време на време с Алис Арол се виждаше само с майка си. Тя бе обсебена от документацията, уреждаше делата си. Дали вече знаеше?

Емил бе отслабнал, лицето му бе хлътнало и панталоните висяха свободно на талията му. Съвсем скоро кулата щеше да бъде завършена. И тогава какво? Майка му щеше да я види и да разбере всичко. Но без предложение за брак Арол щяха да се върнат в Шотландия и Кейт щеше да изчезне.

Бояджиите вече работеха по краката на кулата, всеки мъкнещ със себе си кофа с керемиденочервена боя. Всяка част щеше да бъде боядисана в малко по-светъл нюанс от по-долната, за да изглежда кулата по-висока. Работата обаче бе спряла на нивото на първите асансьори. Айфел бе влязъл в спор с изпълнителя за спирачките на асансьорите. Вместо да стигнат до някакво компромисно решение, компанията, която бе американска, просто бе спряла строителството. Айфел беше бесен. Качвайки се по стълбите към кабинета му, Емил можеше да го чуе как крещи по телефона.

— Това е част от договора ви! Разбира се, че няма да ви платя! Първо довършете работата си!

Звукът от трясането на слушалката върху апарата се разнесе из празните коридори. Последва кратка пауза и след това отново се чу гласът на Густав.

— Добър ден. Трябва да говоря с банката.

Емил беше чул слухове, че проектът в Панама среща финансови затруднения. Говореше се за огнища на опасни болести на изкопните обекти и имаше опасения, че огромни суми са били нечестно отклонени. Густав се опитваше да омаловажи всичко — слуховете, казваше той, рядко имат реално основание — но само отлагаше временно скандала. Натискът върху него бе очевиден: бе почнал да избухва все по-често и по-бързо, а на челото му се бяха издълбали нови бръчки.

Кабинетът на Емил беше в същото състояние, в което го бе оставил: широкото бюро, чертожната маса с купища чертежи, дървената кутия, в която някога бе стоял фотоапаратът му. Но имаше и един мъж, спящ на пода. Емил коленичи и дръпна одеялото.

— Мосю Арол? Какво правите тук?

Джейми се надигна и разтърка очите си.

— Всичко е наред — каза той бързо. — Стоях буден цяла нощ. Явно съм заспал.

Изправи се и се прозя. Емил усети полъха на алкохол и тютюн.

— Животът е прекрасен, не мислите ли? — каза младежът, след което се отпусна на единствения стол. — Когато имате жена.

Емил отвори прозореца, въпреки че въздухът отвън все още бе студен. Затова ли бе дошъл в офиса му, да му сподели това прозрение?

— Знам. Прекрасно момиче. Запознахте ме с нея, не помните ли?

Арол се облегна с въздишка назад и се загледа в тавана.

— Не тя, боже мой, не. Тя е прекрасна, красива, образована, богата, малко по-възрастна, но това няма значение. И страстна, надявам се не възразявате, че казвам, толкова страстна, че почти не ме оставя да спя.

Емил се облегна на бюрото си.

— А какво стана с Делфин?

— А, да...

— Щяхте да я откупувате? Да се ожените за нея преди Коледа?

Арол се надигна и приглади редингота си.

— Както и да е, причината да дойда, причината, поради която съм тук, е, че исках да ви изведа, за да ви благодаря за помощта и подкрепата, която ми дадохте. Знам, че не бях на линия, когато трябваше.

— Съжалявам, но имам среща с Айфел.

— Глупости — разнесе се един глас от вратата.

Густав Айфел стоеше на прага.

— Вземете си почивен ден, Емил. Това исках да ви кажа на срещата.

— Не е необходимо — отвърна Нугие. — Мислех... мислех, че искате да поговорим за проблема с асансьорите.

— Ще се справим с това. Това не е молба, а заповед. Идете и вижте вашата прекрасна шотландска приятелка. Почти не сте си вземали отпуск по Коледа. Почивката ще ви се отрази добре.

— Уви, не знам къде е в момента.

— Аз знам — намеси се Арол.

— Какъв подарък от съдбата — кимна Айфел. — Е, значи е уредено.

Ателието на художника се намиреше в жилищна сграда на улица в близост до железопътната линия. Беше в район, наричан Банитол^[1], по средата между именията около парк „Монсо“ и колибите на Монмартър. Релсите минаваха през голяма част от квартала и той имаше изпаднал вид, като убежище на скитници, с хотели и странноприемници за кратък престой, опърпани гълъби и бездомни котки. Един старец продаваше кестени от количка. Просяк, момче на около петнайсет години, свиреше на цигулка на ъгъла. Арол реши да изчака в наетия фойтон пред сградата, докато свърши сеансът на сестра му. Разговорът вървеше неловко. Емил предсещаше, че Арол се кани да го попита нещо. И имаше неприятното предчувствие, че знае какво би могло да е то.

— Париж! — започна Арол. — Какъв прекрасен град!

— Има си своите хубави страни.

— Ще ми е неприятно да го напусна. Каква дилема!

Остави репликата да увисне във въздуха. Емил обаче нямаше намерение да му предоставя никакво решение.

— Колко време трябва да чакаме?

— Не много. Тя толкова ще се изненада да ни види.

— И кой е този художник?

— Едва ли сте чували за него. Той има сакал крак — полиомиелит. Но най-хубавото е, че ако не ни хареса картината, няма да се налага да плащаме.

— Наистина ли? И как се казва?

Арол отвори уста да отговори, но ревът на влака заглуши думите му.

— Съжалявам, не ви чух — каза Емил.

Но Арол не отговори, той се взираше в улицата. Емил проследи погледа му. От входната врата на сградата излезе елегантно облечен мъж, когото незабавно разпозна като брата на баронесата, Клеман. Графът се спря пред просяка и започна да бърка из джобовите си. Момчето засвири по-бързо и го погледна очаквателно. Вместо да му метне някакви дребни, графът извади лула и я пъкна в устата си. След като я запали, се обърна и кимна на някого от другата страна на улицата. Емил забеляза втори мъж, които чакаше под един навес. Той закуцука от другата страна на пътя, подпирайки се на бастуна си. Беше съпругът на Габриел, художникът. Размениха няколко кратки думи, банкнота смени собственика си, а след това графът се отдалечи, докато инвалидът си отваряше с ключ входната врата.

— Какво, за бога... — ахна Арол.

Емил не каза нищо. Разбира се, помисли си той, разбира се, че не се бе случило нищо. Алис Арол бе с придружителката си. Но не, в този момент Кейт се зададе зад ъгъла. Когато мина покрай просяка, пусна монета в шапката му. После натисна звънеца и след малко ѝ отвори и тя влезе в сградата.

Емил си спомни думите на Густав за графа. Мъж, който вилнее из фустите на жените в Париж. Джейми се обърна към Емил и преглътна, очите му бяха разширени от тревога.

— Сигурен съм, че има някакво обяснение — каза той с лека усмивка. — Сигурен съм, че не е това, което си мислите.

---

[1] Вероятно произлиза от *bagne* (фр.ез.) — наказателна колония, намек за лошата репутация на мястото на неговите обитатели. — Б.пр.

↑

Кейт кърпеше чорапите на Алис в стаята си, когато на входната врата се почука. И после още веднъж, този път по-силно. Къде беше икономката? Забоде иглата в коприната. Когато се почука за трети път, вече не издържа, изтича надолу по стълбите от третия етаж и отвори вратата. Добре облечена жена на средна възраст, която виждаше за първи път, стоеше на прага.

— Мистър Джеймс Арол, моля — каза тя. Акцентът ѝ беше ирландски.

Жената примигна и стисна устни в строга линия, когато Кейт обясни, че Джейми е излязъл за работа и тя няма представа кога ще се върне. Надникна през рамото ѝ, сякаш обмисляше дали да не нахлуе в къщата, за да провери лично дали това е истина. Но не помръдна. Раменете ѝ се надигаха и отпусаха, надигаха и отпусаха.

— Мога ли да предам съобщение от ваше име? — попита Кейт.

— Предадохте ли му предишното? — поинтересува се жената, повдигайки вежди.

Преди няколко седмици Кейт бе забелязала младо момиче на улицата отвън. Изглеждаше така, сякаш бе стояло там от известно време, крачеше нервно пред къщата им. От време на време спираше, за да погледне някои минаващ фойтон, но когато той си продължеше по пътя, се обръщаше и отново поглеждаше към техните неприветливи прозорци със затворени кепенци. Кейт отвори вратата и излезе навън.

— Мадмоазел? — бе попитала тя. — Мога ли да ви помогна? Момичето се обърна и я погледна с прямота, граничеща с грубост.

— Дали Джейми живее тук? Джейми Арол?

Кейт потвърди, че това е точно така.

— Слава богу!

Очите на девойката мигаха бързо в опит да спре избилите сълзи.

— Добре ли е? Да не би да се е случило нещо с него? Никога не е спирал да идва за толкова дълго. Обеща ми, че ще дойде. Но жената, прислужницата ви, ми каза да си вървя.

— Той е добре, но в момента е на работа. Очаква ли посещенията ви?

Преди да успее да отговори, момичето започна да кашля, накъсани хрипове, които скоро се превърнаха в остър пристъп. Накрая кашлицата премина, оставяйки я без дъх и с побледняло лице.

— Обикновена простуда — каза момичето, докато избърсваше устата си с кърпичка. — Джейми постоянно ми казва, че не трябва да спя на отворен прозорец.

— Искате ли чаша вода? — попита Кейт. — Всъщност защо не влезете?

Момичето поклати глава, потръпна, след това придърпа палтото си по-плътено към раменете.

— Просто му кажете, че Делфин е идвала. Вие сестра му ли сте?

— Придружителката на сестра му.

— Не сме се срещали. Аз съм годеницата му. Благодаря ви.

Минаваше полунощ, когато Джейми се прибра, тръскайки вратата така, че събуди всички.

— Къде беше? — провикна се Алис от площадката на втория етаж.

— Навън — тросна се Джейми и се запъти нагоре по стълбите. По-късно, когато Алис се бе върнала в стаята си, Кейт тихо почука на вратата на Джейми.

— Днес дойде да ви търси едно момиче.

— Не сега — разтърка очи той. — Не може ли да почака до утре? Кейт влезе в стаята му, като затвори вратата след себе си.

— Каза, че е годеницата ви. Вярно ли е?

Джейми извърна лице.

— Какво сте направили, Джейми? Какво сте й обещали? Накрая той я погледна с лице, безизразно като камък.

— Нищо, абсолютно нищо.

Обърна й гръб и почна да събува обувките си.

— Не съм аз този, за когото трябва да се притеснявате, нали знаете — отбеляза ехидно той.

Думите на Джейми все още отекваха в главата ѝ. За какво говореше той?

Ирландката я гледаше, в очакване на отговора ѝ.

— Да, предадох му го.

Жената издиша през носа си и каза нещо, което Кейт не разбра.

— Извинете, не ви чух.

— Имам съобщение за него. Делфин продължи да го чака. Чак до края. До самия край. Предайте му го.

Поклати глава, обърна се и тръгна надолу по стълбите.

Въпреки че асансьорите вече работеха, Емил все още предпочиташе да използва стълбите. Забави крачка, за да проследи как единият се издига от земята; всяка кабина имаше две нива, като омнибус. Асансьорът го подмина и спря с шумно тракане на първата площадка, малко по-горе. Всеки ден журналисти и официални лица, светски персони и артисти идваха да погледат. Върхът на кулата не бе завършен, но имаше много какво да се види; ресторантите, аркадата, гледката. И Айфел често бе там, за да ги посрещне и да ги омае с чара си.

— Мосю Нугие — прозвуча над него мъжки глас. — Най-сетне.

Джейми Арол бе седнал на стълбите, точно на етаж под първата площадка. Емил усети как сърцето му се свива. Какво искаше сега? Но в същия миг разбра, че се е случило нещо ужасно. Не само защото дрехите на младежа бяха мръсни и очевидно не се беше бръснал отдавна, а и защото на лицето му бе изписано изражение на истински ужас.

— Какво има? Какво е станало.

Арол се загледа в желязната решетка под краката си, а съзнанието на Емил препускаше паникьосано.

— Нещо с Кейт?

— Мисис Уолъс? Не, тя е добре. Не може да е по-добре.

— Сестра ви тогава?

Джейми поклати глава, не, след това преглътна и сякаш събираше сили, за да проговори. И когато го направи, думите се изляха в неспирен порой от устата му.

— Погребаха я, преди да успея да отида... Разбира се, че платих сметката, тя бе скромна; това бе най-малкото, най-малкото, което можех да направя.

Емил изведнъж видя и усети всичко — стаята на Делфин, изцапаното и провиснало легло, киселия мирис на смърт. Думите на Арол бяха извикали в съзнанието му толкова ясно картината на тази мизерия и безнадеждност, сякаш самият той бе присъствал.

— Много съжалявам — каза Емил.

Джейми прехапа устни и изведнъж му се стори толкова млад, просто едно самотно момче, че Емил протегна ръце и го прегърна утешително. Арол изхлипа, отпуснат на рамото му, от гърдите му се надигнаха дълбоки разтърсващи ридания на скръб, която бе отвъд думите, отвъд всякакво обяснение и причина.

Само на няколко метра по-горе, тълпа хора се бяха събрали край парапета, взираха се в гледката и сочеха базиликата „Сакре Кьор“ и площад „Етоал“.

— Казах на мъжа ми, че е напълно безопасно, но той пак не пожела да дойде — обясняваше една жена.

— О, боже! — ахна един мъж, когато забеляза прегърнатите Арол и Емил долу.

Накрая Джейми се отдръпна и избърса лице с ръкава си.

— Сигурно приличам на пълен глупак.

И после тръгна да слиза надолу по стълбите, завой, надолу, отново завой, пак надолу. Емил го последва и го настигна точно над кабината за билети, разположена на малката площадка няколко метра над земята. Известно време не си казаха нищо. Под тях един човек гонеше трамвая. Някакво дете крещеше: „Все още не, все още не, все още не“. Жена се смееше.

— Обичах я — каза Арол. — Много повече от всички други.

— Нищо не можехте да сторите.

Умълчаха се за момент. Емил изведнъж си спомни за последната страстна еуфория на Арол.

— Виждали ли сте баронесата наскоро?

Джейми се изсмя с кратък, горчив смях.

— Вие как мислите?

Вятърът бе студен и силен; започваше да вали.

— Не мога да остана тук, а не мога да се прибера и вкъщи — продължи той. После се обърна и се втренчи в него. — Емил, ще ми помогнете ли? Бих искал Айфел да ме изпрати в Панама, за да работя по канала. Нужно ми е. Трябва да се махна.

Емил си пое дълбоко дъх, след това издиша шумно. Той знаеше какво е да се заемеш с нещо, за да се разсееш от друго. Беше лесно човек да се самозаблуждава, за да прикрие неприятни факти, да си мисли, че ситуацията и хората могат да бъдат манипулирани и

насочени към това, което желае, когато всъщност е вярно точно обратното. Спомни си онзи ден преди няколко седмици, деня, когато Арол го заведе в ателието на художника. Кейт бе любезна, но сдържана.

— Може ли да видя картината? — попита той, когато неловкото мълчание стана твърде тежко, за да може да го понесе.

— Все още не — обади се художникът от мивката, където миеше четките си. — Портретът не е завършен.

Но Емил не го послуша, нямаше търпение и време за такива неща и дръпна белия чаршаф от статива, на който бе поставено недовършеното платно. То беше напълно празно. Художникът се засуети, скара му се и замърмори за скици и предварителни етюди, докато покриваше отново платното, преди някой друг да го види.

— Трудна работа ли е? — попита Емил Алис, след като тя бе готова. — Да позирате за портрета си?

Тя кимна, да, така е, и се усмихна. Бе успяла да заблуди Кейт, но не и него.

— Но има и известно удоволствие в процеса — продължи тя. — Както и малко болка.

Погледът на Емил се плъзна надолу към страничния шеф на роклята ѝ, към редицата от седефени копчета. Бяха закопчани погрешно — най-горното бе пропуснато и така най-долното бе останало свободно.

— Той притежава такова умение, такова познание за човешката фигура. Истински експерт е, нали знаете.

— Странно, че не е по-известен — отбеляза Емил.

— Но той е — тросна се малко прекалено остро Алис, — сред артистичния свят.

* * *

Високо над тях, на кулата, някакъв човек се провикна. Сред рев на скърцащ метал и съскане на гореща вода асансьорът започна да се спуска отново от първия етаж. Когато ги подмина, Емил видя, че освен оператора вътре нямаше никого.

— Ще го направите ли? — попита отново Арол. — Чух, че има кораб, който потегля вдругиден. Мога да взема пощенската кола, за да стигна до пристанището навреме. Ще помолите ли Айфел?

Лицето му беше поруменяло, а очите му бяха зачервени.

— Добре — каза Емил. — Щом това искате.

Джейми преглътна и му се усмихна леко.

— Искат ми се много неща — каза той тихо. — Само някои от тях са възможни. Поне в този живот.

Асансьорът ги подмина още веднъж, този път пълен с мъже с боброви филцови шапки и жени с пътнически наметала. За миг очите на двамата мъже бяха привлечени от него, от металните вериги, полюшващи се срещу твърдите железни подпори в крака на кулата, преди асансьорът да спре със стържене високо горе.

Февруари, 1889 г.

Кейт прокара пръст по календара с програмата на Алис — проби за рокли и уроци по френски, позиране за портрета и часове при фризьора. Този следобед най-после щеше да дойде майсторката на корсети, която имаше репутация на най-добрата в града и списък с клиенти, за място, в който се чакаше по няколко месеца. Очите на Кейт се плъзнаха по месеца, годината. Нима наистина вече бе 1889? Времето се бе изплъзнало между пръстите ѝ като копринено въже, след три месеца щеше да се прибере у дома. Бе спестила по-голямата част от парите, които Уилям Арол ѝ бе платил, и имаше около седемдесет паунда в банката, което бе достатъчно поне за заминаването ѝ. Бе дочула, че самотните жени като нея, вдовици или стари моми, са наемани редовно за мисионерска работа в Йоханесбург, Басутоленд^[1], Натал^[2] или Кафрария^[3]. Нямаше да се върне в Шотландия. Поне не за по-дълго, отколкото се налага.

Сега избягваше да се поглежда в огледалото. Разхождаше се всяка сутрин, без значение какво бе времето. Това ѝ помагаше да прочисти главата си, да запази самоконтрол. Защото бе тъжна, потъжна, отколкото е била през живота си. А знаеше, че няма право да бъде, никакво, никакво право. Надяваше се, че не го показва, че кръгът от тъмнина, който носи вътре в себе си, не личи в тона на гласа ѝ или в отпуснатите рамене. За всеки случай говореше по-ясно, стоеше поизпъната, преструваше се. Когато ѝ дойдеше прекалено много, поднасяше извинения, качваше се в стаята си и се сгушваше на леглото като някакво мъртво създание. Ще отида в Африка, казваше си тя, и никога няма да се върна.

Майсторката на корсети бе донесла десетина нови модела. Никой не ставаше на Алис. Момичето стоеше право в спалнята си само по бяла памучна риза. Кейт се вгледа в набъбналите ѝ гърди и в извивката на корема ѝ.

— Ям твърде много хляб — обясни Алис, когато шивачката я изгледа с подозрение.

— Откога? — попита Кейт веднага след като жената си тръгна.
Алис седна на леглото си.

— Колко време е минало след последното ви кървене?

— Не помня, никога не помня.

На лицето ѝ бе изписана болезнена досада. Кейт се изправи, обзета от дълбоко притеснение. И изведнъж разбра, че за пореден път е преценила грешно ситуацията.

— Не! Кажете ми, че не сте го направили.

От паниката в гласа ѝ Алис се вцепени.

— Това е просто хляб! — повтори тя и се обърна.

Кейт сграбчи китката ѝ и я завъртя към себе си.

— Не ме лъжете!

По лицето на Алис започнаха да се търкалят големи сълзи.

— Всички правят така в Париж — измънка тихо тя. — Габриел ми каза.

— Кога? Как?

Но всичко си дойде на място без обяснение. Сеансите при художника.

Кейт стисна Алис за раменете. Прииска ѝ се да я разтърси, да я стресне по някакъв начин. Беше толкова наивна, толкова лесна за манипулация и Габриел я бе поднесла в чиния на мизерника.

— Как можяхте?

Лицето на момичето се изкриви в гримаса. И нищо чудно. Кейт се чуваше как звучи — огорчено, злобно.

— Не се сърдете — каза тихо Алис. — Всички имат своите малки флиртове. Среци от четири до пет. Така ги нарича тя.

И после се разплака, лицето ѝ се изкриви като на невярващо малко дете.

— Но изобщо не трябваше да става така! — продължи тя. — Защо ще се жени за онази грозна стара американка? Защо, когато ме обича?

— Не говорите за художника, нали?

— Съпругът на Габриел? Не, разбира се, че не — момичето избърса очите си с ръкав. — Но идеята бе моя, не нейна.

— И от колко време продължава това?

Алис преглътна тежко.

— Ами... Нали знаете, че го видяхме на балета и след това в Булонския лес. И после, когато пробвах онази булчинска рокля, чух някои жени да говорят за ледената пързалка. Бяха го виждали там.

— Значи тогава е започнало?

Алис поклати глава.

— Почти не го видях. Не и тогава, поне. Не до...

— До Лувъра?

Алис кимна.

— И сеансите за портрета? Изобщо не са били такива, нали?

Момичето поклати глава.

— Габриел го уреди — каза тихо.

Кейт се надигна. Беше толкова бясна, че не можеше да седи и секунда повече. Габриел бе предала и двете, бе съсипала Алис. Но защо?

— Какво направих? — проплака момичето. — Такава съм глупачка. Не ми се карайте, Кейт. аз не съм като вас. Никога няма да бъда. Защо изобщо дойдохме тук? Искате ми се да не бяхме идвали.

Гласът ѝ бе равен, но очите ѝ все още бяха насълзени. Преглътна веднъж, два пъти, опитвайки се да ги прикрие. Сякаш едва в този миг бе осъзнала случилото се и бе смазана от него.

Кейт затвори очи. Още веднъж се помоли Бог да ѝ вдъхне сила.

— Алис — каза тя и разтвори ръце. — Елате тук.

Останаха така в мълчание, докато дневната светлина се стопяваше.

— Ще кажете ли на Джейми? — прошепна Алис. — Не съм го виждала от дни.

Не изрече това, което и двете си мислеха. В чие легло спеше сега? Коя жена бе привлякла вниманието му?

Стаята на Джейми беше по-подредена, отколкото можеше да се очаква. Леглото бе оправено, но вратичките на гардероба бяха отворени. Вътре не висеше нищо, освен един редингът и няколко ризи. Скринът бе напълно празен. Стомахът на Кейт се присви.

— Кога казахте, че сте го видели последно?

— Не помня — отвърна Алис. — Но вие го знаете какъв е. Вероятно се прибира едва след като сме заспали. И после отново хуква. Забавлява се. Защото мъжете могат да го правят без последствия.

И тогава и двете почти едновременно видяха подпряната на нощното шкафче бележка.

---

[1] Територия Басутоленд — британска колония, установена в Южна Африка през 1884 г. През 1966 г. обявява независимост като кралство Лесото. — Б.пр. ↑

[2] Район в Южна Африка. От 1843 до 1910 е британска колония. — Б.пр. ↑

[3] Югоизточната част на днешната провинция на ЮАР Източен Кейп. През XIX в. е известна като Британска Кафрария. — Б.пр. ↑

Няколко седмици по-късно схемата „Панама“ се срива. Компанията за канала бе официално разпусната и бяха назначени ликвидатори. Всичките 800 000 инвеститори загубиха вложенията си. Емил намери Густав Айфел в кабинета му в Льовалоа-Пере, седнал на стола, облечен с палто.

— Все още сте тук! — каза Емил.

— Не мога да се прибера вкъщи. Виждали ли сте вестниците? Според „Монд“ бяха изчезнали един и половина милиарда франка.

— Откога знаете? — попита Емил.

Айфел се облегна назад и се загледа в пространството.

— Имаше коментари, но не мислех, че е възможно. Не мислех, че френското правителство ще допусне това да се случи.

— Но го позволи.

— Така е. Разположили са войски по площадите в Панама и са изпратили военни кораби. Военни кораби! Какво очакват? Че френският народ ще преплава Атлантика, ще грабне оръжие и ще атакува?

— Какво ще правите?

— Ще продължим да работим. Имам шест хиляди мъже там. Повечето от металните части вече са завършени и са на място. И очакват от мен да се откажа сега? Що за човек мислят, че съм?

Той замълча, но очевидно не търсеше отговор.

— Няма да спра строителството. Правителството трябва да намери решение. Междувременно ще се придържам към първоначалния си работен график. Не става въпрос само за Густав Айфел, а за спасяването на репутацията на Франция!

Изправи се и приглади палтото.

— Трябва да продължим както обикновено. Имам покана за един прием тази вечер. Ще дойдете ли?

Емил се поколеба. Густав примигна.

— Ще има музика, там ще е и композиторът Дебюси, за когото всички говорят.

— Трябва да отида да видя майка си. Не е никак добре.

— Отидете на сутринта. Моля ви, Емил, елате! Моля ви не само като колега, а като приятел.

Приемът бе в голяма къща, разположена на реката. Дебюси, тъмнокос млад мъж с леко насмешлив израз, наистина беше там и щеше да свири ново произведение. Освен краткото приветствие от домакинята, съпругата на един парижки банкер, Густав и Емил бяха отбягвани от всички. Хората нито разговаряха с тях, нито ги поглеждаха.

— Превърнах се в социален парий — каза Айфел, след като взе две чаши шампанско от подноса на преминаващ сервитьор. — Колко бързо може да пропадне човек в този красив град. Изпийте това и после си вземете още. Това е единственото, което можем да сторим, за да се забавляваме тази вечер, бих казал.

Тъй като нямаха възможност да общуват с когото и да било друго, освен помежду си, Емил прие предизвикателството на Айфел. Шампанското се плъзгаше леко по гърлото му и скоро загуби броя на чашите, които изпи. Връщаше се от тоалетната, когато видя, че Айфел разговаря с една жена.

— Емил — провикна се Айфел, щом го видя. — Тази млада дама тъкмо ми казваше, че се познавате.

Жената се обърна и Емил потрепери от шока. Не беше коя да е жена.

— Може би трябва да ни представите? — подкани го Густав.

— Мога да го направя и сама — каза тя и протегна ръка. — Аз съм Габриел.

— Очарован съм — кимна Айфел.

Габриел се обърна към Емил.

— Имаме обща приятелка — каза тя.

— Така ли?

— Алис Арол. Прекрасно момиче.

Наблюдаваше го как ще реагира. Каква игра играеше?

— Предложихте ли ѝ вече? — попита тя.

Айфел се взираше в него с широка усмивка на лицето си.

— Защо хората продължават да ме питат това? — сви рамене Емил. — Все още е рано.

Тя му се усмихна красиво и след това изигра картата си, нейния коз очевидно.

— О, Емил, но аз чух нещо съвсем друго. При тези обстоятелства времето е от съществено значение, не мислите ли?

— Започваме — каза домакинята. — Може да продължите да клюкарствате след рецитала.

В балната зала бе поставен роял. Към Дебюси се присъедини и друг музикант; това бе пиеса за четири ръце. Емил се опита да слуша музиката. Опита се да се съсредоточи върху леещите се ноти и мелодии. Габриел бе застанала отляво на Айфел, но думите ѝ все още пулсираха в главата му като жилото на оса.

— Имам нужда от чаша вода — прошепна той на Айфел, преди да се оттегли.

Мина през къщата, покрай една прислужница, която събираше празни чаши, покрай няколко възрастни придружителки, които плетяха в мълчание, през широк коридор с гоблени и порцеланови съдове от Севр, докато се озова в зимната градина. Тук бе тихо, прохладно, благодарение на стъклените стени и поклащащите се листа на палмите и юките. Опита се да прочисти съзнанието си, да осмисли ситуацията, но главата му все още бе замаяна от шампанското и киселия вкус на собствения му ужас.

— Емил — повика го някой. Обърна се. Беше Айфел.

— Чухте ли това? — попита Емил.

Густав кимна и се настани на един плетен стол.

— От нея ще стане чудесна малка съпруга — каза той.

Емил беше на път да избухне, тялото му се потеше, сърцето му препускаше бясно.

— Какво казахте?

— Знаете какво си мисля. Брак, семейство — ще ви се отрази добре.

— Това не е мое дете! — изсъска Емил.

Айфел повдигна вежди и се облегна на стола си. Запали пура и вдиша дълбоко силния тютюн.

— Вие я ухажвахте, при това публично!

— Но не съм спал с нея.

— И все пак трябва да постъпите както е редно и да се ожените за нея.

— А ако не го направя?

Густав Айфел издиша шумно.

— Вие работите за мен. Имам репутация. А репутацията е всичко в този град, знаете го.

— Чухте ли какво казах?!

Айфел се изправи.

— Фирмата ми вече е опетнена от скандал не по моя вина — отговори той рязко. — Просто не мога да си позволя още един, толкова близо до откриването на кулата. Не мога да си го позволя.

— Това заплаха ли е?

Айфел изтръска пепелта от пурата си в саксията на една палма.

— Оженете се за момичето. И си вземете любовница.

Емил поклати глава.

— И ако не мога да направя това?

Айфел сложи ръка на рамото му.

— Нека поговорим за това на сутринта. Но не ми се иска да бъда принуден да ви освободя.

От залата се разнесоха аплодисменти. Айфел му кимна и тръгна обратно към приема.

Емил се отпусна на една каменна пейка. Всичко, което искаше, бе Кейт, всичко, което някога бе искал, бе Кейт. Трябваше да я послуша, трябваше да прекрати всякакъв контакт с нея, когато го беше помолила. После му хрумна друга мисъл. Дали тя бе наясно, дали участваше във всичко това? Дали умишлено го бе свързала с Алис? Не, той знаеше, без всякакво съмнение знаеше, че това е дело на Габриел. Нямаше представа как или кога бе организирала всичко, но беше сигурен. Това бе отмъщението ѝ, нейното възмездие.

Внезапно осъзна, че в полумрака до него стои някакъв мъж и пуши пура.

— Не разбирам за какво е целият този шум — каза мъжът. — Този композитор, как му беше името?

Графът погледна към Емил, красивото му лице бе съвсем спокойно, устните му — извити въпросително.

— Дебюси.

— Точно той. Предпочитам балета. Там поне има какво да зарадва очите ти, ако разбирате какво имам предвид?

Засмя се — кратък момчешки хилеж, изпълнен с вулгарни намеци. Ако не се бе засмял, мислеше си Емил по-късно, ако беше продължил да говори как не обича класическа музика, резултатът щеше да е доста по-различен. Вместо това смехът му отекна сред стъклата на зимната градина и се върна обратно към него, присмиваше му се, докато проникваше през блещукащите листа. Не помнеше точно как се бяха развили събитията, не помнеше да е вземал съзнателно решение за това, но вместо да продължи мълчаливо да се съгласява, изведнъж осъзна, че е стиснал графа за яката.

— Няма ли край вашия разврат? — прошепна Емил.

Графът се втренчи в него, премигващ от изненада.

— Дори не ви познавам — закашля се той.

Емил го държеше здраво, изпълнен с гняв, какъвто не бе изпитвал никога в живота си. В този момент му се струваше пределно очевидно, че този мъж с неговата копринена риза, красиво лице и превъзходен генофонд е виновен за всичко, за цялото страдание, болка, омраза и мъка в света, за цялото неравенство, несправедливост и лицемерие, за загубата на всеки и всичко, което някога бе обичал. И все пак той бе непоклатим, недосегаем, безразличен към вредите, които е причинил. Емил не искаше нищо повече в този живот от това да го накара да страда.

— Мосю! — прозвуча глас някъде зад него. Беше една от враноподобните придружителки, плетивото все още висеше от ръцете ѝ, очилата ѝ бяха бутнати на края на носа.

Емил пусна графа и залитна назад, гневът му се срути като крехко скеле. В главата му имаше лекота, сякаш кръвта във вените му е газирана от шампанското, което бе изпил.

Графът не бе особено пострадал, но сега разтриваше врата си и го гледаше със смръщено лице.

— В какво точно ме обвинявате?

— Да ви нарека „курва“, ще бъде обида за професията — каза Емил. — Не, мосю, вие сте обикновен мръсник.

Емил тръгна към вратата, препъвайки се в прага. Композиторът все още свиреше, прислужницата още събираше чаши — бяха изминали само няколко минути, но той знаеше, че тъканта на неговия свят бе непоправимо разкъсана.

Беше рано, толкова рано, че тънката мъгла все още се стелеше над целия град. Кейт лежеше със затворени очи, но след като осъзна, че сънят си е отишъл и няма да се върне, стана и отвори кепенците. Мека светлина изпълни стаята и се отрази в огледалото и в стъклата на рамкираните ботанически офорти на стената. Сутринта бе спокойна като езеро, въздухът — лек и прозрачен като вода.

Къщата изглеждаше празна без Джейми. Въпреки че и преди рядко бе стоял с тях у дома, винаги съществуваше възможността да влезе всеки момент. Кейт си даде сметка, че бе свикнала да се ослушва за него, че познаваше всяко скърцане на пода и натискане на дръжката на вратата, че бе развила друго сетиво, по-силно от обонянието, за да усеща присъствието му.

— Панама! — извика Алис, когато Кейт прочете бележката му, после я взе от ръцете ѝ и я прочете още веднъж сама. — Как е могъл?

И се разрида.

Масата вече се сервираше за двама, не за трима. Къщата бе прекалено тиха. Дрешникът в коридора бе наполовина празен, палтата висяха наредко, като изгъняла коса. И сякаш отсъствието на Джейми притежаваше способността да се раздува, докато в крайна сметка споменът за него зае много повече място, отколкото някога бе заемал той самият в този дом.

Що се отнася до Алис... трябваше да се вземат определени решения, да се консултират с лекари, да бъдат направени признания, но случилото се все още бе твърде ужасно, раната все още бе твърде прясна, за да предприемат каквото и да е. Как би могла да каже на Уилям Арол за положението на племенницата му? Как би могла да признае, че племенникът му е избягал в Централна Америка? Разполагаха с малко време, месец или два може би, през които биха могли да живеят в отрицание. И така, Кейт взе пример от Алис и продължи да се държат както преди. Щеше да направи нещо, просто няма да е днес.

Просна дрехите си на леглото: кюлотите и ризата, фустата и чорапите, турнюра и корсета. Бе избрала тъмнозелена рокля с висока яка, тесни ръкави и малък турнюр, купена готова — конфекция, от универсалния магазин. Не беше скъпа.

Докато сваляше камизолата, която носеше в леглото, зърна образа си в огледалото: тъмната коса, дълга и пусната, голите крака, голото тяло. Плъзна ръце по гърдите, по ханша, по бедрата си. Ето как я виждаше Емил, свободна от корсети и фиби, ненагласена, неовързана с панделки и ширити, а способна да диша протяжно и ниско, да се протяга и извива, да омеква и да поема.

Извърна се от отражението си. За момент ѝ хрумна, че вече никой, освен нея няма да види бялата ѝ кожа и меките гърди, никой никога няма да я опознае. Бързо се облече, първо бялата памучна риза и кюлотите, после корсета — черен с банели от китова кост и стоманено скеле, тираничните му извивки притискаха тялото ѝ в правилната форма на пясъчен часовник. Оправи телта на турнюра — всъщност кринолет^[1], около кръста си, така че металната клетка да се издаде отзад. Ботушите ѝ се връзваха отпред, чорапите ѝ бяха свързани с корсета, но доста досадни за закачване, и чак след това — последният слой, роклята за навън, с нейните драперии и фестони, копчета и тесни маншети от зелена дамаска.

На входната врата прибра косата си с фиби и прикрепил шапката — кадифена и филцова, без периферия, пъхна ръце в ръкавиците и взе чантата си. Най-после излезе на улицата, опитвайки се да не обръща внимание на неудобството от металното скеле и бодването на телта, на застрашителното плъзгане на левия ѝ чорап надолу, на тежестта на дрехите и стоманата, на дантелата и банелите, и на потта, която вече бе започнала да избива под мишниците ѝ. Сутрешната мъгла се бе вдигнала, въздухът бе застоял от задушливия дим от хилядите камини на въглища. Камериерки бързаха за работа, мъже се бяха запътили към службите си и малки момчета, стискащи чанти с книги, тичаха с все сили към училище. През следващите десет минути подмина половин дузина жени, които ходеха с високо вдигнати глави, лицата им не издаваха по никакъв начин неудобството на допълнителното тегло, което носеха в дрехите си, бавното мъчение на това тъй обикновено нещо — да бъдеш облечен.

Намери празна пейка в парка и поседя там известно време. Пролетта бе много далеч, но тревата бе преждевременно изпъстрена с жълти и лилави минзухари. Една жена тичаше по широките алеи и явно търсеше някого, или поне така изглеждаше. Когато се приближи, Кейт я позна — беше тяхната икономка. Търсеше я.

Виковете на Алис се чуваха още от входната врата. Тя лежеше превита на леглото си, тялото ѝ се гърчеше от болка. Алис сграбчи ръката на Кейт и я стисна.

— Ще умра — каза тя.

Лекарят потвърди, че няма да умре. Окървавените чаршафи бяха махнати и преварени, предписана бе почивка в леглото в следващите два месеца и диета с лека храна. Никой не изказа с думи какво се бе случило или какво означава това. Бе от онези благословени нещастни случаи, които са твърде ужасни, за да се моли човек за тях, но все пак бяха благословия за толкова много млади дами.

Три дни по-късно Алис слезе на закуска. Беше бледа и очите ѝ бяха зачервени.

— Трябва да сте в леглото — каза Кейт.

— Не мога да лежа там и ден повече. Мисля, че се вкаменявам като изкопаемо.

— Как сте?

Алис кимна и си взе препечена филийка. Кейт отпи от чашата си с чай. Когато вдигна глава, сълзите капеха от лицето на Алис и се стичаха по порцелановия поднос, на който бе сервирана закуската.

— Трябва да видя Габриел — каза момичето. — Тя не отговаря на писмата ми и искам да разбера защо.

За момент Кейт не знаеше какво да каже. Нима Алис не осъзнаваше какво ѝ е причинила Габриел? Бе се възползвала от доверието им, бе подтикнала графа да се възползва от нея, бе я съсипала.

— Алис... — започна тя.

— Знам какво ще ми кажете. Но не е така, тя само се опитваше да ми помогне. Вярвам в това. Трябва да ѝ се е случило нещо. Никога не би поискала тези пари, ако не е възнамерявала да ми ги върне.

— Дали сте ѝ пари?

Сълзите отново се канеха да прелеят от очите на девойката. Тя кимна веднъж.

— Това беше заем, нищо друго. Тя ми е приятелка. Моля ви, не я съдете, мисис Уолъс. Просто трябва да говоря с нея.

Алис я гледаше, в очите ѝ се четеше молба. Как би могла да откаже?

— Къде живее?

— Не съм сигурна.

— Мислех, че си пишете с нея.

— Има пощенска кутия. Знам, че звучи странно, но тя ми го обясни. Постоянно е в движение из града и така ѝ е по-удобно. Знам обаче коя пощенска станция използва.

* * *

Габриел се появи в пощата късно на третия ден, точно когато Кейт бе на път да се откаже. Беше облечена в черно, турнюрът ѝ бе смъкнат ниско, а шапката ѝ бе нахлупена над очите. Кейт напусна кафенето, където чакаше, и тръгна след нея. Габриел вървеше бързо, почти подтичваше. Зави надясно и се отправи към реката. След двайсет минути стигна до Китайския квартал, който заобикаляше Лионската гара, след това зави по улица с ориенталски магазини. В далечния край почука на една врата и веднага бе пусната вътре.

Кейт се помота покрай сергиите, където продаваха прясна риба и зеленчуци, пъстри кимона и хартиени фенери. За разлика от останалите, на прозореца на последния магазин бе пусната щора. Кейт надникна през вратата и след малко тя се отвори и един китаец я покани да влезе. Въздухът беше натежал от миризмата на тютюн и нещо друго, нещо сладко, като смола. Мъжът я поведе по коридора към голяма стая без прозорци. В стените бяха вградени дървени нарове, закрити със завеси и красиви шалове. Някои от обитателите вдишваха дим през тръби. Габриел лежеше на последното легло отляво, със затворени очи и ръка, отпусната през ръба.

— Искате пуши? — попита китаецът на развален френски. — Дамите харесват пуши.

---

[1] Във втората половина на XIX в. кринолинът се променя в кринолет. Има промяна във формата на стоманените обръчи — вече са

дъги, както и в дължината и в начина им на пришиване към роклята. Приема се, че кринолетът е преходен етап към турнюра. — Б.пр. [↑](#)

Ято гъски летеше на юг над остров Гран Жат, толкова ниско, че човек можеше да ги чуе как си крякат тихо една на друга, звукът от техните криле пореше въздуха, сякаш биеше масло в хаванче. Небето бе надвиснало, облаците бяха натезжали от предстоящия дъжд, в полетата отвъд реката всички крави бяха полегнали. Преди час Емил прекоси тесния железен мост и приседна, чакайки на една от пейките, гледащи към Сена.

Два дни по-рано бе разположил фотоапарата си на втората площадка, в посока на юг, към Монпарнас. Мъглата бе погълнала четиринадесети арондисман и районът се разтапяше в белота като прекалено дълго проявявана снимка. Изведнъж усети, че някой диша тежко зад него. Беше мъж, когото не бе виждал никога преди, коняр. Подаде му писмо.

— Какво е това?

— Отворете го — предложи мъжът.

Беше от графа. Докато го четеше, Емил се разсмя.

— Това някаква шега ли е?

Конярят поклати глава.

— Е? — попита той. — Ще бъдете ли там?

— И какво ще стане, ако не дойда?

Конярят се почеса по ухото. Очевидно тази идея никога не му бе хрумвала.

— Нали сте човек на честта?

— Разбира се!

— Тогава получих отговора си.

Мястото на срещата бе в най-горния край на острова, в малка горичка. Дуелите бяха забранени, затова островът бе идеалното място, достъпно и все пак скрито от главните пътища. През почивните дни бе предпочитан за разходки. В картината си Съора бе запечатал образа на следобедната тълпа, лаещите кучета и ревящите деца, светлината, спускаща се като капки от върбите. Но сега наоколо нямаше никого, не и толкова рано сутринта, в неделя.

Щеше да има пистолети, предполагаше той, и после на всеки от двамата се полагаше по един изстрел „до първа капка кръв или смърт“. Дори терминологията звучеше старомодно и мелодраматично. Това бе игра, разбира се, игра на фукане, любима на остарелите хлапетии. И той внезапно видя живота си отстрани като нещо много далечно. Сякаш се въртеше по спирала в сътворен от него пашкул, от едно лошо решение към следващото, от Габриел към Кейт, от разкаянието до скръбта, в неспирно затягаща се намотка. Може би, реши Емил, заслужаваше точно това. За всичко, сторено от него, за всяко прегрешение и егоистично решение, за всяко злодеяние или безразлична постъпка. Да бъде убит от един-едничък метален куршум, му се стори напълно подходящ край за човек, прекарал дните си, използвайки метални нитове, за да съединява нещата.

Чу звук от стъпки по чакъла и се надигна. Беше графът със същия млад мъж, който му бе доставил писмото. Този път той носеше голяма дървена кутия.

— Къде е вашият секундант? — попита графът. Дъхът му вонеше на алкохол, дрехите му на секс.

— Нямам — отвърна Емил.

Мъжете се обърнаха и си казаха нещо шепнешком.

— Ваш проблем — отсече графът.

Кутията бе отворена. Вътре имаше два пистолета. Емил избра единия; бе студен и тежък в ръцете му.

— Секундантът ми ще ги зареди — каза графът.

— На колко крачки ще сме един от друг?

Графът го погледна, извивайки устни в подигравателна усмивка.

— О, божичко! Новак.

— Ще отбележа къде трябва да бъдете — каза конярят. — И не забравяйте, не престъпвайте означението или противникът ви може да стреля.

Емил наблюдаваше как конярят начерта кръст на чакъла с петата на ботуша си. И тогава, както бе инструктиран, зае позиция.

— Може да приеме устно извинение — обърна се конярят тихо към него. — Струва си да опитате.

— Не, благодаря ви — отвърна Емил.

Младежът въздъхна и хвърли бърз поглед към графа.

— Добър е, знаете ли. Последният мъж изгуби ръката си.

Емил се опита да прогони изплувалата в съзнанието му картина — празния ръкав, забоден към палтото с игла. Устата му пресъхна, ушите му бяха започнали да бучат. Искаше само да се свърши с това.

— Готов съм. Нека той да стреля пръв.

Абсолютно сюрреалистично е, помисли си Емил, докато стоеше на кръста си и наблюдаваше как другият мъж повдига пистолета и го насочва към него. Поне щеше да умре с непокътната чест. И все пак в гърдите му имаше лекота, която не би трябвало да е там. Вгледа се в графа, предизвиквайки го да го направи. В очите му видя същия поглед, който бе видял и в зимната градина. Графът се боеше от него.

— Огън! — извика конярят.

С мощен изстрел и много пушек пистолетът на графа гръмна. Емил затвори очи. Чу свистенето на куршума и усети ужилване по врата си, но когато отвори очи, все още стоеше прав.

— Пропуснахте — каза той.

Беше негов ред. Повдигна пистолета. Графът стоеше на мястото си, повдигнал арогантно брадичка, с ръце в джобовете.

— Готов ли сте? — попита конярят.

Емил кимна.

— Тогава стреляйте.

Емил се фокусира върху гърдите на графа, там, където в момента сърцето му — бе сигурен — туптеше два пъти по-бързо.

И си спомни Алис в ателието на художника. Представи си как графът я съблича, грубо, припряно, как открадва доверието ѝ, репутацията ѝ, девствеността ѝ с такава небрежност, сякаш развързва ботуша си.

— Огън! — извика отново секундантът.

От тежестта на пистолета вече го боляха ръцете. Сега се прицели в главата на графа. Бе прецизен, методичен; точността му бе професия. И все пак никога досега не бе стрелял с пистолет и пръстът му потрепери на спусъка. Мирисът на барут и димът изпълваха устата му.

— Огън, мосю!

Един кос зачурулика на дървото близо до реката. Нов образ изплува неканен в съзнанието му; градината на Арол през пролетта. Повдигна пистолета си и стреля, без да погледне. Графът залитна назад и се строполи на земята. От лявото му рамо потече кръв. Попадение.

Графът извика нещо, конярят — нещо друго. Емил захвърли пистолета и тръгна обратно към металния мост, обратно към живота, от който не се бе отказал, все още не. Нямахте да се ожени за Алис Арол. Нямахте да работи повече за Густав Айфел. И днес бе денят, в който щеше да му го каже.

Чу зад себе си звук от презареждане на пистолет. Отекна изстрел, който рикошира в парапета на металния мост до него. Някой ден ще доведе тук децата си, помисли си той, и ще потърсим следата от този куршум, и този ден ще ми се струва толкова, толкова далечен.

На булевард „Бурдон“ взе файтон.

— Марсово поле — провикна се на кочияша.

— До кулата? Май почти е завършена.

— Да — каза Емил. — Почти.

— Какво ви се е случило?

Емил вдигна ръка и докосна шията си. Куршумът на графа бе минал на косъм, по-близо, отколкото мислеше. Беше го лизнал, оставяйки по кожата му малка следа като опашка на комета.

Частната церемония за откриването на Айфеловата кула се проведе на 31 март 1889 г. в пет следобед. По-късно същата вечер, след като на върха бъде издигнат френският флаг, щеше да има празненство за работниците и за отбраните, за приятели и поддръжници, за знаменитости и светски личности. С височина от 324 метра кулата бе най-високата сграда в света, по-висока от катедралите в Руан и Кьолн, по-висока дори от небостъргачите в Ню Йорк и Чикаго. На първия етаж, където се бяха събрали всички, се провеждаше малка пресконференция.

— Кога приключихте работа? — попита някой.

— Вчера! — отговори Айфел.

— Доволен ли сте от работата? — попита друг, щом смехът утихна.

— Невъзможно е човек да не е доволен. Тя не просто е великолепна, но и гледката от върха ѝ е несравнима с нищо по целия свят. Е, кой идва с мен, кой иска да види как ще вдигна триколяра?

За откриването асансьорите бяха спрени и догоре имаше дълъг път, така че само двайсетина души проявиха желание да изкачат виещото се стълбище чак до върха. Вечерната светлина се процеждаше през желязната решетка, която с височината ставаше все по-тънка, като изящен женски крак. Кулата се извисяваше над покривите и бележеше края на всеки булевард, солидна и все пак прозрачна, елегантна и все пак математическо творение, видима от почти всяко ъгълче на Париж.

Алис и Кейт стояха близо до щанда със закуски и се опитваха да задържат бонетата си, които вятърът упорито искаше да издуха. Под тях бе площадката на Световното изложение, където бе започнал строежът на павилионите и на Галерията на машините, на селищата и парковете. Щяха да пропуснат мащабното откриване през май. Билетите им за вкъщи бяха резервирани за следващия ден. Багажът им бе опакован, сандъците — натъпкани.

Изминалите два месеца бяха трудни, но Алис се бе възстановила напълно и нямаше търпение да се прибере у дома. Бе започнала да си

пише отново с мистър Хог. Той още, както се бе изразил, нетипично за него, ѝ пазеше място в сърцето си. Но първо, преди да напуснат Франция, щяха да присъстват на церемонията по откриването на кулата.

— Заради Джейми — бе казала Алис. — За да можем да му разкажем, когато се върне от Панама.

И се бе насилила да се усмихне.

Никой нямаше новини от него. Носеха се слухове за нова епидемия от холера. Но докато не чуеха обратното, щяха да приемат, че причината за мълчанието му е просто комбинация от неговия мързел и лошата пощенска служба.

Първият етаж бе препълнен с хора. Тук, сред шумоленето на поли и лекия полъх на пролетния вятър, се усещаше масово главозамайващо вълнение. В този ден в Париж това бе точното място, където трябваше да е човек, за да види другите и да бъде видян. Хората сочеха, ахкаха, усмихваха се и се опитваха да заемат подходяща поза за тримата фотографи, които документираха събитието.

— Добре ли изглеждат? — попита Алис.

Носеше бяла рокля и розов чадър против слънце. Изглеждаше сладка, свежа, все така по-млада от реалните си години.

— Изглеждате много добре — отвърна Кейт.

Алис примижа срещу слънчевата светлина и се наведе към нея.

— Мислите ли, че хората знаят? Могат ли да се досетят?

Кейт я хвана за ръката.

— Никой не знае. И никой никога няма да узнае. Обещавам ви.

Емил Нугие бе застанал от южната страна и се взираше към града. Погледът на Кейт пробяга по лицето и раменете, надолу към ръцете му. Хората страняха от него — имаше дужина версии за причината за социалното му падение. Кейт бе чула няколко истории; той бе прострелял графа, бе зарязал младо момиче, бе уволнен от работа. И все пак бе тук, на откриването, и очевидно не се разкайваше за нищо.

— Мисис Уолъс! — провикна се Алис. — Елате насам.

Скоро след като Кейт откри състоянието на Алис, Емил прекрати всякакви контакти с тях. Беше ли научил за положението на мис Арол? Или най-после бе осъзнал, че е безнадеждно да упорства? Какво щеше да стане, ако бе продължил да ухажва Алис? Кейт нямаше отговор на

този въпрос. А що се отнася до графа, Емил бе направил само това, което мнозина мъже биха сторили с удоволствие, ако имаха възможност. Раната, очевидно, не беше фатална.

Група дами се приближиха, за да надзърнат през ръба, и препречиха гледката на Кейт. Тя се наведе настрани, докато отново успя да го види. Емил изпъна гръб, оправи яката си и после тръгна по стълбите към втория етаж, следвайки спиралата, нагоре и нагоре, все по-далече от нея.

Кейт осъзна присъствието на Алис до себе си едва когато момичето я хвана и за двете ръце и я завъртя.

— Мисис Уолъс! Викам ви за не знам кой път.

— Един момент — отрони Кейт, вперила поглед към стълбището, докато Емил най-после се скри от погледа ѝ.

— Погледнете ме — настоя Алис.

Кейт се обърна към нея. Лицето на повереницата ѝ бе станало алено. Сякаш в един миг внезапно бе проумяла всичко.

— Той е бил. През цялото време е бил той. Не е идвал да ухажва мен, а да вижда вас.

Кейт се почувства разкрита, дъхът ѝ секна, загубата я смаза.

— Защо? — попита Алис.

Кейт тръсна глава. Защо? Защо се бе случило ли?

— Защо не ми казахте? — настоя момичето.

Кейт притвори очи. Вече нямаше значение. Той си бе отишъл.

— Защото — прошепна — не може да се направи нищо.

— За какво говорите? — извиси глас Алис.

Хората се обърнаха към тях. Двама възрастни господа и съпругите им се запътиха към англо-американския бар. Кейт и Алис се умълчаха, докато групата ги подминаваше.

— Не мога да му дам това, което желае — каза Кейт, когато хората се отдалечиха.

— Не ви разбирам — отбеляза Алис. — За какво говорите? Той е идвал заради вас!

— Да слизаме вече. Утре трябва да ставаме рано.

— Не! Вече съм голяма. Последните няколко месеца го доказаха. Освен това вие сте не само моя придружителка, а и приятелка. Какво не сте могли да му дадете?

Кейт вдиша и издиша дълбоко. Тежестта на това, което бе сторила, на това, което бе, на това, което бе предизвикала, се надигна в нея като плътна сива мъгла.

— Съпругът ми...

— Той е починал — кимна Алис. — Трагично.

Кейт кимна.

— Веднъж... ме бутна по стълбите — прошепна тя. — Очаквах дете.

Преди призраците на децата, които бе копняла да има, често преследваха Кейт. Присъствието им ѝ тежеше като камък, захлупил сърцето ѝ. Напоследък обаче това бреме бе олекнало и едно по едно неродените ѝ деца я бяха напуснали.

Алис се взираше в нея с широко отворени очи.

— Направиха ми процедура, медицинска процедура, за да спрат кървенето. И сега не мога да имам деца.

— Сигурна съм, че не е вярно — каза Алис. — Може да опитате...

Кейт постави ръка на рамото на момичето.

— Когато приемеш нещо, му позволяваш да си отиде.

За момент двете останаха така, в мълчание, загледани към града, докато сенките се удължаваха. Скоро щяха да си тръгнат оттук. Скоро тези дни щяха да свършат. Скоро Емил щеше да бъде просто спомен, полузабравен поглед. Оркестърът засвири. Някакъв мъж запя. Признанието увисна във въздуха помежду им, добило реалност и плътност, след като бе изречено на глас. Погледът на Алис се плъзна от лицето на Кейт към по-високите платформи.

— Знаете ли какво? Качвам се — каза изведнъж Кейт.

Алис мигна и после ѝ кимна почти недоловимо.

— Ще се оправите ли тук сама, Алис? Няма да се бавя.

— Разбира се. Не ме мислете.

Докато се катереше, Кейт чуваше стъпките на другите хора по металните стълби високо над себе си. При издигането си към втория етаж спираловидното стълбище се извиваше леко навътре. Тя не поглеждаше през ръба, не позволяваше погледът ѝ да се зарее, а се бе втренчила право напред, в стъпалото, което ѝ предстоеше да изкачи. При толкова много въздух и толкова малко плътност на постройката усещаше вятъра в косата си и капките дъжд по лицето си, усещаше

кислорода, навлизащ с цялата си острота в дробовете ѝ, и хладния порив под полите ѝ. Беше като левитация, издигане без необходима подкрепа, изкачване в невъзможно пространство.

Краката скоро я заболяха и остана без дъх; корсетът ѝ бе прекалено пристегнат, а турнюрът — ужасно неудобен, но тя продължаваше, стъпка, после друга, после още една. Накрая стигна до втората площадка, намираща се на сто метра височина. Докато си поемаше дъх, стисна силно перилото, толкова силно, че кокалчетата на пръстите ѝ побеляха. Беше успяла.

Емил не беше тук. Обиколи етажа два пъти. Имаше само едно място, където би могъл да отиде. Други вити стълби водеха към третия етаж.

— Към върха ли отивате? — попита я един мъж, докато тя се колебаеше в подножието на стълбището. — Догоре са само 1130 стъпала.

Трябваше да го направи веднага, бързо, преди да е размислила.

— Значи сте по-смела душа от мен — кимна мъжът. — Ако побързате, може да стигнете навреме за вдигането на флага.

И тя тръгна отново, пак стъпало по стъпало, нагоре и нагоре, завой след завой, катерейки се в средата на върха, тирбушон от стъпала към най-горната част. Тези стълби бяха по-тесни от последните и много, много по-стръмни. На първата платформа засвири оркестър, но бе прекалено далеч, за да различи мелодията.

По средата на пътя до върха Кейт спря, за да успокои дишането си. Слънцето залязваше и кулата хвърляше дълга, много дълга сянка. Земята съвсем се бе смалила под краката ѝ, всичко започна да се върти, стъпалата се разместиха, хоризонтът се размаза пред погледа ѝ. Доповръща ѝ се. Тилът, лицето и скалпът ѝ бяха облени в пот. Изведнъж се вкамени, вцепени се от ужас, от устните ѝ излезе лек стон. Нищо не беше стабилно, вече нищо не ѝ изглеждаше безопасно. Вкопчи се в централната колона на стълбището, обви я с двете си ръце и притисна лице към боядисаната в червено повърхност. Но така бе още по-лошо; тя бе прекалено голяма, прекалено гладка, за да се задържи за нея.

— Хайде — подтикна се сама. — Продължавай!

Вдигна глава нагоре. Бе на половината път. Фокусира се върху опита да забави дишането си, навътре, навън. И отново. Дишай.

Издишай. После протегна ръка, докато пръстите ѝ се плъзнаха по перилото, преди да го сграбчи с двете си ръце. Дланите ѝ бяха влажни, тялото — подгизнало. Опита се да накара крака си да направи още една крачка, само още една. Коленете ѝ обаче се разтрепериха. Крайниците ѝ не помръдваха. Бе залепнала на място. Дали наистина кулата е безопасна? Беше сигурна, че е усетила как се залюлява. Какво правеше толкова нависоко, само на крачка от сигурната смърт? Искаше само да се озове на твърда земя, на паваж, трева или чакъл. Как би могла да стигне още по-високо? Физически това бе невъзможно.

— Моля те — прошепна тя. — Стъпка по стъпка.

Изчака дишането ѝ да се успокои и гърдите ѝ да спрат да се надигат бързо, после изтри потта от лицето си в рамото. Изведнъж изпита силен гняв към самата себе си; беше жалка, слаба. Затова животът я бе довел тук, до този момент, затова стоеше вцепенена като в капан на стъпалата на това творение от желязо и въздух, високо, високо над Париж, неспособна да продължи напред.

Над нея се разнесоха леки радостни възгласи. Изхвърча тапа от шампанско. Сигурно бяха вдигнали триколяра. Докато възгласите утихваха, тя чу увереното трополене на стъпки по метал някъде под нея; някой друг се качваше по витото стълбище. Да бъде открита тук, вцепенена, вкопчила се в перилата като жертва на корабокрушение, бе вероятно най-лошото, което можеше да си представи в момента. Затова си представи Емил там горе, на върха. Почти бе успяла, не беше далеч, изобщо не беше далеч. Прогони от съзнанието си всичко друго, остана само той. Направи възможно най-малката стъпка, после още една и след това продължи, стъпало след стъпало, докато накрая, останала съвсем без дъх, стигна до третата, най-високата платформа.

Отпусна се на една пейка, затвори очи и зачака замайването ѝ да изчезне. Представи си, че отново е във въздушния балон и Емил е до нея. Ако се придържа в центъра, далеч от ръба, ако се фокусира върху хората, а не върху височината, ще се овладее. Отново отвори очи. Слънцето бе залязло и Париж бе блестящ черен килим, обсипан с малки диаманти от светлина. Пред нея се носеха фигури, размазани черни петна на фона на бледото сияние; десетина мъже и две-три жени. Едно дете. Някъде отдолу избухна поредица от гърмежи и в небето над нея започнаха да разцъфват фойерверки в червено, зелено и

синьо. От стълба със знамето се изсипа дъжд от конфети, които западаха бавно във въздуха като огромни снежинки.

Кейт обиколи припряно два пъти централната колона, после още веднъж. Той не беше тук. Спря до малкото вито стълбище, което водеше към частния апартамент на Айфел. Това бе единственото място, където можеше да е Емил.

— Търся мосю Нугие — обърна се тя към мъжа, който слизаше оттам.

— Опасявам се, че не е тук — отвърна господинът. — Едно момче дойде със съобщение за него и той си тръгна преди няколко минути.

Сенките извиваха телата си в стаята. Спалнята бе почти тъмна, с изключение на една-единствена лампа на лавицата над камината. Емил се постара да затвори възможно най-тихо вратата в коридора.

— Кой е? — провикна се майка му.

— Аз съм. Емил.

Майка му въздъхна тихо, от облекчение, предположи той.

— Мислех, че никога няма да дойдеш — каза тя.

— Дойдох. Дойдох веднага щом получих съобщението ви.

Тя лежеше, леко повдигната от няколко малки възглавнички. Леглото бе отрупано с документи, шишенца от хапчета и бурканчета с кремове.

— Как сте, маман? — попита Емил и я хвана за ръката. Бе малка и тънка като на дете.

— Все по-добре.

Той преглътна. Как щеше да ѝ каже? Как можеше да премълчи?

— Има нещо, което трябва да ви кажа...

Тя отдръпна ръката и прибра един избягал кичур коса зад ухото си.

— Има крем карамел за теб в килера. Знам колко много го обичаш.

— Маман...

— Знам. Знам от месеци.

Отвън се разнесе силният гръм и пращенето от фойерверките, изстрелвани на кулата.

— Какво става? — попита тя. — Мислех, че отдавна сме прогонили прусаците.

Емил се усмихна, но не бе напълно сигурен, че тя се шегува.

— Всъщност искам да ви покажа нещо.

Но тя се вкопчи в ръката му и я стисна силно.

— След мъничко. Емил, знам, че според теб никога не те слушам. Мислиш, че възгледите ми са старомодни, остарели.

— Изобщо не е така.

— Чуй ме! — каза тя по-остро и го стресна. Не очакваше такава рязкост от нея.

— Добре, добре...

— Чух какво ми казваш. Чух какво казваш за фабриката, за семейството, за бъдещето. И затова го направих за теб.

Той искаше тя да спре да говори, да не казва това, което щеше да каже. Не искаше да го чува.

— Продадох „Мезон Сушт“. Е, всъщност ти я продаде, когато подписа документите.

— Какви документи?

— Онези, които подписа последния път, когато бе тук. Инвестирах парите в компанията на твоя работодател. В Панамския канал.

Луиз Нугие се усмихна и тежестта изчезна от лицето ѝ. Емил затвори очи.

— Всичките пари ли?

— До последния сантим. Ти беше прав. Трябва да следваш своя път. И парите са в безопасност, ти ме увери в това. Така ще имаш пари да правиш това, което ти харесва. Може би ще основеш своя собствена компания?

Той кимна. Очевидно майка му бе спряла да чете вестници. И може би това бе благословия. Нямаше да разбере, че инвестициите ѝ са изгубени; че състоянието на Нугие е изчезнало. На вратата се потропа тихо. Докторът влезе в стаята.

— Как сте? — попита той.

— По-добре, след като видях сина си. Сега, какво искаше да ми покажеш, Емил?

Кулата се виждаше съвсем ясно от балкона на майка му. Макар да бе на около километър отгук, изглеждаше толкова близо, че те подканваше да се протегнеш и да я докоснеш, да прокараш пръсти по тялото ѝ. Докато наблюдаваше, огромни хризантеми от цветни светлини избухнаха в небето над нея, осветявайки всичко наоколо.

— Готова е — каза той. — Погледнете, маман.

Очите на майка му трепнаха няколко пъти.

— Прекрасна е. Толкова се гордея с теб.

От първата площадка се разнесе топовен гръм — веднъж, два пъти, три пъти. Ято скорци излетя от дърветата отвън на улицата,

издигайки се в небето във величествен полет. Когато притъмня, фарът на върха на кулата бе запален и започна да излъчва мигащата си светлина, в червено, бяло и синьо. Сега, и нощем, и денем кулата щеше да се вижда от цял Париж.

— Би ли дръпнал отново щорите — помоли майка му. — Леко ми е студено.

Тя лежеше с отворени очи.

— Разбира се — каза Емил. — Искате ли да ви донеса нещо друго, маман? Започнахте ли новия роман на Зола, който ви донесох?

— О, да. Много ми допада.

Той постави книгата на леглото до нея и запали и другата лампа на нощното ѝ шкафче.

— Така е по-добре — каза тя и вдигна книгата пред себе си.

— Може би ще успеете да четете по-добре, ако я обърнете — отбеляза той. — Наопаки е.

Тя не отвърна на усмивката му, но изглежда, се канеше да каже нещо.

— Майко? Какво има?

Лицето ѝ отново придоби обичайното си съдържано изражение.

— Малко съм уморена — каза тя и затвори книгата. — Колко е часът? Късно ли е?

Емил погледна към малкия часовник, поставен над камината. Бе точно 9.

— Не виждате ли часовника?

Тя трепна с клепки и погледна към него. В очите ѝ видя уязвимост, отсъствие, което не бе забелязвал преди. Направи крачка наляво, но погледът ѝ не се премести, не проследи движението му.

— Какъв часовник? — попита майка му.

Празненството за откриването бе почти привършило и металните стъпала на кулата бяха покрити с хартиени серпентини и розови цветчета. Кейт слезе от втората площадка до първата, но главата ѝ все още бе леко замаяна от височината и студения вятър там, горе. Беше се справила, бе преодоляла световъртежа си. Но чувството за победа бе вгорчено от вкуса на тъгата. Синхронът ѝ бе за оплакване. Докато се бе опитвала да си поеме дъх горе, на върха, Емил сигурно бе слизал по витото стълбище. Той никога нямаше да разбере за колко малко се бяха разминали.

Алис не беше там, където я бе оставила. От колко време я нямаше? Един час? Повече? За няколко секунди Кейт отново изпита познатата паника.

— Мисис Уолъс — провикна се един глас. — Насам!

Алис Арол стоеше на прага на англо-американския бар.

— Слава богу!

— Забавихте се доста — каза Алис. — Е?

— Тръгнал си е.

Момичето се протегна и стисна ръката ѝ. Жестът бе някак утешителен.

— Както и да е, няма да познаете кого срещнах!

Габриел седеше на малка маса, заобиколена от мъже във вечерно облекло. Очевидно бе в стихията си, очите ѝ искряха, а красивият кристален звън на гласа ѝ отекваше над бърборенето на групичката.

— Придружителката се завърна — каза тя, щом видя Кейт. — Боя се, че докато ви нямаше, вашата повереница бе съблазнена и изоставена.

Лицето на Алис пламна, докато останалите се разсмяха, Габриел най-гръмко от всички.

— Мис Арол — продължи тя, — не сте докоснали шампанското си. Ще бъде престъпление да го оставите така. Елате тук, скъпа моя, и го изпийте.

Кейт се обърна към Алис.

— Късно е. Не трябва да...

— Добре съм — прошепна ѝ момичето. — Нека остана още малко. Това е последната ми вечер в Париж. Какво толкова лошо може да стане?

— Алис... — започна Кейт.

— Знам... Но вината не е била нейна. Дъщеря ѝ е била болна, затова е изчезнала за толкова време.

Как бе възможно да го вярва? След всичко, което Габриел ѝ бе причинила.

— Трябва да ставаме рано — изтъкна Кейт.

— Моля ви — каза Алис. — Няма да се бавя.

Кейт се подпря на парапета и се загледа на север, към „Сакре Кьор“. Какво можеше да е толкова важно, та Емил да не присъства на откриването? Някакъв инцидент? Да не би нещо да бе станало с майка му? Вече никога нямаше да разбере.

Повечето от гостите си тръгнаха и тя наблюдаваше отвисоко как един по един конските екипажи по околните улици потегляха. Далече под нея река Сена бе сребърна на лунната светлина, черните като смола шлепове бяха закотвени до пристаните. Една жена стоеше до пътя и махаше за превоз. Дори от такова разстояние Кейт я позна. Беше Габриел. След като кочияшът ѝ помогна да се качи, файтонът потегли и се насочи към Лионската гара.

Алис седеше в едно сепаре с плешив мъж на около петдесет години. Смееше се малко прекалено високо.

— Толкова сте забавен — каза тя на мъжа. — Няма ли повече шампанско?

— Пийте — каза ѝ той. — Заведението черпи.

— Всичко наред ли е? — попита Кейт. — Мис Арол?

— Този джентълмен...

— Мистър Пикеринг — представи се мъжът.

— Мистър Пикеринг тъкмо ми разказваше много интересна история.

— Не искате ли да чуете най-забавната част? — попита той. Имаше нещо смътно похотливо в начина, по който я гледаше. Алис обаче, изглежда, не забелязваше.

— Някой друг път — каза тя. — Беше ми приятно, че се видяхме.

Надигна се и му протегна ръка. Пикеринг я взе и я повдигна към устните си. Очите на Алис се разшириха от смущение.

— Мистър Пикеринг, това е прекалено напористо.

— По-напористо, по-бавно — харесва ми всякак — прошепна той.

Лицето на Алис стана руменочервено и тя отвори смаяно уста, после я затвори.

— Стълбите надолу са отгук — каза Кейт и хвана Алис за ръката. — Лека нощ, сър.

— Той е приятел на Габриел — прошепна ѝ момичето, когато си тръгнаха. — Не е толкова досаден, когато го опознаеш. Жена му явно е францужойка.

Тъкмо бяха стигнали вратата на заведението, когато мистър Пикеринг ги настигна. Вече не изглеждаше толкова доброжелателен.

— Може ли да поговорим? — обърна се той към Кейт. — Насаме.

— Не беше ли достатъчно? — попита той, след като се отдалечиха на известно разстояние.

— Извинете... Достатъчно за какво?

— Това бе крайно незадоволително — обясни Пикеринг. — Имахме уговорка.

— Уговорка? Каква уговорка?

— За момичето. Платих на приятелката ви двайсет франка за него.

На Кейт ѝ бяха нужни няколко секунди, за да осъзнае за какво говори.

— За мис Арол?

— Двайсет франка на вашата френска приятелка.

Кейт погледна към пламналото му лице и месестите пръсти. Той отметна кичур коса от челото си. За пореден път Габриел ги бе измамила.

— Е, ще трябва да се разберете с нея.

— Или с момичето.

Той се обърна и щеше да тръгне право към Алис, ако Кейт не го бе дръпнала за ръката.

— Не, не правете това — каза тя.

Дръпна чантичката от кръста си и я отвори.

— Двайсет, казвате?

Докато слизаха по стълбите към приземното ниво, Кейт обвиръка през раменете на Алис.

— Какво искаше мистър Пикеринг? — попита момичето. — Изглеждаше доста разпален.

— Да ми каже каква очарователна млада дама сте.

Алис се усмихна, после я погледна леко натъжено.

— Чудя се къде ли отиде? Знаете ли, дори не се сбогува с мен.

Кейт си представи Габриел, полегнала на пейка в някоя дупка в Китайския квартал. Там ли бе отишла, след като бе прибрала парите на Пикеринг? Представи си облаците опиум, издигащи се във въздуха, отпуснатите крайници, затворените очи, сърцето ѝ — малко и огорчено в гърдите.

— Толкова съм уморена — каза Алис. — Мисля, че съм готова да се прибера у дома.

ЕПИЛОГ

Единбург, 1890 г.

Кралският влак се придвижваше бавно към железопътния мост „Форт“, а оваците на събралата се тълпа се понесоха за кратко над воя на вятъра. Пръски дъжд обляха прозореца, последвани от силен устрем на вятъра, но после мостът се издигна като стена от двете страни на влака, протягайки червените си греди, извити в три големи дъги.

Погледът на Емил се зарея отвъд широката сива река към морето, докато парата от локомотива се вееше зад тях като булчински воал. В следващия вагон бяха Уелският принц и други членове на кралското семейство. В този бяха разпределени инженерите. Беше знак колко е нараснала репутацията им след отварянето на кулата. Сега Айфел бе преследван от ловци на автографи и необвързани жени на зряла възраст. Въпреки че правителството бе прекратило проекта за Панамския канал, той бе прочут, бе уважаван, пътуваше с влака на британската кралска фамилия.

Кулата се бе оказала — и все още бе, абсолютен успех. През седемте месеца на Световното изложение през 1889 г. почти два милиона души бяха чакали на опашка, за да се качат по стълбите или да вземат някой от асансьорите до горе. Томас Едисон я бе посетил. И Бъфало Бил заедно с целия актьорски състав на своето шоу „Дивият Запад“. Само от продажбата на билети Айфел вече почти бе покрил разходите си. Дори някои от тези, които преди го бяха критикували, си промениха мнението. Градът бе зает от сувенири с модели на кулата, брошки, свещи и бутилки — всичко във формата на кула. Имаше картини, песни, стихотворения, валсове и полки; бе чул, че дори стаята с асансьора от Айфеловата кула на Джейми Арол в „Шабане“ е резервирана за месеци напред. Както бе обещал, Айфел даваше процент от печалбата на Емил и на Морис Кеклан. Парите не бяха много, но почти компенсираха сумата, която майка му беше загубила.

— Емил! — провикна се Густав Айфел. — Елате и седнете при мен.

— Тук ми е добре.

След откриването на кулата му бе трудно да разговаря с бившия си работодател. Бяха пътували поотделно до Лондон и седнаха в различни купета във влака до Единбург. В продължение на много години бяха приятели. И причината за разрива не бяха парите, които майка му бе инвестирал и загубила; не бяха те.

Има неща, които не могат да бъдат пренебрегнати, не могат да бъдат простени, без значение колко добри намерения е имал човек.

В реката, точно под тях, няколко парахода се опитваха да устоят на порива на вятъра. Докато Емил наблюдаваше, облачната покривка се отдръпна и слънцето за кратко освети водата и далечните шотландски хълмове. Въпреки че бяха размити от дъжда, никога не бе виждал толкова ярки цветове. И бе сигурен, че разпознава нещо от Кейт в сивия дъжд и в чистата светлина.

Когато слезе от влака на гара „Уевърли“ в Единбург предишния ден, бе потърсил лицето ѝ сред тълпата посрещачи, сякаш би могла да дойде само по силата на неговата воля. Не беше там. Разбира се, че не беше. Все още го болеше при мисълта за това, което се бе случило преди една година, когато всичко най-сетне се бе изяснило.

Спомни си как седмица след откриването на кулата седя при майка си цяла нощ, времето сякаш щеше да се срине и единственото, което можеше да прави, бе да чака. Беше толкова тихо, че можеше да чуе крясъците на лисиците в парка „Монсо“. Беше толкова тихо, че можеше да чуе ударите на сърцето си. Седеше в малкия кръг светлина, хвърлян от свещите, и се остави да бъде отнесен, да заплува по повърхността на огромно море от мъка. Дишането на майка му бе станало неравномерно, започваше, след това спираше и отново започваше. В един момент тя отвори очи и го погледна.

— Аз съм тук — прошепна той и я хвана за ръката.

Но майка му се втренчи отвъд него, сякаш виждаше и друг в стаята.

— Довел си я.

— Тук сме само ние — каза той. Докторът бе казал, че това може да се случи, че от морфина ще има халюцинации.

— Ти наистина обичаш сина ми — заговори майка му на призрака в стаята. — Направи това, за което те помолих.

— Майко — каза той нежно, — трябва да си починете.

— Защото ти имаш отговорности, Емил. Тя знае, че никога не би се оженил за жена като нея. Казах ѝ го във файтона.

— Какъв файтон? За кого говориш?

Майка му го погледна и мигна два пъти.

— За нея, тя стои точно до теб. Шотландката.

* * *

Свирката на влака изсвири, докато потегляха към Инвъркайтинг. Оттам влакът бе отклонен към речната линия, за Куинсфери. Бяха посрещнати с почетно шествие. Малък духов оркестър от барабани и флейти свиреше „Бог да спаси кралицата“.

Уилям Арол чакаше на перона, за да ги посрещне. Това бе моментът, от който Емил се ужасяваше. Колко знаеше той за това, което бе станало в Париж? Щеше ли да е ядосан, изпълнен с презрение, груб? Шапки, панделки, килтове — всичко хвърчеше от хапещия източен вятър, веещ от Северно море, но оркестърът продължаваше да свири.

Арол бе ангажиран с принца и антуража му и дори не погледна втори път друг от присъстващите. Поведете влиятелните си гости към малък параход, който ги очакваше, за да ги отведе до река Форт, и да видят величествения мост отдолу. Емил слезе от влака и за миг остана на място; лицето му бе мокро, ръцете му бяха изтръпнали, очите му премигваха заради дъжда, докато останалите от групата се затичаха да намерят убежище под навеса в подножието на една от големите колони.

— Мосю Нугие! — проехтя глас. Той се обърна. Джейми Арол приближаваше към него с протегната за поздрав ръка. — Вие дойдохте!

— Не бих го пропуснал! В сравнение с моста кулата прилича на играчка.

— Едва ли, въпреки че докато вашата кула е най-високата сграда в света, нашият мост е мостът с най-дългата единична дъга в света.

— Нашият?

— Да — каза Арол. — Когато се върнах, чичо ме повиши.

Джейми се усмихна. Сега изглеждаше по-зрял, някак по-сериозен. Бе видимо, че е пораснал, че е забавил темпо и се е осъзнал.

— А как беше в Панама?

Младежът извърна очи встрани, бузите му изведнъж сякаш хлътнаха.

— Бях там за един месец, преди строежът да бъде прекратен. Не свърших никаква работа, бях прекалено болен. Ако чичо ми не бе изпратил пари за лекар, вероятно щях да умра.

Обърна се в посока към вятъра и струйки дъжд се стекоха по лицето му.

— Всичко ми се струва толкова далечно. Вие, кулата, Париж.

Параходът с официалните гости се върна на пристана; бе решено, че откритото море е прекалено бурно. Сега, според графика, щяха да бъдат качени отново на влака и откарани до средата на моста, където принцът да забие последния церемониален нит, направен от злато, в северния трегер.

Дъждът продължаваше да се излива в истински порой, но никой от двамата не помръдваше.

— Алис е сгодена и ще се жени — каза Джейми. — За мъж, когото срещна във влака. Цял лорд е, представяте ли си? Има имение в Пертшир и къща в Лондон. С превъзходна репутация. Чичо ми не е на себе си от възлнение.

— Радвам се за нея — каза Емил. — А вие?

— Познавате ме. Предпочитам да имам повече възможности. Няма смисъл да се обвързвам на моята възраст.

Усмивката му бе скована. Емил внезапно си спомни Делфин, лицето ѝ на светлината в един почти забравен следобед.

— А вие? Женен ли сте? — обърна се Джейми към него.

— Разбрах, че е направен от стомана — отвърна французинът, сменяйки темата. — Тя е много по-здрава от желязото.

Арол се усмихна и проследи погледа му.

— Ще издържи стотина години, а и повече. Гарантирано.

За момент и двамата замълчаха, възхищавайки се на моста в дъжда.

— Е, беше ми приятно да ви видя отново — каза Емил. — Ще присъствате ли на официалния обяд?

— Не съм достатъчно важен, за да ме поканят.

Размениха си поздрави на прощаване и Емил се обърна, за да се качи във влака. После спря. Това бе неговият шанс, единственият му шанс. Нищо ли не бе научил?

— Как е мисис Уолъс?

Арол свали шапката си и я завъртя в ръцете си.

— Не знам. Но чух, че е напуснала Глазгоу. Всъщност и Шотландия, и Европа.

Емил се намръщи.

— Не съм разбрал.

— По един или друг начин, Париж промени всички ни.

Мъглата започна да се стеле като плавна вълна от реката към морето.

— Имате ли някаква представа къде е отишла? — настоя Емил.

— В Африка, мисля. Като мисионер.

Уелският принц не успя да вкара нита. Уилям Арол му се притече на помощ и заби златното парче в отвора с чук.

ЗАПАДНА АФРИКА, 1891 Г.

Докато тичаха, децата пееха: Някой идва, някой е тук. Кейт дръпна мрежата против комари, слезе от леглото и отвори кепенците на прозорците. Доколкото виждаше, никой не приближаваше по дървения мост на реката. А параходът щеше да дойде чак в края на месеца.

Облече се възможно най-бързо. Без корсет, без турнюр, без шемизета, просто семпла бяла памучна рокля с колан на кръста. Беше сухият сезон и пустинният вятър от седмици духаше от Сахара, насищайки въздуха с пясък и прах.

Когато преди две години пристигна със сандък, пълен с долни дрехи, бонета и официални рокли, осъзна, че нищо, което е донесла, няма да ѝ свърши работа тук. Беше прекалено горещо. И вятърът духаше през целия ден, изпълвайки пластовете на старите ѝ дрехи, плисетата и гънките, банелите и подплънките, така че Кейт оставяше малки купчинки червен пясък, където и да отидеше. Постепенно се отърва от турнюрите, фестоните, горните поли и най-накрая от корсета. Поръча на местна шивачка да ѝ направи няколко нови „чаени“ рокли, а старите си дрехи използва като материал за различни шивашки идеи.

Няколко момичета вече я чакаха пред вратата. Още няколко дойдоха от училището и я хванаха за ръцете.

— Кой е? — попита тя.

— Елате и вижте — отвърнаха те.

Въпреки че бе в Гамбия от доста време, все още се стряскаше от начина, по който хората я докосваха — държаха я за ръце, галеха лицето и косата ѝ, ако им позволеше. Беше вярно, че се е променила много в селото; вече се интересуваше по-малко от Бог и повече от това да обясни на местните предимствата на преварената вода, мрежите против комари и ваксините. Задачата ѝ бе да ги научи на хигиена и да решава по-скоро здравословни и социални проблеми, отколкото да се занимава с проповядване на християнската вяра. Освен това учеше

момичетата си да четат, момичета, които иначе щяха да останат неграмотни и да бъдат омъжени от семействата си на десет години. Дядо ѝ би се гордял с нея.

Още от началото обаче идеята ѝ да построи училище бе посрещната с пренебрежение от нейната организация. Селото бе отдалечено на километри от всяко друго населено място. Мостът през реката до главния път към Джорджтаун бе толкова разбит, че всички доставки се правеха с лодки. Веднъж, смятайки, че тя няма да го разбере, предшественикът ѝ използва френски, за да опише мястото като адска дупка, царство на дяволски комари.

Парите, които бе спечелила от Арол за времето в Париж, бяха покрили нейната част. По-голямата сума, нужна за строежа на училището, бе дошла от дарения, набрани в Шотландия. Сестра ѝ Ан бе неуморна в усилията си да набере възможно най-много дарения и затова Кейт щеше вечно да ѝ е признателна. Уилям Арол и новият съпруг на Алис също бяха изключително щедри. И сега училището бе завършено, единствената тухлена постройка в село с колиби от кал, само с една класна стая и малка библиотека. Имаше двайсет ученици, но всяка седмица идваха още, като някои пътуваха пеша от други отдалечени села.

Кейт обичаше Африка. Обичаше не само хората, дивия живот и безбрежната шир на небесата, обичаше чувството, че може да промени нещо тук, че това, което прави, наистина влияе на някого. Дните, прекарани в Париж, и другите, по-рано, в Шотландия, сякаш принадлежаха на различен, много по-тежък живот.

На брега на реката, в сянката на една акация, стоеше бял мъж и се взираше в разнебитения дървен мост. Какво става, зачуди се тя? Епархията наскоро бе предложила да затвори моста за минаване пеша, принуждавайки селяните да пренасят реколтата си до пазара с лодки.

— Мога ли да ви помогна? — попита тя.

Мъжът се обърна. Кейт отметна косата от очите си. Отвори уста, за да каже нещо, но думите не излязоха навън.

— Бях в Сенегал, по крайбрежието — каза Емил Нугие. — Представяхме проект за нов мост между Сейнт Луис и Сор.

Тя се огледа. Явно бе сам.

— Как ме намери?

— Не беше трудно — сви той рамене. — Хората те познават.

Взираше се в нея, поглъщаше я цялата с очи, докато ранната утринна светлина осветяваше лицето ѝ. Изглеждаше малко остарял, посивял по слепоочията, но му отиваше. Тя не се чувстваше смутена от простичката си рокля и несресана коса, от голите си ръце и обсипана с лунички кожа. Сега съм такава, каза си тя, това съм аз.

— Как си? — попита той.

— Много добре. Благодаря, че питаш. А ти?

Той свали шапката си.

— Знаеш ли, че напуснах фирмата на Густав Айфел? Основах своя.

— Не, не знаех.

— Да... защо да се интересуваш?

Емил сякаш се подготвяше за нещо трудно, навлажни устни, пое дълбоко дъх, въртеше шапката си в ръце.

— Отидох до Единбург, за да присъствам на откриването на моста. Мислех си, че мога да те видя там.

Кейт поклати глава. Какво можеше да му каже? Как се бе върнала, почти без пукната пара в Глазгоу, как в мига, в който бе затворила входната врата, бе решила, че ще напусне това място отново. Колко много хора я предупреждаваха да не идва в Африка. Но въпреки това бе дошла.

— Аз... — започна тя.

Емил наклони глава, очаквайки да чуе още. Щеше да му разкаже някой ден, щеше да му разкаже тази история; защото тя бе точно това, минала история. Но не днес.

— Изглеждаш добре — каза вместо това.

Емил се изчерви и Кейт бе залята от вълна на нежност към него.

— Мило е, че го казваш — изрече той.

Една от малките ѝ ученички дотича при тях и обви ръце около краката ѝ. Кейт инстинктивно я погали по косата. Емил ги наблюдаваше, после си пое дълбоко дъх. Като че ли изведнъж забеляза всичко наоколо, селото, училището и нейното място в него. Сведе очи. Какво ли си мислеше? Че е дошъл прекалено късно? Кейт изпрати малкото момиче да донесе вода за техния гост.

Той отметна косата от челото си. Тя прокара пръст по деколтето на роклята си. Никой от двамата не помръдна. Момичето се върна с

водата. Емил изпи цялата чаша наведнъж. Училищният звънец започна да бие. Беше осем часът.

— Животът продължава — каза Емил. — Разбира се, че продължава.

Тя му кимна леко в знак на съгласие.

— Е — въздъхна той и погледна назад през рамо към пътя, по който бе дошъл. — Трябва да започна отнякъде.

Кейт дишаше прекалено учестено и ръцете ѝ трепереха твърде силно, затова ги пхна в джобовете на роклята си. Не искаше той да си тръгва, все още не. Внезапно почувства осезаемо липсата му, отсъствието му. Езикът ѝ сякаш бе вързан, устата ѝ сякаш бе пълна с мъх, а главата — обвита в памук.

Емил отново постави шапката на главата си.

— Нужен ни е нов мост — изстреля тя.

Той се обърна и я изгледа.

— Старият, очевидно, няма да издържи още дълго.

Раменете му видимо се отпуснаха.

— Знаеш ли — каза той — и на мен ми мина същото през ума. Мога да го проектирам.

Какви ги вършиш, запитва се сама Кейт? Едва успяваше да издържа училището, какво остава да намери пари за нов мост.

— Боя се, че не разполагам с никакви средства, за да платя строежа — призна тя.

Емил се загледа към хоризонта, към яркозелените храсталаци и безбрежната синева на небето.

— Ще измислим нещо. Спечелих малко пари от кулата.

— Но те със сигурност са ти нужни за други проекти?

— Не е задължително. Първо трябва да направя проучване.

— Много време ли ще отнеме?

— Трудно е да се каже.

Стояха един до друг в средата на стария дървен мост, а кафявата вода под тях се стичаше по пътя си към река Гамбия, след което щеше да премине към устието и оттам да се слее с безбрежния Северен Атлантически океан.

— Мислех си, че никога вече няма да те видя — каза тя тихо.

— И аз си мислех същото. Но ето ме, тук съм.

Всичко я връхлетя отново, шумоленето на белите ленени чаршафи, камбанният звън от църквата „Сен Северин“, тътенът на метрото, техният дъх, видим в студеното утро, топлината на тялото му до нейното. Париж.

— Мисля, че висящ мост със свободна носеща греда ще свърши работа — каза Емил след няколко секунди. — Той е прост, но издръжлив. Стоманените греди ще се опънат хоризонтално в пространството от противоположните страни на реката, докато се срещнат в средата. Няма да се поддържат взаимно, ще бъдат свързани с болтове.

— Да — кимна тя. — Звучи идеално.

И после задуха вятърът — горещ, сух и червен, а от близкия баобаб се разнесе песента на самотна вълниста астрилда^[1].

---

[1] Вълниста астрилда (*Estrilda astrild*) — вид птица от семейство Estrildidae. — Б.пр. ↑

БЛАГОДАРНОСТИ

Благодаря на Кейт Джонсън, моя добра приятелка и прекрасен агент, която управлява всичко с мъдрост и грация. Бих искала да благодаря и на Ейми Айнхорн за уникалната перспектива, безкрайно търпение и невероятно прозорливи инстинкти. Благодаря и на всички във „Флатайрън букс“, особено на Каролин Блийки, и на всички в литературната агенция „Уолфлит“ за тяхната помощ и подкрепа.

Баща ми, Андрю Колин, ми даде съвет по някои въпроси на строителството във викторианската епоха, но ако има някакви грешки, те са изцяло мои. Майка ми, Вероника Колин, поправи пропуските ми на френски. Благодаря и на двама ви! Благодарностите ми се простират и до екипа и студентите от университета „Стратклайд“ и особено към колежата ми Дейвид Кинлох, който ме слуша да се паля за кулата по-дълго, отколкото е отнел строежът ѝ.

Благодаря на семейството и приятелите ми, които ми предлагаха кафе, отворени за слушане уши или пък ободряваща напитка, включително на Лидия, семейство Мазоти, Стивън, Франсис, Лора и семейство Парсънс, Морийн, Стан и семейство Кулик, Алисън, Миранда, Зоуи, Гейнър, Сара, Карън, Алисън, Кърсти, Роуз, Мари, Фиона и Каролин.

Огромна благодарност на децата ми — Тео, Франсис и Оскар; на сестра ми Кейт и нейния партньор Скот и на брат ми Андрю и съпругата му Линда. И накрая благодаря на Пол, който пътува с мен, направи снимките и никога не забрави паспортите. Без теб не би било толкова забавно.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.